

LATVIJAS BANKAS 2013. GADA PĀRSKATS

LATVIJAS BANKAS 2013. GADA PĀRSKATS

Grafiskajos attēlos ar punktiem atzīmēts rādītāja faktiskais lielums, ar līnijām – šo rādītāju aproksimējošā līkne. Rādītāja katras dienas mērījumu aproksimējošā līkne ir vairāk izcelta nekā faktiskā lieluma līkne.

Skaitļu noapaļošanas rezultātā komponentu summa var atšķirties no kopsummas.

– attiecīgajā periodā nav darījumu vai nav atlikumu.

x dati nav pieejami vai rādītājus nav iespējams aprēķināt.

0 rādītājs mazāks par 0.5, bet lielāks par nulli vai rādītāja aprēķina rezultāts ir nulle.

Latvijas Bankas prezidenta ievadvārdi	5
Latvijas Bankas vīzijas, misijas un vērtību vēstījumi	9
Ekonomiskā vide	11
Ārējā ekonomiskā vide	12
Latvijas ekonomiskā vide	16
<i>Inflācija un cenas</i>	16
<i>Iekšzemes kopprodukts</i>	18
<i>Darba tirgus</i>	20
<i>Ārējā tirdzniecība, maksājumu balance un ārējais parāds</i>	21
<i>Fiskālās norises</i>	24
<i>Kredītiestāžu attīstība</i>	25
<i>Naudas piedāvājums</i>	26
<i>Naudas bāze</i>	31
<i>Kredītu un noguldījumu procentu likmes</i>	32
<i>Starptautisko tirgus</i>	34
<i>Valūtas tirgus</i>	35
<i>Vērtspapīru tirgus</i>	37
Latvijas Bankas darbība	41
Juridiskais ietvars un funkcijas. Latvijas Banka Eiropas Centrālo banku sistēmā un Eiropas Savienības institūcijās	42
Monetārās politikas sagatavošana, noteikšana un īstenošana	43
Skaidrās naudas apgrozībā nodrošināšana	48
Maksājumu un norēķinu sistēmas	50
Finanšu stabilitāte	54
Kredītu reģistra darbība	55
Statistika	55
Finanšu pakalpojumi valdībai	58
Konsultēšana un sabiedrības informēšana	58
Sadarbība ar starptautiskajām organizācijām un ārvalstu centrālajām bankām	64
Latvijas Bankas pārvaldība un organizācija	67
Latvijas Bankas struktūra	68
Pārvaldības principi un attīstība	70
Resursu pārvaldība	71
Risku pārvaldīšana	75
Iekšējais un ārējais audits	76
Latvijas Bankas 2013. gada finanšu pārskati	77
Neatkarīgu revidentu ziņojums	118
Pielikumi	119
1. Monetārie rādītāji 2013. gadā	120
2. Latvijas Bankas 2013. gada mēnešu bilances	121
3. Latvijas Bankas 2009.–2013. gada bilances	122
4. Latvijas Bankas 2009.–2013. gada peļņas un zaudējumu aprēķini	123
5. Latvijas Bankas 2009.–2013. gada kopējās atzītās peļņas un zaudējumu pārskati	124
6. Latvijas Bankas noteiktie Lielbritānijas sterliņu mārciņas, Japānas jenas un ASV dolāra kursi	125
7. Latvijas Bankas struktūrvienības 2013. gada beigās	126
8. Latvijas Bankas dalība Eiropas Centrālo banku sistēmā	128
9. Latvijas Bankas pārstāvniecība starptautiskajās organizācijās	130
10. 2013. gadā publicētie Latvijas Bankas izdevumi un nozīmīgākās Latvijas Bankas darbinieku publikācijas	132
11. Latvijas Bankas pamatuzdevumu izpildes 2013. gada normatīvās aktualitātes	133
12. Termini	136

SAĪSINĀJUMI

ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
AS	akciju sabiedrība
ASV	Amerikas Savienotās Valstis
CRD IV	Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Direktīva 2013/36/ES par piekļuvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību prudenciālo uzraudzību, ar ko groza Direktīvu 2002/87/EK un atceļ Direktīvas 2006/48/EK un 2006/49/EK (Kapitāla pietiekamības direktīva)
CSP	Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde
EBI	Eiropas Banku iestāde
ECB	Eiropas Centrālā banka
ECBS	Eiropas Centrālo banku sistēma
EEZ	Eiropas Ekonomikas zona
EFK	Ekonomikas un finanšu komiteja
EFUS	Eiropas Finanšu uzraudzības sistēma
EK	Eiropas Komisija
EKS sistēma	Latvijas Bankas elektroniskā klīringa sistēma (EKS sistēma)
EKS 95	Eiropas Kontu sistēma 1995
EKS 2010	Eiropas Kontu sistēma 2010
EMS	Ekonomikas un monetārā savienība
ES	Eiropas Savienība
ESRK	Eiropas Sistēmisko risku kolēģija
Eurostat	Eiropas Savienības statistikas birojs
FKTK	Finanšu un kapitāla tirgus komisija
FM	Latvijas Republikas Finanšu ministrija
FRS	ASV Federālo rezervju sistēma
IIN	iedzīvotāju ienākuma nodoklis
IKP	iekšzemes kopprodukts
IZM	Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija
LCD	Latvijas Centrālais depozitārijs
M0	naudas bāze
M1	šaurās naudas rādītājs
M2	vidējās naudas rādītājs
M3	plašās naudas rādītājs
MFI	monetārā finanšu iestāde
NĪN	nekustamā īpašuma nodoklis
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
OECD	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (<i>Organisation for Economic Co-operation and Development</i>)
OPEC	Naftas eksportētājvalstu organizācija (<i>Organisation of Petroleum Exporting Countries</i>)
PCI	patēriņa cenu indekss
PTO	Pasaules Tirdzniecības organizācija
PVN	pievienotās vērtības nodoklis
RIGIBID	Latvijas starpbanku noguldījumu procentu likmju indekss (<i>Riga Interbank Bid Rate</i>)
RIGIBOR	Latvijas starpbanku kredītu procentu likmju indekss (<i>Riga Interbank Offered Rate</i>)
SAMS sistēma	Latvijas Bankas starpbanku automatizētā maksājumu sistēma (SAMS sistēma)
SDR	Speciālās aizņēmuma tiesības (<i>Special Drawing Rights</i>)
SEPA	Vienotā eiro maksājumu telpa (<i>Single Euro Payments Area</i>)
SEPA beigu datuma regula	Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 14. marta Regula (ES) Nr. 260/2012, ar ko nosaka tehniskās un darbības prasības kredīta pārvedumiem un tiešā debeta maksājumiem euro un groza Regulu (EK) Nr. 924/2009
SIA	sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SNB	Starptautisko norēķinu banka (<i>Bank for International Settlements</i>)
SPCI	saskaņotais patēriņa cenu indekss
SVF	Starptautiskais Valūtas fonds
VAS	valsts akciju sabiedrība
VKM II	Valūtas kursa mehānisms II
VSAOI	valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas

Lepnuma sajūta mani pārņem, kad domāju par 2013. gadā Latvijas kā valsts sasniegto un gan Latvijas Bankas kā institūcijas, gan ikviena tās darbinieka personisko ieguldījumu. Esam paveikuši vēsturisku darbu, kura nozīmību, iespējams, labāk spēsim apjaust, tikai pēc vairākiem gadiem atskatoties uz pagājušā gada notikumiem.

2014. gada 1. janvāris bija viens no būtiskākajiem datumiem atjaunotās Latvijas Republikas vēsturē. Šajā dienā mēs noslēdzām vairāk nekā 10 gadu ceļu uz pilntiesīgu dalību Eiropas monetārajā savienībā un Latvijas Banka kļuva par Eirosistēmas dalībnieci. Šis nav tikai monetārs vai ekonomisks solis, tas ir kas daudz vairāk – Eiropas Savienībai mēs pievienojāmies 2004. gada 1. maijā, bet tagad esam līdzvērtīgi to Eiropas Savienības valstu partneri, kuras izlemj svarīgākos ar monetārās savienības nākotni saistītos jautājumus. Turklāt Latvija un Latvijas Banka aktīvi līdzdarbosies ar stingru viedokli par saprātīgas ekonomiskās politikas īstenošanu un par risinājumiem saistībā ar izaicinājumiem, ar kuriem saskaras Eiropas Savienība.

Nozīmīgi pārbaudījumi izturēti, virzoties uz eiro ieviešanu, un šis ceļš ir bijis smagu lēmumu un izšķiršanos pilns. Tajā, ka eiro neizdevās ieviest jau 2008. gadā, varam vainot tikai paši sevi – par netālredzīgu ekonomisko politiku, zaudējot valsts un ražotāju konkurētspēju, nekustamā īpašuma cenu "burbuļa" veidošanās laikā īstenojot pārāk brīvu fiskālo politiku. Jācer, ka šī mācība noderēs citām valstīm, bet, pats galvenais, mums pašiem – īpaši šajā visai pasaulei tik trauksmainajā laikā.

Lai kā tika vairotas Latvijas sabiedrības bažas, pāreja uz vienoto Eiropas valūtu – gan skaidrās naudas apritē, gan bezskaidrās naudas maksājumos, gan sabiedrības informētības nodrošināšanā – notika raiti un bez nozīmīgām problēmām. Dažādas aptaujas rāda, ka Latvijas sabiedrība novērtē pārejas procesu kā ērtu un saprotamu visos galvenajos aspektos. Par to vēlos izteikt pateicību gan mūsu partneriem valdībā, Latvijas Republikas Finanšu ministrijā, Eiropas Centrālajā bankā, Eiropas Komisijā un eiro zonas valstu centrālajās bankās, gan maniem kolēģiem Latvijas Bankā.

Piesardzīgs optimisms – šādi var raksturot Latvijas tautsaimniecības attīstību 2013. gadā un gaidas par 2014. gadu. Mūsu valstij 2013. gadā izdevās jau trešo gadu pēc kārtas saglabāt vienu no straujākajiem izaugsmes tempiem Eiropas Savienībā. Tomēr galvenais izaugsmes nodrošinātājs mainījies no eksporta uz iekšzemes pieprasījumu, un ārējā ekonomiskā vide arī 2014. gadā nebūs stiprs izaugsmes virzītājspēks. 2014. gada janvārī Starptautiskais Valūtas fonds palielināja pasaules tautsaimniecības, t.sk. ASV, izaugsmes

prognozi 2014. gadam. No Latvijas galvenajām tirdzniecības partnervalstīm būtiski tika samazināta izaugsmes prognoze Krievijai, savukārt eiro zonas tautsaimniecības izaugsmes prognoze 2014. gadam nemainījās.

Preču un pakalpojumu eksportam 2013. gada otrajā pusē bija vērojama pieauguma tempa samazināšanās tendence – lai gan eksportētāju konkurētspēja joprojām bija augsta, neliels ārējais pieprasījums turpināja ierobežot eksporta apjomu. Tomēr Latvijas eksporta daļas pasaules tirgos, lai gan lēnāk nekā iepriekšējā gadā, turpināja augt.

Tautsaimniecībai atgūstoties pēc krīzes, darbaspēka izmaksas 2013. gadā palielinājās, taču to dinamiku kompensēja produktivitātes kāpums, kas nodrošināja Latvijas uzņēmēju konkurētspējas saglabāšanos. Turklāt vienlaikus bija vērojama produktu un noieta tirgu diversifikācija un palielinājās iedzīvotāju pirktspēja.

2013. gadā Latvijas Banka, īstenojot monetāro politiku, ņēma vērā Latvijas tautsaimniecības un finanšu tirgus attīstību, kā arī gatavošanos pievienoties eiro zonai. Monetārās politikas lēmumus ietekmēja Latvijas zemā inflācija, ko noteica iepriekšējo gadu stingrā fiskālā politika, kā arī gausāks pasaules tautsaimniecības attīstības temps, kas iegrožoja izejvielu cenu kāpumu. Vidējā termiņā Latvijā saglabājās zems cenu stabilitātes risks. Turpretī tautsaimniecības izaugsmes temps Latvijā bija viens no straujākajiem Eiropā, lai gan bezdarba rādītāji un kreditēšanas kāpuma temps nesasniedza vēlamo. Tāpēc Latvijas Banka izmantoja iespēju pakāpeniski samazināt tās noteiktās procentu likmes.

2013. gads pagāja eiro zīmē. Tika intensīvi veikti praktiskie darbi, gatavojoties eiro ieviešanai, sagatavots juridiskais ietvars un pilnveidotas prasmes ar dalību Eirosistēmā saistīto uzdevumu veikšanai. Pārmaiņas skārušas gandrīz visas Latvijas Bankas darbības jomas, bet visnozīmīgākās tās ir makroekonomisko norišu analīzē, lai Latvijas Banka varētu kā līdzvērtīgs partneris piedalīties Eirosistēmas monetārās politikas lēmumu veidošanā. Būtiski paplašinājies Latvijas Bankas ekonomiskās analīzes fokuss – no Latvijas uz visas eiro zonas tautsaimniecības mērogu.

Lai apgādātu Latvijas tautsaimniecību ar nepieciešamo naudas daudzumu pēc eiro ieviešanas, tika īstenoti vairāki nozīmīgi pasākumi. Pēc Latvijas Bankas pasūtījuma 2013. gadā Vācijā kalti 400 milj. Latvijas eiro monētu, savukārt 110.3 milj. eiro banknošu aizņēmāmies no Eirosistēmas krājumiem. 2013. gada novembrī tika uzsākta eiro banknošu un monētu izplatīšana kredītiestādēm tālākai uzņēmumu apgādei, bet 10. decembrī – eiro sākumkomplektu pārdošana iedzīvotājiem. Saspringtais darbs, sagatavojot eiro skaidrās naudas apriti, ļāva eiro ieviešanas procesam noritēt raiti un bez kavēšanās.

Aizvadītā gada laikā veikta maksājumu sistēmu infrastruktūras sagatavošana eiro ieviešanai. Viens no būtiskākajiem jaunumiem – Vienotās eiro maksājumu telpas (*Single Euro Payments Area*; SEPA) projekta īstenošana, kas nodrošinās Latvijas iedzīvotājiem un uzņēmējiem ērtākus, lētākus un ātrākus maksājumus vienotajā Eiropas valūtā. Jāatzīmē, ka Latvijas Bankas starpbanku automatizētā maksājumu sistēma bija sagatavota eiro ieviešanai jau pirms vairākiem gadiem, un tas atviegloja arī visas Latvijas finanšu sistēmas pārejas procesu. Turpinot modernizēt darbību, 2013. gadā ieviesta iespēja jebkurai fiziskajai personai saņemt Latvijas Bankas Kredītu reģistrā par sevi iekļautās ziņas arī elektroniskā veidā.

2013. gadā būtiski paplašinājās un kļuva ciešāka Latvijas Bankas un Eiropas Centrālās bankas sadarbība, turklāt ne tikai centrālās bankas pamatdarbības jautājumos, bet arī vairojot izpratni par Eiropas Savienības kultūras dažādību un veicinot eiropiešu savstarpējo sapratni. 2013. gadā ECB tradicionālās Eiropas Kultūras dienas bija veltītas Latvijai, no 16. oktobra līdz 15. novembrim ECB mītnes vietā Frankfurtē pie Mainas rīkojot dažādus pasākumus, kuros bija iespēja iepazīties ar raksturīgākajiem Latvijas

kultūras aspektiem, baudot klasisko mūziku, avangarda popmūziku, literāros lasījumus, filmu demonstrējumus, teātra projektus, arhitektūrai un fotomākslai veltītas izstādes un īpašus pasākumus bērniem.

Pagājušais bija īstais gads, lai atskatītos uz paveikto pēc neatkarības atgūšanas un ar monētu "Sudraba lasis", kā arī Latvijas kultūras kanonā iekļautajam Latvijas naudas zīmju dizainam veltītu izstādi atzīmētu atjaunotā lata 20 gadu jubileju. Gads monētu mākslā bija ražīgs – atzīmējot Latvijas kultūrai nozīmīgas jubilejas, Latvijas Banka laida apgrozībā Rūdolfam Blaumanim, Rihardam Vāgneram un Jāzepam Vītolam veltītas monētas. Zīmīgas bija un populāras kļuva arī vairākas piemiņas monētas – "365", "Šūpuļa monēta" un "Ak, svētā Lestene!". Ar eiro ieviešanu Latvijas dalība monētu mākslā nebeidzas – arī turpmāk mūsu skaisto naudu iepazīs cilvēki visā pasaulē, turklāt interese ir milzīga.

Līdzīgi var teikt par Latvijas Bankas darbību kopumā. Sākas nozīmīgākā un arī sarežģītākā uzdevuma – veiksmīgas Latvijas tautsaimniecības darbības eiro zonā – vislabāko risinājumu nodrošināšana. Mums būs nepieciešams liels spēks un enerģija, lai līdzdarbotos Latvijas un visas eiro zonas attīstībā. To arī vēlos ikvienam novēlēt, un esmu pārliecināts, ka kopā mums viss izdosies un turpmākie gadi būs tikpat panākumiem bagāti kā 2013. gads.

Ilmārs Rimševičs
Latvijas Bankas prezidents
Rīgā 2014. gada 22. aprīlī

LATVIJAS BANKAS VĪZIJA

Latvijas Banka kā Eirosistēmas dalībniece pilnvērtīgi darbojas Eiropas Centrālo banku sistēmā un sniedz nozīmīgu ieguldījumu stabilā un ilgtspējīgā Latvijas un eiro zonas tautsaimniecības attīstībā. Latvijas Banka ir neatkarīga un savus uzdevumus veic, sabiedrības interešu un augstas profesionālās atbildības vadīta. Latvijas Banka ir uzticama sadarbības partnere un ekonomikas kompetences centrs Latvijā.

LATVIJAS BANKAS MISIJA

Latvijas Bankas kā centrālās bankas un Eirosistēmas dalībnieces darbības galvenais mērķis ir cenu stabilitāte, kas sekmē ilgtermiņa ekonomisko izaugsmi. Latvijas Bankas galvenie uzdevumi ir:

- līdzdarboties eiro zonas monetārās politikas veidošanā un īstenošanā;
- pārvaldīt finanšu ieguldījumus;
- nodrošināt skaidrās naudas apriti Latvijā un piedalīties skaidrās naudas aprites nodrošināšanā eiro zonā;
- līdzdarboties maksājumu sistēmu raitas darbības veicināšanā Eirosistēmā;
- sagatavot un publicēt statistisko informāciju atbilstoši Eiropas Savienības tiesību aktu prasībām.

Latvijas Banka profesionāli un nepārtraukti pilda tai uzticētos uzdevumus, nodrošinot augstu darba kvalitāti un efektivitāti.

Latvijas Banka vairo sabiedrības ekonomikas zināšanas un ir aktīva Eirosistēmas dalībniece.

VĒRTĪBAS

Mūsu vērtības atspoguļo mūsu attieksmi pret darbu, kolēģiem un sabiedrību.

Kompetence:

- mums ir ļoti labas zināšanas un prasmes;
- mācāmies no citu labās prakses un esam paraugs citiem;
- rodam kvalitatīvus un efektīvus risinājumus.

Uzticamība:

- strādājam sabiedrības labā, un mums rūp sabiedrības viedoklis;
- mūsu rīcība ir atbildīga un prognozējama;
- mūsu darbība ir pārskatāma – mēs atklāti rīkojamies un skaidrojam savu rīcību.

Sadarbība:

- strādājam komandā;
- esam atsaucīgi un atvērti jaunām idejām;
- uzklaušām ieteikumus un uzturam labas ilgtermiņa partnerattiecības;
- esam orientēti uz darba rezultātu.

ĀRĒJĀ EKONOMISKĀ VIDE

Pasaules tautsaimniecības izaugsmes temps 2013. gadā joprojām bija mērens. Vairākumā attīstīto valstu IKP kāpums bija neliels, bet atsevišķās valstīs joprojām bija vērojama recesija. Attīstīto valstu centrālo banku īstenotā ekspansīvā monetārā politika, kā arī daudzu valstu tautsaimniecību stimulējošās palīdzības programmas veicināja privātā patēriņa atjaunošanos un būvniecības nozares atveseļošanos. Akciju tirgus attīstība un nozīmīgs mājokļu cenu kāpums pozitīvi ietekmēja privāto patēriņu. Inflācijai kopumā bija tendence samazināties. Politiskā nestabilitāte ar naftas ieguvī saistītos reģionos un lielāks, nekā gaidīts, ASV pieprasījums pēc naftas produktiem kompensēja lēnākas ekonomiskās izaugsmes samazināto pieprasījumu pēc naftas produktiem citās valstīs, un 2013. gadā naftas cenas pārmaiņas nebija lielas. Tomēr bija vērojams nozīmīgs daudzu citu ar ražošanu saistītu izejvielu resursu cenu kritums. Atgūtā ticība finanšu tirgiem, kā arī mazāks centrālo banku un privāto investoru zelta pieprasījums izraisīja lielu zelta cenas kritumu (gandrīz 30%). Atšķirībā no attīstītajām valstīm, kur varēja vērot nelielas tautsaimniecības atveseļošanās pazīmes, jaunajās tirgus ekonomikas valstīs iepriekšējos gados vēroto straujo izaugsmi aizstāja daudz mērenāks izaugsmes temps. Ķīnas IKP pieaugums un gada inflācija nemainījās salīdzinājumā ar 2012. gadu. Izaugsmi noteica investīcijas un patēriņš, pārorientējot tautsaimniecību no eksporta tirgiem uz iekšzemes patēriņu. Japānas ekonomiskās aktivitātes dinamiku noteica eksporta kāpums Japānas jenas kursa sarūkuma dēļ un spēcīgāks iekšzemes pieprasījums, kā arī labvēlīgāka monetārā un fiskālā politika. Neliels patēriņa cenu pieaugums Japānā liecināja par uzsāktu ekonomisko reformu panākumiem 2% cenu stabilitātes mērķa sasniegšanā.

Eiro zonā 2013. gada sākumā, samazinoties eksportam un investīcijām, turpinājās recesija. Nelabvēlīgi laikapstākļi pasliktināja situāciju būvniecībā. Tomēr jau 2. ceturksnī sākās ekonomiskā izaugsme, ko veicināja Vācijas un Francijas tautsaimniecības attīstība. Palielinājās privātais patēriņš un, augot eksportam, attīstījās ražošana. Samazinājās ierobežojošās fiskālās politikas ietekme, tāpēc gan valdības, gan privātā patēriņa devums IKP kāpumā bija pozitīvs. Tomēr perifēriskajās valstīs saglabājās vāja ekonomiskā aktivitāte, un eiro zonā palielinājās bezdarba līmenis. Arī 2. pusgadā eiro zonā nedaudz pieauga iekšējais pieprasījums, investīcijas un krājumi, bet eksporta kāpums bija neliels. Palielinājās patērētāju un uzņēmēju noskaņojuma rādītāji, liecinot par iespējamu situācijas uzlabošanos. Bezdarba līmenis eiro zonā pieauga no 11.9% 2012. gada beigās līdz 12.0% 2013. gada beigās (gadā vidēji – no 11.4% līdz 12.1%). Eiro zonas inflācija jau vairākus gadus ir zemāka par ECB noteikto mērķa līmeni, turklāt bija mazāka, nekā gaidīts. Tālāki eiro zonas valstu fiskālās konsolidācijas pasākumi, eiro zonas perifērisko valstu tekošo kontu saldo uzlabošanās, šo valstu augstāka konkurētspēja, kredītiestāžu veiksmīga attīstība, atgūtā uzticēšanās eiro zonai, ekonomiskā un finanšu noskaņojuma uzlabošanās un stimulējoša monetārās politikas nostāja nodrošināja to, ka kopumā 2013. gadā eiro zonas tautsaimniecība pārvarēja recesiju.

Vācijas IKP pieauga. Ārējā pieprasījuma mazināšanās ietekmē eksporta izaugsme kļuva lēnāka, tomēr Vācija stiprināja kopējos eiro zonas attīstības rādītājus. Bezdarba līmenis Vācijā joprojām bija viens no zemākajiem starp eiro zonas valstīm, un, lai gan mazāk, tomēr izaugsmi veicināja arī iekšējais pieprasījums un privātais patēriņš.

Igaunijā salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem IKP pieaugums būtiski saruka. Lai gan palielinājās iekšējais pieprasījums un privātais patēriņš, valdības patēriņš bija ierobežots, 1. pusgadā arī mazinājās investīcijas, bet 2. pusgadā saruka eksports, jo to negatīvi ietekmēja lēnāka izaugsme galvenajās tirdzniecības partnervalstīs.

Lietuvā tautsaimniecība attīstījās un IKP pieauga gan investīciju, gan privātā patēriņa ietekmē. Privāto patēriņu veicināja mājāsaimniecību finansiālās situācijas uzlabošanās (algu kāpums un lielāki ienākumi no aktīviem). Lietuvā pieauga uzņēmumu investīcijas ražošanas iekārtās, un tas palielināja kopējos izdevumus. Vājā ārējā pieprasījuma dēļ

samazinājās eksporta nozīme ekonomiskajā izaugsmē. Ierobežojumi skāra dažu Lietuvas produktu eksportu uz Krieviju.

Polijā IKP pieauga, jo Polijas zlota kursa samazināšanās ietekmē palielinājās eksports, ko stiprināja cenu konkurētspēja, bet pieauga arī imports. Neraugoties uz valūtas kursa svārstībām, Polijā saglabājās zema inflācija. Tomēr privātais patēriņš joprojām bija neliels. Polijā saglabājās problēmas darba tirgū. IKP kāpumu ierobežoja arī fiskālā konsolidācija. Pēc sliktajiem gada sākuma rādītājiem 2. pusgadā pieauga mazumtirdzniecība un nedaudz uzlabojās situācija darba tirgū. Tomēr bezdarba līmenis joprojām ir augsts un ierobežo algu un privātā patēriņa kāpumu.

Lielbritānijas IKP palielinājās par 1.9% (lielākais pieaugums kopš 2007. gada). Izaugsmi veicināja pakalpojumu nozares un ieguves rūpniecības devums, investīcijas infrastruktūrā un atbalsts mājokļu tirgum, kā arī *Bank of England* īstenotā tautsaimniecību stimulējošā monetārā politika. Privātais patēriņš, mazinoties bezdarba līmenim, palielinājās, bet eksporta attīstību kavēja vājais ārējais pieprasījums.

Zviedrijā gada sākumā mazinājās eksports un saruka investīcijas, bet IKP pozitīvi ietekmēja krājumu palielinājums. Saglabājās ar augsto māsaimniecību parāda līmeni saistītie riski. Savukārt 2. pusgadā Zviedrijā tautsaimniecības attīstību stiprināja ražošanas pieaugums.

Dānijā gada sākumā IKP kāpums bija neliels. Izaugsmi veicināja privātais patēriņš, kuru gan ierobežoja zemais algu pieaugums un iedzīvotāju vēlme uzkrāt līdzekļus un atmaksāt parādus. 2. pusgadā Dānijas IKP turpināja palielināties un uzlabojās situācija darba tirgū.

2013. gadā turpinājās ASV tautsaimniecības izaugsme. IKP pieauga par 1.9%, un izaugsmi veicināja mājokļu un darba tirgus uzlabojumu stimulēts iekšzemes pieprasījums, labvēlīga finanšu situācija un stimulējoša monetārā politika, kā arī krājumu veidošanas un tirdzniecības pozitīvais devums. Savukārt izaugsmi palēnināja nodokļu paaugstināšana saskaņā ar janvāra fiskālo vienošanos un kopš marta īstenotie budžeta ierobežojumi. Bezdarba līmenis gada laikā samazinājās no 7.9% līdz 6.7%. Gada nogalē saruka algu pieaugums, bet patēriņa cenu kāpums bija mērens. Oktobrī ASV izdevās panākt vienošanos par valdības parāda apjoma griestu paaugstināšanu, tādējādi mazinot fiskālo neskaidrību. Galvenokārt mazāku valdības tēriņu dēļ fiskālais deficīts saruka no 6.8% no IKP 2012. finanšu gadā līdz 4.1% no IKP 2013. finanšu gadā.

2013. gadā pasliktinājās Krievijas ekonomiskā situācija. Zemās naftas cenas un vājais ārējais pieprasījums negatīvi ietekmēja tās ārējo tirdzniecību. Krievijas rubļa kurss turpināja samazināties. Privātais patēriņš bija neliels, auga bezdarba līmenis, joprojām zema bija darbaspēka produktivitāte. Tautsaimniecības attīstību kavēja arī investīciju trūkums, vājais ražošanas sektors un nelabvēlīgie laikapstākļi, kas pasliktināja lauksaimniecības rādītājus.

Japānā ekspansīvā ekonomiskā un monetārā politika veicināja tautsaimniecības atveseļošanu un IKP pieaugumu. Tika palielināti izdevumi infrastruktūrai, stimulēta darbvietu radīšana un līdz 2% palielināts inflācijas mērķrādītājs. Savukārt Japānas ārējās tirdzniecības bilancē 2013. gadā veidojās rekordaugsts deficīts, ko veicināja samērā dārgā fosilā kurināmā imports, kas nepieciešams pēc 2011. gadā notikušās avārijas Fukušimā, jo tā samazināja valstī pieejamo kodolenerģijas apjomu.

Ķīnā, lai gan salīdzinājumā ar citām valstīm tautsaimniecības izaugsme joprojām bija strauja (IKP 2013. gadā pieauga par 7.7%), iekšējais pieprasījums bija neliels. 2013. gadā tika veikti pretkorupcijas pasākumi valsts sektorā un īstenoti pasākumi cīņai ar t.s. pelēkajām bankām, ierobežojot kredītišķas iespējas. Dati par valdības parādu liecina, ka tas joprojām nav pārmērīgs, bet tiek pievērsta uzmanība, lai tas krasi nepalielinātos. Pašlaik bažas rada strauja pašvaldību parāda kāpums, jo tā atmaksu garantē valdība.

Tautsaimniecības attīstību veicināja valsts investīcijas infrastruktūrā, ārējā tirdzniecība un patēriņš.

Eiropas finanšu tirgū turpinājās 2012. gadā sākusies atveseļošanās. Finanšu tirgu dinamiku Eiropā un arī citos ar to saistītos reģionos turpināja ietekmēt atsevišķu Eiropas valstu parāda krīze, kā arī attīstīto valstu centrālo banku lēmumi. Pozitīvi finanšu tirgu ietekmēja gan labāki noskaņojuma rādītāji un makroekonomiskie dati, gan panāktais progress banku savienības izveidē. Finanšu tirgus dalībnieki izvēlējās pāreju no ieguldījumiem investīciju kategorijas vērtspapīros uz augstāka ienesīguma investīcijām. 2. pusgadā bija vērojams cenu pieaugums akciju tirgos, bet Eiropas perifēriskajās valstīs strauji samazinājās obligāciju peļņas likmes.

Eiro zonas finanšu tirgu attīstību būtiski ietekmēja ECB lēmumi par eiro bāzes likmes pazemināšanu. ECB divas reizes (maijā un novembrī) samazināja Eurosistēmas galveno refinansēšanas operāciju procentu likmi (katru reizi par 25 bāzes punktiem). Pirmais procentu likmes samazinājums (līdz 0.5%) tika pamatots ar negaidītu inflācijas kritumu un eiro zonas tautsaimniecības attīstības pavājināšanos. Arī novembra lēmums samazināt bāzes likmi (līdz 0.25%) bija atbildes reakcija uz straujāku, nekā gaidīts, inflācijas kritumu eiro zonā, kas raisīja bažas par izaugsmes palēnināšanos. ECB noguldījumu iespējas procentu likme gada laikā tika saglabāta nemainīga (0.0%), bet aizdevumu iespējas uz nakti procentu likme tika samazināta maijā no 1.5% uz 1% un novembrī – no 1% uz 0.75%. ECB prezidents preses konferencēs vairākkārt puda viedokli, ka ECB darīs visu, lai izpildītu ECB galveno uzdevumu – nodrošināt cenu stabilitāti vidējā termiņā. 7. novembrī ECB Padome nolēma turpināt galvenajās refinansēšanas operācijās un ilgāka termiņa refinansēšanas operācijās izmantot fiksētas procentu likmes izsoles procedūru ar pilna apjoma piešķirumu vismaz līdz 2015. gada jūnijam un pēc tam tik ilgi, cik nepieciešams. Turklāt ECB nolēma, ka līdz 2015. gada jūnijam katru mēnesi tiks veikta viena ilgāka termiņa refinansēšanas operācija ar termiņu 1 mēnesis. Tas kopumā stiprināja tirgus dalībnieku pārliecību, ka ECB turpinās īstenot ekspansīvu monetāro politiku, tādējādi veicinot finanšu sistēmas atveseļošanos. Arī ārpus eiro zonas esošo ES valstu centrālās bankas galvenokārt zemās inflācijas un lēnās tautsaimniecības izaugsmes dēļ gada laikā īstenoja stimulējošu monetāro politiku. Galveno refinansēšanas operāciju procentu likmes tika samazinātas Polijā, Rumānijā, Ungārijā un Zviedrijā.

Visu gadu finanšu tirgus dalībnieku uzmanības lokā bija FRS amatpersonu arvien biežāk paustais viedoklis par nepieciešamību pakāpeniski ierobežot obligāciju pirkšanas programmu. Šo viedokli stiprināja ASV makroekonomikas rādītāju pakāpeniska uzlabošanās 2. pusgadā. FRS monetārās politikas varbūtējā ierobežošana raisīja satraukumu un svārstīgumu globālajos finanšu tirgos.

2013. gadā eiro zonas kredītiestādes paātrināja priekšlaicīgu to finanšu līdzekļu atmaksu ECB, kurus tās aizņēmas 2011. gada decembrī un 2012. gada martā notikušajās ilgāka termiņa refinansēšanas operācijās ar termiņu 3 gadi. Lai gan priekšlaicīga aizņēmumu atmaksa norāda uz kredītiestāžu finansiālās situācijas uzlabošanos, tas izraisīja likviditātes pārpalikuma samazināšanos kredītiestāžu sistēmā. 2013. gada laikā ECB ilgāka termiņa refinansēšanas operāciju atlikums samazinājās par 452 mljrd. eiro, savukārt likviditātes pārpalikums saruka no 608 mljrd. eiro 2012. gada beigās līdz 200 mljrd. eiro 2013. gada nogalē. Likviditātes pārpalikumam samazinoties, palielinājās EONIA svārstīgums, ietekmējot arī citas naudas tirgus procentu likmes. EONIA 2013. gada laikā vidēji saglabājās 0.09% robežās, bet, sārūkot likviditātes pārpalikumam un gada nogales ietekmes dēļ decembra vidējais EONIA pieauga līdz 0.17%. 3 mēnešu EURIBOR gada laikā nedaudz palielinājās, sasniedzot gada vidējo vērtību 0.22%, bet augstāko mēneša vidējo vērtību (0.27%) sasniedzot decembrī.

2013. gadā uzmanības lokā bija ar valsts parāda krīzi saistītas norises – martā Kipra kļuva par nākamo valsti, kas bija spiesta lūgt finansiālu palīdzību starptautiskajiem aizdevējiem,

lai glābtu savu kredītiestāžu sistēmu. Tā kā Kipra ir valsts ar zemām nodokļu likmēm un investoriem labvēlīgu nodokļu regulējumu, kas piesaista lielas ārvalstu investīcijas, Kipras gadījums izraisīja īpašu uzmanību starptautiskajos finanšu tirgos. Valsts lielā atkarība no finanšu sektora apvienojumā ar agresīvu investīciju politiku, kā arī lielie ieguldījumi krīzes skartajā Grieķijā veicināja kredītiestāžu kredītportfeļa kvalitātes pasliktināšanos un izraisīja lielus kredītiestāžu zaudējumus, ko zemās kapitalizācijas dēļ kredītiestādes nespēja absorbēt un nonāca uz maksātnespējas sliekšņa. Sākotnēji panāktā vienošanās par visu noguldījumu aplikšanu ar nodokli izraisīja plašus protestus valstī un rezonansi starptautiskajā sabiedrībā, tāpēc tā tika pārskatīta un martā Kipra vienojās ar EK, ECB un SVF par 10 mljrd. eiro starptautisku aizdevumu Kipras tautsaimniecības un kredītiestāžu sektora glābšanai. Galavienošanās tika panākta aprīļa beigās, un tā paredzēja kredītiestāžu sektora pārstrukturizēšanu, fiskālo konsolidāciju, turklāt zaudējumus ciešot arī tiem noguldītājiem, kuru noguldījumi pārsniedza 100 000 eiro.

Satraukumu finanšu tirgū raisīja arī bažas par Slovēnijas kredītiestādēm. Šī valsts varēja kļūt par sesto eiro zonas valsti, kurai būtu nepieciešama starptautisko aizdevēju palīdzība. Bažas par Slovēnijas nākotni mazinājās, kad gada nogalē kredītiestāžu stresa testu rezultāti atklāja, ka Slovēnijas grūtībās nonākušo kredītiestāžu rekapitalizācijai būs nepieciešami 4.8 mljrd. eiro, ko valsts tomēr spēs finansēt bez starptautisko aizdevēju palīdzības.

Pēc situācijas atrisināšanās Kiprā eiro zonā kopumā dominēja pozitīvas norises. Krīzes skartajai Grieķijai tika apstiprināta nākamā maksājuma izmaksa starptautiskās aizdevuma programmas ietvaros, bet decembrī Īrija kļuva par pirmo eiro zonas valsti, kas pārtraukusi dalību starptautiskajā aizdevuma programmā. Portugāle jau tuvākajā laikā plāno sekot Īrijas piemēram. Sasniegtais progress tautsaimniecības attīstībā īstenojās būtiskā eiro zonas perifērisko valstu maksātnespējas varbūtības samazinājumā, tāpēc starptautiskās kredītreitingu aģentūras gada laikā daudzām perifēriskajām valstīm paaugstināja kredītreitingu. Visievērojamākais kredītreitinga paaugstinājums bija Grieķijai, aiz tās ierindojās Spānija, Īrija, Kipra un Portugāle. Tomēr dažas Eiropas attīstītās valstis neuzrādīja pietiekami augstus ekonomiskās attīstības rādītājus, analītiķos radot bažas par to attīstības perspektīvu, un šo valstu kredītreitingi tika samazināti. Kredītreitings gada laikā tika samazināts Francijai, Itālijai un Nīderlandei.

Pozitīvi finanšu tirgū tika novērtēta 2013. gada decembrī ES Padomes finanšu un ekonomikas ministru (ECOFIN) panāktā vienošanās par ES nostāju attiecībā uz vienu no gaidāmās banku savienības galvenajiem pīlāriem – Vienotā noregulējuma mehānisma (*Single Resolution Mechanism*) regulu. Vienotais noregulējuma mehānisms sastāvēs no noregulējuma iestādes un vienotā noregulējuma fonda. Tā uzdevums būs nodrošināt grūtībās nonākušu finanšu iestāžu darbības izbeigšanu organizētā veidā, pēc iespējas mazāk ietekmējot nodokļu maksātājus un iegrožojot kredītiestāžu problēmu pārnēsi uz reālo tautsaimniecību.

Tautsaimniecības attīstību raksturojošie rādītāji gada laikā turpināja uzlaboties un norādīja uz pozitīvu nākotnes perspektīvu lielākajā daļā valstu. Uzņēmumu darbības rezultāti radīja investoru pārliecību par augšupvērstu turpmāko ekonomisko dinamiku un izaugsmi akciju tirgos. Līdztekus akciju cenu kāpumam samazinājās akciju tirgus cenu svārstīgums. Globālais *MSCI World* indekss pieauga par 24.0%. No reģionālās perspektīvas raugoties, visaugstākais ienesīgums bija Japānas tirgū, kur gada laikā *Nikkei 225* pieauga par 57.0%. Arī ASV akciju tirgū bija ļoti augsts ienesīgums, ASV akciju tirgus indeksam *Standard & Poor's 500* pieaugot par 30.0%. Tāpat Eiropas akciju tirgus sniedza peļņu investoriem – visi galvenie akciju indeksi pieauga, t.sk. *Dow Jones EURO STOXX 50* gada laikā palielinājās par 18.0%. No Eiropas akciju indeksiem visaugstāko izaugsmi sasniedza Vācijas DAX (25.0%).

Palielinoties finanšu tirgus dalībnieku vēlmei uzņemties risku, 2013. gadā eiro zonas perifērisko valstu valdības obligāciju peļņas likmēm bija tendence samazināties, sa-

vukārt valstīs, kuru obligācijas tradicionāli tiek uzskatītas par drošākiem aktīviem investīciju izvietojšanai, peļņas likmes pieauga. Visievērojamākais samazinājums bija vērojams Grieķijas valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmēm (kritums no 11.6% gada sākumā līdz 8.3% gada beigās). Arī Itālijas, Īrijas, Portugāles, Slovēnijas un Spānijas valdības obligāciju peļņas likmes ievērojami samazinājās. Tā kā investoros pakāpeniski nostiprinājās pārliecība par pasaules tautsaimniecības atveseļošanos un tie izvēlējās ieguldīt riskantākos vērtspapīros, pieprasījums pēc drošajiem attīstīto valstu vērtspapīriem samazinājās, virzot peļņas likmju pieaugumu. Vācijas valdības 10 gadu obligāciju peļņas likme pieauga no 1.3% gada sākumā līdz 1.9% gada beigās, bet ASV valdības 10 gadu obligāciju peļņas likme palielinājās vairāk nekā par 1 procentu punktu (no 1.8% gada sākumā līdz 3.0% gada beigās). Pieauga arī Austrijas, Beļģijas, Francijas un citu attīstīto valstu valdības obligāciju peļņas likmes.

Eiro kurss attiecībā pret ASV dolāru gada laikā bija svārstīgs, bet kopumā pieauga no 1.32 ASV dolāriem par 1 eiro līdz 1.37 ASV dolāriem par 1 eiro. Euro kursa svārstības galvenokārt bija saistītas ar valstu centrālo banku monetārās politikas lēmumiem un to paustajām prognozēm, kā arī tirgus dalībnieku mainīgajām gaidām par tautsaimniecības attīstību euro zonā salīdzinājumā ar citu valstu tautsaimniecības izaugsmi. Euro kursa paaugstināšanās galvenokārt skaidrojama ar tirgus dalībnieku augošo optimismu attiecībā uz euro zonas tautsaimniecības attīstības izredzēm, kā arī augošo pieprasījumu pēc euro, investoriem pastiprināti iegādājoties aktīvus ES valstīs.

Jēlnaftas cenas gada laikā no piedāvājuma puses visvairāk ietekmēja ģeopolitiskie riski naftas piegādes valstīs, radot nenoteiktību par naftas piegādēm un to apjomu, kā arī naftas ieguves samazinājums vairākās OPEC dalībvalstīs (Irākā, Lībijā un Nigērijā). Savukārt no pieprasījuma puses jēlnaftas cenu ietekmēja tautsaimniecības norises un nākotnes perspektīvas, īpaši valstīs, kas ir lielākās naftas produktu patērētājas, – ASV un Ķīnā. Novembrī tika panākta nozīmīga vienošanās starp Irānu un ANO par Teherānas kodolprogrammas ierobežošanu. Tas tirgū radīja optimismu saistībā ar naftas piegāžu apjomu. Kopumā gada laikā *Brent* jēlnaftas cena svārstījās 96–119 ASV dolāru par barelu intervālā, taču gada skatījumā cena palika nemainīga, decembrī atgriežoties 110 ASV dolāru par barelu līmenī.

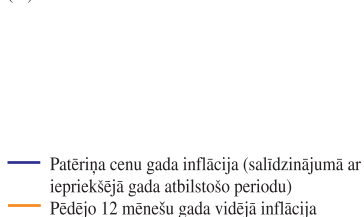
LATVIJAS EKONOMISKĀ VIDE

INFLĀCIJA UN CENAS

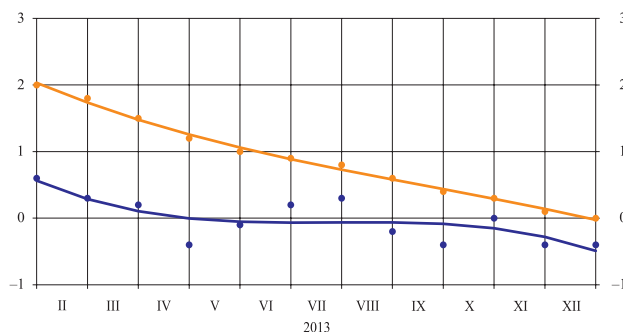
2013. gadā inflācijas līmenis bija izaugsmes apstākļiem netipiski zems (0.0%), un to galvenokārt noteica ārējie un piedāvājuma puses faktori (sk. 1. un 2. att.).

1. attēls

PATĒRIŅA CENU GADA INFLĀCIJA (%)

Avots: CSP dati.

Pasaules energoresursu cenas saruka. *Brent* jēlnaftas cenu vidējais līmenis 2013. gadā ASV dolāru izteiksmē bija par 2.7% zemāks nekā 2012. gadā, bet latu izteiksmē – par 5.8%. Globālās energoresursu cenu tendences labvēlīgi ietekmēja energoresursu cenas arī iekšzemē: septiņos no 2013. gada mēnešiem bija vērojams dabasgāzes un siltum-

2. attēls

**ATSEVIŠĶU GRUPU DEVUMS PATĒRĪŅĀ
CENU GADA PĀRMAIŅĀS**
(procentu punktos)

■ Pārējās cenas
■ Pārtikas cenas
■ Enerģijas cenas

enerģijas cenu pakāpenisks kritums, un vairākās pilsētās siltumenerģijas cenu izdevās samazināt arī ražošanas procesa pārkārtošanas ietekmē, piemēram, uzsākot vai paplašinot siltumenerģijas ražošanu koģenerācijā.

Arī pārtikas cenu līmenis pasaules tirgū dažām precēm saruka. ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas dati liecina, ka pasaules pārtikas un lauksaimniecības preču cenu indekss 2013. gadā salīdzinājumā ar 2012. gadu samazinājās par 1.6%. 2013. gada laikā lielāko cenu pieaugumu (piena produktu grupā) lielā mērā kompensēja lielākais cenu sarukums (graudaugu produktiem), pārējo preču cenām svārstoties daudz mazākā amplitūdā.

Lai gan tautsaimniecības izaugsme varētu radīt papildu spiedienu uz cenām, tas netika novērots. Pieprasījuma spiedienu uz patēriņa cenu līmeni mazināja samērīgs darba ražīguma un algu kāpums, kurš tādējādi nekļuva arī par izmaksu faktoru, kas palielinātu cenas. Savukārt tādi būtiski izmaksu faktori kā enerģijas un pārtikas cenas neradīja spiedienu uz citu nozaru ražoto patēriņa preču un pakalpojumu cenām. Konkurences ietekmē arī 2013. gadā turpināja samazināties telekomunikāciju pakalpojumu cenas. Tādējādi gada vidējā pamatinflācija saruka līdz 0.2%.

2013. gada vidējā inflācija saskaņā ar nacionālo metodoloģiju un arī SPCI bija 0.0%.

2013. gadā, gatavojoties eiro ieviešanai, Latvijā tika uzsākts patēriņa cenu monitorings, tādējādi nodrošinot datus par cenu līmeni absolūtajā izteiksmē. Līdz decembrim iegūtie dati liecina, ka, atsevišķu preču un pakalpojumu cenas nosakot norēķiniem ērtā vai psiholoģiski pievilcīgā eiro izteiksmē, tās gan saruka, gan arī auga, vidējam patēriņa cenu līmenim būtiski nemainoties, un tas vērojams arī CSP datos.

Ražotāju cenu vidējais gada pieauguma temps rūpniecībā 2013. gadā saruka līdz 1.5%, t.sk. iekšzemes tirgū pārdotajai produkcijai – līdz 0.8%. Tik zems ražotāju cenu kāpums daļēji atspoguļoja lielāko nozaru galveno resursu (lauksaimniecības preču un enerģijas) vidējā cenu līmeņa tendenci un neraisīja patēriņa cenu kāpumu.

To, ka eksportētās produkcijas cenu vidējais pieaugums gada laikā bija straujāks nekā iekšzemes tirgū pārdotajai produkcijai, daļēji noteica eksportētās produkcijas struktūra, jo tajā ir daudz lielāks koksnes izstrādājumu īpatsvars, savukārt koksnes apstrādē bija vērojams viens no straujākajiem ražotāju cenu kāpumiem, jo resursu cenu palielināja ierobežotais vietējo koksnes resursu apjoms. Tomēr arī pārtikas nozares cenu devums kopējā eksportētās produkcijas ražotāju cenu pieaugumā bija lielāks nekā iekšzemes tirgū pārdotajai produkcijai. To varētu skaidrot ar atšķirīgu sortimentu, kā arī ar cenu līmeni produkcijas noieta valstīs.

2013. gadā salīdzinājumā ar 2012. gadu būvniecības izmaksu vidējais līmenis palielinājās par 2.6%. Strādnieku darba samaksa pieauga par 5.9%, bet mašīnu un mehānismu uzturēšanas un ekspluatācijas izmaksas – par 2.2%. Būvmateriālu cenas uzrādīja vismazāko kāpumu (0.9%). Objektu dalījumā vislielākais gada izmaksu pieaugums bija vērojams

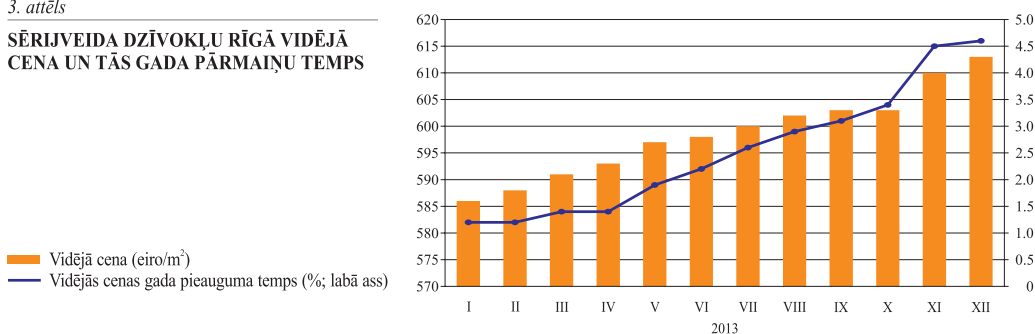
inženierbūvēm (3.2%), t.sk. transporta objektiem (3.2%) un pazemes maģistrālajiem cauruļvadiem (3.3%).

Nekustamā īpašuma tirgū 2013. gadā turpinājās pakāpenisks aktivitātes kāpums. Gadā kopumā tika reģistrēts par 11.4% vairāk pirkuma līgumu nekā 2012. gadā, turklāt Rīgā darījumu skaita gada pieaugums sasniedza 15.9%. Nekustamā īpašuma tirgū joprojām saglabājās nerezidentu ietekme – to veicināja iespēja saņemt termiņuzturēšanās atļauju, iegādājoties nekustamo īpašumu Latvijā.

Jauno projektu cenu gada kāpumu veicināja gan nerezidentu, gan rezidentu augošais pieprasījums. Savukārt sērijveida dzīvokļu tirgū bija vērojamas mērenākas cenu pārmaiņas, gada laikā vidējai cenai palielinoties par 4.6%. Dzīvokļa iegādes vidējā cena 2013. gada beigās sasniedza 613 eiro/m² (vidējā cena no SIA "Latio", SIA "Ober Haus Real Estate Latvia" un SIA "Arco Real Estate" datiem; sk. 3. att.).

3. attēls

SĒRIJVEIDA DZĪVOKĻU RĪGĀ VIDĒJĀ CENA UN TĀS GADA PĀRMAIŅU TEMPS

Avoti: SIA "Latio", SIA "Ober Haus Real Estate Latvia" un SIA "Arco Real Estate" dati.

Īres tirgus 2013. gadā bija aktīvs, jo pieprasījums pēc kvalitatīviem īres dzīvokļiem bija gan no studentu un ārvalstu uzņēmumu darbinieku puses, gan arī to rezidentu puses, kuriem ir ierobežotas iespējas iegādāties mājokli. Tas veicināja adekvātu īres dzīvokļu piedāvājuma trūkumu Rīgā, tāpēc īres maksas turpināja palielināties.

IEKŠZEMES KOPPRODUKTS

Ekonomiskā izaugsme 2013. gadā bija noturīga – Latvijas IKP palielinājās par 4.1% (labākais sniegums ES).

IKP izaugsmi 2012. gadā līdzīgā mērā nodrošināja eksports, investīcijas un privātais patēriņš, savukārt 2013. gadā par galveno IKP kāpuma noteicēju kļuva privātais patēriņš (tā devums – 3.4 procentu punkti).

Privātā patēriņa pieaugumu (5.4%) galvenokārt nodrošināja rīcībā esošo ienākumu kāpums, ko noteica vidējās algas un nodarbinātības palielinājums. Atšķirībā no pirmskrīzes perioda ienākumu kāpuma izaugsme vērtējama kā ilgtspējīgāka un pamatojas uz atbilstošu darba ražīguma uzlabojumu. Svarīgs patēriņu veicinošs faktors bija arī uzkrājumu tērēšana. Lai gan eiro ieviešanas gaidās iedzīvotāji daļu no skaidrās naudas uzkrājumiem noguldīja norēķinu kontos, daļa uzkrājumu, tos aktīvāk tērējot, stimulēja patēriņu.

Kopējā pamatkapitāla veidošana 2013. gadā saruka par 4.3%, liecinot par vāju investīciju izaugsmi. Nefinanšu investīciju dati rāda, ka straujāk auga sabiedriskā sektora ieguldījumi – investīcijas sabiedriskajās ēkās, ceļu infrastruktūrā, maģistrālajos cauruļvados u.c., ko veicināja ES fondu izmantošana. Savukārt privāto investīciju attīstība nebija tik spēcīga. Investīciju kāpumu palēnināja neskaidrības ārējā vidē, ar eiro ieviešanu saistīta nogaidoša pozīcija un lielu investīciju projektu pabeigšana. Mazinoties vai zūdot šiem faktoriem, investoru aktivitāte turpmāk varētu palielināties.

2013. gadā bija vērojama reālā preču un pakalpojumu eksporta pieauguma tempa samazināšanās, 3. ceturksnī tam pat kļūstot negatīvam. Kopumā eksports 2013. gadā palielinājās par 1.0%. Lai gan saglabājās noturīga eksportētāju konkurētspēja, vājš ārējais pieprasījums ierobežoja eksporta apjomu. Turklāt eksportu papildus negatīvi ietekmēja AS "Liepājas Metalurģs" darbības pārtraukšana. Vasaras mēnešos eksporta rādītājus nedaudz uzlaboja AS "Rīgas Kuģu būvētava", kas uz Krieviju eksportēja vairākus kuģus, kā arī lielais tūristu skaits Latvijā.

Reālais preču un pakalpojumu imports 2013. gadā samazinājās par 1.7%. Tas skaidrojams gan ar vājo investīciju dinamiku, gan reeksporta sarukšanu atsevišķās preču grupās, gan arī AS "Liepājas Metalurģs" darbības pārtraukšanu.

Kopumā 2013. gadā neto eksporta devums IKP kāpumā bija 1.7 procentu punkti (nedaudz mazāk nekā 2012. gadā).

Kopējā pievienotā vērtība 2013. gadā palielinājās par 4.1%. Tās kāpumu galvenokārt noteica pievienotās vērtības pieaugums tirdzniecībā (devums kopējās pievienotās vērtības gada kāpumā – 0.6 procentu punkti, palielinājums salīdzināmajās cenās – 4.3%), būvniecībā (attiecīgi 0.4 procentu punkti un 7.4%), operācijās ar nekustamo īpašumu (attiecīgi 0.6 procentu punkti un 7.9%), profesionālajos, zinātniskajos un tehniskajos pakalpojumos, administratīvo un apkalpojošo dienestu darbībā, citos pakalpojumos (attiecīgi 0.5 procentu punkti un 6.1%), kā arī valsts pārvaldē un aizsardzībā, obligātajā sociālajā apdrošināšanā, izglītībā, veselībā un sociālajā aprūpē (attiecīgi 0.4 procentu punkti un 6.8%). Savukārt lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības devums kopējā pievienotajā vērtībā bija gandrīz neitrāls (attiecīgi 0.0 procentu punkti un 0.7%). Arī apstrādes rūpniecības devums kopējās pievienotās vērtības pieaugumā 2013. gadā bija tuvu neitrālam.

Apstrādes rūpniecības saražotās produkcijas apjoms salīdzināmajās cenās pieauga par 0.6% (pēc darbadienu skaita izlīdzināti dati), bet faktiskajās cenās samazinājās par 1.3% (pēc darbadienu skaita neizlīdzināti dati). Apstrādes rūpniecības pieaugums 2013. gadā bija ievērojami vājāks nekā iepriekšējos gados, tomēr jāņem vērā, ka 2013. gadā beidza darboties nozares lielākais uzņēmums AS "Liepājas Metalurģs", būtiski negatīvi ietekmējot gan metālu ražošanas apakšnozari, gan visu apstrādes rūpniecības nozari kopumā. Pretstatā iepriekšējiem gadiem, kad apstrādes rūpniecības izaugsmi virzīja eksports, 2013. gadā vāja ārējā pieprasījuma ietekmē apstrādes rūpniecības izaugsmi virzīja realizācijas pieaugums vietējā tirgū. Vietējā tirgū realizējamās apstrādes rūpniecības produkcijas apgrozījums faktiskajās cenās 2013. gadā palielinājās par 5.5% (pēc darbadienu skaita izlīdzināti dati). Vienlaikus eksportētās produkcijas apgrozījums samazinājās par 2.3%.

Metālu ražošana 2013. gadā AS "Liepājas Metalurģs" problēmu dēļ sniedza negatīvu devumu apstrādes rūpniecības nozares gada pieaugumā (5.5 procentu punkti). Negatīvu devumu veidoja arī iekārtu un ierīču remonts un uzstādīšana (0.9 procentu punkti; mazāk investīciju projektu, kuros nepieciešama iekārtu uzstādīšana un kalibrēšana), kā arī ķīmisko vielu un ķīmisko produktu ražošana (0.5 procentu punkti; turpinājās biodīzeļdegvielas ražošanas apjoma samazinājums valsts subsīdiju ierobežošanas dēļ). Savukārt pozitīvu devumu apstrādes rūpniecības gada izaugsmē nodrošināja pārtikas produktu ražošana (1.8 procentu punkti), koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana (1.3 procentu punkti), datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošana (0.5 procentu punkti), tekstilizstrādājumu ražošana (0.3 procentu punkti), kā arī nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana (0.3 procentu punkti).

Mazumtirdzniecības apgrozījums 2013. gadā palielinājās par 3.8% (aptuveni divas reizes lēnāks pieauguma temps nekā iepriekšējos divos gados). Pieauguma tempa kritums galvenokārt saistāms ar augstāku bāzi. To veicināja atliktais patēriņš pirmajos pēckrīzes gados un citi faktori, piemēram, samazinājās autodegvielas nelegālās pārdošanas apjoms.

Mazumtirdzniecības apgrozījuma (ieskaitot automobiļu pārdošanu) izaugsme joprojām bija spēcīga (6.8%). Automobiļu pārdošanā savu artavu sniedza arī reeksports un juridisko personu pirkumi, tādējādi dinamiku ne vienmēr izskaidro iedzīvotāju pirktspējas pārmaiņas un iepirkšanās tendences.

Transporta un uzglabāšanas nozares pieauguma temps 2013. gadā turpināja palēnināties. Latvijas ostās pārkrauto kravu apjoms sasniedza 70.5 milj. tonnu, samazinoties par 6.3% (Rīgas ostā – par 1.6%, Ventspils ostā – par 5.2%, Liepājas ostā – par 34.9%), lai gan mazajās ostās pieaugot par 3.4%. Pārkrauto kravu apjoma sarukumu noteica vairāki faktori. Pirmkārt, samazinājās pārkrauto ogļu apjoms sakarā ar mazāku ogļu pieprasījumu Eiropā, kas saistīts ar ogļu staciju darbību ierobežojošiem regulējumiem. Otrkārt, Krievijas tautsaimniecības vājināšanās negatīvi ietekmēja kravu tranzīta plūsmu. Treškārt, AS "Liepājas Metalurģs" problēmu dēļ būtiski mazinājās Liepājas ostā pārkrauto kravu apjoms. Ceturtkārt, arvien spēcīgāka kļuva tendence Krievijas preču tranzīta plūsmu novirzīt uz Krievijai piederošajām ostām – pēdējos gados tajās veiktas būtiskas investīcijas infrastruktūras attīstībā, negatīvi ietekmējot Baltijas valstu ostu kravu apgrozījumu. Pa dzelzceļu tika pārvadāti 55.8 milj. tonnu kravu (par 7.9% mazāk nekā 2012. gadā). Kravu pārvadājumu apjoma kritumu noteica importa kravu apjoma sarukums (4.1%) un tranzīta kravu apjoma kritums (42.3%; kravas, kas tiek ievestas Latvijā un izvestas no Latvijas, izmantojot dzelzceļu). Savukārt ar autotransportu 2013. gadā tika pārvadāti 60.6 milj. tonnu kravu (par 15.2% vairāk nekā 2012. gadā). Kopējā kravu apjoma pieaugumu galvenokārt noteica pārvadāto kravu apjoma kāpums iekšzemē (17.3%), bet starptautiskajos pārvadājumos veikto kravu pārvadājumu apjoms pieauga par 5.9%.

2013. gadā nefinanšu investīciju apjoms faktiskajās cenās samazinājās par 11.2%. Nefinanšu investīciju apjoma sarukumu noteica investīciju aktivitātes samazinājums vairākās nozarēs. Lielāko negatīvo devumu nefinanšu investīciju gada pieaugumā veidoja apstrādes rūpniecība (4.4 procentu punkti un 31.7% samazinājums), transports un uzglabāšana (2.2 procentu punkti un 12.9%), vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība (1.9 procentu punkti un 29.7%), kā arī elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana (2.7 procentu punkti un 18.6%). Tomēr atsevišķu nozaru devums kopējā nefinanšu investīciju apjoma dinamikā bija pozitīvs. Lielākais pozitīvais devums bija vērojams profesionālajos, zinātniskajos un tehniskajos pakalpojumos (0.7 procentu punkti un 103.8%), būvniecībā (0.5 procentu punkti un 26.8%), ūdens apgādē, notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošanā un sanācijā (0.9 procentu punkti un 40.4%), kā arī mākslā, izklaidē un atpūtā (0.5 procentu punkti un 53.0%).

DARBA TIRGUS

2013. gadā situācija darba tirgū kļuva labvēlīgāka darba ņēmējiem. Bezdarba līmenis no maksimālā punkta 2010. gada sākumā saruka gandrīz uz pusi – līdz vēsturiski vidējam līmenim. 2013. gadā tas noslīdēja zem eiro zonas vidējā rādītāja – uz 10. vietu ES (2010. gadā Latvija ieņēma 1. vietu ES). Pašlaik bezdarbs galvenokārt ir strukturāls, un tā turpmāko samazinājumu arvien vairāk noteiks uz atsevišķiem iedzīvotāju slāņiem un reģioniem vērstās politikas efektivitāte. Nodarbinātības kāpumu Latvijā jau ierasti nodrošināja jaunu darbvieta veidošana privātajā sektorā, tādējādi nodarbinātības kāpums ir ilgtspējīgs, nevis mākslīgu pretkrīzes pasākumu rezultāts. Vidējā alga tautsaimniecībā par pilnas slodzes darbu latu izteiksmē 2013. gadā atgriezās pirmskrīzes līmenī. Zema inflācija nodrošināja noturīgu algas pirktspējas kāpumu, vienlaikus vidējā termiņā saglabājoties līdzsvaram starp algām un darba ražīgumu. Atalgojuma pieaugums bija vērojams visās tautsaimniecības nozarēs, kas vienlaikus ar nodarbinātības kāpumu veicināja mazumtirdzniecības un privātā patēriņa dinamiku.

Mēneša vidējā darba samaksa 2013. gadā pilna darba laika vienībās bija Ls 503, gada laikā pieaugot par 4.6%. Atalgojuma kāpums privātajā un sabiedriskajā sektorā bija līdzīgs.

Darba ražīgums pieauga, gan rēķinot uz nostrādāto stundu, gan uz nodarbināto. Vienības darbaspēka izmaksas palielinājās mēreni, atspoguļojot konkurētspējas atjaunošanās procesa ilgtspēju. Nominālās un reālās vienības darbaspēka izmaksas 2013. gada beigās bija attiecīgi par 15% un 21% zemākas par vēsturiski augstāko līmeni 2008. gada beigās.

Nodarbināto skaita pieaugums 2013. gadā kopumā bija straujš un vērojams saskaņā ar visiem statistisko datu avotiem. Piemēram, saskaņā ar CSP darbaspēka apsekojuma datiem nodarbināto skaits palielinājās par 18.3 tūkst. jeb 2.1%. Tomēr gada beigās nodarbinātības kāpums palēninājās, un gaidāms, ka turpmāk tautsaimniecības izaugsme arvien vairāk balstīsies uz darba ražīguma kāpumu, tādējādi pamatojot atalgojuma palielinājumu.

Reģistrētā bezdarba līmenis gada laikā saruka par 1.0 procentu punktu, gada beigās sasniedzot 9.5% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita. Novembrī un decembrī reģistrētais bezdarbs nedaudz pieauga, galvenokārt Kurzemē un īpaši Liepājā, atspoguļojot darbinieku atlaišanu sakarā ar AS "Liepājas Metalurģs" darbības pārtraukšanu. Tiek lēsts, ka šīs akciju sabiedrības ietekme uz reģistrētā bezdarba līmeni valstī bija aptuveni 0.2 procentu punkti. Augstākais reģistrētā bezdarba līmenis joprojām vērojams Latgalē (18.8%) un zemākais – Rīgā (6.0%), tomēr daļēji to turpina noteikt atšķirīga darba meklētāju motivācija reģistrēties NVA – CSP darbaspēka apsekojuma dati reģionu dalījumā uzrāda mazākas bezdarba atšķirības.

Saskaņā ar CSP darbaspēka apsekojuma datiem darba meklētāji 2013. gada beigās veidoja 11.3% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita (samazinājums salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu – 2.6 procentu punkti). Saglabājās darba meklētāju īpatsvara atšķirības izglītības līmeņa dalījumā – iedzīvotājiem ar zemāku izglītību atrast darbu ir grūtāk. Piemēram, darba meklētāju īpatsvars augstāko izglītību ieguvušo vidū 2013. gada beigās bija vairākas reizes mazāks nekā starp pamatzglītību ieguvušajiem (attiecīgi 5.8% un 26.6%). Savukārt samērā augsts jauniešu bezdarbs (21.7%) daļēji saistāms ar 15–24 gadu vecumgrupas zemo ekonomisko aktivitāti.

Brīvo darbvieta skaits tautsaimniecībā pieauga mēreni, no vienas puses, liecinot par lielākām iespējām atrast darbu, bet, no otras puses, par to, ka darbaspēka trūkums var būt vērojams vien dažās profesijās un uzņēmumos, bet ne tautsaimniecībā kopumā. EK konjunktūras aptaujas dati liecina, ka to uzņēmēju īpatsvars, kuri norāda darbaspēka trūkumu kā būtisku uzņēmējdarbību kavējošo faktoru, ir stabili mērens, tādējādi nav gaidāms, ka vidējā alga tautsaimniecībā kāps daudz straujāk par darba ražīgumu. Visvairāk uz darbaspēka trūkumu joprojām norāda būvniecības uzņēmēji (14.5%), savukārt apstrādes rūpniecībā un pakalpojumu sektorā šis rādītājs 2013. gada beigās bija attiecīgi 10.4% un 7.0%.

ĀRĒJĀ TIRDZNIECĪBA, MAKSĀJUMU BILANCE UN ĀRĒJAIS PARĀDS

2013. gadā, pieaugot preču eksporta īpatsvaram kopējā ārējās tirdzniecības apgrozījumā, Latvijas preču ārējās tirdzniecības negatīvā balance nedaudz uzlabojās un sasniedza 11.0% no IKP. Lai gan vairākos Latvijai būtiskos eksporta tirgos bija vērojama stagnācija un tika pārtraukta AS "Liepājas Metalurģs" darbība, 2013. gadā preču eksporta gada izaugsme bija pozitīva (1.3%), liecinot par Latvijas ražotāju konkurētspējas noturību arī samērā nelabvēlīgos apstākļos. Lai gan iekšzemes patēriņš palielinājās, preču imports 2013. gadā saglabājās tuvu iepriekšējā gada līmenim (pieaugums – tikai 0.5%).

Preču eksporta gada kāpumu negatīvi ietekmēja parasto metālu un parasto metālu izstrādājumu eksporta samazināšanās līdz ar AS "Liepājas Metalurģs" darbības pārtraukšanu, arī satiksmes līdzekļu eksporta kritums, kas saistīts ar reeksporta samazināšanos, un mazāks graudaugu eksports, jo 2012. gada rekordlielā raža radīja augstu atskaides punktu 2013. gada graudaugu eksportam.

Lai gan 2013. gadā preču eksporta kāpums bija neliels salīdzinājumā ar pēckrīzes periodā vērojamo straujo 15–30% gada preču eksporta pieaugumu, neietverot preču eksporta grupas, kuras nozīmīgi skāra vienreizēji faktori – metālu un augu valsts produktu eksportu –, preču eksports 2013. gadā pieauga par 7.8%. Vairākās eksporta grupās, t.sk. grupās ar lielu īpatsvaru (koksne, pārtikas produkti, mehānismi un mehāniskas ierīces, elektroiekārtas), arī 2013. gadā bija vērojams eksporta kāpums. Reālais preču eksporta apjoms samazinājās par 0.2%, bet preču eksporta vienības vērtība palielinājās par 1.7%. Pārsvārā visu eksporta preču pieaugumā nozīmīgāka bija preču fiziskā apjoma palielināšanās, izņemot parasto metālu un parasto metālu izstrādājumu un satiksmes līdzekļu eksportu, kur reālais apjoms būtiski saruka.

2013. gadā preču eksporta struktūrā pieauga koka un koka izstrādājumu īpatsvars (no 14.9% 2012. gadā līdz 16.1% 2013. gadā), mehānismu un mehānisku ierīču, elektroiekārtu īpatsvars (attiecīgi no 13.7% līdz 15.5%) un pārtikas produktu eksporta īpatsvars (attiecīgi no 8.5% līdz 9.4%). Kopumā 2013. gadā preču eksporta gada izaugsmē lielākais bija mehānismu un mehānisku ierīču, elektroiekārtu (2.2 procentu punkti), koksnes un tās izstrādājumu (1.6 procentu punkti) un pārtikas produktu (1.2 procentu punkti) devums. Latvijas preču eksportā pieauga augsto tehnoloģiju ražojumu īpatsvars (attiecīgi no 8.4% 2012. gadā līdz 9.8% 2013. gadā).

Saskaņā ar PTO datiem Latvijas tirgus daļas pasaules eksportā turpināja pieaugt. 2012. gadā Latvijas uzņēmēji eksporta kāpumu spēja panākt, palielinot eksporta apjomu un paplašinot noieta tirgu līdz šim mazāk apgūtos tirgos ārpus ES esošajās valstīs, bet 2013. gadā, ES valstu tautsaimniecībām pakāpeniski kļūstot spēcīgākām, atkal paplašinājās Latvijas eksports uz ES valstīm.

Latvijas preču eksporta galvenās partnervalstis joprojām bija Lietuva (17.2% no eksporta kopapjoma), Igaunija (12.7%), Krievija (11.5%) un Vācija (7.3%). Latvijas eksporta struktūrā atkal pieauga ES valstu īpatsvars (no 70.1% 2012. gadā līdz 71.0% 2013. gadā), t.sk. eksports uz eiro zonas valstīm veidoja 32.4% (2012. gadā – 33.1%).

Preču importa vērtība 2013. gadā pieauga par 0.5%. No vienas puses, importa nelielais kāpums būtiski nepasliktināja preču ārējās tirdzniecības bilanci, kā arī liecināja, ka nemainās Latvijas atkarība no importa, saglabājoties iespējai aizvietot importētās preces ar Latvijā ražotām precēm. Preču importa nelielā izaugsme norādīja arī uz reeksporta samazināšanos, piemēram, vieglo automobiļu tirgū. No otras puses, importa pārmaiņu dinamika saistīta ar lielu investīciju projektu pabeigšanu un vājāku jaunu investīciju aktivitāti, bet investīcijas nepieciešamas ilgtspējīgai izaugsmei. 2013. gadā lielākais importa kritums bija parastajiem metāliem un parasto metālu izstrādājumiem (15.2%), satiksmes līdzekļiem (12.4%) un augu valsts produktiem (9.1%). Preču importa galvenās partnervalstis bija Lietuva (20.2% no importa kopapjoma), Vācija (11.4%), Polija (9.9%), Igaunija (8.4%) un Krievija (8.4%).

Pozitīva preču tirdzniecības balance bija vairākām preču grupām – kokam un koka izstrādājumiem, lauksaimniecības un pārtikas produktiem, būvmateriāliem un dažādiem izstrādājumiem. Vislielākais negatīvais saldo saglabājās minerālproduktiem. No galvenajām tirdzniecības partnervalstīm pozitīva ārējās tirdzniecības balance Latvijai bija ar Igauniju, Krieviju, Lielbritāniju un Skandināvijas valstīm (Dāniju, Norvēģiju un Zviedriju).

2013. gadā eksporta cenu kāpums bija nedaudz straujāks nekā importa cenu pieaugums – attiecīgi eksporta vienības vērtība gada laikā palielinājās par 1.7%, bet importa cenas gandrīz nemainījās (kāpums – tikai 0.5%). Lielākais eksporta cenu pieaugums bija satiksmes līdzekļiem (19.8%), bet importā lielākais cenu kāpums bija dzīvnieku izcelsmes produktiem (6.7%). 2013. gadā tirdzniecības nosacījumi uzlabojās par 1.1%.

Latvijas cenu konkurētspēja 2013. gadā mazliet uzlabojās (lata reālais efektīvais kurss, kas deflēts ar PCI, saruka par 1.3%). Šāda samazinājuma tendence bija vērojama attiecībā

gandrīz pret visu galveno tirdzniecības partnervalstu valūtām, izņemot ASV dolāru un Lielbritānijas sterliņu mārciņu. Arī tirgus daļas pieauga gandrīz visās galvenajās tirdzniecības partnervalstīs, t.sk. ES un Krievijā. Palielinājās Latvijas preču tirgus daļa arī Lielbritānijā, kur Latvijai gan neveidojās pozitīva cenu konkurētspējas attīstība, tādējādi spēja palielināt tirgus daļu saistīta ar citiem faktoriem (jauniem vai uzlabotiem produktiem u.tml.).

2013. gadā ārvalstu tiešo investīciju neto ieplūde (427.9 milj. latu) sasniedza 2.6% no IKP. Visvairāk investīciju 2013. gadā ieplūda finanšu un apdrošināšanas darbībās (no Zviedrijas un Krievijas), tomēr nozīmīgas investīcijas tika veiktas arī apstrādes rūpniecībā (no Luksemburgas, Kipras, Dānijas un citām valstīm) un tirdzniecībā (no Igaunijas, Lietuvas un citām valstīm). Latvijas ekonomiskās attīstības stabilitāti apliecina tas, ka 2013. gada martā *Moody's Investors Service*, jūnijā *Standard & Poor's* un jūlijā *Fitch Ratings* paaugstināja Latvijas kredītreitingu, savukārt gada nogalē un 2014. gada sākumā vairākas starptautiskās kredītreitingu aģentūras apstiprināja Latvijas kredītreitingu līdzšinējā līmenī un *Standard & Poor's* uzlaboja Latvijas kredītreitinga nākotnes prognozi no stabilas uz pozitīvu, kas varētu veicināt investīciju piesaisti.

Latvijas maksājumu bilances tekošā konta deficīts 2013. gadā samazinājās līdz 134.3 milj. latu jeb 0.8% no IKP. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu mazāku tekošā konta deficītu veicināja preču importa sarukums, kā arī augošais pakalpojumu ārējās tirdzniecības pārpalikums. Tekošā konta negatīvo līdzekļu saldo sedza ilgtermiņa kapitāls ārvalstu tiešo investīciju un kapitālu palielinošo ES fondu līdzekļu veidā.

Preču un pakalpojumu tirdzniecības balance 2013. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu uzlabojās, un tās deficīts bija 305.9 milj. latu jeb 1.9% no IKP. Preču eksporta gada pieaugumu veicināja to konkurētspēja ārvalstu tirgos. 2013. gadā vājā ārējā pieprasījuma ietekmē samazinājās visu veidu pārvadājumu pakalpojumu eksports, tomēr attīstījās citi pakalpojumu eksporta veidi, tāpēc gadā kopumā saglabājās pakalpojumu eksporta pieaugums. Pakalpojumu eksports palielinājās straujāk nekā pakalpojumu imports.

Gadā kopumā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ienākumu konta negatīvais saldo saruka (līdz 233.5 milj. latu jeb 1.4% no IKP), jo nedaudz samazinājās ārvalstu tiešo investoru Latvijā gūtā peļņa.

Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu nedaudz saruka arī kārtējo pārvedumu konta pozitīvais saldo (405.0 milj. latu jeb 2.5% no IKP). Lielāko daļu no līdzekļu ieplūdēm kārtējo pārvedumu un kapitāla kontā veidoja ES fondu līdzekļi. Kopumā no ES fondiem Latvija 2013. gadā saņēma 739.8 milj. latu (mazliet mazāk nekā iepriekšējā gadā). Kārtējo pārvedumu kontā nozīmīgas bija ES fondu līdzekļu ieplūdes no lauksaimniecības fondiem (233.2 milj. latu) un Eiropas Sociālā fonda (64.4 milj. latu). Savukārt Latvijas maksājumu bilances kapitāla kontā lielākās līdzekļu ieplūdes bija no Eiropas Reģionālās attīstības fonda (230.0 milj. latu) un Kohēzijas fonda (144.0 milj. latu).

Maksājumu bilances finanšu kontā 2013. gadā bija deficīts (135.2 milj. latu).

Latvijas bruto ārējais parāds 2013. gada beigās bija 21.4 mljrd. latu (par 0.2 mljrd. latu lielāks nekā iepriekšējā gada beigās), sarūkot līdz 130.5% no IKP (2012. gada beigās – 136.4% no IKP). Savukārt neto ārējais parāds samazinājās gan absolūtajā izteiksmē, gan attiecībā pret IKP – 2013. gada beigās tas bija 5.8 mljrd. latu jeb 35.3% no IKP (2012. gada beigās – 38.9% no IKP).

Valdības ārējais parāds 2013. gada beigās veidoja 22.5% no kopējā bruto ārējā parāda (2012. gada beigās – 23.6% no kopējā bruto ārējā parāda). Sarukumu noteica galvenokārt valūtas kursa un valdības obligāciju cenu svārstības, kā arī neliela apjoma parādu atmaksa.

MFI ārējais parāds 2013. gada beigās veidoja 45.7% no kopējā ārējā parāda (2012. ga-

da beigās – 46.4% no kopējā ārējā parāda), MFI turpinot atmaksāt kredītus mātes kredītiestādēm, savukārt nerezidentu noguldījumu atlikuma pieauguma temps nedaudz palēninājās. Pārējo ārējā parāda daļu veidoja citu sektoru un centrālās bankas saistības. Ārējā parāda valūtu dalījumā joprojām dominēja eiro.

2013. gadā jauni Latvijas ārējā parāda vērtspapīri netika emitēti.

FISKĀLĀS NORISES

Valsts konsolidētajā kopbudžetā 2013. gadā saskaņā ar naudas plūsmas principu bija 90.2 milj. latu deficīts (0.6% no IKP), bet saskaņā ar uzkrāšanas principu (EKS 95), pēc kura tiek vērtēta atbilstība Māstrihtas kritērijiem, budžetā bija 157.3 milj. latu deficīts (1.0% no IKP).

Saskaņā ar naudas plūsmas principu 2013. gadā deficītu salīdzinājumā ar 2012. gada pārpalikumu ietekmēja mazāks pārpalikums valsts pamatbudžetā (49.3 milj. latu; 2012. gadā – 137.3 milj. latu) un lielāks pašvaldību konsolidētā budžeta deficīts (84.3 milj. latu; 2012. gadā – 62.5 milj. latu). Valsts speciālajā budžetā deficīts saglabājās līdzīgā apjomā kā 2012. gadā (40.7 milj. latu; 2012. gadā – 49.5 milj. latu).

2013. gadā tika paaugstināts pensijas kapitāla iemaksu apjoms pensiju sistēmas otrajā līmenī (no 2% uz 4%), kas ietekmēja budžeta bilanci, kā arī noteica atkāpi no 2012. gadā sasniegtā strukturālā deficīta 0.5% no IKP. Kopējie izdevumi 2013. gadā pieauga straujāk nekā ieņēmumi (ieņēmumu kāpums – 2.6%, izdevumu kāpums – 4.5%), bet tautsaimniecības izaugsmes dēļ nodokļu ieņēmumi bija lielāki, nekā plānots (izpilde – 103.6% no plāna), par 5.3% pārsniedzot arī 2012. gada nodokļu ieņēmumus.

2013. gada 6. martā stājās spēkā Fiskālās disciplīnas likums, savukārt gada nogalē tika apstiprināta Fiskālās disciplīnas padome. Tādējādi turpmākā fiskālās politikas īstenošana risināsies saskaņā ar ilgtspējas principu.

Valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi 2013. gadā bija 5 889.9 milj. latu jeb 36.1% no IKP. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi pieauga par 147.1 milj. latu jeb 2.6% (būtiski mazāk nekā 2012. gadā; 655.5 milj. latu jeb 12.9%). Valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumu kāpums joprojām pilnībā balstījās uz nodokļu ieņēmumu pieaugumu (227.0 milj. latu), tomēr, tautsaimniecības izaugsmes tempam palēninoties, kāpuma temps bija mazāks nekā 2012. gadā (attiecīgi 5.3% un 10.6%). Pozitīvas tendences saglabājās darbaspēka nodokļu un PVN ieņēmumos. Nenodokļu ieņēmumi 2013. gadā bija par 24.4 milj. latu mazāki nekā iepriekšējā gadā, jo bija mazāki ieņēmumi no valsts (pašvaldību) kapitāla izmantošanas, turklāt 2012. gadā veikta lielāka ES fondu avansa maksājumu atmaksa. Arī ārvalstu finanšu palīdzības ieņēmumi 2013. gadā bija par 63.9 milj. latu jeb 7.5% mazāki nekā 2012. gadā.

Valsts konsolidētā kopbudžeta izdevumi 2013. gadā bija 5 980.1 milj. latu jeb 36.6% no IKP (gada pieaugums – 256.5 milj. latu). Izdevumu kāpums 2013. gadā bija krasāks nekā ieņēmumu pieaugums un straujāks nekā izdevumu kāpums 2012. gadā (attiecīgi 4.5% un 3.5%). Izdevumu pieaugumu galvenokārt noteica sociālo izmaksu kāpums (76.6 milj. latu jeb 4.8%), kas skaidrojams ar vidējā pabalsta lieluma pieaugumu (vidējā bezdarbnieka pabalsta kāpums gada laikā – 2.9%, par 29.7 procentu punktiem pieaugot bezdarbnieka pabalsta saņēmēju skaitam, t.sk. AS "Liepājas Metalurģs" darbības pārtraukšanas ietekmē; maternitātes vidējā pabalsta palielinājums gada laikā – 32.6%), kā arī visu veidu pensiju, kas nepārsniedz 200 latu, indeksācija ar 1. septembri. Salīdzinājumā ar 2012. gadu pieauga arī atalgojuma izdevumi (kāpums – 61.3 milj. latu jeb 6.8%) un tautsaimniecības attīstības ietekmē bija lielāki maksājumi ES budžetā (kāpums – 34.1 milj. latu).

Valdības parāds 2013. gada beigās saskaņā ar naudas plūsmas principu bija 5 739.1 milj. latu jeb 35.0% no IKP, bet saskaņā ar EKS 95 metodoloģiju tas bija 6 236.2 milj. latu

jeb 38.1% no IKP. Neietverot gada sākumā veikto metodoloģisko pārmaiņu ietekmi, centrālās valdības un pašvaldību kopējais parāds kopš 2012. gada decembra saruka par 68.5 milj. latu. Ārējais parāds 2013. gadā samazinājās par 65.7 milj. latu. Ārējā parāda apkalpošanas izdevumi 2013. gadā sasniedza 169.7 milj. latu (2012. gadā – 247.9 milj. latu). Iekšējā finanšu tirgus attīstībai nozīmīga bija krājobligāciju ieviešana, tirgū interesi izraisot galvenokārt ilgtermiņa krājobligāciju piedāvājumam.

Pašvaldību parāds 2013. gada beigās bija 645.1 milj. latu (galvenokārt iekšējais aizņēmums no Valsts kases). Salīdzinājumā ar 2012. gadu saistības palielinājās par 67.5 milj. latu.

KREDĪTIESTĀŽU ATTĪSTĪBA

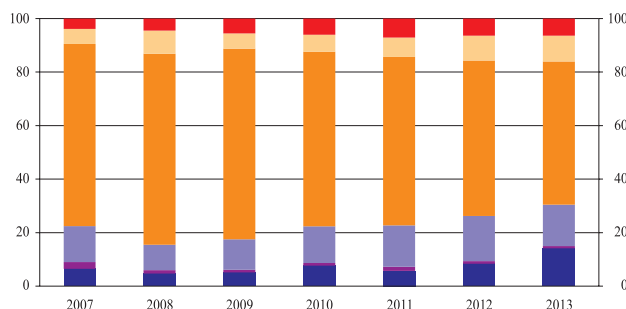
Latvijas Republikā 2013. gada beigās bija reģistrētas 28 kredītiestādes (t.sk. deviņas ārvalstu kredītiestāžu filiāles), 35 krājaizdevu sabiedrības (gada laikā no jauna uzsāka darbību divas krājaizdevu sabiedrības), septiņas elektroniskās naudas institūcijas un divi naudas tirgus fondi. 2013. gadā darbību apturēja AS "GE Money Bank", bet, sākot ar 2014. gada 1. janvāri, pēc pašu kredītiestāžu iesniegtajiem pieteikumiem tika anulētas izsniegtās licences kredītiestādes darbībai AS "UniCredit Bank" (grupas stratēģijas pārmaiņu dēļ tā pamet Baltijas tirgu) un VAS "Latvijas Hipotēku un zemes banka" (pārveidošana par VAS "Latvijas Attīstības finanšu institūcija Altum"). Valsts daļa kredītiestāžu apmaksātajā pamatkapitālā gada laikā būtiski nemainījās un 2013. gada beigās bija 17.1%.

2013. gadā Latvijas tautsaimniecībā turpinājās izaugsme, kredītiestāžu aktīvi pēc ilgākas lejupslīdes atkal pieauga (par 1.4%; 2012. gadā tie samazinājās par 3.3%). Tomēr joprojām saglabājās zema kreditēšanas aktivitāte, tāpēc kredītiestāžu rezidentu un nerezidentu ne-MFI izsniegto kredītu atlikums turpināja sarukt (par 6.5%; 2012. gadā – par 10.9%; sk. 4. att.). Samazinoties kredītportfelim, kredītiestāžu pasīvos turpināja sarukt arī nerezidentu MFI finansējums (par 24.7%; 2012. gadā – par 18.3%), gada beigās veidojot 14.3% no kopējiem kredītiestāžu aktīviem (t.sk. mātes kredītiestāžu finansējums – 13.9%; sk. 5. att.). Savukārt rezidentu noguldījumu atlikums palielinājās par 13.3%, bet nerezidentu noguldījumu atlikums – par 6.3%.

4. attēls

KREDĪTIESTĀŽU AKTĪVU STRUKTŪRA (%)

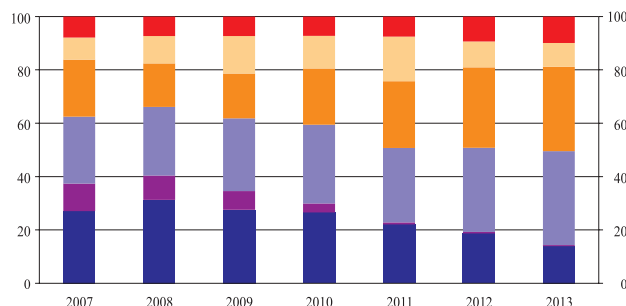
- Prasības pret Latvijas Banku
- Prasības pret rezidentu MFI
- Prasības pret nerezidentu MFI
- Kredīti
- Parāda vērtspapīri un citi vērtspapīri ar fiksētu ienākumu
- Citi aktīvi

5. attēls

KREDĪTIESTĀŽU PASĪVU STRUKTŪRA (%)

- Saistības pret nerezidentu radniecīgajām MFI
- Saistības pret citām nerezidentu MFI
- Rezidentu noguldījumi
- Nerezidentu noguldījumi
- Citas saistības
- Kapitāls un rezerves

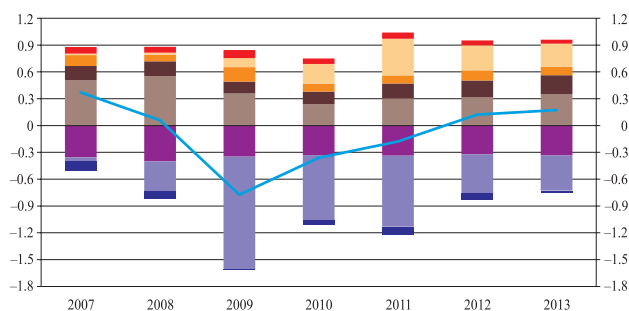
Turpinot samazināties kredītportfelim, likvīdo aktīvu īpatsvars kopējos aktīvos pieauga un sasniedza 36.5%. Tautsaimniecībai turpinot dinamiski attīstīties, kredītiestāžu kredītportfeļa kvalitāte uzlabojās, un 2013. gada beigās kredītu ar maksājumu kavējumu ilgāku par 90 dienām īpatsvars kopējā kredītiestāžu kredītportfelī saruka līdz 8.3%. Joprojām straujāk uzlabojās nefinanšu sabiedrībām izsniegto kredītu portfeļa kvalitāte.

2013. gadā lielākā daļa Latvijas kredītiestāžu darbojās ar peļņu, kopumā nopelnot 173.0 milj. latu (iepriekšējā gadā – 122.3 milj. latu; sk. 6. att.). Kredītiestāžu finansiālās darbības peļņa 2013. gadā (664.9 milj. latu) bija par 5.3% lielāka nekā iepriekšējā gadā. Tīrie procentu ienākumi – apjoma ziņā arvien nozīmīgāks finansiālās darbības peļņas postenis – salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pieauga par 10.4% un veidoja nedaudz vairāk nekā pusi no finansiālās darbības peļņas. Šīs pozīcijas kāpumu noteica procentu izdevumu straujāks kritums par procentu ienākumu samazinājumu. Tīrie komisijas naudas ienākumi (otrs nozīmīgākais ienākumu postenis) turpināja palielināties (par 13.6%; 2012. gadā – par 14.7%), saglabājot aptuveni 30% īpatsvaru finansiālās darbības peļņā. Kredītiestāžu administratīvie izdevumi saglabājās iepriekšējā gada līmenī.

6. attēls

KREDĪTIESTĀŽU IENĀKUMU UN IZDEVUMU STRUKTŪRA (mljrd. latu)

- Tīrie procentu ienākumi
- Tīrie komisijas naudas ienākumi
- Ienākumi no finanšu instrumentu tirdzniecības un pārvērtēšanas
- Uzkrājumu samazināšanas ienākumi
- Pārējie ienākumi
- Administratīvie izdevumi
- Izdevumi uzkrājumiem
- Pārējie izdevumi
- Pārskata gada nesadalītā peļņa vai zaudējumi

Kredītiestāžu kapitāla pietiekamības rādītājs turpināja uzlaboties un gada beigās sasniedza 18.9% (FKTK noteiktā minimālā kapitāla prasība ir 8%), bet pirmā līmeņa kapitāla rādītājs bija 17.3%. Gada laikā kapitālu palielināja sešas kredītiestādes kopumā par 41.0 milj. latu.

NAUDAS PIEDĀVĀJUMS

Latvijas MFI un Latvijas Bankas galvenie monetārie rādītāji ietverti 1. pielikumā. Monetāro rādītāju attīstība 2013. gadā atspoguļoja Latvijas tautsaimniecības vienmērīgo izaugsmi un augsto kredītiestāžu likviditātes pārpalikumu, bet 2. pusgadā (līdz ar galīgā lēmuma pieņemšanu par Latvijas pievienošanos eiro zonai) naudas piedāvājumā bija vērojamas būtiskas strukturālas pārmaiņas. Sākot ar jūliju, kad Latvija bija saņēmusi EK uzaicinājumu pievienoties eiro zonai, katru mēnesi strauji saruka skaidrās naudas pieprasījums, vienlaikus stabili augot mājāsaimniecību un, tuvojoties gada beigām, arī nefinanšu sabiedrību noguldījumu atlikumam kredītiestādēs. Noguldījumu atlikuma kāpumam stabila tautsaimniecības izaugsmes apstākļos ar uzviju atsverot skaidrās naudas samazinājuma ietekmi, naudas piedāvājums 2013. gadā kopumā pieauga par 2.8% – tādā pat tempā kā iepriekšējā gadā. Vienlaikus turpinājās naudas piedāvājuma koncentrēšanās likvidākajā – noguldījumu uz nakti – segmentā, atspoguļojot zemo noguldījumu procentu likmju līmeni, kuras nestimulēja tautsaimniecības dalībniekus veikt ilgāka termiņa uzkrājumus. Tomēr inflācijas līmeņa tuvošanās nullei pakāpeniski veicināja arī mazāk likvīdu uzkrājumu kāpumu – lai gan apjomā vēl samērā neliels, bet strauji augošs bija noguldījumu ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu atlikums.

2013. gadā skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs) samazinājās par 56.6%, un latu apjoms apgrozībā eiro ieviešanas brīdī bija 469.3 milj. latu. Savukārt otras likvidākās un būtiskākās naudas piedāvājuma sastāvdaļas – noguldījumu uz nakti –

atlikums 2013. gadā palielinājās par 26.7% (2012. gadā – par 13.0%), nosakot arī šaurās naudas rādītāja M1 kāpumu (8.0%; 2012. gadā – 10.9%). Pārējie naudas rādītāji M2 un M3 pieauga lēnāk nekā M1 (attiecīgi par 1.9% un 2.8%; 2012. gadā – par 3.8% un 2.8%). M3 gada laikā kopumā palielinājās par 189.1 milj. latu (2012. gadā – par 186.1 milj. latu) un 2013. gada beigās bija 7 034.8 milj. latu (sk. 1. tabulu un 7. att.). Naudas piedāvājuma kāpums bija vērojams 2. pusgadā (1. pusgadā M3 saruka par 0.2%, bet 2. pusgadā pieauga par 3.0%). Lielākais M3 mēneša kāpums bija decembrī (183.8 milj. latu jeb 2.7%), būtiski augot MFI (izņemot Latvijas Banku) piesaistīto noguldījumu atlikumam. Savukārt krasākais mēneša kritums bija martā (114.2 milj. latu jeb 1.7%) saistībā ar visai strauju, bet īslaicīgu nefinanšu sabiedrību noguldījumu atlikuma samazinājumu.

1. tabula

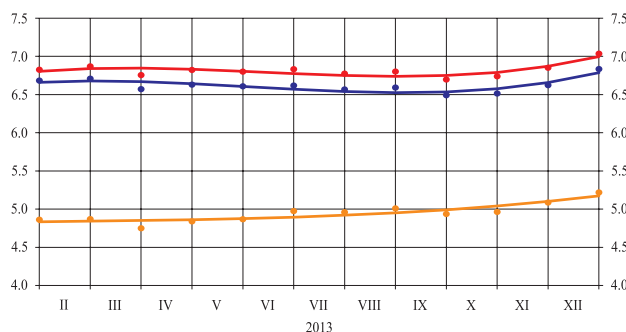
**MONETĀRO RĀDĪTĀJU GADA
PĀRMAIŅAS**
(%)

	2013	2012
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs)	-56.6	4.1
Noguldījumi uz nakti	26.7	13.0
M1	8.0	10.9
Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	-21.6	-12.0
Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	45.7	-1.7
M2	1.9	3.8
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas un parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem	44.1	-29.2
M3	2.8	2.8

7. attēls

NAUDAS RĀDĪTĀJI
(perioda beigās; mljrd. latu)

— M1
— M2
— M3

Naudas piedāvājuma pieaugumu lielākoties nodrošināja pieprasījuma noguldījumu komponenta palielināšanās, savukārt skaidrās naudas apgrozībā īpatsvars M3 saruka par 9.1 procentu punktu (līdz 6.7%; 2012. gadā tās īpatsvars pieauga par 0.2 procentu punktiem). Gaidāmā eiro ieviešana, kā arī stabilitāte finanšu sektorā un tautsaimniecībā kopumā stimulēja skaidrās naudas atgriešanos kredītiestādēs. Vienīgais mēnesis 2013. gadā, kad skaidrās naudas pieprasījums pieauga, bija vien sezonālo faktoru ietekmētais jūnijs, tomēr arī tad tas auga tikai par 0.7%. Skaidrā nauda apgrozībā (Latvijas Bankas emitētās lata banknotes un monētas, neietverot to atlikumu pārējo MFI kasēs) gada laikā saruka par 613.1 milj. latu (2012. gadā skaidrā nauda apgrozībā palielinājās par 42.4 milj. latu).

Rezidentu finanšu iestāžu, nefinanšu sabiedrību un māsasaimniecību noguldījumu atlikums 2013. gadā palielinājās par 13.2% (2012. gadā tas pieauga par 4.5%), augot MFI uz nakti veikto noguldījumu un noguldījumu ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem (ieskaitot) atlikumam, bet samazinoties noguldījumu ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem (ieskaitot) atlikumam. Tādējādi uz nakti veikto noguldījumu daļa plašajā naudā pieauga no 54.8% 2012. gada beigās līdz 67.5% 2013. gada beigās (M3 sastāvdaļu gada pārmaiņas sk. 8. att.).

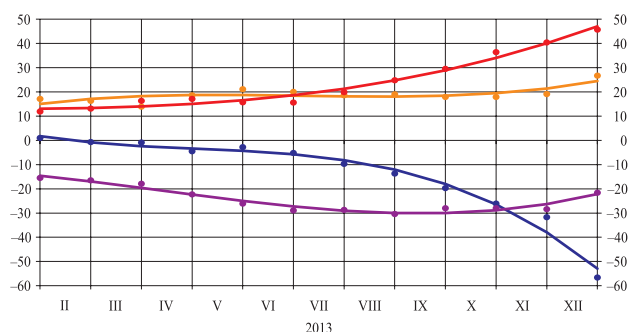
Gandrīz visu gadu noguldījumu atlikuma kopapjoms bija samērā stabils un tā gada pieauguma temps svārstījās 5% līmenī, bet decembrī, visu gadu vērojamo māsasaimniecību

8. attēls

M3 SASTĀVDAĻAS

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

- Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs)
- Noguldījumi uz nakti
- Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem (ieskaitot)
- Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem (ieskaitot)

noguldījumu kāpumu papildinot arī straujam nefinanšu sabiedrību noguldījumu atlikuma pieaugumam, kredītiestāžu piesaistīto noguldījumu atlikums krasi palielinājās. Finanšu iestāžu un nefinanšu sabiedrību noguldījumu atlikums kredītiestādēs 2013. gadā pieauga par 13.1%, savukārt mājsaimniecību noguldījumu atlikums – par 13.2%, atspoguļojot gan skaidrās naudas aizvietošanas ietekmi, gan ekonomiskās aktivitātes kāpumu. Mājsaimniecību noguldījumu īpatsvars noguldījumu kopapjomā saglabājās gandrīz nemainīgs (52.6%; 2012. gada beigās – 52.5%). Mājsaimniecību noguldījumu īpatsvars termiņnoguldījumos bija 62.7% (2012. gada beigās – 60.7%) un uz nakti veiktajos noguldījumos – 48.6% (2012. gada beigās – 47.7%).

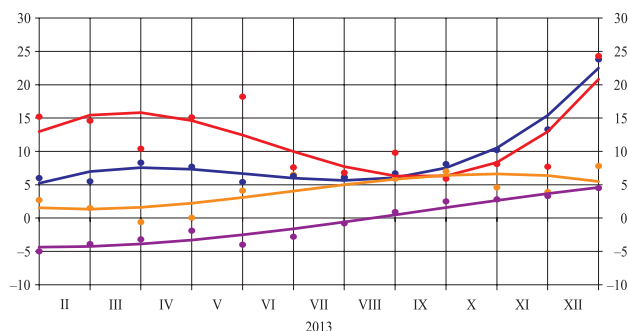
Noguldījumu valūtu struktūru 2013. gadā raksturoja neliels gan latos, gan eiro veikto noguldījumu īpatsvara pieaugums, atbilstoši sarūkot pārējās valūtās (galvenokārt ASV dolāros) veikto noguldījumu īpatsvaram. Absolūtā izteiksmē gada laikā palielinājās gan latos (par 15.9%), gan eiro (par 13.7%), bet nedaudz samazinājās pārējās valūtās (par 2.0%) veikto noguldījumu atlikums (rezidentu mājsaimniecību, finanšu iestāžu un nefinanšu sabiedrību latos un eiro veikto noguldījumu atlikuma gada pārmaiņas sk. 9. att.). 2012. gada beigās latos veikto noguldījumu atlikums veidoja 45.4% no rezidentu ne-MFI noguldījumiem, savukārt 2013. gada beigās šis īpatsvars saruka līdz 44.9%, bet atbilstošais eiro veikto noguldījumu atlikuma rādītājs pieauga no 45.6% līdz 47.2%. ASV dolāros veikto noguldījumu īpatsvars samazinājās no 6.9% 2012. gada beigās līdz 5.9% 2013. gada beigās.

9. attēls

REZIDENTU FINANŠU IESTĀŽU, NEFINANŠU SABIEDRĪBU UN MĀJSAIMNIECĪBU NOGULDĪJUMI MFI (IZŅĒMOT LATVIJAS BANKU)

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

- Finanšu iestāžu un nefinanšu sabiedrību latos veiktie noguldījumi
- Mājsaimniecību latos veiktie noguldījumi
- Finanšu iestāžu un nefinanšu sabiedrību eiro veiktie noguldījumi
- Mājsaimniecību eiro veiktie noguldījumi

M3 ietverto papildu komponentu apjoms saglabājās samērā neliels. Atsevišķām kredītiestādēm veicot jaunas obligāciju emisijas, MFI emitēto parāda vērtspapīru ar termiņu līdz 2 gadiem (ieskaitot) atlikums gada laikā divkāršojās, un to apjoms decembra beigās sasniedza 154.7 milj. latu. Naudas tirgus fondu akciju un daļu atlikums gada nogalē bija 46.6 milj. latu (samazinājums gada laikā – 24.8%).

Naudas reinītājs 2013. gadā samazinājās un 2013. gada decembrī bija 2.23 (2012. gada decembrī – 2.57). Makroekonomisko risku saglabāšanās samērā nemainīgā līmenī noteica nemainīgu naudas aprites ātrumu – tas gan 2012. gadā, gan 2013. gadā bija 2.3.

Nerezidentu nebankas palielināja noguldījumu atlikumu Latvijas kredītiestādēs (gada laikā tas pieauga par 10.4%; 2012. gadā – par 16.9%), apliecinot uzticēšanos Latvijas

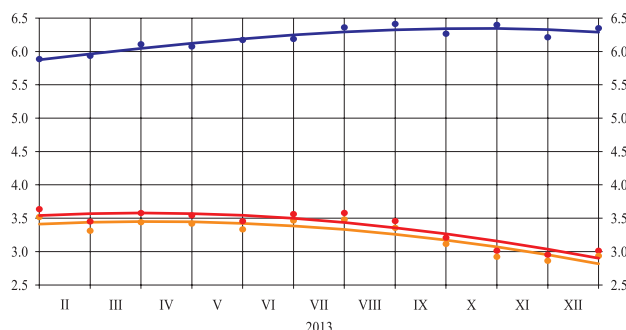
finanšu sektora stabilitātei. Savukārt no ārvalstu mātes kredītiestādēm piesaistīto resursu apjoms mazinājās joprojām zemās kreditēšanas aktivitātes un kredītiestāžu konsolidācijas dēļ. Saistības pret mātes kredītiestādēm 2013. gadā saruka par 21.0% un pret ārvalstu MFI kopumā – par 21.3% (sk. 10. att.). MFI tīrie ārējie aktīvi 2013. gadā pieauga par 230.4 milj. latu, sasniedzot 844.1 milj. latu, t.sk. Latvijas Bankas tīrajiem ārējiem aktīviem palielinoties par 48.0 milj. latu un gada beigās sasniedzot 4 073.8 milj. latu.

10. attēls

LATVIJAS MFI (IZŅEMOT LATVIJAS BANKU) ĀRZEMJU SAISTĪBU GALVENĀS SASTĀVDAĻAS

(perioda beigās; mljrd. latu)

— Saistības pret ārvalstu MFI
— t.sk. pret saistītajām MFI
— Nerezidentu ne-MFI noguldījumi

MFI (izņemot Latvijas Banku) bilances ārējo posteņu pārmaiņas gada laikā bija samērā nelielas – ārzemju saistības 2013. gadā samazinājās par 137.6 milj. latu, savukārt ārzemju aktīvi palielinājās par 44.9 milj. latu, sarūkot prasībām pret nerezidentu MFI, bet augot kredītiem ārvalstu ne-MFI, kā arī ārvalstu valdības un ne-MFI privātā sektora vērtspapīru portfelim. Tādējādi MFI (izņemot Latvijas Banku) tīro ārējo aktīvu negatīvais rādītājs 2013. gada beigās bija par 182.5 milj. latu mazāks nekā 2012. gada beigās (2012. gadā MFI tīro ārējo aktīvu negatīvais rādītājs saruka par 247.8 milj. latu).

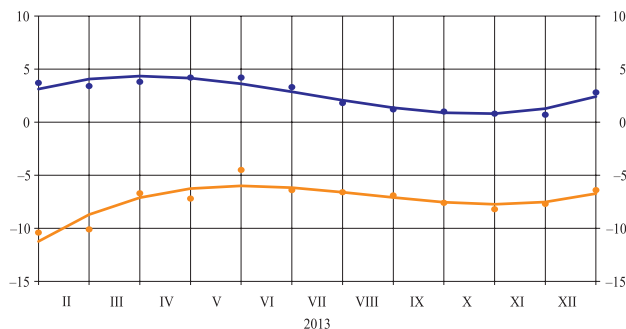
No atbilstošajiem bilances posteņiem samazinoša ietekme uz monetārajiem rādītājiem joprojām bija MFI privātajam sektoram izsniegto kredītu atlikuma kritumam (sk. 11. att.), rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājtsaimniecībām izsniegto kredītu atlikumam samazinoties par 6.4% (2012. gadā – par 10.6%). Krituma palēnināšanos noteica mazāks finanšu iestādēm un nefinanšu sabiedrībām izsniegto kredītu atlikuma sarukums (četros 2013. gada mēnešos uzņēmēju kredītportfelis pat pieauga), kā arī lēnāks nekā iepriekšējā gadā mājtsaimniecībām izsniegto kredītu atlikuma samazinājums. Kredītportfelim vēl sarūkot, bet IKP turpinot augt, būtiski samazinājās iekšzemes kredītu atlikuma attiecība pret IKP – no 79.6% 2011. gadā līdz 65.5% 2012. gadā un 58.1% 2013. gadā. Kredītportfeļa sarukumu daļēji noteica zaudēto kredītu norakstīšana, tomēr arī kopumā joprojām neatsākās aktīva kreditēšana, situāciju ietekmējot gan piedāvājuma, gan pieprasījuma puses faktoriem.

11. attēls

M3 UN REZIDENTU FINANŠU IESTĀDĒM, NEFINANŠU SABIEDRĪBĀM UN MĀJSAIMNIECĪBĀM IZSNIEGTIE KREDĪTI

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

— M3
— Kredīti

Kredītu atlikumam turpinot sarukt, rezidentiem izsniegto kredītu īpatsvars MFI (izņemot Latvijas Banku) kopsavilkuma bilances aktīvos 2013. gada beigās samazinājās līdz 46.3% (2012. gada beigās – 51.0%). Finanšu sektora stabilitāti 2013. gadā stiprināja kredītu un noguldījumu attiecības mazināšanās – ar rezidentu noguldījumiem 2013. gada beigās bija segti 67.7% izsniegto kredītu (2012. gada beigās – 56.0%).

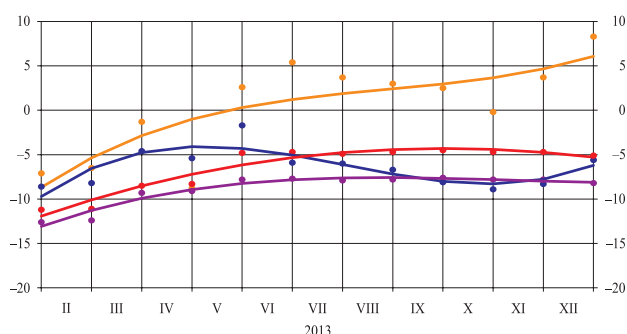
Valdībai būtiski samazinot noguldījumu atlikumu Latvijas Bankā un samērā nedaudz augot valdības noguldījumu atlikumam kredītiestādēs, MFI neto saistību pret valdību negatīvais rādītājs gada laikā saruka par 416.4 milj. latu.

Nefinanšu sabiedrībām izsniegto kredītu atlikuma gada samazinājuma temps saruka no 8.9% 2012. gadā līdz 5.6% 2013. gadā un mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikuma gada samazinājuma temps – no 12.6% līdz 8.2%, savukārt finanšu iestādēm izsniegto kredītu atlikums, kas 2012. gadā vēl saruka, 2013. gadā pieauga par 8.3% (finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikuma pārmaiņas sk. 12. att.).

12. attēls

**REZIDENTU FINANŠU IESTĀDĒM,
NEFINANŠU SABIEDRĪBĀM UN
MĀJSAIMNIECĪBĀM IZSNIEGTO
KREDĪTU ATLIKUMA PĀRMAIŅAS
(%)**

— Finanšu iestādēm izsniegtie kredīti
— Nefinanšu sabiedrībām izsniegtie kredīti
— Mājsaimniecībām izsniegtie kredīti
— t.sk. kredīti mājokļa iegādei

Kreditēšanas sarukums 2013. gadā bija vērojams vairākumā tautsaimniecības nozaru, tomēr atsevišķās apakšnozarēs – mežsaimniecībā, ūdens apgādē, vairumtirdzniecībā un sauszemes transportā – kredītiem palielinājās (attieciņi par 5.7%, 10.9%, 11.3% un 11.6%). Turklāt kredītiem pieauga arī finanšu un apdrošināšanas, kā arī citu pakalpojumu nozarēs, administratīvo un apkalpojošo dienestu darbībā un valsts pārvaldē. Savukārt būtiskākais kredītportfeļa sarukums bija vērojams būvniecībā (17.3%), enerģētikā (14.0%), apstrādes rūpniecībā (9.7%) un operācijās ar nekustamo īpašumu (7.1%). Lai gan gada laikā samazinājās kreditēšana, 2013. gada beigās joprojām operācijās ar nekustamo īpašumu bija ieguldīta lielākā kopējā uzņēmējdarbībai izsniegto kredītu atlikuma daļa (31.3%; 2012. gada beigās – 32.1%), kam sekoja kredītiem pieaugums apstrādes rūpniecībā (13.0%; 2012. gadā – 13.7%), tirdzniecībā (10.8%; 2012. gadā – 10.9%), finanšu un apdrošināšanas darbībās (7.5%; 2012. gadā – 5.7%) un enerģētikā (7.1%; 2012. gadā – 7.9%).

Nozīmīgāk gada laikā samazinājās patēriņa kredītu atlikums mājsaimniecībām (par 33.3%; galvenokārt atsevišķu kredītiestāžu veiktās pārklasifikācijas dēļ), kā arī uzņēmumiem izsniegtie hipotēku kredīti (par 11.0%). Mērenāks bija mājokļa iegādei izsniegto kredītu atlikuma un industriālā kredīta atlikuma sarukums (attieciņi 5.1% un 8.3%), bet komerc kredītu portfelis gada laikā pieauga par 2.4%. Mājokļa iegādei decembra beigās bija izsniegti 3.6 mljrd. latu jeb 83.7% no visiem mājsaimniecībām izsniegtajiem kredītiem – par 0.1 mljrd. latu mazāk nekā 2012. gada decembra beigās. Mājokļa iegādei izsniegto kredītu atlikums 2013. gada beigās veidoja 37.4%, komerc kredītu atlikums – 17.9% un industriālā kredīta atlikums – 17.0% no kredītu kopējā atlikuma (2012. gada beigās – attiecīgi 36.9%, 16.3% un 17.4%).

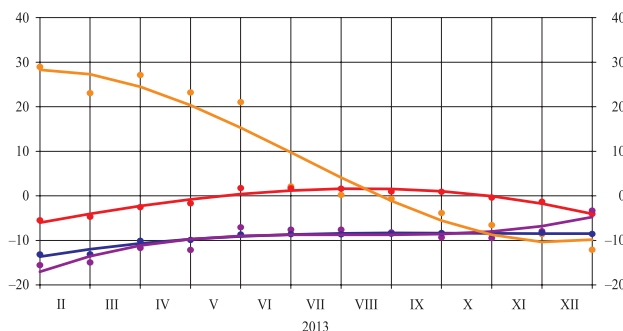
Gaidāmā eiro ieviešana un līdzīgais procentu likmju līmenis 2013. gadā apturēja iepriekšējos divos gados vērojamo latos izsniegto kredītu atlikuma un īpatsvara kāpumu. Samazinoties par 9.2%, latos izsniegto kredītu atlikums 2013. gada beigās sasniedza 13.2% no kopējā kredītu atlikuma (2012. gada beigās – 13.6%), bet eiro izsniegto aizdevumu īpatsvars palielinājās par 0.5 procentu punktiem (līdz 81.9%; mājsaimniecību un arī finanšu iestāžu un nefinanšu sabiedrību latos un eiro izsniegto kredītu atlikuma pārmaiņas sk. 13. att.). 2013. gadā saruka gan citās ārvalstu valūtās izsniegto kredītu atlikums (par 8.2%), gan to īpatsvars (līdz 4.9% no visiem kredītiem; 2013. gada beigās

47.0% no šiem kredītiem bija izsniegti ASV dolāros, 29.6% – Zviedrijas kronās, 14.1% – Šveices frankos un 8.8% – Lielbritānijas sterliņu mārciņās).

13. attēls

**REZIDENTU FINANŠU IESTĀDĒM,
NEFINANŠU SABIEDRĪBĀM UN
MĀJSAIMNIECĪBĀM IZSNIEGTO
KREDĪTU ATLIKUMA PĀRMAIŅAS
(%)**

- Finanšu iestādēm un nefinanšu sabiedrībām
latos izsniegtie kredīti
- Mājsaimniecībām latos izsniegtie kredīti
- Finanšu iestādēm un nefinanšu sabiedrībām
eiro izsniegtie kredīti
- Mājsaimniecībām eiro izsniegtie kredīti

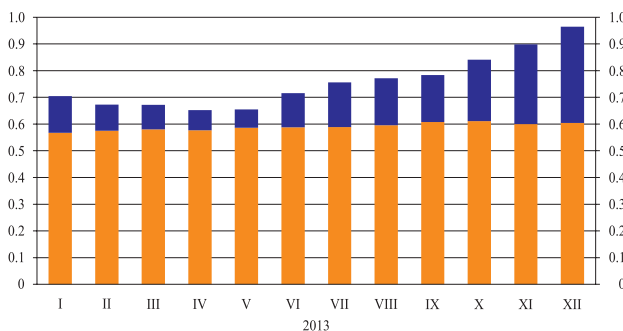
NAUDAS BĀZE

Obligāto rezervju normai nemainoties, bet noguldījumu bāzei augot, 2013. gadā nedaudz palielinājās obligāto rezervju apjoms kredītiestāžu kontos Latvijas Bankā, savukārt ļoti straujš bija virsrezervju pieaugums (sk. 14. att.). Tādējādi kredītiestāžu un citu finanšu institūciju noguldījumu uz nakti atlikums Latvijas Bankā gada laikā palielinājās par 1.1 mljrd. latu jeb 76.3% (2012. gadā šādu noguldījumu atlikums pieauga par 42.1%). Turpināja palielināties gan kredītiestāžu ārvalstu valūtas noguldījumu atlikums, gan – īpaši gada pēdējos mēnešos – arī kredītiestāžu kontu atlikumi latos. To kāpumu galvenokārt noteica sarūkošais skaidrās naudas apjoms. Vienlaikus samazinoša ietekme uz naudas bāzi bija noguldījumu iespējās Latvijas Bankā izvietoto līdzekļu atlikuma pieaugumam. Strauji mazinoties skaidrās naudas pieprasījumam, skaidrā nauda apgrozībā saruka par 603.4 milj. latu jeb 48.9% (2012. gadā pieauga par 6.4%). Tādējādi naudas bāze M0 palielinājās par 18.4% un 2013. gada beigās bija 3 158.3 milj. latu, bet skaidrās naudas īpatsvars naudas bāzē eiro ieviešanas brīdī saruka līdz 20.0% (2012. gada beigās tas bija 46.3%).

14. attēls

**KREDĪTIESTĀŽU REZERVES LATVIJAS
BANKĀ
(mljrd. latu)**

- Obligātās rezerves kredītiestāžu kontos Latvijas Bankā
- Virsrezerves

Palielinoša ietekme uz naudas bāzi bija Latvijas Bankas tīro iekšējo aktīvu negatīvā rādītāja sarukumam par 442.7 milj. latu. Neto kredīta valdībai negatīvais rādītājs samazinājās par 522.0 milj. latu, atbilstoši sarūkot valdības noguldījumu atlikumam Latvijas Bankā. Noguldījumu iespējas izmantošanas pieauguma ietekmē palielinājās pārējo aktīvu neto negatīvais rādītājs. Likviditātes pārpalikuma apstākļos Latvijas Banka neizsniedza aizdevumus kredītiestādēm, vien decembra beigās galveno refinansēšanas darījumu izsolē tika izsniegts aizdevums 10.0 milj. latu apjomā.

Lai gan 2013. gadā Latvijas valdība būtiski samazināja ārvalstu valūtas noguldījumu atlikumu centrālajā bankā, kredītiestāžu noguldīto ārvalstu valūtas līdzekļu atlikuma pieauguma ietekmē Latvijas Bankas tīrie ārējie aktīvi palielinājās par 48.0 milj. latu jeb 1.2%. 2013. gada beigās Latvijas Bankas rezerves aktīvi sedza 5.5 mēnešu preču importa apjomu, bet naudas bāzes segums ar ārvalstu valūtu un zeltu (sk. 15. att.) veidoja 129.0%.

**EMITĒTĀS NACIONĀLĀS VALŪTAS
SEGUMS**

(mljrd. latu)

Latvijas Bankas tiešie ārējie aktīvi
Naudas bāze

KREDĪTU UN NOGULDĪJUMU PROCENTU LIKMES

Pakāpeniski turpināja sarukt MFI mājsaimniecībām un nefinanšu sabiedrībām izsniegto kredītu atlikumu procentu likmes. To veicināja zemāks eiro naudas tirgus procentu likmju līmenis un latu naudas tirgus procentu likmju kritums, tirgus dalībniekiem sagaidot Latvijas pievienošanās eiro zonai. Zemāks MFI izsniegto kredītu atlikumu procentu likmju līmenis stimulēja Latvijas mājsaimniecību un nefinanšu sabiedrību procentu maksājumu sloga sarukumu. To vēl vairāk samazināja kredītu atlikuma kritums, mājsaimniecībām un nefinanšu sabiedrībām atmaksājot tām iepriekš izsniegtos kredītus lielākā apjomā, nekā uzņemoties jaunas saistības. Diezgan līdzīgi kā kredītu atlikumu procentu likmes samazinājās arī noguldījumu atlikumu procentu likmes. Starpība starp kredītu un noguldījumu atlikumu procentu likmēm 2013. gada decembrī bija 3.2 procentu punkti, Latvijas kredītiestādēm nodrošinot peļņu no darbībām, kas saistītas ar procentu ienākumiem un izdevumiem. Salīdzinājumā ar 2012. gada decembri minētā procentu likmju starpība gandrīz nemainījās un tāpēc būtiski neietekmēja kredītiestāžu peļņitspēju. No jauna eiro izsniegto kredītu procentu likmes 2013. gadā nozīmīgākajos kreditēšanas segmentos svārstījās šaurā diapazonā.

Saglabājoties vājam kredītu pieprasījumam un stingriem kreditēšanas nosacījumiem, 2013. gadā mājsaimniecībām mājokļa iegādei no jauna eiro izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme svārstījās 3.1–3.5% robežās. Mājsaimniecībām mājokļa iegādei no jauna latos izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme 2013. gada 1. pusgadā bija tuvu attiecīgajai eiro izsniegto kredītu vidējai svērtajai procentu likmei, jo valūtas risks, kas netieši ietekmē arī kredītu procentu likmju dinamiku, sakarā ar Latvijas gaidīto pievienošanās eiro zonai bija sarucis gandrīz līdz nulles līmenim. 2. pusgadā mājsaimniecībām mājokļa iegādei no jauna latos izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme nedaudz pieauga, dažām kredītiestādēm izsniedzot riskantākus kredītus un kredītiestādēm ar zemākām procentu likmēm straujāk samazinot mājsaimniecību kreditēšanu latos. Mājsaimniecībām mājokļa iegādei no jauna izsniegtajiem kredītiem procentu likmes ar darbības sākotnējo periodu ilgāku par 1 gadu bija krietni augstākas un svārstīgākas par mainīgajām procentu likmēm un procentu likmēm ar darbības sākotnējo periodu līdz 1 gadam. Atšķirības procentu likmju līmeņos un svārstīgumā izskaidro, kāpēc mājsaimniecības mājokļa iegādei galvenokārt izvēlējās aizdevumus ar mainīgo procentu likmi vai ar procentu likmi ar īsu darbības sākotnējo periodu. Mājsaimniecībām mājokļa iegādei no jauna izsniegto kredītu efektīvā gada izmaksu procentu likme, kurā tiek ietvertas izmaksas, kas saistītas ar kredīta pieteikuma izskatīšanu, kredīta administrēšanu u.tml. maksājumiem, bija tuvu attiecīgajai nolīgtajai gada procentu likmei, kas apliecina, ka minētie papildu maksājumi salīdzinājumā ar mājsaimniecībām mājokļa iegādei izsniegtā kredīta apjomu ir samērā nelieli.

Mājsaimniecībām no jauna izsniegto patēriņa kredītu procentu likmes 2013. gadā pieauga. Mājsaimniecībām no jauna eiro izsniegto patēriņa kredītu procentu likmes palielinājās, kāpjot augsta riska kredītu īpatsvaram mājsaimniecībām no jauna eiro izsniegto kredītu

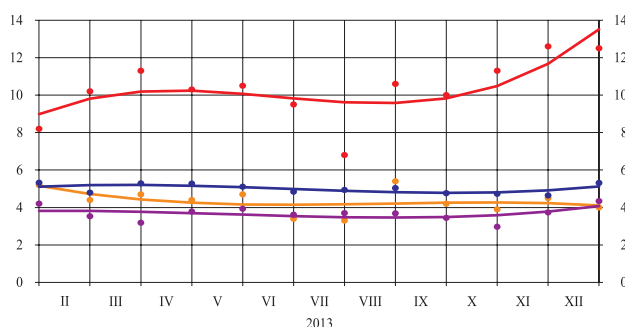
apjomā, savukārt mājsaimniecībām latos izsniegto patēriņa kredītu procentu likmju pieaugums galvenokārt atspoguļoja dažās kredītiestādēs veiktās kredītu procentu likmju uzskaites metodoloģijas pārmaiņas. Starpība starp mājsaimniecībām izsniegto patēriņa kredītu nolīgto gada procentu likmi un efektīvo gada izmaksu procentu likmi bija liela. Tas liecina, ka mājsaimniecības par tām izsniegtajiem patēriņa kredītiem veic ne tikai procentu maksājumus, bet arī attiecībā pret izsniegtā kredīta apjomu lielus papildu maksājumus (piemēram, komisijas maksas un kredīta pieteikuma izskatīšanas un kredītu administrēšanas izmaksas).

Nefinanšu sabiedrībām no jauna eiro izsniegto kredītu ar apjomu lielāku par 1 milj. eiro procentu likmes 2013. gadā svārstījās 2.6–4.3% robežās. Savukārt nefinanšu sabiedrībām no jauna eiro izsniegto kredītu ar apjomu līdz 1 milj. eiro, kas parasti tiek uzskatīti par riskantākiem kredītiem, procentu likmes bija 4.0–4.9% robežās. Tādējādi nefinanšu sabiedrībām no jauna eiro izsniegto maza apjoma kredītu procentu likmes tikai nedaudz pārsniedza mazāk riskanto nefinanšu sabiedrībām izsniegto liela apjoma kredītu procentu likmes. Nefinanšu sabiedrībām no jauna latos izsniegto kredītu procentu likmes 2013. gadā bija ļoti tuvu attiecīgajām eiro izsniegto kredītu procentu likmēm galvenokārt zemāka valūtas riska dēļ. Nefinanšu sabiedrībām vairāk nekā 90% no jauna izsniegto kredītu bija ar mainīgo procentu likmi un ar procentu likmes darbības sākotnējo periodu līdz 1 gadam (rezidentu nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām no jauna izsniegto kredītu vidējo svērto procentu likmju dinamiku sk. 16. att.).

16. attēls

REZIDENTU NEFINANŠU SABIEDRĪBĀM UN MĀJSAIMNIECĪBĀM NO JAUNA IZSNIEGTO KREDĪTU VIDĒJĀS SVĒRTĀS PROCENTU LIKMES (%)

— Nefinanšu sabiedrībām latos izsniegtie kredīti
— Mājsaimniecībām latos izsniegtie kredīti
— Nefinanšu sabiedrībām eiro izsniegtie kredīti
— Mājsaimniecībām eiro izsniegtie kredīti

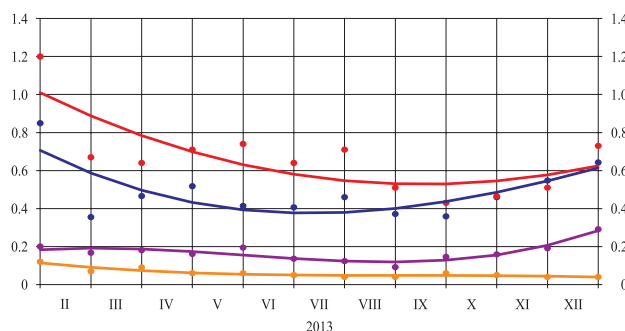

No rezidentu nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām no jauna piesaistīto noguldījumu procentu likmes saglabājās rekordzemas (rezidentu nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību no jauna veikto termiņnoguldījumu vidējo svērto procentu likmju dinamiku sk. 17. att.). Līdzīgi kā citos gados, arī 2013. gadā no rezidentu mājsaimniecībām no jauna piesaistīto noguldījumu procentu likmēm nozīmīgāko svētku laikā bija tendence pieaugt, kredītiestādēm piedāvājot izdevīgākus nosacījumus.

17. attēls

REZIDENTU NEFINANŠU SABIEDRĪBU UN MĀJSAIMNIECĪBU TERMIŅNOGULDĪJUMU (JAUNIE DARĻJUMI) VIDĒJĀS SVĒRTĀS PROCENTU LIKMES (%)

— Nefinanšu sabiedrību latos veiktie noguldījumi
— Mājsaimniecību latos veiktie noguldījumi
— Nefinanšu sabiedrību eiro veiktie noguldījumi
— Mājsaimniecību eiro veiktie noguldījumi

STARPBANKU TIRGUS

2013. gadā turpinājās Latvijas starpbanku tirgum labvēlīgās norises – procentu likmes un atbilstošie naudas tirgus indeksi joprojām samazinājās, tirgus dalībnieku riska uztvere saruka, bet darījumu apgrozījums palielinājās, lai gan tendences darījumu apgrozījumā atsevišķās valūtās ietekmēja eiro ieviešanas tuvums. 2013. gadā Latvijas kredītiestādēm vēl arvien saglabājās augsts latu likviditātes pārpalikums. Arī vietējā starpbanku tirgū ārvalstu valūtās izsniegto kredītu procentu likmes samazinājās, jo Latvijas tirgum nozīmīgās ārvalstu valūtas emitējošās valstu centrālās bankas turpināja īstenot zemu procentu likmju politiku.

Latvijas starpbanku tirgū arī 2013. gadā, saglabājoties līdzšinējai tendencei, lielākais bija nenodrošināto darījumu uz nakti apgrozījums – tie dominēja gan latu un eiro, gan rezidentu un nerezidentu segmentā. Nenodrošināto latu darījumu uz nakti vidējā svērtā procentu likme iekšzemes tirgū samazinājās līdz 0.07% (2012. gadā – 0.26%), savukārt nenodrošināto darījumu uz nakti ārvalstu valūtās vidējā svērtā procentu likme iekšzemes tirgū saruka līdz 0.13% (2012. gadā – 0.26%).

2013. gadā samazinājās latos izsniegto starpbanku kredītu apgrozījums. Tas sasniedza 7.6 mljrd. eiro (par 28.0% mazāk nekā iepriekšējā gadā). Daļa no šā latu apgrozījuma krituma atspoguļojās starpbanku darījumu apgrozījuma kāpumā pārējās valūtās (apgrozījums visās ārvalstu valūtās 2013. gadā sasniedza 22.3 mljrd. eiro; par 19.0% vairāk nekā iepriekšējā gadā).

Naudas tirgus procentu likmju indeksi RIGIBOR (pie tiem parasti tika piesaistītas ne-MFI latos izsniegto kredītu mainīgās procentu likmes) 2013. gadā turpināja samazināties, taču tas notika ievērojami lēnāk nekā iepriekšējā gadā. Turklāt 1. pusgadā RIGIBOR kritums bija straujāks, 3 mēnešu RIGIBOR samazinoties no 0.53% līdz 0.37%, kas ir vairāk salīdzinājumā ar 2. pusgadu, kad RIGIBOR saruka tikai par 0.11 procentu punktiem. Straujāk 1. pusgadā samazinājās arī 6 mēnešu RIGIBOR un 12 mēnešu RIGIBOR. Kopumā 2013. gadā 3 mēnešu RIGIBOR vidēji bija 0.36%, savukārt 6 mēnešu RIGIBOR vidēji bija 0.61% (attiecīgi par 0.53 procentu punktiem un 0.81 procentu punktu mazāk nekā iepriekšējā gadā).

EURIBOR, kas atspoguļo eiro naudas tirgū dominējošās starpbanku procentu likmes un pie kura parasti tiek piesaistītas ne-MFI eiro izsniegto kredītu mainīgās procentu likmes, 2013. gadā eiro zonas valstu tautsaimniecības rādītāju uzlabojuma dēļ, 2. pusgadā ievērojami samazinoties eiro zonas kredītiestāžu likviditātes pārpalikumam, sāka pat nedaudz palielināties. Eiro naudas tirgus procentu likmju indeksu vēsturiski zemākais līmenis tika sasniegts 1. pusgadā, savukārt tuvāk gada noslēgumam EURIBOR uzrādīja augšupvērstu tendenci. 2013. gadā 3 mēnešu EURIBOR pieauga no 0.19% janvāra sākumā līdz 0.29% gada beigās, savukārt 6 mēnešu un arī ilgāku termiņu EURIBOR kāpums nebija tik krass.

Vidēji 2013. gadā 3 mēnešu EURIBOR bija 0.22%, bet 6 mēnešu EURIBOR – 0.34% (attiecīgi par 0.35 procentu punktiem un 0.49 procentu punktiem mazāks nekā iepriekšējā gadā), kas ir līdz šim vēsturiski zemākais rādītājs.

Eiro ieviešanas kontekstā starpība starp latu un eiro naudas tirgus procentu likmju indeksi 2013. gadā turpināja sarukt. 1. pusgadā RIGIBOR un EURIBOR starpību ietekmēja latu naudas tirgus procentu likmju straujāks kritums, bet 2. pusgadā starpība samazinājās vēl vairāk, t.sk. ne tikai latu procentu likmju sarukuma un EK lēmuma par eiro ieviešanu dēļ, bet arī eiro procentu likmju kāpuma dēļ. Tā 3 mēnešu RIGIBOR un 3 mēnešu EURIBOR starpība samazinājās no pozitīvas (0.34 procentu punkti janvāra sākumā) līdz negatīvai (0.03 procentu punkti decembra beigās). Savukārt 6 mēnešu RIGIBOR un 6 mēnešu EURIBOR starpība samazinājās attiecīgi no 0.63 procentu punktiem līdz 0.04 procentu punktiem.

VALŪTAS TIRGUS

2013. gadā nozīmīgākās ASV dolāra kursa pārmaiņas bija attiecībā pret Japānas jenu (pieaugums – 21.4%), bet attiecībā pret eiro un Lielbritānijas sterliņu mārciņu ASV dolāra kurss samazinājās (attiecīgi par 4.2% un 1.9%).

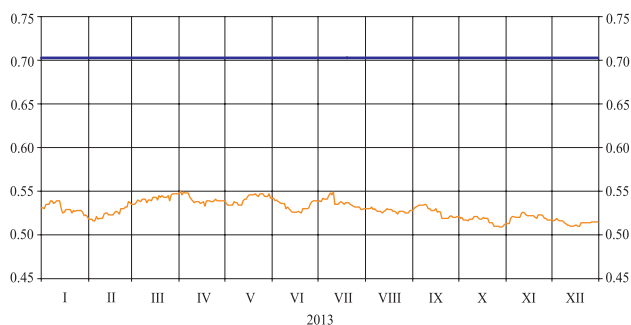
2013. gadā attīstīto valstu centrālās bankas īstenoja ekspansīvu monetāro politiku, kas bija vērsta uz maksimālu likviditātes nodrošināšanu finanšu tirgos, tādējādi cerot atjaunot straujāku ekonomisko izaugsmi. Centrālo banku noteiktās bāzes likmes bija tuvu nullei. FRS 2013. gadā turpināja pirkt gan valdības, gan arī ar aktīviem nodrošinātus vērtspapīrus. Lai arī FRS maija paziņojums par vērtspapīru pirkšanas programmas apjoma samazināšanu radīja lielu svārstīgumu finanšu tirgos, pirmais šāds pasākums tika veikts tikai gada beigās, kad mēneša vērtspapīru pirkšanas apjoms tika samazināts no 85 mljrd. ASV dolāru līdz 75 mljrd. ASV dolāru. FRS arī paziņoja, ka negrāsās paaugstināt bāzes likmi līdz pat brīdim, kad ASV bezdarba līmenis būs zemāks par 6.5%. ECB 2013. gadā samazināja bāzes likmi divas reizes par 25 bāzes punktiem līdz jaunam rekordzemam līmenim (0.25%). 2013. gadā finanšu tirgos mazinājās bažas, ka eiro zona varētu sabrukt, bija vērojama lielāka kredītiestāžu stabilitāte, tāpēc daudzas kredītiestādes pirms termiņa atmaksāja ilgāka termiņa aizdevumus, ko tās iepriekš bija saņēmušas no ECB. Līdzīgi kā FRS, arī ECB paziņoja nodomu saglabāt zemas procentu likmes vēl ilgāku laiku. *Bank of England* tās jaunā prezidenta Marka Kārnijs (*Mark Carney*) vadībā noteica kritērijus turpmākai zemu procentu likmju uzturēšanai, līdz bezdarba līmenis sārūks zem 7%, ar nosacījumu, ka tas neradīs paaugstinātas inflācijas draudus un neapdraudēs finanšu stabilitāti. 2013. gada aprīlī Japānas Banka paziņoja, ka, lai pēc iespējas ātrāk sasniegtu 2% inflācijas mērķi, divos gados divas reizes palielinās naudas bāzi, uzpērkot valdības vērtspapīrus.

2013. gadā eiro kurss attiecībā pret ASV dolāru pieauga par 4.2% (no 1.3193 2012. gada beigās līdz 1.3743 2013. gada beigās), augstāko līmeni (1.3893) sasniedzot 27. decembrī, bet zemāko (1.2746) – 4. aprīlī. Lai gan ECB samazināja bāzes likmes, eiro kurss pieauga. Atgūtās uzticības dēļ 2013. gadā aktīvāk tika pirkti eiro zonas aktīvi (akcijas un eiro zonas perifērisko valstu vērtspapīri). Optimismu tirgus dalībniekos radīja arī vienas eiro zonas kredītiestāžu uzraudzības izveidošana. ASV dolāra kurss attiecībā pret visām G10 valstu, izņemot Japānu, valūtām samazinājās. Pēc paziņojuma par FRS vērtspapīru pirkšanas programmas apjoma samazināšanu sākotnējo tirgus optimismu nomainīja vilšanās, jo kļuva skaidrs, ka līdz nākamajam procentu likmju kāpumam paies ilgāks laiks. Tas bija viens no galvenajiem iemesliem ASV dolāra kursa kritumam attiecībā pret eiro gada otrajā pusē. ASV dolāra kurss attiecībā pret Japānas jenu pieauga no 86.75 2012. gada beigās līdz 105.31 2013. gada beigās (kāpums – 21.4%), augstāko līmeni (105.41) sasniedzot 30. decembrī, bet zemāko līmeni (86.53) – 1. janvārī. Ekspansīvā monetārā politika apvienojumā ar finanšu risku samazināšanos tirgos, kā arī augošās ASV valdības ilgtermiņa vērtspapīru procentu likmes veicināja lielāko Japānas jenas kursa kritumu pēdējos 10 gados. Straujāka, nekā gaidīts, ekonomiskā izaugsme un situācijas uzlabošanās mājokļu tirgū noteica to, ka Lielbritānijas sterliņu mārciņas kurss attiecībā pret ASV dolāru pieauga par 1.9% (no 1.6255 2012. gada beigās līdz 1.6557 2013. gada beigās), augstāko līmeni (1.6580) sasniedzot 31. decembrī, bet zemāko (1.4814) – 9. jūlijā.

Latvijas valūtas tirgū ASV dolāra kurss attiecībā pret latu samazinājās no 0.5290 2012. gada beigās līdz 0.5112 2013. gada beigās (sarukums – 3.4%). Augstākais ASV dolāra kurss (0.5507) bija 9. jūlijā, bet zemākais (0.5055) – 27. decembrī. 2013. gadā lata kursa svārstības attiecībā pret eiro bija nelielas – 40 bāzes punktu šaurā valūtas kursa koridorā ap lata piesaistes kursu eiro (Latvijas Bankas noteiktā ASV dolāra kursa pārmaiņas un eiro kursu sk. 18. att.). 1. pusgadā lata kurss attiecībā pret eiro starpbanku tirgū sāka pakāpeniski attālināties no Latvijas Bankas noteiktā intervenču koridora ($\pm 1\%$ no piesaistes kursa 0.702804 lati par 1 eiro) apakšējās robežas, kur tas atradās 2012. gada 2. pusgadā. 2013. gadā Latvijas Banka neveica intervences tirgū ar tirgus dalībniekiem,

**LATVIJAS BANKAS NOTEIKTAIS
ASV DOLĀRA UN EIRO KURSS
ATTIECĪBĀ PRET LATU**

— ASV dolāra kurss
— Euro kurss

bet lata kursa pārmaiņas ietekmēja aicinājuma pievienoties eiro zonai gaidas un EK 2013. gada 9. jūlija lēmums aicināt Latviju ar 2014. gada 1. janvāri pievienoties eiro zonai. Kopš šā lēmuma publicēšanas lata kurss ar ļoti nelielām svārstībām bija tuvu EK lēmumā noteiktajam pārejas kursam, kas atbilda līdzšinējam lata piesaistes kursam.

Kopējais valūtas tirgus darījumu apgrozījums Latvijā 2013. gadā saskaņā ar kredītiestāžu mēneša pārskata datiem par ārvalstu valūtu pirkšanas un pārdošanas darījumiem palielinājās par 3.5% (līdz 801.1 mljrd. latu).

Kopējā valūtas darījumu apgrozījumā turpināja augt mijmaiņas darījumu nozīme – to īpatsvars visu veidu valūtas darījumos 2013. gadā bija 66.3% (2012. gadā – 59.0%). Attiecīgi gandrīz tikpat daudz samazinājās tagadnes darījumu apgrozījuma īpatsvars (līdz 33.1%; 2012. gadā – 40.3%).

Mijmaiņas un tagadnes darījumu apgrozījuma dinamiku noteica darījumu ar nerezidentu MFI apgrozījuma pārmaiņas. Arī 2013. gadā darījumi ar nerezidentu MFI dominēja gan mijmaiņas, gan tagadnes valūtas maiņas darījumu apgrozījumā, turklāt tieši darījumu ar nerezidentu MFI apgrozījuma kāpums noteica kopējā valūtas tirgus pārmaiņas darījumu veidu dalījumā – mijmaiņas darījumi ar nerezidentu MFI 2013. gadā palielinājās par 30.0% salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, bet tagadnes darījumu apgrozījums attiecīgi samazinājās par 27.0%. Kopējais darījumu ar nerezidentu MFI apgrozījums 2013. gadā pieauga par 13.3%.

Pārmaiņas valūtas darījumu kopējā apgrozījumā bija vērojamas arī darījumiem ar nerezidentu nebanku finanšu sektora sabiedrībām. Būtiski (par 77.6%) 2013. gadā palielinājās darījumu apgrozījums ar nerezidentu citiem finanšu starpniekiem u.c. nerezidentu nebanku finanšu sektora sabiedrībām, t.sk. apdrošināšanas sabiedrībām un pensiju fondiem. Valūtas darījumu apgrozījums ar citiem darījuma partneriem 2013. gadā salīdzinājumā ar 2012. gadu samazinājās (izņemot darījumus ar mājsaimniecībām).

Valūtas darījumu, kur viena no darījuma valūtām bija lati, apgrozījums 2013. gadā palielinājās līdz 98.7 milj. latu (par 22.2% vairāk nekā iepriekšējā gadā), turklāt visstraujāk (par 26.7%) pieauga tieši latu un eiro valūtu pāra darījumu apgrozījums.

Eiro ieviešanas gaidas noteica zināmas korekcijas valūtas tirgū mēnešu dalījumā: lata un eiro valūtas darījumu apgrozījuma gada pieauguma temps 1. pusgadā palielinājās, savukārt 2. pusgadā pēc EK aicinājuma Latvijai pievienoties eiro zonai šādu darījumu apgrozījums kāpa lēnāk, bet tieši gada nogalē tas atkal ievērojami palielinājās. Tā decembrī lata un eiro valūtu pāra darījumu apgrozījums pieauga par 30.4% salīdzinājumā ar 2012. gada atbilstošo periodu, t.sk. gandrīz par trešdaļu palielinājās lata un eiro maiņas darījumu apgrozījums skaidrā naudā kredītiestādēs un valūtas maiņas punktos, lai gan decembrī vidējais svērtais kredītiestāžu un valūtas maiņas punktu noteiktais eiro pārdošanas kurss skaidrās naudas darījumos bija 0.7061 lati par eiro, bet attiecīgi vidējais svērtais eiro pirkšanas kurss bija 0.6998 lati par eiro.

Kopumā kredītiestādēs un valūtas maiņas punktos skaidrās naudas valūtas maiņas

darījumu, kur viena no valūtām bija lati, apgrozījums 2013. gadā palielinājās par 2.9% (līdzīgi kā gadu iepriekš) un sasniedza 1.7 mljrd. latu. 2013. gadā turpinājās arī tendence arvien biežāk latus pret ārvalstu valūtām skaidrā naudā mainīt valūtas maiņas punktus (69.5% no skaidrās naudas darījumu apgrozījuma; 2012. gadā – 66.9%).

Skaidrā naudā pret latiem gan kredītiestādēs, gan valūtas maiņas punktos 2013. gadā visbiežāk tikai mainīti eiro. Pavisam šādu darījumu īpatsvars skaidrās naudas valūtas maiņas darījumos bija 58.8% (par 2.9 procentu punktiem vairāk nekā iepriekšējā gadā). Savukārt ASV dolāru nozīme skaidrās naudas darījumos pret latiem (līdzīgi kā iepriekš) samazinājās – šādu darījumu īpatsvars 2013. gadā bija 20.4% (par 2.3 procentu punktiem mazāk nekā iepriekšējā gadā). Pārējo valūtu nozīme skaidrās naudas valūtas maiņas darījumos pret latiem būtiski nemainījās – 8.0% no apgrozījuma veidoja darījumi ar Krievijas rubļiem, bet 5.9% – ar Lielbritānijas sterliņu mārciņām.

Visu valūtu darījumos, ieskaitot latu darījumus, kuru īpatsvars kopējā valūtu apgrozījumā 2013. gadā nedaudz pārsniedza 12%, nozīmīgākā daļa bija darījumiem, kuros eiro tika mainīti pret ASV dolāriem (un otrādi). Šā valūtu pāra darījumu apgrozījuma īpatsvars kopējā valūtas apgrozījumā bija 56.6%, savukārt Krievijas rubļa un ASV dolāra pāra darījumu apgrozījuma īpatsvars bija 10.7%. Šis valūtu pāris bija trešais nozīmīgākais valūtas tirgus segments. Darījumu, kuros pret ASV dolāriem tika mainītas Lielbritānijas sterliņu mārciņas, apgrozījuma īpatsvars nedaudz samazinājās (līdz 6.0% no kopējā valūtas apgrozījuma).

VĒRTSPAPĪRU TIRGUS

2013. gads Latvijas vērtspapīru tirgum bija veiksmīgs. Par to liecināja lielā aktivitāte korporatīvo parāda vērtspapīru un akciju tirgū, kā arī tas, ka Latvijai nebija nepieciešamības aizņemties ārējos tirgos.

2012. gadā Latvijas obligāciju procentu likmes ievērojami samazinājās, un tas galvenokārt notika Latvijas riska uztveres sarūkuma dēļ. Savukārt 2013. gadā šis kritums turpinājās līdz aprīlim un maijam, bet vēlāk procentu likmes ārējo faktoru ietekmē sāka pieaugt. Šis attīstības scenārijs Latvijā vairāk bija raksturīgs otrreizējam tirgum, bet valdības vērtspapīru sākotnējā tirgū no tā daļēji izdevās izvairīties.

Pasaules tirgos 2013. gads nebija labvēlīgs parāda vērtspapīriem. Laikā, kad akciju cenas palielinājās, attīstīto valstu parāda vērtspapīru cenas samazinājās un to procentu likmes attiecīgi pieauga. Obligāciju procentu likmju kāpuma iemesls bija procentu likmju attīstības novērtējuma maiņa. Attīstīto valstu obligāciju procentu likmju pieaugumu veicināja FRS paziņojumi par to, ka tā ierobežos obligāciju pirkšanas programmu, problēmas ar ASV valsts parādu un tā griestiem, kā arī vietējo valdību riska palielināšanās (piemēram, Detroitas bankrots).

Valsts kase 2013. gadā valdības vērtspapīru sākotnējā tirgus izsolēs piedāvāja vērtspapīrus 310.0 milj. latu apjomā (par 22.5% vairāk nekā iepriekšējā gadā), vienlaikus vērtspapīru dzēšanas apjoms bija par 11.2% lielāks nekā 2012. gadā. Pieprasījums bija 3.1 reizi (2012. gadā – 3.5 reizes) lielāks nekā piedāvājums. No piedāvātā apjoma pārdeva 99.9% (par 4.0 procentu punktiem vairāk nekā iepriekšējā gadā).

2013. gadā valdības vērtspapīru sākotnējās izsolēs tika piedāvātas 6 un 12 mēnešu parādzīmes, kā arī 3 un 5 gadu obligācijas, bet nebija 10 gadu obligāciju izsoļu (tās notika 2011. un 2012. gadā). 12 mēnešu parādzīmju peļņas likme janvārī bija 0.52%, bet decembrī tā bija 0.37%, savukārt 3 gadu obligāciju peļņas likme maintījās no 1.42% janvārī līdz 1.16% augustā. Sākotnējā tirgū valdībai izdevās izvairīties no peļņas likmes pieauguma 2. pusgadā, jo saglabājās augsts iekšzemes pieprasījums.

Valdības vērtspapīru atlikums apgrozībā palielinājās par 0.6% (līdz 679.3 milj. latu). Apdrošināšanas sabiedrību un pensiju fondu īpašumā esošā valdības vērtspapīru apjoma īpatsvars pieauga no 24.6% 2012. gada beigās līdz 32.9% 2013. gada beigās, sarūkot kredītiestāžu īpašumā esošo vērtspapīru apjoma īpatsvaram (no 54.0% līdz 49.4%).

2013. gadā Latvijas valdībai nebija nepieciešamības veikt jaunas obligāciju emisijas ārējos tirgos, jo gadam nepieciešamais finansējums bija iegūts 2012. gadā veiktajās divās obligāciju emisijās.

LCD reģistrēto korporatīvo parāda vērtspapīru atlikums visās valūtās pieauga par 188.5 milj. latu (līdz 452.0 milj. latu). Tika dzēsti 5 emisiju vērtspapīri (t.sk. 2 emisiju vērtspapīri – pirms sākotnēji noteiktā termiņa), bet tika veikts 18 jaunu emisiju un veiktas vēl 2 papildemisijas.

Tāpat kā gadu iepriekš korporatīvo parāda vērtspapīru atlikumā vislielākais bija tādu parāda vērtspapīru atlikums, kuri denominēti ASV dolāros (240.5 milj. latu), nākamais lielākais bija eiro denominēto parāda vērtspapīru atlikums (197.3 milj. latu), savukārt latos denominēto korporatīvo parāda vērtspapīru atlikums bija mazs (14.2 milj. latu) un 2013. gadā nemainījās. Savukārt lielākie korporatīvo parāda vērtspapīru emitenti 2013. gadā (no jauna LCD grāmatotās emisijas) bija *ABLV Bank AS* (147.7 milj. latu; 9 emisijas), AS "Latvenergo" (24.6 milj. latu; 1 emisija) un AS "BBG" (9.5 milj. latu; 2 emisijas).

Korporatīvo parāda vērtspapīru atlikuma straujo pieaugumu 2013. gadā veicināja gan kredītiestāžu vēlme diversificēt finansējuma avotus, gan arī sabiedrību finansējuma vajadzības periodā, kad kredītiestādes kredīvēšanā bija piesardzīgas.

Latvijas valdības obligāciju (ar dzēšanas termiņu 2022. gada oktobrī) pirkšanas peļņas likme *NASDAQ OMX Riga* maijā samazinājās no 3.50% līdz 3.20%, bet jūnijā tā sāka pieaugt, gada beigās sasniedzot 3.65%. Valdības vērtspapīriem, kuriem līdz dzēšanai atlicis mazāk par mēnesi, pirkšanas peļņas likme 2013. gadā samazinājās no 0.49% līdz 0.20%.

Latvijas valdības obligāciju, kas emitētas ārējos tirgos un denominētas ASV dolāros (ar dzēšanas termiņu 2021. gadā), kotētā pirkšanas peļņas likme otrreizējā tirgū 2013. gadā pieauga no 3.09% līdz 4.03%. Pirkšanas peļņas likmju starpība ar ASV valdības attiecīgā termiņa obligācijām samazinājās no 165 bāzes punktiem līdz 143 bāzes punktiem, norādot, ka kopumā Latvijas riska uztvere turpināja sarukt, lai gan nomināli procentu likmes pieauga.

2013. gadā *NASDAQ OMX Riga* parāda vērtspapīru apgrozījums bija 78.8 milj. latu, 3.1 reizi pārsniedzot 2012. gada apgrozījumu. Tāpat kā gadu iepriekš lielākais apgrozījums bija ar *ABLV Bank AS* obligācijām (67.6 milj. latu) un Latvijas valdības obligācijām (10.0 milj. latu). Apgrozījuma pieaugumu veicināja aktīvais sākotnējais tirgus.

NASDAQ OMX Riga akciju apgrozījums palielinājās no 11.6 milj. latu 2012. gadā līdz 15.2 milj. latu 2013. gadā. Lielākais bija AS "Olainfarm" akciju (6.3 milj. latu), AS "Grindeks" akciju (4.1 milj. latu) un AS "Latvijas kuģniecība" akciju (1.5 milj. latu) apgrozījums. Pamatā pieaugumu noteica Oficiālā saraksta akciju tirdzniecības kāpums. Ieguldītāji joprojām par vienu no perspektīvākajām nozarēm Latvijā uzskatīja farmāciju.

NASDAQ OMX Riga indekss OMXR 2013. gadā pieauga par 16.2%, bet kopējais Baltijas indekss OMXBBI palielinājās par 12.2%. OMXR attīstību pozitīvi ietekmēja Latvijas tautsaimniecības izaugsme un pievienošanās eiro zonai 2014. gadā. Akciju sabiedrību apgrozījuma un peļņas rādītāji kopumā bija vēl labāki nekā iepriekšējā gadā, lai gan arī 2012. gada rezultāti jau tika vērtēti kā ļoti labi, akciju sabiedrībām turpinot attīstīt eksportspēju.

2013. gada beigās *NASDAQ OMX Riga* kotēja 30 sabiedrību akcijas (par divām mazāk nekā 2012. gada beigās). Baltijas Oficiālajā sarakstā bija piecu sabiedrību akcijas, bet Otrajā sarakstā – 25 sabiedrību akcijas. 2013. gada beigās saistībā ar maksātnespēju no Baltijas Otrā saraksta tika izslēgta AS "Liepājas Metalurģis".

LATVIJAS BANKAS DARBĪBA

JURIDISKAIS IETVARS UN FUNKCIJAS. LATVIJAS BANKA EIROPAS CENTRĀLO BANKU SISTĒMĀ UN EIROPAS SAVIENĪBAS INSTITŪCIJĀS

Latvijas Banka ir Latvijas Republikas centrālā banka. Tā, tāpat kā pārējo ES valstu centrālās bankas, ir ECBS dalībniece. Latvijas Banka savā darbībā ievēro Latvijas Republikas un ES tiesību aktus, kā arī ECB tiesību aktus atbilstoši Līgumam par Eiropas Savienības darbību un Eiropas Centrālo banku sistēmas un Eiropas Centrālās bankas Statūtiem (tālāk tekstā – ECBS un ECB Statūti).

Latvijas Bankas mērķis un uzdevumi noteikti likumā "Par Latvijas Banku". Latvijas Bankas kā Eurosistēmas dalībnieces galvenais mērķis ir saglabāt cenu stabilitāti.

2013. gadā Latvijas Bankas svarīgākie uzdevumi bija šādi:

- noteikt un īstenot monetāro politiku;
- pārvaldīt ārējās rezerves;
- emitēt nacionālo valūtu – banknotes un monētas;
- veicināt maksājumu sistēmu raitu darbību Latvijā un organizēt un nodrošināt starpbanku maksājumu sistēmas darbību;
- sagatavot un publicēt statistisko informāciju, lai nodrošinātu Latvijas Bankas uzdevumu izpildi;
- uzturēt Kredītu reģistru;
- izsniegt Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā reģistrētajām juridiskajām personām, izņemot kredītiestādes, atļaujas (licences) ārvalstu valūtas pirkšanai un pārdošanai komercdarbības veidā;
- pārstāvēt Latviju ārvalstu centrālajās bankās un starptautiskajās finanšu institūcijās;
- darboties kā Latvijas valdības finanšu aģentam.

Latvijas Banka ir Latvijas Republikas Saeimas un Ministru kabineta konsultante monetārās politikas un citos ar Latvijas Bankas uzdevumu veikšanu saistītos jautājumos.

Latvijas Banka nav pakļauta valdības vai citu institūciju lēmumiem un rīkojumiem. Latvijas Banka ir neatkarīga lēmumu pieņemšanā un īstenošanā. Latvijas Bankas uzraudzību veic Latvijas Republikas Saeima.

2013. gadā Latvijas Bankas prezidents piedalījās ECB Ģenerālpadomes darbā. ECB Ģenerālpadomes sēdēs atbilstoši ECBS un ECB Statūtiem tika apspriesti ziņojumi par ES valstu makroekonomisko situāciju, finanšu stabilitāti un gatavību eiro ieviešanai, pārskati par VKM II darbību, kā arī izskatīti citi jautājumi, kas attiecas uz visu ES valstu centrālajām bankām. Kopš 2013. gada jūlija Latvijas Bankas prezidents piedalījās ECB Padomes sēdēs novērotāja statusā, bet, sākot ar 2014. gada 1. janvāri, Latvijas Bankas prezidents ir pilntiesīgs ECB Padomes loceklis. ECB Padomes pienākumi ir apstiprināt pamatnostādnes un pieņemt Eurosistēmai uzticēto uzdevumu izpildes nodrošināšanai nepieciešamos lēmumus, kā arī formulēt eiro zonas monetāro politiku, ietverot lēmumus, kas attiecas uz Eurosistēmas monetārajiem mērķiem, svarīgākajām procentu likmēm, rezervju nodrošinājumu un šo lēmumu īstenošanai nepieciešamo pamatnostādņu izstrādi.

Latvijas Bankas pārstāvji aktīvi strādāja ECBS komitejās (sk. 8. pielikumu) un darba grupās, risinot ar monetāro politiku, tīrgus operācijām, finanšu stabilitāti, maksājumu sistēmām, eiro banknotēm, statistiku, starptautiskajām attiecībām, komunikāciju un grāmatvedību saistītus u.c. jautājumus.

2013. gada oktobrī un novembrī Latvijas Banka, piedaloties ECB Eiropas Kultūras dienu projektā, organizēja Frankfurtē pie Mainas Latvijai veltītas Kultūras dienas, Latvijas māksliniekiem iepazīstinot Frankfurtes pie Mainas iedzīvotājus un viesus ar valsts kultūras bagātībām un daudzveidību un veicinot Latvijas atpazīstamību.

Latvijas Bankas speciālisti piedalījās ES Padomes un EK komitejās un darba grupās.

Darbojoties EFK un tās apakškomitejās, Latvijas Bankas pārstāvji regulāri piedalījās lēmumu pieņemšanā ES tautsaimniecības un finanšu attīstības jautājumos, sprieda par attiecībām ar trešām valstīm un starptautisko finanšu institūciju politiku, kā arī piedalījās priekšlikumu izstrādē par ekonomiskās politikas stratēģiju un instrumentiem. 2013. gadā EFK īpašu uzmanību veltīja ES finanšu stabilitātes un finanšu sektora uzraudzības jautājumiem, kā arī ekonomiskās politikas koordinācijas stiprināšanas instrumentiem. Latvijas Bankas pārstāvji darbojās EK un *Eurostat* darba grupās ar eiro monētām, maksājumu sistēmām, tautsaimniecības prognozēšanu un statistiku saistītos jautājumos.

2013. gadā Latvijas Bankas prezidents piedalījās ESRK darbā, pieņemot lēmumus par ieteikumiem ES finanšu sistēmas sistēmisko risku mazināšanai, kā arī par citiem ar makrouzraudzības politiku saistītiem jautājumiem. Latvijas Bankas pārstāvji darbojās ESRK Konsultatīvajā speciālistu komitejā un tās darba grupās, kur tika vērtēti ES finanšu sistēmas stabilitātes riski, pilnveidoti ES valstu makrouzraudzības politikas operacionālie risinājumi u.c. jautājumi. 2013. gadā ESRK izstrādāja ESRK ieteikumu izpildes novērtējuma rokasgrāmatu un novērtēja ESRK ieteikuma par kredītēšanu ārvalstu valūtās izpildi ES valstīs. Darba grupā, kas veica novērtējumu, piedalījās arī Latvijas Bankas pārstāvis.

Ciešā sadarbībā ar EK un ECB Latvijas Banka aktualizēja eiro ieviešanas darba plānu un veiksmīgi īstenoja plānā paredzētos uzdevumus, nodrošinot raitu eiro skaidrās un bezskaidrās naudas norēķinu ieviešanu Latvijā.

2013. gadā Latvijas Bankas pārstāvji piedalījās *Euro Team* lektoru projektā, lasot lekcijas un publicējot analītiskus rakstus par eiro nozīmi un ieviešanu.

Latvijas Banka saskaņā ar ECBS un ECB Statūtu prasībām nodrošināja ECB 2012. gada pārskata, ECB 2013. gada jūnija Konverģences ziņojuma un ECB "Mēneša Biļetena" ceturkšņa versijas kopsavilkuma tulkošanu latviešu valodā (publiskoti interneta versijā).

MONETĀRĀS POLITIKAS SAGATAVOŠANA, NOTEIKŠANA UN ĪSTENOŠANA

EKONOMISKĀ IZPĒTE, ANALĪZE UN PROGNOZĒŠANA

Valsts centrālās bankas izmanto ekonomisko izpēti un analīzi, lai gūtu kvantitatīvus un zinātniski pamatotus skaidrojumus par tautsaimniecībā notiekošajiem procesiem. Izpēte nepieciešama, lai izstrādātu ekonometriskos modeļus makroekonomisko rādītāju prognozēšanai un alternatīvo scenāriju analīzei. Kvantitatīvas analīzes nozīme palielināsies, Latvijai kļūstot par pilntiesīgu EMS dalībvalsti, kad izpētes fokusā būs ne tikai Latvijas, bet visas eiro zonas tautsaimniecība.

Pēc ES Padomes lēmuma par eiro ieviešanu Latvijā Latvijas Bankas prognozēšanas procesā notika nozīmīgas pārmaiņas. Jau sākot ar 2013. gada otro pusi, Latvijas Banka piedalās visās ECBS prognozēšanas procedūrās, gan sagatavojot Latvijas tautsaimniecības makroekonomiskās prognozes, gan piedaloties citu EMS dalībvalstu prognožu apspriešanā. Lai veiksmīgi integrētos Eirosistēmas prognozēšanas procedūrās, Latvijas Banka veica nepieciešamās pārmaiņas prognozēšanas modeļos, paplašinot analizēto rādītāju loku.

Lai gan liela daļa darba tika virzīta uz pielāgošanos Eirosistēmas prognozēšanas procedūrām, tika veikta arī ekonomiskā izpēte – 2013. gadā Latvijas Banka interneta vietnē publicēja trīs pētījumus, turklāt vēl trīs pētījumi tapa sadarbībā ar citu valstu centrālo banku pētniekiem un tika publicēti ECB pētījumu sērijā un *Suomen Pankki – Finlands Bank* diskusiju materiālu sērijā. Divi Latvijas Bankas speciālistu raksti publicēti starptautiski recenzējamajos žurnālos.

Vienā no pētījumiem analizēta neseno PVN likmju pārmaiņu ietekme uz inflācijas līmeni Latvijā (sk. Latvijas Bankas pētījumu Nr. 1/2013). Piekļuve dažādu tirdzniecības vietu patēriņa cenu datiem deva unikālas iespējas novērtēt PVN likmju pārmaiņu ietekmi, veicot cenu pārmaiņu biežuma un lieluma analīzi. Situācija Latvijā ir īpaši interesants pētījumu objekts, jo te samērā īsā laikā īstenotas trīs lielas PVN likmju korekcijas (2009. gada janvārī, 2011. gada janvārī un 2012. gada jūlijā). Turklāt pēdējās korekcijas laikā PVN likme tika samazināta. Kopumā uz PCI mikrodatiem balstītie aprēķini liecina, ka PVN likmju pārmaiņu transmisija uz cenām ir spēcīga šo likmju paaugstināšanas gadījumā (īpaši, ja nav ierobežojumu no pieprasījuma puses), bet to samazināšanas ietekme ir daudz mazāka. Tā 2012. gada vidū veiktās PVN likmes samazināšanas tūlītējais efekts uz inflāciju bija 0.2 procentu punkti (transmisija uz inflāciju – tikai 36%). Šī PVN samazināšana augsto pieprasījuma gaidu dēļ būtiski neietekmēja pakalpojumu cenas. Lielākā ietekme uz inflāciju bija vērojama pārtikas produktu, transporta (galvenokārt degvielas cenu kāpuma dēļ), alkoholisko dzērienu un tabakas produktu grupā.

Citā Latvijas Bankas pētījumā sniegts pārskats par Latvijas darba tirgus iekšējo un starpnozaru mobilitāti, salīdzinot pirmskrīzes, krīzes un pēckrīzes perioda norises (sk. Latvijas Bankas pētījumu Nr. 2/2013). Darbaspēka mobilitātes un to ietekmējošo faktoru izpētē izmantota darbaspēka plūsmu un izdzīvošanas analīze, kas balstās uz darbaspēka apsekojuma izlases novērojumiem 2005.–2011. gadā. Darbaspēka plūsmu analīzes rezultāti liecina par uzņēmumu nodarbinātības lēmumu elastību, kas atspoguļojas darba attiecības pārtraukumu un darba attiecības uzsākumu īpatsvara dinamikā. Krīzes laikā Latvijā aktīvi īstenots nepilna darba laika un pagaidu darba līgumu mehānisms. Tādējādi darba tirgus pielāgošanās apstākļiem notika, ne tikai samazinot strādājošo skaitu, bet arī saīsinot darba stundas vai mainot darba līguma veidu un šādi mazinot ar darbaspēka korekcijām saistītās izmaksas. Tika gūti pierādījumi novērojumam par krīzes laikā pieaugušo darbaspēka starpreģionu iekšējo mobilitāti. Savukārt darbaspēka starpnozaru un starpprofesiju mobilitātei krīzes laikā novērota lejupvērsta tendence, kuru tāpat kā citām valstīm varētu skaidrot ar mazāku vakanču daudzveidību un nodarbināto pastiprinātu nevēlēšanos riskēt. Divas svarīgas tautsaimniecības atveseļošanās pazīmes pēc finanšu krīzes Latvijā bija bezdarba vai ekonomiskās neaktivitātes perioda izbeigšanās varbūtība, kas atgriezās 2005. un 2006. gada līmenī, un tas, ka zem pirmskrīzes laika līmeņa samazinājās arī varbūtība kļūt ekonomiski neaktīvam pēc iepriekšēja nodarbinātības perioda.

Pēdējos gados dinamiskie stohastiskie vispārējā līdzsvara modeļi kļuvuši par standarta analīzes instrumentu jebkurā valsts centrālajā bankā, bet šo modeļu praktiskā izmantošana ir sarežģīts matemātisks uzdevums, jo vienādojumu sistēma ir nelineāra. Eksistē vairāki paņēmieni, kā atrast modeļa risinājumu (ieskaitot vienādojumu linearizāciju). Diemžēl šie risinājumi efektīvi darbojas tikai nelielo šoku gadījumā, bet var sniegt nepareizus rezultātus lielu ekonomisko satricinājumu gadījumā. Tādējādi nozīmīgi apgrūtināta modeļu lietošana nesenās finanšu krīzes analīzei vai finanšu stabilitātes vajadzībām. Latvijas Bankas pētījums meklē risinājumu šai problēmai un piedāvā metodi, kas ļauj atrast nelokālu dinamisko līdzsvara modeļu risinājumu (sk. Latvijas Bankas pētījumu Nr. 3/2013). Šis pētījums ir sarežģītas matemātiskās problēmas risinājuma sākums.

Latvijas Bankas pētnieki turpināja aktīvu darbību ECBS *CompNet (Competitiveness Network)* pētījumu tīklā, kas apvieno valstu centrālo banku, starptautisko organizāciju un akadēmisko institūciju pētniekus. Latvijas Banka deva ieguldījumu pētījumu tīkla darbībā, izstrādājot jaunas metodes necenu konkurētspējas novērtēšanai un konkurējošo valstu spiediena noteikšanai. Tradicionālo konkurētspējas novērtēšanas metožu trūkums ir necenu faktoru (piemēram, produktu kvalitātes vai patērētāju gaumes) ignorēšana. Latvijas Banka sadarbībā ar *Oesterreichische Nationalbank* izstrādāja metodoloģiju, kura ņem vērā arī eksporta relatīvās kvalitātes pārmaiņas (sk. *Suomen Pankki – Finlands Bank* Pārejas ekonomikas institūta BOFIT diskusiju materiālu Nr. 18/2013 un ECB pētījumu

Nr. 1612/2013). Saskaņā ar šo jauno metodoloģiju necenu faktori (t.i., eksporta kvalitāte) pozitīvi ietekmē Brazīlijas, Indijas, Ķīnas un Turcijas eksporta konkurētspēju, savukārt G7 valstu eksporta relatīvā kvalitāte pakāpeniski samazinās, lai gan šo valstu eksporta absolūtā kvalitāte joprojām ir augsta. Strauja Ķīnas tautsaimniecības attīstība rada bažas par citu valstu ražotāju izspiešanu no tradicionāliem eksporta tirgiem. Inovatīvā dinamiskā tirdzniecības saišu analīze, kuru izstrādāja Latvijas Bankas un *Oesterreichische Nationalbank* speciālisti, pierāda, ka pašlaik šīs bažas šķiet pārspīlētas (sk. ECB pētījumu Nr. 1617/2013). Analīze rāda, ka lielas ES valstis labi iztur konkurenci ar Ķīnas ražotājiem un nepamet tradicionālos eksporta tirgus, tomēr nākotnē Ķīnas konkurence var izraisīt problēmas mazo ES valstu ražotājiem.

Sadarbībā ar *Oesterreichische Nationalbank* kolēģiem veiktais pētījums par produktivitātes pieaugumu Centrālās Eiropas, Austrumeiropas un Dienvidaustrumeiropas valstīs publicēts starptautiski recenzējamajā žurnālā *Focus on European Economic Integration* (Nr. 1/2013, 8.–27. lpp.). Saskaņā ar šo pētījumu Latvija bija viena no jauno ES valstu līderiem produktivitātes pieauguma ziņā, turklāt nozaru devums produktivitātes kāpumā bija visai sabalansēts un vērojams gan preču, gan pakalpojumu sektorā.

MONETĀRĀS POLITIKAS LĒMUMI

2013. gadā Latvijas Banka, īstenojot monetāro politiku, ņēma vērā Latvijas tautsaimniecības un finanšu tirgu attīstību, bet gada nogalē – Latvijas gatavošanos pievienoties eiro zonai.

Monetārās politikas lēmumus ietekmēja Latvijas zemā inflācija, turklāt arī salīdzinājumā ar eiro zonas valstīm. Šo zemo inflāciju nodrošināja iepriekšējo gadu stingrā fiskālā politika, kā arī gausāks pasaules tautsaimniecības attīstības temps, kas iegrožoja izejvielu cenu kāpumu. Vidējā termiņā Latvijā saglabājās zemi cenu stabilitātes riski. Turpretī tautsaimniecības izaugsmes temps Latvijā bija viens no straujākajiem Eiropā, lai gan bezdarba rādītāji un kredītiņšānas kāpuma temps nesasniedza vēlamu. Šādos apstākļos Latvijas Banka izmantoja iespēju pakāpeniski samazināt noteiktās procentu likmes.

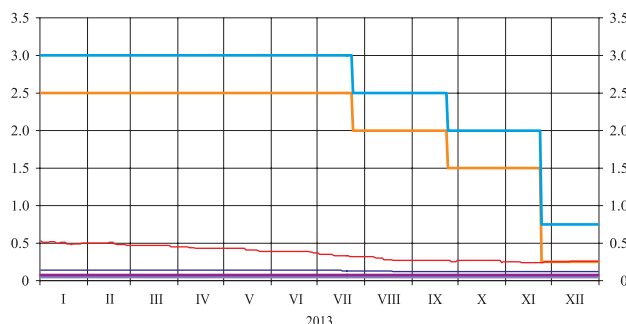
Latvijas finanšu tirgū situācija bija stabila, lai gan trīs kredītiestādes izstājās no tirgus, gada pēdējos mēnešos lemjot par licences kredītiestādes darbībai atsaukšanu. Šo kredītiestāžu lēmumi bija pārdomāti un labi pārvaldīti, lai neradītu riskus finanšu stabilitātei. Latu naudas tirgus procentu likmes turpināja samazināties, ilgāka termiņa RIGIBOR pat sarūkot divas reizes. Kredītiestādes joprojām izvēlējās glabāt Latvijas Bankā lielu noguldījumu apjomu.

2013. gadā Latvijas Banka trīs reizes samazināja refinansēšanas likmi un aizdevumu iespēju procentu likmes, bet nemainīja noguldījumu iespējas uz nakti un uz septiņām dienām procentu likmi, kā arī kredītiestāžu obligāto rezervju normu (sk. 19. att. un 2. tabulu).

19. attēls

NAUDAS TIRGUS PROCENTU LIKMES (%)

- Latvijas Bankas refinansēšanas likme
- Kredītiestāžu noguldījumu iespējas uz nakti Latvijas Bankā procentu likme
- Aizdevumu iespējas uz nakti Latvijas Bankā procentu likme, aizdevumu izmantojot ne vairāk kā 5 darbadienas iepriekšējās 30 dienās
- Kredītiestāžu noguldījumu iespējas uz septiņām dienām Latvijas Bankā procentu likme
- 3 mēnešu RIGIBOR
- RIGIBOR kredītiem uz nakti

2013. gada novembra beigās Latvijas Bankas refinansēšanas likme, kā arī zemākā aizdevumu iespējas procentu likme jau saskanēja ar ECB noteiktajām procentu likmēm.

2. tabula

**LATVIJAS BANKAS NOTEIKTĀS
PROCENTU LIKMES UN REZERVJU
NORMA**
(% gadā)

Spēkā stāšanās datums	Refinansēšanas likme	Aizdevumu iespējas procentu likme, aizdevumu izmantojot			Noguldījumu iespējas procentu likme		Rezervju norma (%)	
		ne vairāk kā 5 darbadienas iepriekšējās 30 dienās	6–10 darbadienas iepriekšējās 30 dienās	vairāk nekā 10 darbadienas iepriekšējās 30 dienās	Uz nakti	Uz septiņām dienām	Saistībām ar termiņu ilgāku par 2 gadiem	Pārējām rezervju bāzē iekļautajām saistībām
Stāvoklis								
01.01.2013.	2.5	3.0	6.0	9.0	0.05	0.075	2.0	4.0
24.07.2013.	2.0	2.5	4.75	7.0	–	–	–	–
24.09.2013.	1.5	2.0	3.5	5.0	–	–	–	–
24.11.2013.	0.25	0.75	1.5	2.5	–	–	–	–

MONETĀRĀS POLITIKAS INSTRUMENTU LIETOŠANA

Līdzīgi kā iepriekšējos gados Latvijas Banka kredītiestādēm piedāvāja slēgt galveno refinansēšanas operāciju un valūtas mijmaiņas darījumus katru darbadienu. Tomēr 2013. gadā Latvijas kredītiestādes neveica nevienu valūtas tagadnes darījumu un līdz pat 28. decembrim neizmantoja likviditāti piešķirošās operācijas. Starpbanku tirgus darījumu izsīkums gada nogalē, ko pastiprināja gaidāmā eiro ieviešana, tomēr pamudināja vienu kredītiestādi piedalīties 2013. gada priekšpēdējā galveno refinansēšanas operāciju izsolē, saņemot kredītu 10 milj. latu apjomā (ar atmaksas termiņu 2014. gada 6. janvārī).

2013. gada sākumā lata kurss attiecībā pret eiro sāka attālināties no apakšējās intervencu robežas un tuvināties piesaistes kursam (0.702804 lati par eiro), bet jūlijā, kad kļuva zināms, ka Latvija pievienosies eiro zonai, lata kurss attiecībā pret eiro atradās tuvu piesaistes kursam, kas darīja neizdevīgu ārvalstu valūtas tagadnes darījumu slēgšanu Latvijas Bankā, saglabājoties $\pm 1\%$ intervences robežām.

2013. gadā noguldījumu iespējas uz nakti un uz septiņām dienām vidējais atlikums palielinājās par 43.2% (līdz 580.0 milj. latu). Kredītiestāžu noguldījumu iespējas palielinājumu ietekmēja šādi nozīmīgi faktori:

- 2012. gadā veikto Latvijas Bankas valūtas tagadnes darījumu ietekme (+178.8 milj. latu);
- skaidrās naudas samazinājums (+121.9 milj. latu) – skaidrās naudas apgrozībā sarukšanas tendence pirms eiro ieviešanas tikusi novērota visās jaunajās ES valstīs, iedzīvotājiem laikus samazinot nacionālās valūtas krājumus;
- kredītiestāžu rezervju prasību pieaugums (–44.8 milj. latu), norādot, ka turpinās kredītiestādēs pēdējos gados atsācies noguldījumu bāzes kāpums, ko papildus veicināja gaidāmā eiro ieviešana;
- valdības latu noguldījumu atlikuma kāpums (–25.2 milj. latu); to veicināja budžeta labie ieņēmumi, kā arī Valsts kases veiktās ārvalstu valūtas konvertācijas pret latiem 2013. gada 1. pusgadā;
- starptautisko institūciju latos veikto noguldījumu atlikuma samazinājums (+23.9 milj. latu).

Latvijas Banka līdz 2013. gada beigām turpināja aprēķināt naudas tirgus indeksus RIGIBID (starpbanku noguldījumu procentu likmēm) un RIGIBOR (starpbanku kredītu procentu likmēm), saskaņā ar Latvijas Bankas "RIGIBID un RIGIBOR aprēķināšanas noteikumiem" kotēšanas sarakstā iekļaujot kredītiestādes, kas bija aktīvas starpbanku tirgus dalībnieces un spēja veikt aktīvas naudas tirgus operācijas atbilstoši to kotētajām naudas tirgus procentu likmēm darījumiem latos. 2013. gada beigās to kredītiestāžu, kuru naudas tirgus kotācijas saskaņā ar Latvijas Bankas "RIGIBID un RIGIBOR aprēķi-

nāšanas noteikumiem" tika izmantotas RIGIBID un RIGIBOR aprēķināšanai, sarakstā bija iekļautas "Swedbank" AS, AS "SEB banka", AS "UniCredit Bank", *Nordea Bank Finland Plc* Latvijas filiāle, AS DNB Banka, VAS "Latvijas Hipotēku un zemes banka" un AS "Citadele banka". Pēdējais RIGIBID un RIGIBOR aprēķins veikts un dati publicēti 28. decembrī.

ĀRĒJO REZERVJU PĀRVALDĪŠANA

Latvijas Bankas ārējās rezerves, kas ietver zelta krājumus, ārvalstu konvertējamās valūtas un SDR, 2013. gada beigās bija 4 064.4 milj. latu (2012. gada beigās – 3 994.8 milj. latu). Ārējo rezervju palielinājums radies, gūstot peļņu no ārējo rezervju ieguldījumiem ārvalstu finanšu tirgos.

Latvijas Banka ārējās rezerves pārvalda saskaņā ar Latvijas Bankas padomes noteiktajām vadlīnijām. Neitrālā portfeļa valūta ir eiro, un neitrālā aktīvu struktūra ir 40% ASV dolāru, 30% eiro, 10% Japānas jenu, 8% Kanādas dolāru, 7% Lielbritānijas sterliņu mārciņu, 3% Dānijas kronu un 2% Singapūras dolāru aktīvu. Palielinot finanšu aktīvu diversifikāciju, 1. augustā neitrālajam portfelim tika pievienoti Lielbritānijas sterliņu mārciņu un Dānijas kronu aktīvi, vienlaikus samazinot eiro aktīvu īpatsvaru neitrālajā portfelī no 40% uz 30%. Latvijas Banka ārējās rezerves iegulda drošos un likvidos finanšu instrumentos, galvenokārt ES valstu valdības un ASV valdības, to aģentūru un starptautisko organizāciju emitētajos parāda vērtspapīros, kā arī augstas kvalitātes banku un komercsabiedrību emitētajos parāda vērtspapīros, ar aktīviem nodrošinātos parāda vērtspapīros un atsaucamās obligācijās. Procentu riska indeksa (*duration*) regulēšanai tiek izmantoti biržā tirgotie procentu likmju nākotnes līgumi. Ienesīguma likņu maiņas stratēģiju īstenošanai procentu likmju tirgū tiek izmantoti procentu likmju mijmaiņas darījumi, bet nepieciešamās ārējo rezervju valūtu struktūras nodrošināšanai – gan biržā tirgotie, gan biržā netirgotie valūtas maiņas nākotnes līgumi.

Ārējās rezerves Latvijas Bankā tiek pārvaldītas attiecībā pret ASV, eiro zonas valstu, Japānas, Kanādas, Lielbritānijas, Dānijas un Singapūras valdības 1–3 gadu vērtspapīru svērto indeksu, tāpēc ieguldījumi galvenokārt tiek veikti 1–3 gadu vērtspapīros. Lielākā uzmanība tiek pievērsta 2 gadu obligāciju procentu likmēm, kas 2013. gadā palielinājās (eiro zonā – no –0.02% līdz 0.21%, ASV – no 0.25% līdz 0.38%, Lielbritānijā¹ – no 0.32% līdz 0.56% un Singapūrā – no 0.25% līdz 0.35%) un samazinājās (Dānijā¹ – no 0.40% līdz 0.26% un Japānā – no 0.10% līdz 0.09%), savukārt Kanādā saglabājās nemainīgas (1.14%). Saglabājoties vēsturiski ļoti zemām procentu likmēm, valsts centrālajai bankai kā konservatīvai ieguldītājai ar nelielu riska pakāpi ir sarežģīti sasniegt augstu ienesīgumu. Tomēr kopumā ārējo rezervju ieguldījumi vērtspapīros ārpus neitrālā valdības vērtspapīru portfeļa 2013. gadā pozitīvi ietekmēja Latvijas Bankas ārējo rezervju pārvaldīšanas ienākumus.

Latvijas Bankas zelta rezerves tika glabātas *Bank of England*. Zelta rezervju tirgus vērtības svārstību riska ierobežošanai Latvijas Banka izmantoja biržā tirgotos un biržā netirgotos valūtas maiņas nākotnes līgumus un biržā netirgotos valūtas mijmaiņas līgumus.

Latvijas Banka izmanto četru ārējo rezervju pārvaldītāju pakalpojumus. Tie pārvalda nelielu daļu no Latvijas Bankas ārējām rezervēm saskaņā ar Latvijas Bankas padomes noteiktajām vadlīnijām.

Ārējo rezervju pārvaldīšanā liela uzmanība tiek pievērsta riska vadībai un kontrolei. Katru dienu tiek pārbaudīta ārējo rezervju portfeļu atbilstība vadlīnijām un kontrolēts riska sadalījums atbilstoši dažādiem ieguldījumu lēmumiem.

¹ Ar 01.08.2013.

SKAIDRĀS NAUDAS APGROZĪBĀ NODROŠINĀŠANA

Tuvojoties eiro ieviešanai, lata banknošu un monētu apjoms apgrozībā samazinājās (2013. gada beigās – 630.8 milj. latu; 2012. gada beigās – 1 234.1 milj. latu; sk. 3. un 4. tabulu).

3. tabula

BANKNOTES APGROZĪBĀ GADA BEIGĀS

Nominālvērtība	Summa (milj. latu)		Skaits (milj.)		Īpatsvars (%)	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Ls 500	36.8	87.0	0.1	0.2	6.5	7.5
Ls 100	76.9	188.5	0.8	1.9	13.6	16.2
Ls 50	41.9	94.5	0.8	1.9	7.4	8.1
Ls 20	312.5	636.9	15.6	31.8	55.5	54.9
Ls 10	42.2	75.0	4.2	7.5	7.5	6.5
Ls 5	53.3	78.7	10.7	15.7	9.5	6.8
Kopā	563.6	1 160.6	x	x	100.0	100.0

4. tabula

MONĒTAS APGROZĪBĀ GADA BEIGĀS

Nominālvērtība	Summa (milj. latu)		Skaits (milj.)		Īpatsvars (%)	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Ls 2	7.5	9.0	3.8	4.5	11.2	12.2
Ls 1	37.3	39.7	37.3	39.7	55.5	54.0
50 s	7.9	9.1	15.9	18.1	11.8	12.4
20 s	4.6	5.2	23.1	26.1	6.9	7.1
10 s	2.8	3.1	28.4	31.4	4.2	4.2
5 s	2.2	2.4	43.5	47.2	3.3	3.3
2 s	2.4	2.6	121.0	129.8	3.6	3.5
1 s	1.9	1.9	185.6	191.2	2.8	2.6
Ls 100 un Ls 10 jubilejas monētas	0.5	0.5	0	0	0.7	0.7
Kopā	67.2	73.5	x	x	100.0	100.0

No kredītiestādēm saņemtās skaidrās naudas nolietotības pakāpes un īstuma pārbaudi nodrošināja automātiskās naudas apstrādes iekārtas. 2013. gadā apstrādātā nauda (3 727.5 milj. latu) 3.5 reizes (2012. gadā – 2.6 reizes) pārsniedza gadā vidēji apgrozībā esošās skaidrās naudas apjomu.

Atklāto viltojumu nominālvērtību summa (45.3 tūkst. latu) veidoja tikai 0.004% no gadā vidēji apgrozībā esošās skaidrās naudas apjoma (2012. gadā – 0.002%).

Atzīmējot Latvijas kultūrai nozīmīgas jubilejas, 2013. gadā Latvijas Banka laida apgrozībā monētas "Rūdolfs Blaumanis" (apgrozībā no 11.04.2013.), "Rihards Vāgners" (apgrozībā no 03.06.2013.) un "Jāzeps Vītols" (apgrozībā no 03.07.2013.). Vispārcilvēciskām vērtībām veltīta "Šūpuļa monēta" (apgrozībā no 11.04.2013.) un ar laika tēmu saistītā monēta "365" (apgrozībā no 14.11.2013.). Atbalstot Lestenes baznīcas atjaunošanas projektu un kā veltījums Kurzemes barokam izlaista zelta piemiņas monēta "Ak, svētā Lestene!" (apgrozībā no 30.09.2013.). Ar monētu "Sudraba lasis" (apgrozībā no 05.03.2013.) tika atzīmēta atjaunotā lata 20 gadu jubileja.

Apgrozības monētu klāsts papildināts ar divām jaunām īpašajām 1 lata monētām ar ierobežotu tirāžu – monētu "Kokle" (apgrozībā no 10.06.2013.) un "Paritātes monētu" (apgrozībā no 06.11.2013.).

Gatavojoties eiro ieviešanai, Latvijas Banka 2013. gadā izgatavoja 400 milj. Latvijas eiro monētu 98.8 milj. eiro vērtībā, kuras nokala *Staatliche Münzen Baden-Württemberg* (Vācija), izveidojot arī monētu sākumkomplektus iedzīvotājiem ar vērtību 14.23 eiro un monētu sākumkomplektus juridiskajām personām ar vērtību 200 eiro. Savukārt 110.3 milj. eiro banknošu 3.1 mljrd. eiro vērtībā Latvijas Banka aizņēmas no Eirosistēmas krājumiem.

2013. gada novembrī tika uzsākta eiro banknošu un monētu izplatīšana kredītiestādēm. Līdz gada beigām kredītiestādēm bija izsniegtas eiro banknotes un monētas 283.2 milj. eiro apjomā.

Lai iedzīvotāji varētu laikus iepazīties ar Latvijas eiro monētām un lai viņu rīcībā būtu eiro monētas pirmajām dienām pēc eiro ieviešanas, Latvijas Banka vienlaikus ar kredītiestādēm un VAS "Latvijas Pasts" nodaļām 10. decembrī uzsāka eiro sākumkomplektu pārdošanu iedzīvotājiem. Līdz 2013. gada beigām kopumā bija pārdots aptuveni 700 tūkst. šādu komplektu.

2013. GADĀ KALTĀS LATVIJAS BANKAS MONĒTAS

ĪPAŠAS 1 LATA APGROZĪBAS MONĒTAS AR IEROBEŽOTU TIRĀŽU

KOKLE

Svars: 4.80 g, diametrs: 21.75 mm
Metāls: vara un niķeļa sakausējums
Kalta *Staatliche Münzen Baden-Württemberg* (Vācija)
Mākslinieces: Anna Heinrichsone (grafiskais dizains), Līgita Franckeviča (plastiskais veidojums)

PARITĀTES MONĒTA

Svars: 4.80 g, diametrs: 21.75 mm
Metāls: vara un niķeļa sakausējums
Kalta *Münze Österreich* (Austrija)
Mākslinieki: Ilmārs Blumbers (grafiskais dizains), Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

JUBILEJAS UN PIEMIŅAS MONĒTAS

SUDRABA LASIS

Nominālvērtība: 20 latu
Svars: 11.00 g, diametrs: 21.75 mm
Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*
Kalta *UAB Lietuvos monetų kalykla* (Lietuva)
Mākslinieki: Gunārs Lūsis (grafiskais dizains), Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

RŪDOLFS BLAUMANIS

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 22.00 g, diametrs: 35.00 mm
Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*
Kalta *Regia Autonomā Monetāria Statului* (Rumānija)
Mākslinieki: Aigars Ozoliņš (grafiskais dizains), Līgita Franckeviča (plastiskais veidojums)

ŠĶŪPUĻA MONĒTA

Nominālvērtība: 1 lats
Svars: 22.00 g, diametrs: 35.00 mm
Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*
Kalta *UAB Lietuvos monetų kalykla* (Lietuva)
Mākslinieki: Anita Paegle (grafiskais dizains), Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

RIHARDS VĀGNERS

Nominālvērtība: 1 lats
 Svars: 22.00 g, diametrs: 35.00 mm
 Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*
 Kalta Koninklijke Nederlandse Munt (Nīderlande)
 Mākslinieki: Aigars Ozoliņš (aversa grafiskais dizains), Ivo Grundulis (reversa grafiskais dizains), Ligita Franckeviča (plastiskais veidojums)

JĀZEPS VĪTOLS

Nominālvērtība: 1 lats
 Svars: 22.00 g, diametrs: 35.00 mm
 Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*
 Kalta Koninklijke Nederlandse Munt (Nīderlande)
 Mākslinieki: Arvīds Priedīte (grafiskais dizains), Jānis Strupulis (plastiskais veidojums)

AK, SVĒTĀ LESTENE!

Nominālvērtība: 1 lats
 Svars: 1.2442 g, diametrs: 13.92 mm
 Metāls: 9999° zelts, kvalitāte: *proof*
 Kalta UAB Lietuvos monetų kalykla (Lietuva)
 Mākslinieki: Laimonis Šēnbergs (grafiskais dizains), Ligita Franckeviča (plastiskais veidojums)

365

Nominālvērtība: 1 lats
 Svars: 16.40 g, diametrs: 30.00 mm
 Metāls: 925° sudrabs, kvalitāte: *proof*
 Kalta Koninklijke Nederlandse Munt (Nīderlande)
 Mākslinieks: Paulis Liepa

MAKSĀJUMU UN NORĒĶINU SISTĒMAS**LATVIJAS BANKAS MAKSĀJUMU UN NORĒĶINU SISTĒMU DARBĪBA**

Uzturot starpbanku maksājumu sistēmas, Latvijas Banka nodrošina monetārās politikas operāciju izpildi, drošus, ātrus un efektīvus norēķinus starp kredītiestādēm, kā arī citu maksājumu un vērtspapīru norēķinu sistēmu galanorēķinus. Tādējādi kredītiestādēm pieejama efektīva maksājumu infrastruktūra, sniedzot maksājumu pakalpojumus saviem klientiem.

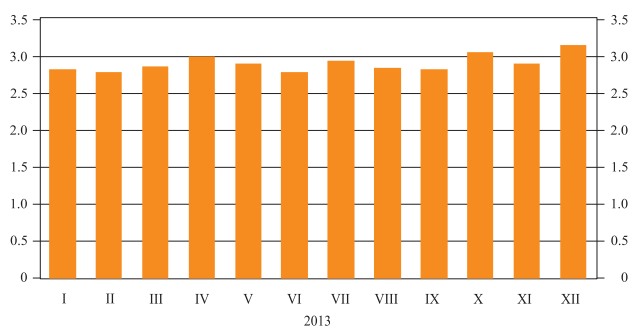
2013. gadā Latvijas Banka veica maksājumu sistēmu infrastruktūras sagatavošanu eiro ieviešanai. Lai samazinātu gada beigās latos uzsākto, bet nepabeigto maksājumu skaitu, Latvijas Banka 30. decembrī nodrošināja papildu darbadienu maksājumu sistēmām norēķiniem latos. Ar eiro ieviešanas brīdi Latvijas Banka konvertēja kredītiestāžu un citu finanšu institūciju latu norēķinu kontu atlikumus Latvijas Bankā un pārtrauca maksājumu sistēmu – SAMS sistēmas norēķiniem latos un EKS sistēmas norēķiniem latos – darbību. Latvijas Banka sagatavoja TARGET2-Latvija sistēmas darbību atbilstoši eiro zonas valsts TARGET2 komponentsistēmas prasībām, lai ar 2014. gada 1. janvāri nodrošinātu iespēju veikt Eirosistēmas monetārās politikas darījumus, dienas kredīta pārvēršanu par automātisko aizdevumu uz nakti, Latvijas kredītiestādēm iespēju sekot Eirosistēmas

rezervju prasību izpildei un kredītiestāžu grupām kopīgi apvienot un pārvaldīt likviditāti visās attiecīgajās TARGET2 komponentsistēmās. TARGET2-Latvija sistēma nodrošina arī LCD vērtspapīru norēķinu sistēmas DENOS un SIA "First Data Latvia" sistēmas galanorēķinus eiro. Līdz ar eiro ieviešanu maksājumi, kurus Latvijas kredītiestādes, Valsts kase, Latvijas Banka un citas finanšu iestādes veica latos SAMS sistēmā, tiek veikti eiro TARGET2-Latvija sistēmā. Savukārt klientu starpbanku maksājumi latos, kurus Latvijas Banka apstrādāja EKS sistēmā, ar eiro ieviešanu kā SEPA kredīta pārvedumi eiro tiek izpildīti EKS sistēmā vai citās ES SEPA prasībām atbilstošās maksājumu sistēmās (atkarībā no katras Latvijas kredītiestādes maksājumu apstrādes procedūrām).

2013. gadā Latvijas Banka organizēja un nodrošināja triju maksājumu sistēmu (SAMS sistēmas, EKS sistēmas un TARGET2-Latvija sistēmas) darbību Latvijas Republikā. Vidēji dienā visās sistēmās Latvijas Banka kopā apstrādāja 140.0 tūkst. maksājumu 936.5 milj. latu kopapjomā (Latvijas Bankas starpbanku maksājumu sistēmās apstrādāto maksājumu mēneša datus sk. 20. un 21. att.).

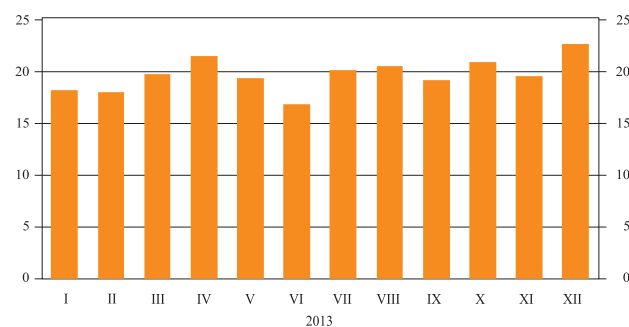
20. attēls

**LATVIJAS BANKAS STARPANKU
MAKSĀJUMU SISTĒMĀS APSTRĀDĀTO
MAKSĀJUMU KOPSKAITS**
(milj.)

21. attēls

**LATVIJAS BANKAS STARPANKU
MAKSĀJUMU SISTĒMĀS APSTRĀDĀTO
MAKSĀJUMU KOPAPJOMS**
(mljrd. latu)

SAMS sistēma – reālā laika bruto norēķinu sistēma norēķiniem latos – nodrošināja Latvijas Bankas monetārās politikas operāciju norēķinus, starpbanku norēķinus liela apjoma maksājumiem un EKS sistēmas, LCD vērtspapīru norēķinu sistēmas DENOS, SIA "First Data Latvia" sistēmas, *MasterCard Europe Sprl* un *Visa Europe Services Inc.* karšu maksājumu sistēmu galanorēķinus latos. 2013. gada beigās SAMS sistēmas dalībnieces bija 25 kredītiestādes, Valsts kase un Latvijas Banka. SAMS sistēma apstrādāja 235.0 tūkst. maksājumu (apjoms – 125.6 mljrd. latu; sk. 5. tabulu). SAMS sistēma dalībniekiem nodrošināja 100% sistēmas pieejamību.

EKS sistēma – Latvijas Bankas maksājumu sistēma, kas paredzēta neliela apjoma klientu maksājumu apstrādei, – tika izmantota norēķiniem latos un eiro. EKS sistēma ir ACH (*Automated Clearing House*) sistēma, kurā maksājumu apstrāde pilnībā automatizēta un kurā tiek pieņemti un apstrādāti tikai elektroniskie maksājuma dokumenti. EKS sistēmas galanorēķini latos tika veikti Latvijas Bankā atvērtajos dalībnieku norēķinu kontos SAMS sistēmā un galanorēķini eiro – Latvijas Bankā atvērtajos dalībnieku norēķinu kontos TARGET2-Latvija sistēmā. EKS sistēma ir SEPA prasībām atbilstīga sistēma, kas dod iespēju tās dalībniekiem veikt un saņemt SEPA kredīta pārvedumus eiro visā SEPA. 30. septembrī Latvijas Banka maksājumiem eiro EKS sistēmā palielināja norēķinu ciklu

SAMS SISTĒMĀ APSTRĀDĀTIE
MAKSĀJUMI

	Skaits (tūkst.)			Apjoms (mljrd. latu)		
	Starptanku un papild- sistēmu	Klientu		Starptanku un papild- sistēmu	Klientu	
2013	113.1	121.9	235.0	113.6	12.0	125.6
2012	110.9	118.8	229.7	99.3	11.9	111.2
2011	106.9	109.6	216.4	126.2	11.6	137.8
2010	96.8	96.3	193.0	157.5	8.8	166.3
2009	101.6	98.6	200.2	156.5	11.0	167.5

skaitu no četriem uz septiņiem norēķinu cikliem dienā. Maksājumi latos tika apstrādāti divos norēķinu ciklos. 2013. gada beigās EKS sistēmā norēķinos latos piedalījās 23 kredītiestādes, Valsts kase un Latvijas Banka, bet norēķinos eiro – 16 kredītiestāžu, Valsts kase un Latvijas Banka. EKS sistēma apstrādāja 34.6 milj. maksājumu 18.2 mljrd. latu kopapjomā (sk. 6. tabulu). EKS sistēma dalībniekiem nodrošināja 99.83% sistēmas pieejamību (gada laikā EKS sistēmas galanorēķini kavējās trīs reizes).

6. tabula

EKS SISTĒMĀ APSTRĀDĀTIE MAKSĀJUMI

	Skaits (tūkst.)			Apjoms (mljrd. latu)		
	Latu	Eiro		Latu	Eiro	
2013	33 664.1	900.3	34 564.4	12.3	5.9	18.2
2012	33 544.8	703.8	34 248.6	12.2	4.4	16.6
2011	34 597.9	464.0	35 061.9	12.0	2.0	14.0
2010	32 796.8	310.1	33 107.0	10.5	1.1	11.6
2009	31 796.8	252.5	32 049.2	10.2	0.9	11.1

Latvijas Banka kopā ar citām ECBS dalībniecēm nodrošināja Eiropas automatizētās reālā laika bruto norēķinu sistēmas TARGET2 darbību. Latvijas Banka uzturēja TARGET2-Latvija komponentsistēmu, nodrošinot sistēmas dalībnieku savstarpējo maksājumu norēķinus eiro un EKS sistēmas galanorēķinus eiro. 2013. gada beigās TARGET2-Latvija sistēmas dalībnieces bija 23 kredītiestādes, Valsts kase un Latvijas Banka. 2013. gadā TARGET2-Latvija sistēma apstrādāja 349.8 tūkst. maksājumu 132.0 mljrd. eiro kopapjomā (sk. 7. tabulu).

7. tabula

TARGET2-LATVIJA SISTĒMĀ
APSTRĀDĀTIE MAKSĀJUMI

	Skaits (tūkst.)			Apjoms (mljrd. eiro)		
	Starptanku	Klientu		Starptanku	Klientu	
2013	38.3	311.5	349.8	116.4	15.6	132.0
2012	35.7	292.4	328.1	173.1	12.9	186.0
2011	35.2	272.2	307.4	215.2	12.6	227.8
2010	39.5	247.6	287.1	190.7	9.3	200.0
2009	43.4	126.5	169.9	194.7	5.7	200.5

2013. gadā Latvijas Banka sniedza maksājumu pakalpojumus latos iekšzemes, ārvalstu un starptautiskām finanšu iestādēm, apstrādājot maksājumus par kopējo summu 2.3 mljrd. latu. Gada beigās Latvijas Banka nodrošināja pāreju no maksājumu pakalpojumu sniegšanas latos uz maksājumu pakalpojumu sniegšanu eiro, t.sk., lai ar eiro ieviešanu nodrošinātu SEPA kredīta pārvedumu pakalpojuma piedāvāšanu finanšu iestādēm.

MAKSĀJUMU UN VĒRTSPAPĪRU NORĒĶINU SISTĒMU PĀRRAUDZĪBA

Latvijas Banka veica tās uzturēto maksājumu sistēmu un LCD uzturētās vērtspapīru norēķinu sistēmas DENOS ikdienas pārraudzību, analizējot sistēmu tehnisko un operacionālo darbību un apkopojot sistēmu statistiskos datus. Latvijas Banka maksājumu sistēmu

pārraudzības ietvaros sadarbojās ar iestādēm, kas nodrošina klīringa un maksājumu sistēmu darbību (ar SIA "First Data Latvia", AS "Itella Information" (ar 2013. gada 1. novembri – AS "OpusCapita") un kredītiestādēm), konsultējot tās un izsakot viedokli par jautājumiem maksājumu sistēmu jomā.

2013. gadā Latvijas Banka veica sagatavošanās darbus, lai ar eiro ieviešanas brīdi Latvijas Banka iekļautos un līdzdarbotos Eirosistēmas veiktajā maksājumu un vērtspapīru norēķinu sistēmu pārraudzībā.

2013. gadā Latvijas Banka sadarbībā ar Eirosistēmu veica LCD uzturētās vērtspapīru norēķinu sistēmas DENOS atbilstības novērtējumu ECB "Standartiem ES vērtspapīru norēķinu sistēmu izmantošanai ECBS kredītooperācijās" (tālāk tekstā – Eirosistēmas lietotāju standarti). DENOS atbilstības Eirosistēmas lietotāju standartiem novērtēšana bija nepieciešama, lai ar eiro ieviešanu varētu LCD reģistrētos Latvijas vērtspapīrus izmantot Eirosistēmas monetārās politikas operācijās. Eirosistēmas lietotāju standartu mērķis ir nodrošināt, ka Eirosistēmas kredīta operācijas tiek veiktas, izmantojot tādas vērtspapīru norēķinu sistēmas, kas pasargā valstu centrālās bankas no riska, veicot monetārās politikas operācijas un izsniedzot dienas kredītus TARGET2 sistēmas dalībniekiem, un kas nodrošina vienādu drošības līmeni visām valstu centrālo banku operācijām visā ES. Eirosistēma atzina DENOS par atbilstīgu izmantošanai Eirosistēmas monetārās politikas un dienas kredīta operācijās ar 2014. gada 1. janvāri un izteica divus DENOS darbības pilnveides ieteikumus. Latvijas Banka vērtspapīru norēķinu sistēmu pārraudzības ietvaros pārliecinājās, ka LCD līdz 2013. gada beigām izpildīja minētos Eirosistēmas ieteikumus.

Latvijas Banka apkopoja datus par Latvijā izmantotajiem maksāšanas līdzekļiem (sk. 8. tabulu). 2013. gadā 151.6 milj. maksājumu (50.9% no visiem izmantotajiem maksāšanas līdzekļiem) bija maksājumi ar norēķinu kartēm un 139.7 milj. maksājumu (46.9%) – klientu kredīta pārvedumi. Šādu maksājumu apjoms bija attiecīgi 2.2 mljrd. latu un 404.6 mljrd. latu. Pārējie maksāšanas līdzekļi (tiešais debets, čeki un e-nauda) tika izmantoti samērā reti.

8. tabula

**LATVIJĀ LIETOTIE MAKSĀŠANAS
LĪDZEKĻI**

	Skaitis (milj.)				Apjoms (mljrd. latu)			
	Klientu kredīta pārvedumi	Karšu maksājumi	Tiešais debets, čeki un e-naudas maksājumi		Klientu kredīta pārvedumi	Karšu maksājumi	Tiešais debets, čeki un e-naudas maksājumi	
2013	139.7	151.6	6.4	297.7	404.6	2.2	0.2	407.0
2012	130.3	128.0	5.7	264.0	343.6	1.9	0.2	345.7
2011	119.3	114.0	5.3	238.6	297.1	1.7	0.1	298.9
2010	115.7	101.9	5.3	222.9	260.7	1.4	0.2	262.3
2009	114.3	97.8	5.2	217.2	242.7	1.4	0.2	244.3

Latvijas Banka turpināja SEPA projekta koordinēšanu Latvijā. SEPA projektā Latvijas Banka vadīja Nacionālo SEPA darba grupu. SEPA darba grupa turpināja ieviest SEPA prasības, t.sk. UNIFI (ISO 20022) XML standartu "klients–banka" un "banka–klients" posmā. Gada sākumā SEPA darba grupa saskaņā ar FM aicinājumu koordinēja diskusiju, kuras rezultātā darba grupas dalībnieki vienojās par nepieciešamību Latvijā izmantot SEPA beigu datuma regulā minēto atbrīvojumu un atlikt prasības par UNIFI (ISO 20022) XML standarta izmantošanu "klients–banka" un "banka–klients" posmā izpildes termiņu līdz 2016. gada 1. februārim. 2013. gada otrajā pusē SEPA darba grupa sagatavoja EK ziņojumu par SEPA migrāciju Latvijā un izstrādāja un apstiprināja Latvijas Nacionālā SEPA plāna 5.0 versiju.

SEPA darba grupa koordinēja atbilžu apkopošanu un nosūtīšanu EK aptaujā par SEPA migrāciju valsts pārvaldes iestādēm, kura apliecināja, ka valsts pārvaldes iestādes

eiro kredīta pārvedumus veic atbilstoši SEPA prasībām un, ieviešot eiro, ir gatavas maksājumus latos aizstāt ar SEPA kredīta pārvedumiem. Decembrī darba grupa veica SEPA pasākuma "Ieviest SEPA kredīta pārvedumus" aktīvu monitoringu un organizēja aptauju, kurā Latvijas kredītiestādes, Valsts kase, VAS "Latvijas Pasts" un Latvijas Banka apliecināja, ka ar 2014. gada 1. janvāri 100% klientu kredīta pārvedumu latos aizvieto ar SEPA kredīta pārvedumiem eiro (izņemot steidzamos maksājumus un maksājumus caur TARGET2 sistēmu). Latvijas Bankas pārstāvis ar ziņojumiem par SEPA migrāciju Latvijā piedalījās EK organizētajos Nacionālo SEPA koordinācijas komiteju forumos 18. jūnijā un 14. novembrī.

2013. gadā Latvijas Banka piedalījās Eiropas institūciju konsultācijās, kā arī sadarbībā ar FKTK piedalījās ECB dibinātajā Eiropas klientu maksājumu drošības forumā, izstrādājot vadlīnijas interneta maksājumu drošības rekomendāciju ieviešanai, kā arī rekomendāciju projektus par trešo pušu pieeju maksājumu kontiem un mobilo maksājumu drošību.

FINANŠU STABILITĀTE

2013. gadā Latvijas Banka turpināja finanšu sistēmas risku novērtēšanas instrumentu attīstīšanu un pilnveidošanu. Tika izveidots risku panelis, kas vienkopus ataino sešu svarīgāko finanšu stabilitātes risku kategoriju pārmaiņu virzienu, savukārt izstrādātie risku kategoriju indeksi ļauj novērtēt iekļauto rādītāju devumu konkrētās riska kategorijas vērtējumā.

Latvijas Banka turpināja veikt kredītiestāžu risku un kreditēšanas aptaujas un apkopoja šo aptauju rezultātus. Līdz ar Latvijas pilntiesīgu dalību EMS, sākot ar 2014. gada 1. janvāri, Latvijas Banka sadarbībā ar ECB turpmāk veiks eiro zonas kredītiestāžu veiktās kreditēšanas apsekojumu.

2013. gadā veikta otrā mājāsaimniecību kredītņēmēju aptauja, ietverot mājāsaimniecības, kurām ir vismaz viens kredīts mājokļa iegādei, remontam vai rekonstrukcijai. Iegūtie dati tika izmantoti, lai novērtētu mājāsaimniecību finansiālo situāciju aptaujas brīdī un pārmaiņas salīdzinājumā ar 2011. gadā veiktās pirmās mājāsaimniecību kredītņēmēju aptaujas rezultātiem. Tika uzsākta dažādu finansiālo šoku ietekmes uz mājāsaimniecību kredītņēmēju maksāspēju modelēšana.

Latvijas Banka turpināja aktīvi piedalīties ESRK darbā, līdzdarbojoties ESRK Konsultatīvajā speciālistu komitejā un tās darba grupās (Analīzes darba grupā, Instrumentu darba grupā un ESRK ieteikuma par kreditēšanu ārvalstu valūtās izpildes novērtētāju darba grupā), ESRK politikas un analīzes dokumentu izstrādē un viedokļa formulēšanā. ESRK ieteikuma par kreditēšanu ārvalstu valūtās izpildes novērtētāju darba grupa novērtēja ESRK pirmā ieteikuma par kreditēšanu ārvalstu valūtās izpildi ES valstīs.

2013. gadā joprojām turpinājās cieša Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbība finanšu stabilitātes jomā, apmainoties ar viedokļiem par kopīgiem un specifiskiem riskiem reģionā, kā arī par citiem aktuālajiem finanšu stabilitātes jautājumiem. CRD IV paredzētā iespēja noteikt atsevišķas valstu kredītiestāžu darbību regulējošās prasības ir viens no Ziemeļvalstu un Baltijas valstu makrouzraudzības foruma galvenajiem aplūkojamiem jautājumiem, jo reģiona kredītiestādes veic aktīvu pārrobežu darbību. Lai mazinātu tirgus dalībnieku veiktās regulējošo prasību arbitrāžas iespējas, foruma ietvaros notiek diskusijas par valstu regulējošo prasību savstarpējo atzīšanu pretcikliskās kapitāla rezerves un citu regulējošo prasību jomā. Latvijas Banka kopā ar FKTK piedalījās forumā un vairākās foruma darba grupās, lai radītu pamatu regulējošo prasību savstarpējai atzīšanai.

2013. gads bija arī nozīmīgs gads banku savienības izveidei eiro zonā. Latvijas Banka savas kompetences ietvaros sniedza viedokli gan par banku savienības normatīvās bāzes projektiem to izveides stadijā, gan arī par ECB veiktajiem sagatavošanās pasākumiem, kas

saistīti ar prudenciālās uzraudzības funkciju uzticēšanu ECB (Vienotais uzraudzības mehānisms). Tiesiskā regulējuma izveidē nozīmīgākais sasniegums bija regulas pieņemšana, ar ko ECB uzticēti īpaši uzdevumi saistībā ar tām politikas nostādnēm, kuras attiecas uz kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību. Panākts arī būtisks progress Vienotā noregulējuma mehānisma izveidē, bet tā tiesiskā regulējuma izveide turpināsies arī 2014. gadā.

KREDĪTU REĢISTRA DARBĪBA

2013. gadā Latvijas Banka turpināja Kredītu reģistrā vākt, uzkrāt un glabāt Kredītu reģistra dalībnieku (kredītiestāžu, komercsabiedrību, kurām ir ciešas attiecības ar kredītiestādēm, krājaizdevu sabiedrību un apdrošinātāju; tālāk tekstā – dalībnieki) ziņas par klientu un klientu galvinieku saistībām, to izpildes gaitu un pārkāpumiem.

2013. gada beigās Kredītu reģistrā bija 102 dalībnieki, kuri darbam ar Kredītu reģistru pilnvaroja 718 lietotāju. Kredītu reģistrā bija uzkrāti dati par 1.0 milj. personu 3.3 milj. saistību (2012. gada beigās – par 989.6 tūkst. personu 3.0 milj. saistību), no kurām 1.2 milj. saistību bija spēkā esošas. Dalībnieku kopējais saistību atlikums bija 14.3 mljrd. latu, t.sk. bilancē atzīto saistību atlikums – 12.9 mljrd. latu (2012. gada beigās kopējais saistību atlikums bija 14.5 mljrd. latu, t.sk. bilancē atzīto saistību atlikums – 13.3 mljrd. latu). 2013. gadā dalībnieki Kredītu reģistrā veica 14.0 milj. pieprasījumu (samazinājums salīdzinājumā ar 2012. gadu – 10.8%). Latvijas Banka 2013. gadā izsniedza Kredītu reģistrā esošās ziņas 4.6 tūkst. fizisko un juridisko personu (2012. gadā – 4.5 tūkst.). No 2013. gada 1. oktobra līdz gada beigām Kredītu reģistra fizisko personu elektroniskās apkalpošanas interneta vietnē fiziskās personas veica 258 pieprasījumus Kredītu reģistrā par sevi iekļauto ziņu saņemšanai.

2013. gadā Latvijas Banka izstrādāja un ieviesa Kredītu reģistrā iespēju jebkurai fiziskajai personai saņemt Kredītu reģistrā par sevi iekļautās ziņas arī elektroniskā veidā (interaktīvi), Kredītu reģistra fizisko personu elektroniskās apkalpošanas interneta vietnē <https://manidati.kreg.lv> autentificējoties ar Latvijas Republikā izsniegtu personas apliecību. Tādējādi fiziskā persona Kredītu reģistrā par sevi iekļautās ziņas var saņemt elektroniski, pasta sūtījuma veidā vai personiski ierodoties Latvijas Bankā.

2013. gadā Kredītu reģistrs pilnveidots, ieviešot jaunu ziņu "Individuālais klienta galvinieka saistību faktiskās izbeigšanās datums", lai uzlabotu dalībnieku iespējas izvērtēt esošo un potenciālo klientu galvinieku kredītspēju, un mainot ziņas "Tautsaimniecības nozare" un ziņas "Kategorija" sniegšanas kārtību. Papildus Kredītu reģistrā tika veikti sagatavošanās darbi, t.sk. reglamentējošo normatīvo aktu grozījumi, nepieciešamās izstrādes un testēšana, lai nodrošinātu veiksmīgu pāreju uz eiro.

Papildus Latvijas Banka turpināja piedalīties Pasaules Bankas organizētajā aptaujā "Getting Credit – Public Credit Registry Survey", sniedzot ieguldījumu *Doing Business* projektā. Latvijas Banka dalījās pieredzē ar *Banc Ceannais na hÉireann/Central Bank of Ireland* par Kredītu reģistra izveides un uzturēšanas jautājumiem.

STATISTIKA

Latvijas Banka vāc un apkopo finanšu un monetāro statistiku un maksājumu bilances statistiku, kā arī sagatavo ceturkšņa finanšu kontu un valdības finanšu statistiku. Saskaņā ar ECB pieprasījumu Latvijas Banka iesaistīta arī atsevišķu tautsaimniecības statistikas jomu metodoloģijas jautājumu risināšanā un noteiktu rādītāju sagatavošanā. Statistisko informāciju Latvijas Banka izmanto, lai īstenotu savus uzdevumus, kā arī informētu sabiedrību par norisēm finanšu sektorā un tautsaimniecībā.

Saistībā ar gaidāmo Latvijas pievienošanos eiro zonai 2013. gadā Latvijas Bankā ieradās vizītē ECB eksperti finanšu tirgus un monetārās statistikas jomā un maksājumu bilances

statistikas jomā. Eksperti ziņojumā norādīja, ka Latvijas Banka MFI bilances un procentu likmju statistikas, citu finanšu starpnieku (t.sk. ieguldījumu fondu) statistikas, apdrošināšanas sabiedrību un pensiju fondu statistikas, strukturālās statistikas, maksājumu statistikas, kredītiestāžu konsolidētās bilances statistikas, maksājumu bilances statistikas un vērtspapīru emisijas statistikas datus sagatavo atbilstoši ECB prasībām. Latvijas Bankas statistikas speciālisti piedalījās arī sanāksmēs, kas tika organizētas CSP saistībā ar ES institūciju vizītēm Latvijā statistikas jomā, kā arī dažādās starpinstitūciju darba grupās. Latvijas Bankas pārstāvji bija pieaicināti kā eksperti *Eurostat* organizētajās vizītēs, kuru mērķis bija noteikt SPCI datu sagatavošanas atbilstību *Eurostat* metodoloģijas prasībām un noskaidrot dažādus ar valsts budžeta deficīta un valsts parāda notifikāciju saistītus jautājumus.

2013. gadā veikti arī priekšdarbi EKS 2010 ieviešanai, kas statistikas jomā stāties spēkā 2014. gada 1. septembrī. Latvijas Bankas speciālisti līdzdarbojās FM vadītajā starpinstitūciju darba grupā, kas izstrādāja priekšlikumus institucionālo sektoru klasifikācijas pārmaiņām atbilstoši EKS 2010 metodoloģijai. Pamatojoties uz šīs darba grupas priekšlikumiem, sagatavoti un 2013. gada 10. decembrī izdoti Ministru kabineta noteikumi Nr. 1456 "Noteikumi par institucionālo sektoru klasifikāciju" (spēkā ar 01.01.2014.).

2013. gadā Latvijas Bankas speciālisti piedalījās CSP vadītajā starpinstitūciju darba grupā, kura izstrādāja ES institūciju prasībām atbilstošu vienotu makroekonomiskās statistikas revīzijas politiku, kas tiks lietota valdības finanšu, ceturkšņa un gada finanšu kontu, maksājumu bilances un starptautiskās investīciju bilances statistikas jomā, sākot ar 2014. gada 1. septembri.

Latvijas Banka turpināja regulāro statistisko datu pārraidi uz ECB, SNB un SVF un sniedza statistisko informāciju citiem iekšzemes un ārvalstu datu lietotājiem. Lai ar informāciju laikus nodrošinātu plašu datu lietotāju loku, Latvijas Banka publicēja Latvijas finanšu un monetārās statistikas un maksājumu bilances statistikas datus tās regulārajos izdevumos un interneta vietnē un sagatavoja datus publicēšanai ECB izdevumos un Statistisko datu noliktavā (*Statistical Data Warehouse*), kā arī SVF izdevumos un SVF Speciālā datu izplatīšanas standarta ietvaros. Latvijas Banka paplašināja uz SNB sūtīto datu klāstu ar jaunām datu kategorijām, kā arī turpināja finanšu stabilitātes rādītāju sagatavošanu un sūtīšanu SVF. Arī 2013. gadā Latvijas Banka piedalījās SVF "Finanšu pieejamības apsekojumā" (*Financial Access Survey*), uzrādot datus, kas raksturo pakalpojumu, ko iedzīvotājiem sniedz Latvijas finanšu iestādes, pieejamību un apjomu.

FINANŠU UN MONETĀRĀ STATISTIKA

Finanšu tirgus un monetārās statistikas jomā svarīgākie 2013. gada uzdevumi bija nodrošināt eiro izteiksmes ieviešanu statistikas pārskatu sagatavošanā, veicot attiecīgo Latvijas Bankas noteikumu grozījumus, veikt vēsturisko statistisko datu pārrēķinu eiro, piedalīties ar ECB tiesību aktu grozījumiem saistītajā metodoloģiskajā darbā, sniegt komentārus par tiesību aktu grozījumu projektiem un pētīt atsevišķus jautājumus, kā arī regulāri sagatavot statistisko informāciju saskaņā ar ECB un citu datu lietotāju prasībām.

Saistībā ar eiro ieviešanu jaunā redakcijā tika pieņemti seši Latvijas Bankas noteikumi, kas nosaka statistikas pārskatu sagatavošanu MFI bilances un procentu likmju, naudas tirgus darījumu un maksājumu, kā arī ārvalstu valūtu pirkšanas un pārdošanas statistikas jomā (noteikumi Nr. 99, 100, 101, 102, 103, 104; spēkā ar 01.01.2014.). Viena laiks tika atjaunotas Latvijas Bankas interneta vietnē publicētās "MFI statistikas pārskatu sagatavošanas vadlīnijas". Lai nodrošinātu samērīgu respondentu resursu patēriņu, pārskatu veidlapās pārmaiņas tika veiktas tā, lai respondentiem pēc iespējas mazāk būtu jāmaina informācijas sistēmas. Mazinot respondentu datu ziņošanas slogu, ar 2014. gada 1. janvāri spēku zaudēja Latvijas Bankas 2009. gada 5. novembra noteikumi Nr. 45 "Ārvalstu valūtu tīrās atklātās pozīcijas pārskata" sagatavošanas noteikumi".

Lai pilnībā saskaņotu obligāto rezervju prasību noteikumus ar Eirosistēmā piemērotajām prasībām, kas noteiktas 2003. gada 12. septembra Regulā Nr. 1745/2003 par obligāto rezervju piemērošanu (ECB/2003/9), 2013. gadā tika noteiktas pārejas perioda prasības, tās ietverot "Kredītiestāžu obligāto rezervju prasību aprēķināšanas un izpildes noteikumos" (noteikumi Nr. 86; spēkā līdz 31.12.2013.) un pieņemot "Krājaizdevu sabiedrību "Rezervju bāzes un prasību aprēķina" sagatavošanas noteikumos" (noteikumi Nr. 108; spēkā līdz 31.12.2013.). Vienlaikus pieņemti arī ""Rezervju bāzes un prasību aprēķina" sagatavošanas noteikumi" (noteikumi Nr. 109; spēkā ar 01.01.2014.), kuros noteiktas vienotas rezervju prasības kredītiestādēm un krājaizdevu sabiedrībām. Lai respondentiem atvieglotu pārskatu sagatavošanu un palīdzētu izprast ECB tiesību aktus obligāto rezervju jomā, Latvijas Banka izstrādāja un interneta vietnes sadaļā "Tiesību akti" publicēja arī "Obligāto rezervju piemērošanas konsultatīvo ceļvedi".

2013. gadā tika sniegti komentāri un priekšlikumi saistībā ar atsevišķu ECB regulu un pamatnostādņu grozījumiem, kas galvenokārt veikti, ieviešot EKS 2010. Turklāt ECB uzdevumā Latvijas Banka pastiprināti pētīja jautājumus saistībā ar ES valstu vienoto procentu likmju datu publicēšanas iespējām, maksājumu statistiku, īpaši norēķinu karšu statistikas datu pieejamību, un ieguldījumu brokeru sabiedrībām un kredītēšanā iesaistītajām sabiedrībām, kā arī ECB rokasgrāmatas vajadzībām apkopoja informāciju par metodoloģiju un praksi, kas tiek izmantota MFI statistikas sagatavošanā. Latvijas Banka piedalījās ECB organizētajā izmaksu aptaujā par tām sākotnējām un regulārajām izmaksām, kuras rastos, ziņojot apdrošināšanas sabiedrību bilances datus.

MAKSĀJUMU BILANCES STATISTIKA

2013. gadā turpināta ECB, *Eurostat* un SVF jauno prasību ieviešana maksājumu bilances statistikas sagatavošanas jomā, tāpēc 2013. gada 11. jūlijā Latvijas Bankas padome mainīja virkni noteikumu (spēkā ar 01.01.2014.). Būtiskākās pārmaiņas skar "Ārējo aktīvu un pasīvu ceturkšņa pārskata (1-MB)" sagatavošanas noteikumus un "Ārējo aktīvu un pasīvu gada pārskata (1-MB)" sagatavošanas noteikumus, jo ārvalstu tiešo investīciju datu apkopošanas vajadzībām pārskatu sniedzējam būs atsevišķi jāatspoguļo ārējie aktīvi un pasīvi, kas saistīti ar ārvalstu māsas uzņēmumiem, kā arī jānorāda informācija par augstāko kontrolējošo mātes uzņēmumu. Lai uzlabotu iesniedzamo datu kvalitāti, "Ārējo aktīvu un pasīvu gada pārskatam (1-MB)" pagarināts iesniegšanas termiņš no 25. janvāra uz 5. aprīli, kad respondenta rīcībā ir precīzāki gada dati. Lai maksājumu bilances statistikā pakalpojumu importa un eksporta datus atspoguļotu atbilstoši jaunajām prasībām, jaunā redakcijā pieņemti "Pakalpojumu ceturkšņa pārskata (4-MB)" sagatavošanas noteikumi un "Transporta un starpniecības pakalpojumu ceturkšņa pārskata (3-MB)" sagatavošanas noteikumi, aktualizējot sniedzamās informācijas detalizāciju.

Lai mazinātu respondentu slodzi, jaunā redakcijā pieņemti "Nebanku ārējo maksājumu pārskatu sagatavošanas noteikumi". Tika noteikts jauns ārējo maksājumu sliekšnis (10 000 eiro iepriekšējo 5 000 latu vietā), kuru nepārsniedzot nav jāiesniedz informācija Latvijas Bankai, atcelta arī prasība sniegt pārskatu "1-AB Paziņojums par ārvalstu bankās veiktajiem ārējiem maksājumiem" un noteikts mēneša periodiskums "Nebanku ārējo maksājumu pārskatam" iepriekšējā nedēļas periodiskuma vietā.

Vienlaikus ar ECB, *Eurostat* un SVF jauno prasību ieviešanu maksājumu bilances statistikas sagatavošanas jomā tika veikta vēsturisko datu pārgrupēšana ECB vajadzībām atbilstoši eiro zonas valstīm izvirzītajām prasībām datu iesniegšanā un veikta pārgrupēto datu nosūtīšana ECB, sākot ar datiem par 2000. gada janvāri. Uzsākta regulāra vērtspapīru emisijas statistikas datu (pārskata periodā Latvijas rezidentu emitēto un dzēsto vērtspapīru apjoms, kā arī to atlikums perioda beigās) sagatavošana un nosūtīšana uz ECB, veicot arī vēsturisko datu nosūtīšanu, sākot ar datiem par 2011. gada janvāri.

FINANŠU PAKALPOJUMI VALDĪBAI

Saskaņā ar likuma "Par Latvijas Banku" prasībām Latvijas Banka sniedz Valsts kasei vairākus pakalpojumus, nodrošinot norēķinu kontu apkalpošanu, termiņnoguldījumu pieņemšanu, ārvalstu valūtas maiņas u.c. darbību veikšanu. Norēķinu veikšanai Valsts kase izmanto Latvijas Bankas pakalpojumus un arī piedalās Latvijas Bankas maksājumu un norēķinu sistēmās kā tiešā sistēmas dalībniece.

2013. gadā Latvijas Bankā bija atvērti Valsts kases norēķinu konti norēķiniem eiro un astoņās citās ārvalstu valūtās. Gada laikā Latvijas Banka izpildīja 1.3 tūkst. Valsts kases maksājumu ārvalstu valūtā (kopsumma – 3.0 mljrd. latu). Valsts kase veica arī 15 termiņnoguldījumu ārvalstu valūtā Latvijas Bankā. 2013. gadā Valsts kase neveica ārvalstu valūtas maiņas darbības Latvijas Bankā.

KONSULTĒŠANA UN SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA

VALDĪBAS UN CITU INSTITŪCIJU KONSULTĒŠANA

Viens no Latvijas Bankas uzdevumiem ir konsultēt Latvijas Republikas Saeimu un Ministru kabinetu par monetāro politiku un citiem ar Latvijas Bankas uzdevumu veikšanu saistītiem jautājumiem.

Latvijas Bankas prezidents, citas Latvijas Bankas amatpersonas un darbinieki regulāri tikās ar Latvijas Republikas valdības pārstāvjiem, t.sk. piedalījās Latvijas Republikas Ministru kabineta sēdēs un dažādu gan Latvijas Republikas ministrijās, gan saskaņā ar Ministru prezidenta rīkojumu veidotu komiteju darbā.

Latvijas Bankas darbinieki deva ieguldījumu eiro ieviešanas Latvijā projekta īstenošanā.

Latvijas Bankas prezidents un prezidenta vietnieks pārstāvēja Latvijas Banku 2013. gadā dibinātajā Eiro ieviešanas koordinācijas padomē. Tās galvenais uzdevums bija nodrošināt valstī visu eiro ieviešanas procesu virsuzraudzību augstākajā valsts pārvaldes līmenī. Latvijas Bankas pārstāvji piedalījās šā uzdevuma īstenošanā.

Latvijas Bankas pārstāvis piedalījās valsts Vadības komitejas veidotās vienotās Eiropas valūtas ieviešanai Latvijā darba grupu aktivitāšu regulārā uzraudzībā, t.sk. sniedzot Eiro ieviešanas koordinācijas padomei un Latvijas Republikas Ministru kabinetam regulārus pārskatus par paveikto saistībā ar visiem eiro ieviešanas procesiem valstī.

Atbilstoši Latvijas Nacionālajā eiro ieviešanas plānā noteiktajiem termiņiem Latvijas Bankas pārstāvji piedalījās Naudas un maksājumu sistēmu darba grupas (NMSDG) darbā šādu pasākumu veikšanā: eiro naudas zīmju sagāde; eiro priekšpiegādes organizēšana; maksājumu sistēmu pielāgošana norēķiniem eiro; pasākumi latu izņemšanai no apgrozības; ar eiro ieviešanu saistīto drošības pasākumu organizēšana; ar eiro ieviešanu saistīto risku un apdraudējumu savlaicīga apzināšana ikvienā NMSDG kompetences jomā un atbilstoša reaģēšana; NMSDG detalizētā plāna izveide un pārvaldīšana (plānā vairāk nekā 500 pasākumu; iesaistītās puses – Latvijas Banka, Valsts kase, VAS "Latvijas Pasts", 22 kredītiestādes, citi maksājumu sistēmu dalībnieki un Valsts policija).

Papildus NMSDG locekļi piedalījās daudzos eiro komunikācijas pasākumos un ar eiro ieviešanu saistītu normatīvo aktu un kopējā juridiskā ietvara izstrādē.

Latvijas Bankas darbinieki pārstāvēja Latvijas Banku Eiro ieviešanas projekta Sabiedrības informēšanas un komunikācijas darba grupā (SIKDG). Latvijas Bankas kompetencē eiro ieviešanas komunikācijā bija jautājumi, kas saistīti ar finanšu sektora un tādējādi tautsaimniecības nodrošināšanu ar eiro skaidro naudu, efektīvas un drošas maksājumu vides uzturēšanu, kā arī valsts makroekonomisko attīstību. Lai darba grupa varētu veiksmīgi

darboties, bija būtiski, lai Latvijas Bankas pārstāvji šo kompetenci darba grupā nodotu citu institūciju pārstāvjiem (lekciju un prezentāciju veidā).

Latvijas Bankas pārstāvji koordinēja to, lai SIKDG saņemtu aktuālu informāciju un noderīgus, tehniski un vizuāli augstvērtīgus audiovizuālos materiālus izmantošanai valsts līmeņa un citu organizāciju rīkotos komunikācijas pasākumos. Latvijas Banka uzturēja aktuālu bieži uzdoto jautājumu sarakstu un atbildes, nodrošinot, lai SIKDG būtu laikus informēta par pārmaiņām.

Latvijas Bankas pārstāvji koordinēja Latvijas Bankas ekspertu dalību un nodrošināja savā kompetencē esošo informāciju SIKDG un citu tās locekļu organizētās mācībās valsts iestāžu darbiniekiem, grāmatvežiem, citām profesionālajām grupām un plašam iedzīvotāju lokam.

Latvijas Bankas pārstāvji līdzdarbojās SIKDG uzturētā komunikācijas plāna aktualizācijā un izpildē Latvijas Bankas kompetences ietvaros – eiro banknošu un monētu un Latvijas Bankas darbības komunikācijā, kā arī plānā ietvertu starptautiska mēroga komunikācijas pasākumu organizēšanā.

Latvijas Bankas darbinieki deva ieguldījumu Latvijas tautsaimniecības attīstības veicināšanā, darbojoties dažādās darba grupās un profesionālajās organizācijās un sniedzot tām konsultācijas.

Latvijas Bankas eksperti piedalījās Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijas darba grupā "Nefinanšu uzņēmumi un patērētāji", izskatot projektus un dokumentāciju saistībā ar iniciatīvām "Patēriņa cenu monitorings" un "Godīgs eiro ieviešs".

Latvijas Bankas pārstāvji aktīvi iesaistījās darba grupas sadarbības uzlabošanai ar starptautiskajām kredītreitingu aģentūrām darbā – ziņojumu par Latvijas valsts kredītreitingu un faktoriem, kas to ietekmē, sagatavošanā, sniedza priekšlikumus sadarbības ar kredītreitingu aģentūrām uzlabošanai un nodrošināja informācijas apmaiņu, gatavojoties to pārstāvju kārtējām vizītēm.

Latvijas Bankas eksperti piedalījās Latvijas Republikas Saeimas Publisko izdevumu un revīzijas komisijas sēdēs par finanšu aizdevuma izlietojuma un Latvijas tautsaimniecības stabilizācijas un izaugsmes atjaunošanas procesa uzraudzību. Tika izteikti komentāri par atsevišķiem jautājumiem un sagatavota informācija sēdēm, kurās skatīti ar norisēm finanšu sistēmā saistīti jautājumi.

Ekspertu statusā Latvijas Bankas darbinieki piedalījās ES fondu Uzraudzības komitejā un Pagaidu uzraudzības komitejā, kur sēdēs par esošo un nākamo (2014–2020) ES budžeta periodu sniedza komentārus par atsevišķiem izskatāmajiem jautājumiem un budžeta izpildes progresu.

Latvijas Bankas eksperti piedalījās Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras programmas "Augstas pievienotās vērtības investīcijas" projektu iesniegumu vērtēšanas komisijas darbā un projektu izvērtēšanā.

Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras (Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijas uzdevumā) rīkotajā konkursā "Eksporta un inovācijas balva 2013" Latvijas Bankas pārstāve piedalījās pieteikto uzņēmumu vērtēšanā.

Latvijas Bankas darbinieki turpināja piedalīties SEPA projektā Latvijā, vadīja Nacionālās SEPA darba grupas darbu un turpināja SEPA prasību ieviešanu Latvijā. SEPA darba grupa izstrādāja un apstiprināja Latvijas Nacionālā SEPA plāna 5.0 versiju. Latvijas Bankas speciālisti koordinēja tirgus dalībnieku diskusijas un konsultācijas par SEPA regulas jautājumiem, sagatavoja ziņojumu EK par SEPA migrāciju Latvijā, veica SEPA komunikācijas darbību un SEPA pasākuma "Ieviest SEPA kredīta pārvedumus"

monitoringu, piedalījās publiskajā konsultācijā par Eiropas klientu maksājumu drošības foruma rekomendācijām. Latvijas Bankas pārstāvis piedalījās Eiropas institūciju konsultācijās par SEPA jautājumiem un Eiropas klientu maksājumu drošības foruma rekomendāciju izstrādē. Latvijas Bankas pārstāvji piedalījās diskusijās par efektīvāko risinājumu, ar kuru aizstāt nacionālos tiešā debeta maksājumus.

Veicot priekšdarbus EKS 2010 ieviešanai statistikas jomā ar 2014. gada 1. septembri, Latvijas Bankas pārstāvji piedalījās FM vadītajā starpinstitūciju darba grupā, kura izstrādāja priekšlikumus grozījumu veikšanai Institucionālo sektoru klasifikācijā saskaņā ar EKS 2010. Latvijas Banka 2013. gadā turpināja sadarbības ar CSP. Latvijai gatavojoties pievienoties eiro zonai, Latvijas Bankas speciālisti ekspertu statusā piedalījās sanāksmēs, kas tika organizētas saistībā ar *Eurostat* vizītēm CSP, skaidrojot atsevišķus statistikas metodoloģijas jautājumus.

Latvijas Bankas pārstāvji darbojās Nacionālās informācijas tehnoloģiju drošības padomē, piedaloties Nacionālās kiberdrošības stratēģijas projekta izstrādē.

Veicinot Latvijā labas pārvaldības principu lietošanu, Latvijas Bankas pārstāvis dalījās pieredzē ar Latvijas Kvalitātes biedrības biedriem par aspektiem, kas saistīti ar vispārējās kvalitātes vadības ieviešanu un izmantošanu organizācijā.

APMEKLĒTĀJU CENTRA DARBĪBA

Latvijas Bankas apmeklētāju centrā "Naudas pasaule", kas ir mūsdienīga ekspozīcija finanšu izglītības un informācijas ieguvei, 2013. gadā viesojās 5 449 apmeklētāji. Vasarā ekspozīcija tika uz laiku slēgta, lai izstrādātu koncepciju pārveidojumiem pēc eiro ieviešanas. Ekspozīcijas apmeklējums un centra darbība organizēta kā noteikta lieluma un skaita grupu apmeklējumi.

Apmeklētāju centra galvenā mērķauditorija ir vidusskolu vecāko klašu skolēni un sociālo zinātņu studenti. Šī grupa veidoja gandrīz 80% no apmeklētājiem. Jauniešu īpatsvara noturība apmeklētāju vidū svarīga gan tāpēc, ka saņemtā informācija palīdz apgūt mācību programmu, gan arī tāpēc, ka dialogs veicina interesi par makroekonomikas un finanšu tēmām, iesaistot diskusijā arī pārējās sabiedrības grupas.

Apmeklētājus visvairāk interesējošās tēmas 2013. gadā bija plānotā eiro ieviešana Latvijā, eiro zonas stabilitāte, valdības parāds un finanšu disciplīna, lata kursa stabilitātes saglabāšana, kā arī tautsaimniecības konkurētspējas atgūšanas process. Tāpēc pilnveidota ekspozīcija, ievērojami paplašinot uzskates līdzekļu klāstu eiro ieviešanas procesa atspoguļošanai, kā arī pārskatāmāk sniedzot informāciju par Latvijas eiro monētu dizainu. Sadarbībā ar maksājumu karšu operēšanas firmu SIA "First Data Latvia" uzsākta apjomīga karšu maksājumus skaidrojoša projekta izstrāde.

SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA

2013. gadā Latvijas Banka turpināja aktīvu komunikāciju ar sabiedrību gan par aktuālo eiro ieviešanas tēmu, gan citiem tautsaimniecības attīstībai svarīgiem jautājumiem un Latvijas Bankas uzdevumu izpildes gaitu.

Latvijas Banka turpināja veidot plašu regulāro izdevumu klāstu. Ceturkšņa izdevumā "Makroekonomisko Norišu Pārskats", izmantojot Latvijas Bankas, CSP, FM, FKTK un citu institūciju datus, vērtētas ārējā sektora, finanšu tirgus, iekšzemes pieprasījuma un piedāvājuma, izmaksu un cenu, kā arī maksājumu bilances norises un sniegtas tautsaimniecības attīstības un inflācijas prognozes. Galvenie finanšu stabilitātes riski vērtēti izdevumā "Finanšu Stabilitātes Pārskats". 2013. gadā Latvijas Bankas interneta vietnē publikoti trīs Latvijas Bankas speciālistu veikti pētījumi, 24 raksti par dažādām tautsaimniecības tēmām un 94 komentāri par Latvijas makroekonomiskajiem rādītājiem.

Latvijas Bankas ekonomisti savu viedokli par tautsaimniecības aktualitātēm atspoguļojuši 33 rakstos (latviešu un angļu valodā) speciālā interneta vietnes makroekonomika.lv blogu sadaļā. Pētījumi, kas tapuši sadarbībā ar *Oesterreichische Nationalbank* un ECB speciālistiem, pieejami attiecīgo banku interneta vietnēs. Latvijas Bankas ekonomisti publicēja pētījumus arī starptautiski recenzējamās ekonomikas žurnālos.

2013. gadā jau 11. reizi notika studentu zinātnisko darbu konkurss, kura mērķis ir veicināt aktuālo makroekonomisko tēmu pētniecību, un tajā tika godalgoti pieci darbi no 14 iesniegtajiem darbiem.

Latvijas Bankas veiktā makroekonomiskā un finanšu tirgus analīze, kas nepieciešama valdības konsultēšanai un – plašāk – tautsaimniecības dalībniekiem situācijas izpratnei un tālāko lēmumu pieņemšanai, tika plaši apspriesta. Latvijas Bankas prezidents pēc katras Latvijas Bankas padomes kārtējās sēdes reizi divos mēnešos sniedza žurnālistiem pārskatu par makroekonomisko attīstību. Savukārt komunikācijai ar sabiedrību sociālo plašsaziņas līdzekļu kanālos 2013. gadā Latvijas Banka izmantoja sociālos tīklus *Twitter*, *YouTube*, *Slideshare* un *Flickr*.

2013. gadā Latvijas Banka rosināja aktīvu diskusiju sabiedrībā par eiro ieviešanas guvumiem un riskiem, kā arī par naudas maiņu pāreju uz eiro. Tika sniegta plaša un pilnīga informācija par eiro naudas zīmju dizainu un pretviltošanas elementiem, kā arī otrā izlaiduma (Eiropas sērijas) 5 eiro banknotes ieviešanu. Latvijas Bankas analīze, vērtējums un aprēķini tika skaidroti publikāciju ciklā tās interneta vietnēs un guva atspoguļojumu lielākajos Latvijas plašsaziņas līdzekļos.

Gatavojoties eiro ieviešanai, Latvijas Banka organizēja vairākus pasākumus plašsaziņas līdzekļiem, kuros iepazīstināja ar eiro naudas zīmju pretviltošanas elementiem un ieviešanas gaitu. Jūlija beigās sadarbībā ar *Staatliche Münzen Baden-Württemberg* (Vācija) Latvijas vadošās televīzijas tika iepazīstinātas ar Latvijas eiro monētu dizainu, kalšanas un piegādes procesu, un augustā ar kaltajām monētām tika iepazīstināti daudzi plašsaziņas līdzekļi. Oktobrī tiem tika sniegta informācija par eiro banknošu un monētu priekšpiegādēm Latvijas kredītiestādēm un tālāk to klientiem – uzņēmumiem un privātpersonām. Šajā mēnesī, atklājot "Eiro izstādi" Dailes teātrī, kopā ar ECB tika sākt informatīva kampaņa par eiro naudas zīmju dizainu un pretviltošanas elementiem. Novembrī žurnālistiem tika nodrošināta iespēja ieskatīties Latvijas Bankas monētu dizaina komisijas lēmumu par naudas dizainu, t.sk. eiro kolekcijas monētām, pieņemšanas procesā. Decembrī žurnālistiem sniegta detalizēta informācija par iedzīvotājiem paredzētajiem eiro monētu sākumkomplektiem.

Latvijai gatavojoties pievienoties eiro zonai un pārskatot eiro zonas ekonomiskajā pārvaldībā sasniegto, kā arī lai izvērtētu turpmākos sarežģītos uzdevumus un labākos risinājumus, Latvijas Banka sadarbībā ar ECB, EK un FM 12. septembrī organizēja Latvijas eiro konferenci. Konferencē piedalījās ECB prezidents Mario Dragi (*Mario Draghi*), EK viceprezidents, ekonomikas un monetāro lietu un eiro komisārs Oli Rēns (*Olli Rehn*), Latvijas Republikas Ministru prezidents Valdis Dombrovskis, Latvijas Republikas finanšu ministrs Andris Vilks un Latvijas Bankas prezidents Ilmārs Rimšēvičs. Konferences paneldiskusijā "Eiro: vakar, šodien, rīt" piedalījās *Hertie School of Governance* profesors Henriks Enderleins (*Henrik Enderlein*), *Notre Europe – Jacques Delors Institut* direktors Īvs Bertončīni (*Yves Bertoncini*), Londonas Biznesa skolas profesore Lukrēcija Reihlina (*Lucrezia Reichlin*) un Latvijas Bankas padomes locekle Zoja Razmusa. Latvijas eiro konferenci apmeklēja Eiropas un nacionālā līmeņa politikas veidotāji, ekonomisti, viedokļu līderi, uzņēmēji, akadēmisko aprindu un Latvijas un pasaules plašsaziņas līdzekļu pārstāvji.

Viens no uzskatāmākajiem veidiem, kā sabiedrībai iepazīt eiro, bija ECB ceļojošā "Eiro izstāde", kas no 25. oktobra līdz 13. decembrim bija skatāma Dailes teātrī, Rīgā. Izstādes

mērķis bija interaktīvā veidā informēt un izglītēt sabiedrību par eiro naudas zīmju vēsturi, dizainu un pretviltošanas elementiem, kā arī ar gidu palīdzību iepazīstināt apmeklētājus ar eiro ieviešanas praktiskajiem aspektiem. Izstādi septiņās nedēļās kopumā apmeklēja gandrīz 5 000 cilvēku, un savu jauno naudu iepazīna arī vismaz 11 000 Dailes teātra izrāžu apmeklētāju. Izstādes ietvaros tika organizēti arī radio konkursi eiro banknošu un monētu iepazīšanai, ģimenes pasākumi sestdienu rītos un nodrošināta cita veida tiešā komunikācija ar plašu mērķauditoriju, t.sk. novembrī interneta vietnē "Naudas skola" piedāvāts konkurss skolēniem "Sveiks, eiro!", kura mērķis bija vairot jauniešu zināšanas par eiro naudas zīmēm, pievērst uzmanību to pretviltošanas elementiem un būtiskākajiem pārejas no lata uz eiro praktiskajiem aspektiem. Konkursā piedalījās 1 088 skolēni no dažādu Latvijas novadu un pilsētu 83 skolām.

Eiro ieviešanas procesā bija īpaši nepieciešams informēt par eiro naudas zīmēm un pārejas kārtību tās personas, kuras ikdienā strādā ar skaidro naudu. Lai to īstenotu, Latvijas Banka sadarbībā ar Latvijas Darba devēju konfederāciju 24. septembrī–27. novembrī noorganizēja 34 seminārus visos Latvijas novados. Seminārus apmeklēja aptuveni 2 200 profesionālu skaidrās naudas lietotāju – kasieri, pārdevēji, pakalpojumu sniedzēji, pasta operatori u.c. Semināru cikla lekcija videoformātā tika izvietota Latvijas Bankas interneta vietnē www.bank.lv.

Septembrī–novembrī eiro komunikācijas ietvaros dažādām sabiedrības grupām piegādāti ECB sagatavotie iespiedmateriāli par eiro naudas zīmju dizainu, pretviltošanas elementiem, kā arī eiro ieviešanas procesu. Novembrī Latvijas mājsaimniecībām nosūtīts buklets "Vai esat gatavi?" ar detalizētu informāciju par eiro banknotēm un monētām. Bukletam bija pievienotas divas makā ērti ievietojamas kartes, kuru viena puse ļāva iedzīvotājiem viegli pārbaudīt summas atbilstību pārejas kursam no lata uz eiro, bet otrā pusē bija parādīti eiro banknošu pretviltošanas elementi. Dažādu formātu informatīvos materiālus par eiro banknotēm un monētām saņēma tirdzniecības un pakalpojumu sniedzēji uzņēmumi, kredītiestādes, skolas, augstskolas, pašvaldības, bibliotēkas, slimnīcas, sabiedriskā transporta uzņēmumi, VAS "Latvijas Pasts" u.c. iestādes. Īpaši materiāli un mācību programma tika sagatavoti un sadarbībā ar Latvijas Neredzīgo biedrību piegādāti cilvēkiem ar redzes traucējumiem.

Augustā un septembrī pēc Latvijas eiro monētu kalšanas, kā arī decembrī un 2014. gada pirmajos mēnešos Latvijas Banka un ECB plaši izvietoja informatīvu reklāmu plašsaziņas līdzekļos un vidē, iepazīstinot ar eiro monētu un banknošu izskatu un pretviltošanas elementiem.

Arī Latvijas Bankas interneta vietnes www.bank.lv darbība 2013. gadā galvenokārt tika vērsta uz sabiedrības informēšanu par eiro ieviešanu Latvijā. Šim mērķim tika paplašināta un pārveidota interneta vietnes sadaļa "ES un eiro", tajā jautājumu un atbilžu veidā sniedzot sabiedrībai lakonisku un precīzu informāciju par dažādiem eiro ieviešanas aspektiem un to regulāri aktualizējot atbilstoši iedzīvotāju interesei. Gada vidū pārveidota arī Latvijas Bankas interneta vietnes sāklapa, atvēlot vairāk vietas komunikācijai ar sabiedrību un papildinot ar mūsdienīgiem komunikācijas rīkiem (videografikām un infografikām), kas ļauj lietotājiem vieglāk un ātrāk uztvert informāciju. Vienlaikus uzlaboti un pārveidoti informācijas apkopojumi atbilstoši pārmaiņām, kuras stājas spēkā ar eiro ieviešanu un skar, piemēram, valūtas kursu publicēšanu un datu piegādes servisu.

Nemot vērā dažādo un plašo komunikācijas kanālu lietojumu, ievērojama sabiedrības daļa (81%; SIA "TNS Latvia" dati) tieši pirms eiro ieviešanas jutās labi informēta par eiro banknošu un monētu izskatu, savukārt 2014. gada janvārī lielākā sabiedrības daļa (68%) jutās informēta par eiro banknošu un monētu pretviltošanas elementiem.

Svarīgs tautsaimniecības attīstības faktors ir iedzīvotāju vērtējums un noskaņojums, ko lielākoties nosaka izpratne par makroekonomiskajiem procesiem un lēmumiem. Tāpēc

viens no Latvijas Bankas komunikācijas virzieniem ir makroekonomisko un finanšu procesu skaidrošana gan plašai sabiedrībai, gan atsevišķām sabiedrības grupām.

2013. gadā Latvijas Banka turpināja sadarbību ar Latvijas Radio, kas veidoja informatīvu izglītojošu raidījumu "Lata spoguļi", piesaistot plašu auditoriju.

2013. gadā, izmantojot Latvijas Bankas speciālistu analīzi un skaidrojumus, sagatavots 60 videografiku "Naudas zīmes. Ekonomikas ABC", ko pārraidīja Latvijas Televīzija. Tās skaidro gan tautsaimniecības pamatprincipus, gan aktuālās norises Latvijas un pasaules tautsaimniecībā, gan eiro ieviešanas aspektus Latvijā. Videografikas pieejamas ekonomiskās izglītības interneta vietnē "Naudas skola", kā arī vairākos interneta portālos un sociālajos tīklos.

Martā, lai pievērstu plašas sabiedrības uzmanību finanšu pratības likumsakarību apguves nepieciešamībai, Latvijas Banka kopā ar IZM, Latvijas Komerčbanku asociāciju, vairākām kredītiestādēm un Patērētāju tiesību aizsardzības centru piedalījās FKTK organizētajā pirmajā Finanšu pratības nedēļā Latvijā. Tās ietvaros Latvijas Banka piedāvāja sabiedrībai vairākas interaktīvas ekonomikas likumsakarību apguves iespējas interneta vietnē "Naudas skola". Pavasarī šajā vietnē tika organizēts konkurss skolēniem "Nauda – māksla – sabiedrība", kura mērķis bija veicināt jauniešu izpratni par lata naudas zīmēm (monētām un banknotēm) ekonomikas, mākslas, vēstures un filozofijas aspektā. Konkurss piedalījās 779 skolēni no 57 skolām.

Gatavojoties eiro ieviešanai, vasarā pēc Valsts izglītības satura centra aicinājuma Latvijas Bankas speciālisti kopā ar FM un Valsts kancelejas ekspertiem kā konsultanti iesaistījās IZM metodiskā materiāla un animācijas filmu "Astoņi stāsti par eiro" satura pilnveidē, palīdzot saistošā veidā visu vecumu skolēniem gūt pamatinformāciju par eiro no dažādiem aspektiem. Savukārt augustā Latvijas Banka sadarbībā ar Valsts izglītības satura centru un biedrību "Naudas plānošanas centrs" uzsāka dažādu mācību priekšmetu skolotāju informēšanu par eiro semināros "No lata uz eiro – praktiskie aspekti". Pavisam līdz gada beigām notika 10 semināru, kuros piedalījās 529 dalībnieki no dažādu Latvijas novadu 289 mācību iestādēm.

2013. gadā tika atzīmēta nacionālās valūtas – lata – 20 gadu jubileja. Par tās centrālo notikumu kļuva multimedāla izstāde "Ls • 20. Nacionālās valūtas mākslas gadi", kas veltīta atjaunotā lata naudas zīmju dizainam un kurā Latvijas Banka no 6. marta līdz 28. aprīlim aicināja ielūkoties ikvienu interesentu, iepazīstinot ar lata naudas zīmēm un to dizaina autoru mākslinieciskās valodas niansēm. 20 gadu laikā tapis vairāk nekā 100 dažādu nominālvērtību banknošu un monētu ar Latvijas kultūras kanonā ietvertu māksliniecisko vērtību, un šo īpašo mākslas jomu izstādē varēja iepazīt vienotā ekspozīcijā vēsturiskajā bankas ēkā K. Valdemāra ielā 1B, Rīgā, skatoties, klausoties un līdzdarbojoties. Izstādi divu mēnešu laikā apmeklēja gandrīz 10 tūkst. skatītāju. Izstādes ietvaros tika rīkoti īpaši pasākumi – 11 radošu tikšanos ar naudas zīmju dizaina māksliniekiem. Lai sabiedrība, t.sk. izglītības iestāžu audzēkņi, arī Latvijas reģionos varētu iepazīt Latvijas naudas zīmes un gūt priekšstatu par autoru radošo darbu, kā arī gūt pārliecību, ka līdz ar eiro ieviešanu Latvijas Banka turpinās ideju, ka katra Latvijas naudas zīme ir tās kultūras zīme, ekspozīciju ar papildinājumiem 2014. gadā plānots izstādīt Kurzemē un Latgalē.

Atzīmējot atjaunotā lata 20 gadu jubileju, vairāk nekā 40 mākslinieku Latvijas naudas zīmju dizainā paveiktais ietverts Latvijas Bankas aprīlī izdotajā grāmatā "Ls • 20. Nacionālās valūtas mākslas gadi". Tā pieejama visās Latvijas publiskajās bibliotēkās, kā arī interneta vietnē www.bank.lv.

Atjaunotā lata 20 gadu jubilejai veltīto pasākumu ietvaros tika rīkota īpaša sabiedrības aptauja "Mana monēta", iedzīvotājus aicinot balsot par sev tīkamāko Latvijas Bankas

emitēto jubilejas un piemiņas monētu 20 gados. Kopš lata atjaunošanas Latvijas Banka bija izlaidusi 92 jubilejas un piemiņas monētas, kas pēc formas ir nauda, bet pēc būtības – miniatūrs mākslas darbs, veltīts Latvijas vērtībām – notikumiem, panākumiem, cilvēkiem, kultūras zīmēm. Balsojumā piedalījās 8 013 dalībnieku, un par derīgiem tika atzīti 7 692 balsojumi. Vislielāko iedzīvotāju atzinību guva "Dzintara monēta" – 2010. gadā *Rahapaja Oy* (Somija) izgatavotā sudraba monēta ar iestrādātu dzintaru (mākslinieks Aigars Bikše). 30. aprīlī tika nosaukta arī sabiedrības aptaujas "Latvijas gada monēta 2012" uzvarētāja – "Sudraba pieclatnieks", kas ir 1929., 1931. un 1932. gadā kaltās mākslinieka Riharda Zariņa zīmētās sudraba monētas reversa mantiniece.

SADARBĪBA AR STARPTAUTISKAJĀM ORGANIZĀCIJĀM UN ĀRVALSTU CENTRĀLAJĀM BANKĀM

Latvijas Banka ir Latvijas Republikas pārstāve ārvalstu centrālajās bankās un starptautiskajās finanšu institūcijās. Latvijas Banka var piedalīties citu starptautisko finanšu un kredīta organizāciju darbībā, kas atbilst tās mērķiem un uzdevumiem.

2013. gadā Latvijas Banka turpināja pārstāvēt Latvijas intereses SVF Pilnvaroto sanāksmēs un ikdienas jautājumu koordinēšanā. 2013. gadā SVF politikas prioritārie jautājumi galvenokārt bija saistīti ar pasaules tautsaimniecības un finanšu sistēmas stiprināšanu, kā arī ar SVF pārvaldīšanas un kvotu formulas reformas īstenošanu.

Latvijas intereses SVF tika pārstāvētas Ziemeļvalstu un Baltijas valstu grupā, kurā ietilpst Dānija, Igaunija, Islande, Latvija, Lietuva, Norvēģija, Somija un Zviedrija. Šo valstu grupu SVF Izpilddirektoru valdē pārstāvēja viens izpilddirektors, un tai kopumā bija 3.41% balsu.

Latvijas Bankas pārstāvji turpināja darboties Ziemeļvalstu un Baltijas valstu Monetāro un finanšu jautājumu komitejā, kas izveidota stratēģisko virzienu un vadlīniju noteikšanai un saskaņota viedokļa izstrādāšanai SVF darbības jautājumos. 2013. gadā Ziemeļvalstu un Baltijas valstu Monetāro un finanšu jautājumu komitejas un tās vietnieku grupas sēdes notika Rīgā.

2013. gadā turpinājās sadarbība ar SVF, pamatojoties uz SVF Vienošanās līguma IV panta konsultācijām un Pēcprogrammas uzraudzības ietvaros. Janvārī SVF Izpilddirektoru valde izskatīja SVF ekspertu ziņojumu par Latvijas makroekonomiskās situācijas un finanšu sektora attīstību, kā arī īstenoto ekonomisko politiku.

2013. gadā Latvijas Banka turpināja līdzdalību SNB.

Turpinājās Latvijas Bankas sadarbība ar citu valstu centrālajām bankām pieredzes un informācijas apmaiņas jomā. Latvijas Banka rīkoja vairākas starptautiskas sanāksmes un seminārus.

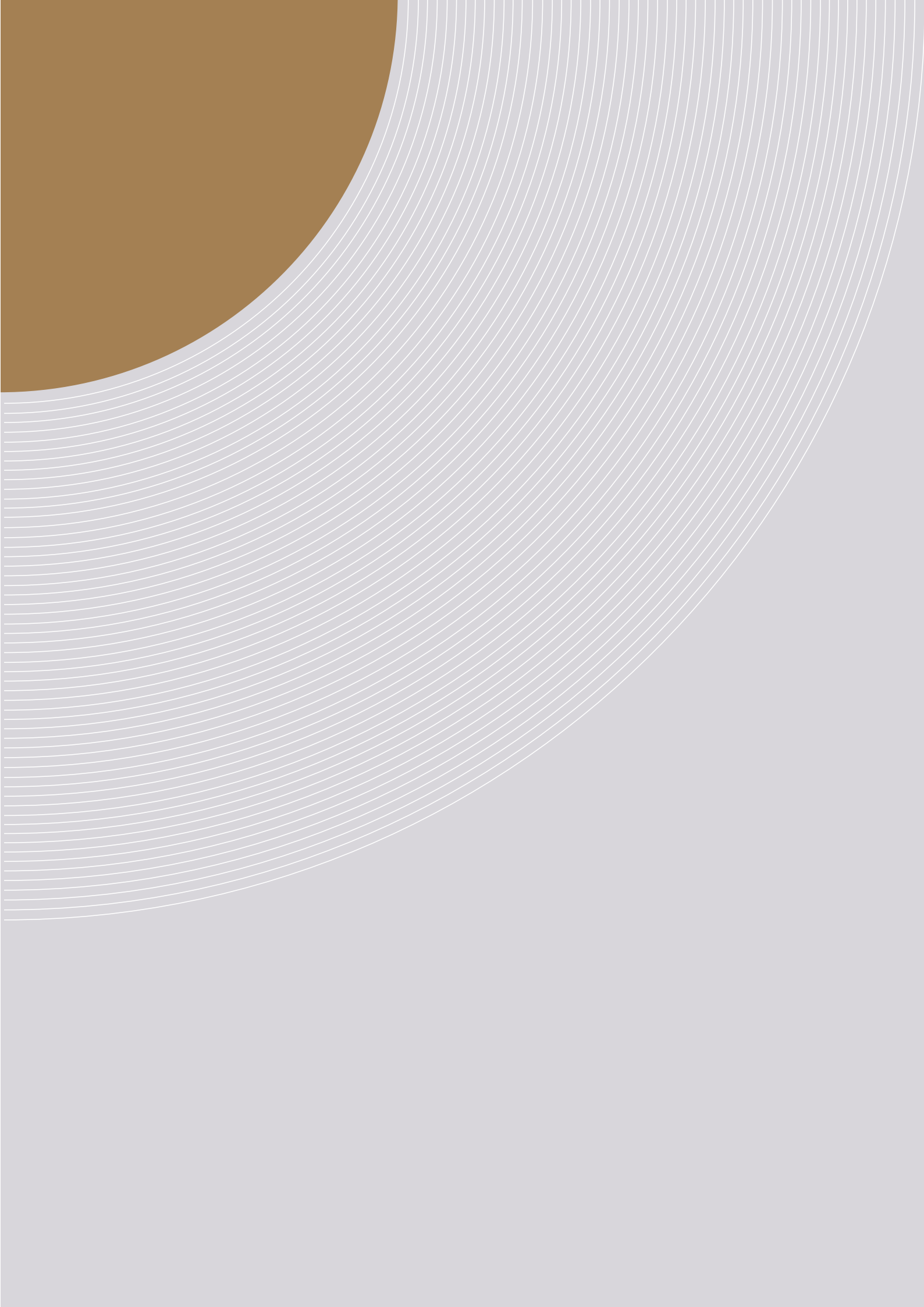
Martā norisinājās ECBS mācību seminārs vadītāju prasmju uzlabošanai, savukārt jūnijā – ECBS mācību seminārs "Audita ziņojumu izstrāde un komunikācija". Aprīlī Latvijas Banka organizēja Eiro monētu apakškomitejas izbraukuma sēdi, kā arī Baltijas valstu centrālo banku ekspertu semināru par monetārās politikas, komunikācijas un grāmatvedības jautājumiem. Augustā Rīgā notika Ziemeļvalstu un Baltijas valstu centrālo banku pārstāvju sanāksme par maksājumu un vērtspapīru norēķinu sistēmām.

Gatavojoties eiro ieviešanai, Latvijas Banka sadarbībā ar ES institūcijām organizēja vairākus ar eiro saistītus pasākumus, t.sk. 12. septembrī Rīgā notika Latvijas eiro konference, kurā Latvijas un ES ekonomiskās politikas veidotāji un ekonomisti diskutēja par eiro zonas attīstību un pārvaldības uzlabošanu, savukārt no oktobra nogales līdz decembra vidum Latvijas Banka līdzdarbojās ECB ceļojošās "Eiro izstādes" organizēšanā Dailes teātrī.

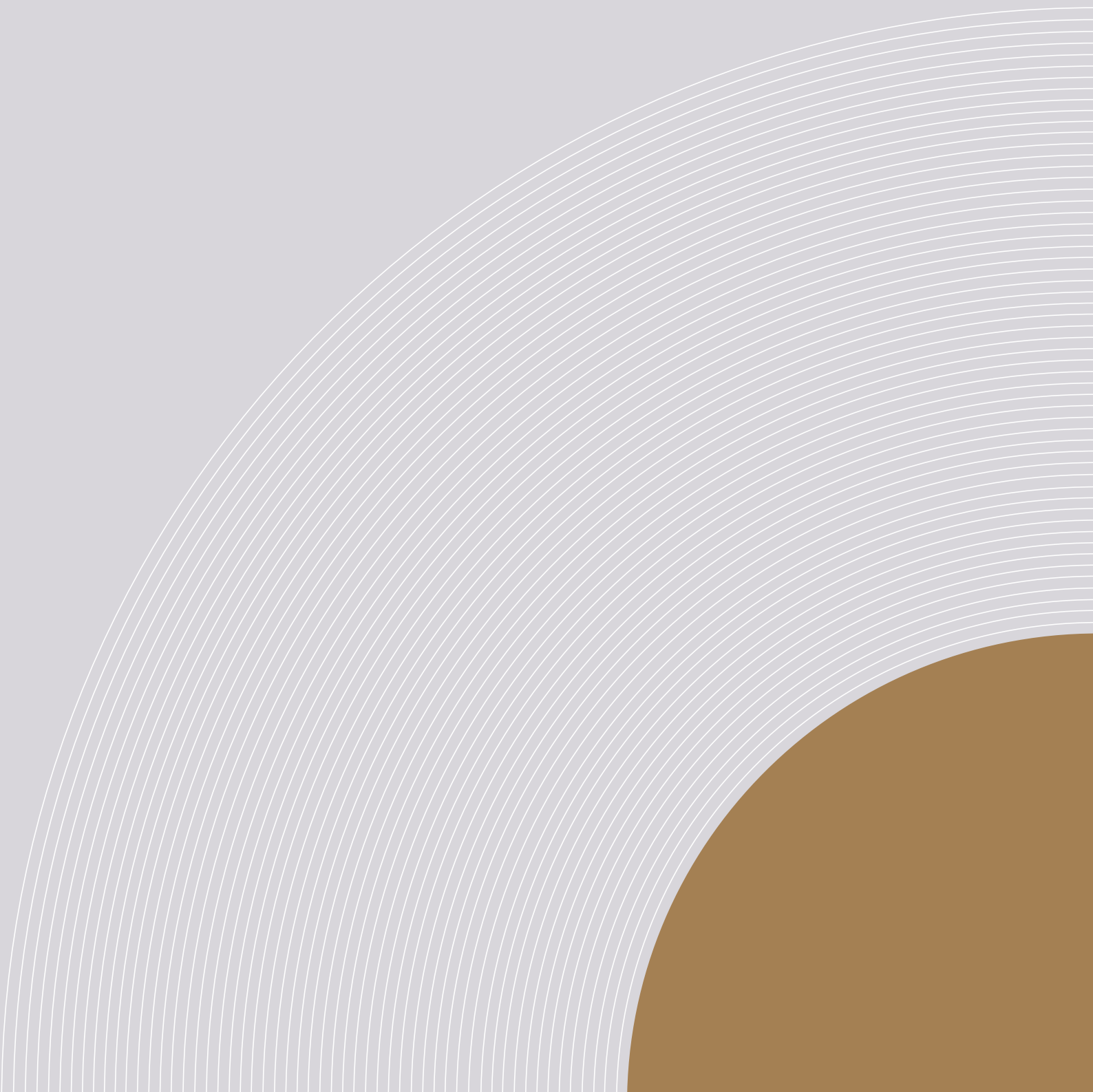
Starptautiskās finanšu organizācijas un ārvalstu centrālās bankas sniedza atbalstu Latvijas Bankai, piedāvājot iespēju piedalīties šo institūciju rīkotajos semināros unursos, kā arī saņemt konsultācijas ar centrālās bankas darbību saistītos jautājumos.

2013. gadā Latvijas Bankas darbinieki piedalījās ECB, SVF, Pasaules Bankas, Apvienotā Vīnes institūta, *Study Center Gerzensee*, Ņujorkas Federālo rezervju bankas, kā arī Austrijas, Beļģijas, Francijas, Itālijas, Lielbritānijas, Lietuvas, Polijas, Ungārijas un Vācijas centrālās bankas organizētajosursos, semināros un darba pieredzes apmaiņas programmās.

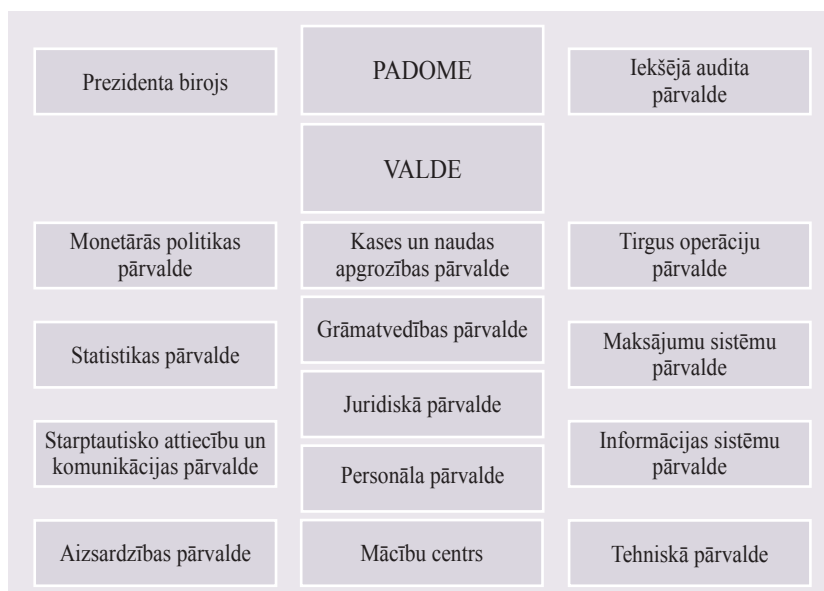
Latvijas Bankas pārstāvji piedalījās Ziemeļvalstu centrālo banku un centrālo statistikas iestāžu sanāksmē *Nordstat* un iepazīstināja citu valstu pārstāvjus ar Latvijas Bankas praksi centralizēta kredītu reģistra datu izmantošanā statistikas vajadzībām, kā arī informēja par statistikas darba organizēšanu un sadarbību ar citām iestādēm.

LATVIJAS BANKAS PĀRVALDĪBA UN ORGANIZĀCIJA

LATVIJAS BANKAS STRUKTŪRA

LATVIJAS BANKAS PADOME

Latvijas Bankas padome pieņem lēmumus Latvijas Bankas vārdā. Latvijas Bankas padomes sastāvā ir Latvijas Bankas prezidents, prezidenta vietnieks un seši locekļi. Viņu pilnvaru laiks ir seši gadi. Latvijas Bankas padome 2013. gada beigās strādāja šādā sastāvā:

– prezidents	Ilmārs Rimšēvičs;
– prezidenta vietnieks	Andris Ruselis¹;
– padomes locekļi:	Leonīds Gricenko, Edvards Kušners, Vita Pilsuma, Zoja Razmusa², Arvils Sautiņš, Aivars Skopiņš.

2013. gada 31. oktobrī Latvijas Republikas Saeima atkārtoti ievēlēja Ilmāru Rimšēviču par Latvijas Bankas prezidentu uz nākamo sešu gadu periodu.

Latvijas Bankas padomes sēdes sasauc pēc vajadzības, bet ne retāk kā reizi ceturksnī. 2013. gadā notika 10 Latvijas Bankas padomes sēdes. Lai noteiktu un īstenotu monetāro politiku, Latvijas Bankas padome veica padziļinātu monetāro un ekonomisko norišu novērtējumu un pieņēma 12 ar monetārās politikas īstenošanu un monetārās politikas instrumentu izmantošanu saistītus tiesību aktus.

Īstenojot pārējos likumā "Par Latvijas Banku" noteiktos uzdevumus un lai nodrošinātu eiro skaidrās un bezskaidrās naudas norēķinu ieviešanu Latvijā, Latvijas Bankas padome 2013. gadā kopumā pieņēma 145 tiesību aktus (t.sk. skaidrās naudas apgrozības jautājumos – 16, statistikas nodrošināšanas jomā – 14, maksājumu un vērtspapīru norēķinu sistēmu darbības un pārraudzības jomā – 11, ārvalstu rezervju pārvaldīšanas jomā – 6 un ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanas un pārdošanas licencēšanas un uzraudzības jomā – 6).

¹ Līdz 14.02.2014.

² Līdz 12.03.2014. Kopš 13.03.2014. – Latvijas Bankas prezidenta vietniece.

LATVIJAS BANKAS VALDE

Latvijas Bankas praktiskā darba veikšanai un operatīvajai vadīšanai Latvijas Bankas padome izveido pastāvīgi strādājošu Latvijas Bankas valdi sešu cilvēku sastāvā. Latvijas Bankas valde 2013. gadā strādāja šādā sastāvā:

– valdes priekšsēdētājs	Māris Kālis;
– valdes priekšsēdētāja vietnieks	Reinis Jakovļevs;
– valdes locekļi:	Andris Nikitins, Harijs Ozols, Ilze Posuma, Raivo Vanags.

Latvijas Bankas valde vadīja bankas darbu, ievērojot likuma "Par Latvijas Banku" un citu tiesību aktu prasības un īstenojot Latvijas Bankas padomes lēmumus monetārās politikas un citās valsts centrālās bankas darbības jomās. Latvijas Bankas valde pieņēma 168 tiesību aktus valsts centrālās bankas darbības jomās. Latvijas Bankas valde sagatavoja 73 Latvijas Bankas padomes tiesību aktu projektus un iesniedza izskatīšanai Latvijas Bankas padomē 22 ziņojumus par valsts centrālās bankas darbības jautājumiem.

LATVIJAS BANKAS DARBINIEKI

Latvijas Bankā 2013. gada beigās strādāja 573 darbinieki, t.sk. 25 darbinieki, ar kuriem darba līgums noslēgts uz noteiktu laiku (2012. gada beigās – attiecīgi 561 darbinieks un 17 darbinieku). 2013. gada beigās 57% Latvijas Bankas darbinieku bija vīrieši un 43% – sievietes.

Lai nodrošinātu informācijas apmaiņu starp Latvijas Banku un ES institūcijām, 2013. gadā darbu turpināja nozares padomnieks, Latvijas Bankas specializētais atašejs Latvijas Republikas Pastāvīgajā pārstāvniecībā ES.

LATVIJAS BANKAS KOMISIJAS, KOMITEJAS UN DARBA GRUPAS

Lai nodrošinātu veiksmīgu un drošu Latvijas Bankas uzdevumu izpildi, 2013. gadā darbu turpināja vairākas Latvijas Bankas padomes, Latvijas Bankas prezidenta vai Latvijas Bankas valdes apstiprinātas komitejas, komisijas un darba grupas.

Latvijas Bankas darba grupa eiro norēķinu ieviešanai īstenoja Latvijas Bankas eiro norēķinu ieviešanas pasākumu plānā un detalizētajā pasākumu plānā (aptvēra laika posmu no 2013. gada 9. decembra līdz 2014. gada 10. janvārim) ietvertu pasākumu pārvaldīšanu, kā arī pārraudzīja Latvijas Bankas eiro ieviešanas finanšu izdevumu plāna izpildi. Eiro ieviešanas procesā tika nodrošināta nepārtraukta ar eiro ieviešanu saistīto Latvijas Bankas risku pārvaldīšana. Kopumā visi eiro ieviešanas pasākumu plānos iekļautie pasākumi tika veiksmīgi īstenoti plānotajā apjomā un saskaņā ar noteiktajiem izpildes termiņiem, sagatavojot raitu eiro ieviešanu.

Latvijas Bankas revīzijas komiteja Latvijas Bankas padomes uzdevumā pārraudzīja iekšējā audita funkciju, Latvijas Bankas ārējo revidentu darbību un finanšu pārskatu sagatavošanu, kā arī veicināja Latvijas Bankas iekšējās kontroles sistēmas darbību. Dažādus ar drošību saistītus jautājumus risināja Latvijas Bankas drošības uzraudzības komisija. Latvijas Bankas informācijas sistēmu vadības komiteja pārraudzīja un koordinēja ar Latvijas Bankas informācijas sistēmu darbību, drošību un attīstību, kā arī ar personas datu apstrādi saistītos jautājumus. Savukārt darbības risku pārvaldīšanu Latvijas Bankā pārraudzīja Latvijas Bankas darbības risku vadības komiteja.

LATVIJAS BANKAS KOMITEJAS UN KOMISIJAS 2013. GADA BEIGĀS

Latvijas Bankas budžeta komisija	Latvijas Bankas lata banknošu kvalitātes noteikšanas komisija
Latvijas Bankas darbības risku vadības komiteja	Latvijas Bankas lata naudas zīmju ekspertīzes komisija
Latvijas Bankas drošības uzraudzības komisija	Latvijas Bankas licencēšanas komisija
Latvijas Bankas dokumentu un arhīva pārvaldības ekspertu komisija	Latvijas Bankas monētu dizaina komisija
Latvijas Bankas ētikas komiteja	Latvijas Bankas monētu iznīcināšanas komisija
Latvijas Bankas informācijas sistēmu vadības komiteja	Latvijas Bankas revīzijas komiteja
Latvijas Bankas investīciju komiteja	Latvijas Bankas RIGIBID un RIGIBOR komisija

Latvijas Bankas lata banknošu kvalitātes noteikšanas komisija uzraudzīja Latvijas Bankas banknošu nolietotības, tīrības un bojājumu līmeni, bet 2013. gada beigās sakarā ar eiro ieviešanu tā beidza darbību. Savukārt Latvijas Bankas lata naudas zīmju ekspertīzes komisija identificēja lata naudas zīmju viltojumus, kā arī noteica, vai bojātās lata naudas zīmes atzīstamas par pilnvērtīgiem maksāšanas līdzekļiem un aizstājamas ar derīgām lata naudas zīmēm. Pievienojoties eiro zonai, Latvijas Bankas naudas zīmju ekspertīzes un naudas apstrādes kontroles komisijas funkcijas paplašināsies, veicot ekspertīzi gan lata, gan eiro naudas zīmēm, kā arī nodrošinot komersantu, kas izlaiž eiro otreizējā apritē, naudas apstrādes iekārtu pārbaudes, lai naudas apritē samazinātu eiro viltojuma riska iespējamību. Sakarā ar lata izņemšanu no apgrozības gada otrajā pusē izveidotā Latvijas Bankas monētu iznīcināšanas komisija nodrošināja apgrozībai nevajadzīgo lata monētu deformēšanu un organizēja deformēto monētu izvešanu pārkausēšanai. Lai nodrošinātu ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanai un pārdošanai kā finanšu pakalpojumam izvirzīto prasību izpildi, Latvijas Bankas licencēšanas komisija izsniedza licences kapitālsabiedrībām ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanai un pārdošanai komercdarbības veidā un kontrolēja licencēto kapitālsabiedrību darbību.

Latvijas Bankas operacionālā darba vadībā ieguldījumu deva Latvijas Bankas budžeta komisija, kuras mērķis ir veicināt Latvijas Bankas finanšu resursu lietderīgu izmantošanu.

Latvijas Bankas investīciju komiteja izstrādāja un noteica ārvalstu rezervju pārvaldīšanas stratēģiju un taktiku atbilstoši Latvijas Bankas padomes kārtībai "Latvijas Bankas ārvalstu rezervju pārvaldīšanas vadlīnijas". Latvijas Bankas RIGIBID un RIGIBOR komisija koordinēja visus pasākumus, kas saistīti ar RIGIBID un RIGIBOR aprēķināšanu, bet 2013. gada beigās sakarā ar eiro ieviešanu tā beidza savu darbību.

Savukārt Latvijas Bankas dokumentu un arhīva pārvaldības ekspertu komisija, kuras mērķis ir veikt dokumentu vērtības ekspertīzi, sagatavot lietu nomenklatūru, noteikt dokumentu glabāšanas termiņus un risināt citus ar dokumentu pārvaldību saistītus jautājumus, nodrošināja "Dokumentu pārvaldības kārtības Latvijas Bankā" un Arhīvu likuma prasību īstenošanu Latvijas Bankas arhīva darba kontekstā. Latvijas Bankas ētikas komiteja pārraudzīja "Latvijas Bankas ētikas kodeksa" īstenošanu.

PĀRVALDĪBAS PRINCIPI UN ATTĪSTĪBA

Latvijas Bankas pārvaldībai jānodrošina teicama likumā "Par Latvijas Banku" noteikto uzdevumu izpilde un šāda spēja jāuztur ilgtermiņā. Latvijas Bankas pārvaldībā izmanto

ciklu "Plāno – Dari – Pārbaudi – Rīkojies", kas ir arī pamatā vispārējās novērtēšanas modelim (*Common Assessment Framework*), kuru Latvijas Banka izmanto pārvaldības procesu pilnveidei. Tas dod iespēju atklāt nepilnības stratēģijas, resursu, darbinieku un procesu vadības un līderības jomā un novērtēt attiecībā uz klientiem, darbiniekiem un sabiedrību kopumā sasniegtos rezultātus.

"Latvijas Bankas vīzija, misija un vērtību vēstījumi" ir pamats darbības īstenošanai un attīstības plānošanai. 2011. gadā tika identificēti stratēģiskie mērķi nākamo četru gadu periodam. Ņemot vērā to, ka viens no stratēģiskajiem mērķiem – veicināt Latvijas pievienošanās eiro zonai – tika sasniegts, Latvijas Bankas padome 2013. gada novembrī precizēja Latvijas Bankas stratēģiskos mērķus un noteica, ka 2014.–2017. gadā Latvijas Banka pievērsīs pastiprinātu uzmanību triju mērķu sasniegšanai: nodrošināt pamatuzdevumu teicamu izpildi, lai veicinātu Eirosistēmas mērķu sasniegšanu, stiprināt saikni ar sabiedrību un darboties tās interesēs un pilnveidot profesionālo kompetenci un uzlabot darba sniegumu.

Latvijas Bankas panākumus ikdienas uzdevumu veikšanā nodrošina darbinieki, un būtiski tās veiksmīgas darbības priekšnoteikumi ir darbinieku motivācija, radoša pieeja un atbildība.

Katru gadu tiek vērtēts noteikto mērķu sasniegšanā paveiktais. Ikdienā tiek novērota funkciju un procesu izpilde, divas reizes gadā notiek darba plānu izpildes kontrole, un katru otro gadu tiek organizēta klientu aptauja, aicinot viņus vērtēt Latvijas Bankas pakalpojumu kvalitāti, to pieejamību un ērtumu, darbinieku kompetenci un atsaucību. Latvijas Bankas valde novērtē Latvijas Bankas darbību kopumā un reizi gadā iesniedz Latvijas Bankas padomei ziņojumu, kurā ietverta informācija par stratēģisko mērķu sasniegšanas pakāpi, funkciju mērķu sasniegšanas rādītājiem, klientu aptaujas un darbinieku aptaujas rezultātiem, darbinieku un klientu sūdzībām un ieteikumiem un darbības risku un darbības nepārtrauktības pārvaldīšanas rezultātiem.

Darbinieku aptaujā kopumā iegūts pozitīvs atbalsta funkciju izpildes kvalitātes vērtējums. Jomas, kas novērtētas salīdzinoši zemāk, tika analizētas pēc būtības, nosakot nepieciešamos funkciju un procesu izpildes uzlabojumus.

2013. gadā, ņemot vērā iepriekšējā gada klientu un darbinieku aptauju rezultātus un turpinot Latvijas Bankas darbības procesu pilnveidi, veikti vairāki uzlabojumi – pilnveidots Kredītu reģistrs, skaidrās naudas pieņemšanas un izsniegšanas process un Latvijas Bankas interneta vietne un veikti darbības nepārtrauktības nodrošināšanas un iekšējās komunikācijas procesa, t.sk. intraneta, datortelefonijas un dokumentu pārvaldības, kā arī darba vides uzlabojumi.

RESURSU PĀRVALDĪBA

PERSONĀLA RESURSI

Latvijas Banka 2013. gadā turpināja īstenot personāla politikas pamatprincipus, efektīvā personāla atlases procesā piesaistot kvalificētus un profesionālus darbiniekus un veidojot ilgtermiņa darba attiecības, radot motivējošu darba vidi un veicinot profesionālo pilnveidi.

Latvijas Banka personāla attīstības un izaugsmes veicināšanas nolūkā līdzīgi kā iepriekšējos gados izmantoja darbinieku iekšējo un ārējo rotāciju. Iekšējās rotācijas programmas ietvaros 2013. gadā viens darbinieks tika paaugstināts amatā citā Latvijas Bankas struktūrvienībā un 14 darbinieku tika paaugstināti amatā attiecīgajā Latvijas Bankas struktūrvienībā. ECB īstermiņa norīkojuma programmā darba pieredzi, papildinot zināšanas ekonomikā, finanšu stabilitātes un iekšējā audita jomā, guva četri darbinieki (trim no viņiem sākotnējie līgumi tika pagarināti), bet pa vienam darbiniekam stažējās

Oesterreichische Nationalbank, SVF un EK. Latvijas Bankas un FKTK pieredzes apmaiņas programmas ietvaros viens Latvijas Bankas darbinieks papildināja zināšanas par finanšu institūciju revīzijas veikšanas principiem.

2013. gadā Latvijas Bankas darba izpildes vadības sistēmā tika veikti vairāki pilnveidojumi, kas skāra darbinieku sociālo kompetenču un darba snieguma vērtēšanu, kā arī precizēja darbinieku profesionālās attīstības un profesionālās kvalifikācijas uzturēšanas plānu sagatavošanas principus, kas dod iespēju efektīvāk plānot katra darbinieka kvalifikācijas paaugstināšanas un uzturēšanas pasākumus.

Latvijas Bankas darbinieki turpināja papildināt profesionālās zināšanas monetārās politikas, finanšu stabilitātes, makroekonomikas, ekonometrijas, finanšu tirgus, statistikas, finanšu grāmatvedības, finanšu instrumentu uzskaites, iekšējā audita, personāla vadības, juridiskajā, risku vadības un informācijas tehnoloģiju jomā. Vairāki Latvijas Bankas darbinieki turpina profesionālo zināšanu pilnveidošanu starptautiskajās profesionālās sertifikācijas programmās.

Ar Latvijas Bankas darbinieku mācībām saistīto izdevumu apjoms atbilda 1.7% no darba samaksas apjoma (2012. gadā – 1.8%).

2013. gadā Latvijas Bankas darbinieku mācību jomā būtiska bija sagatavošanās eiro ieviešanas procesam un aktīvam darbam Eirosistēmā. Latvijas Bankas speciālisti gada laikā vadīja tās darbiniekiem trīs dažādus seminārus, kurā tika analizēta eiro ieviešanas ietekme uz Latvijas tautsaimniecību, kā arī aplūkoti praktiski jautājumi, kas saistīti ar eiro ieviešanu.

Lai saņemtu aktuālāko informāciju finanšu risku regulēšanas likumdošanas jomā un īpaši Latvijas Bankas speciālistus interesējošā jautājumā par Starptautiskās Mijmaiņas darījumu un atvasināto finanšu instrumentu asociācijas (*International Swaps and Derivatives Association, Inc.*; ISDA) standartizēto līgumu (*ISDA Master Agreement*) un to pielikumu par finanšu nodrošinājumu (*Credit Support Annex*) slēgšanas jautājumiem, jūnijā Latvijas Bankā notika seminārs, kurā piedalījās 14 speciālistu no četrām Latvijas Bankas struktūrvienībām.

2013. gadā notika trīs semināri sociālo kompetenču pilnveidošanai, kuros Latvijas Bankas darbinieki attīstīja efektīvas laika plānošanas un darba organizēšanas prasmes, prasmi risināt problēmas, kā arī prasmes, kas palīdz veidot efektīvu komunikāciju un argumentāciju. Lai veicinātu darbinieku saliedētību un sadarbību kopējo mērķu sasniegšanā, divās Latvijas Bankas struktūrvienībās tika organizēti semināri komandas saliedēšanai. Jaunajiem darbiniekiem paredzētajos semināros 27 jaunie darbinieki guva priekšstatu par ECBS un Eirosistēmu, Latvijas Bankas uzdevumiem un tos īstenojošo struktūrvienību funkcijām.

Turpinot attīstīt Latvijas Bankas struktūrvienību un daļu vadītāju vadības un komunikācijas prasmes, 2013. gadā organizēti divi vadības prasmju pilnveides semināri.

FINANŠU RESURSI

Latvijas Bankas finanšu vadības sistēma veidota tā, lai nodrošinātu atbalstu lēmumu pieņemšanai, finanšu risku pārvaldīšanu un finanšu līdzekļu lietderīgu izmantošanu.

Latvijas Banka savu darbību galvenokārt finansē no ārējo rezervju pārvaldīšanas ienākumiem. Latvijas Banka nesaņem finansējumu no valsts budžeta, bet veic maksājumus tajā 65% apmērā no pārskata gadā gūtās peļņas. Latvijas Banka 2013. gadā guva 41.5 milj. latu peļņu, no kuras valsts ieņēmumos ieskaitīs 27.0 milj. latu. Latvijas Banka no savas 2008.–2012. gada peļņas kopumā ieskaitījusi valsts ieņēmumos 141.4 milj. latu.

Nozīmīgākie Latvijas Bankas finanšu darījumi saistīti ar ārējo rezervju pārvaldīšanu

un monetārās politikas īstenošanu. Ārējo rezervju pārvaldīšana 2013. gadā tika veikta atbilstoši Latvijas Bankas padomes pieņemtajai "Latvijas Bankas ārējo rezervju pārvaldīšanas kārtībā" noteiktajiem pamatprincipiem, kas ietver ārējo rezervju vērtības saglabāšanu, to likviditātes nodrošināšanu un ienākumu gūšanu pieļaujamā riska ietvaros, nenonākot pretrunā ar Latvijas Bankas īstenoto monetāro politiku. Savukārt ar monetārās politikas īstenošanu saistītās operācijas Latvijas Banka 2013. gadā veica saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemtajiem "Latvijas Bankas monetārās politikas instrumentu izmantošanas noteikumiem".

Lai nodrošinātu vispusīgu un caurredzamu informāciju par Latvijas Bankas finanšu darījumiem, finanšu riskiem un to vadību, kā arī Latvijas Bankas darbības rezultātiem, Latvijas Banka sagatavo un publisko gada finanšu pārskatus. Tos sagatavo saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības politiku", kārtojot grāmatvedību atbilstoši Latvijas Bankas valdes pieņemtajai "Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības kārtībai" un citiem Latvijas Bankas normatīvajiem aktiem, ievērojot likuma "Par Latvijas Banku" un citu Latvijas Bankai saistošo Latvijas Republikas normatīvo aktu prasības. "Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības politika" nosaka, ka tos notikumus un Latvijas Bankas finanšu darījumus, kuri saistīti ar monetārās politikas īstenošanu, ārējo rezervju pārvaldīšanu, kā arī līdzdalību ECB kapitālā, grāmato saskaņā ar tiesību aktos par grāmatvedības un finanšu pārskatu sniegšanu ECBS noteikto, vienlaikus ievērojot to, ka Latvijas Banka 2013. gadā nebija Eirosistēmas dalībniece. Šī politika arī nosaka prasības skaidrojumu sniegšanai gada finanšu pārskatos.

Latvijas Banka publicē katra mēneša slēguma bilanci un tās skaidrojumus un citu finanšu informāciju, kas pieejama arī Latvijas Bankas interneta vietnē. Integrētā bankas informācijas sistēma nodrošina standartizētu, automatizētu, drošu un efektīvu Latvijas Bankas finanšu darījumu veikšanu, to vienotu uzskaiti un finanšu pārskatu sagatavošanu. Latvijas Bankas vadībai un darbiniekiem pieejama arī dienas informācija par Latvijas Bankas finansiālo stāvokli, darbības rezultātiem un budžeta izpildes gaitu. Iekšējās finanšu kontroles sistēmas ietvaros Latvijas Bankas vadība regulāri izvērtē Latvijas Bankas aktīvu un saistību, kā arī ienākumu un izdevumu pārmaiņas, īpašu uzmanību pievēršot gan ārējo rezervju pārvaldīšanas rezultātiem, gan administratīvo izdevumu un ilgtermiņa ieguldījumu atbilstībai apstiprinātajam Latvijas Bankas budžetam. Latvijas Bankas gada budžetu apstiprina Latvijas Bankas padome, un tā vadība tiek īstenota saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas budžeta vadības kārtību", kuras mērķis ir nodrošināt Latvijas Bankas finanšu līdzekļu lietderīgu izmantošanu un kurā noteikta Latvijas Bankas budžeta sagatavošanas, apstiprināšanas un izpildes kontroles kārtība. Budžeta vadības ietvaros Latvijas Banka pastāvīgi izvērtē katra projekta mērķtiecību, izmaksas un cilvēkresursus, lai nodrošinātu lietderīgu līdzekļu izlietojumu. Lai nodrošinātu iekšējā audita funkcijas neatkarību, Latvijas Bankas padome apstiprina arī Iekšējā audita pārvaldes izdevumu plānu.

Latvijas Bankas padome izveidojusi budžeta komisiju, kuras sastāvā ir vismaz pieci Latvijas Bankas padomes locekļi. Latvijas Bankas budžeta komisijas galvenie uzdevumi ir Latvijas Bankas valdes sagatavotā budžeta projekta izvērtēšana un budžeta izpildes gaitas pārraudzība. Savukārt Latvijas Bankas valdes galvenie budžeta vadības uzdevumi ir kopā ar attiecīgo Latvijas Bankas struktūrvienību vadītājiem sagatavot un iesniegt Latvijas Bankas budžeta komisijai un Latvijas Bankas padomei budžeta projektu un regulāri sniegt ziņojumus par budžeta izpildes gaitu.

INFRASTRUKTŪRAS RESURSI

Inženiertehniskās infrastruktūras resursi

Latvijas Banka uztur labā kārtībā tās darbībai nepieciešamo infrastruktūru. Pastāvīgi rūpējoties par darba vides atbilstību Latvijas Republikas tiesību aktos noteiktajām prasībām,

2013. gadā uzsākts Latvijas Bankas ēkas K. Valdemāra ielā 2A, Rīgā, inženiertehnisko sistēmu rekonstrukcijas projekts, ko plānots īstenot līdz 2016. gada beigām un tādējādi nodrošināt darba telpās normatīvajos dokumentos noteiktajām prasībām atbilstošu gaisa kvalitāti.

2013. gadā Latvijas Bankas ēkā K. Valdemāra ielā 2A, Rīgā, lai nodrošinātu ēkas jumta un jumta stāva pārseguma konstruktīvā, t.sk. siltinājuma, risinājuma atbilstību būvnormatīvu prasībām, kā arī uzlabotu jumta konstruktīvo aizsardzību pret mitruma, t.sk. pret kondensāta, kas veidojas zem skārda jumta seguma, iekļūšanu ēkā, uzsākts ēkas jumta siltināšanas projekts. Šā projekta īstenošana uzlabos ēkas energoefektivitāti.

Latvijas Bankas darbības nepārtrauktības nodrošināšanas pilnveidošanai 2013. gadā veiksmīgi pabeigta Latvijas Bankas ēku un drošības inženiertehnisko sistēmu pārraudzības un vadības pilnveides projekta īstenošana. Tādējādi izveidots ēku un drošības inženiertehnisko sistēmu pārraudzības rīks, nodrošinot tā saderību ar esošajām Latvijas Bankas ēkās ierīkotajām sistēmām, t.sk. ar videosistēmas pārraudzības rīku, un iespēju sistēmu pārraudzību un vadību integrēt jaunajā pārraudzības rīkā pakāpeniski pēc nepieciešamības, vienkāršojot sistēmu pārraudzību un vadību, padarot to daudz operatīvāku, efektīvāku un drošāku, samazinot pārraudzības rīku skaitu un dažādību.

Ģatavojoties eiro ieviešanai, lai nodrošinātu skaidrās naudas maiņu lielā apjomā, 2013. gadā veikti nepieciešamie būvdarbi Rīgas filiāles, Daugavpils filiāles un Liepājas filiāles ēkā. Nelieli ēku uzturēšanai nepieciešami būvdarbi veikti arī Latvijas Bankas ēkā K. Valdemāra ielā 2A, Rīgā, un Mācību centra ēkā.

Informācijas tehnoloģiskie resursi

2013. gadā veiksmīgi izstrādātas un ieviestas nepieciešamās pārmaiņas Latvijas Bankas informācijas sistēmās un informācijas sistēmu infrastruktūrā saistībā ar eiro ieviešanu, t.sk. izstrādājot jaunas informācijas sistēmas un pievienojoties vienotajām Eirosistēmas informācijas sistēmām.

Ar 2013. gada 1. oktobri plašākai sabiedrībai kļuva pieejama iespēja elektroniski tiešsaistes režīmā saņemt Kredītu reģistrā par sevi iekļautās ziņas, izmantojot personas apliecību jeb eID karti. Saistītais tehniskais risinājums sniedza personai iespēju gan vienkārši un ērti pašai saņemt Kredītu reģistrā par sevi iekļautās ziņas, t.sk. elektroniski parakstīta dokumenta veidā, gan arī augstu drošības līmeni, ņemot vērā šo ziņu ierobežotās pieejamības raksturu.

2013. gadā ieviests vienots Notikumu reģistrs, kurā apkopoti visu veidu būtiskākie notikumi, t.sk. incidenti un starpgadījumi, kā arī pārvaldītas informācijas sistēmu infrastruktūras pārmaiņas un informācijas sistēmu izstrādes un pilnveides process.

Veiksmīgi īstenota pāreja uz jaunāko centralizētās datubāzu vadības sistēmas versiju, kas nodrošina gan plašāku funkcionalitāti un labāku veiktspēju, gan būtiski modernāku darbības nepārtrauktības risinājumu un pārvaldības iespējas. Vienlaikus īstenota arī pilnīga šo sistēmu virtualizācija, tādējādi nodrošinot vēl efektīvāku serveru resursu izmantošanu un iespēju nepieciešamības gadījumā operatīvi piešķirt papildu resursus.

Ieviests moderns virtuālās serveru infrastruktūras rezerves kopiju veidošanas un pārvaldības risinājums, dodot iespēju veidot rezerves kopijas ievērojami efektīvāk, t.sk. minimizējot ietekmi uz attiecīgajām serveru sistēmām un samazinot rezerves kopijām nepieciešamo vietu, kā arī nodrošinot plašākas rezerves kopiju izmantošanas un pārvaldības iespējas.

Pabeigts vienotā telekomunikāciju risinājuma ieviešanas projekts, īstenojot izmantotās informācijas sistēmas tehnisko modernizāciju, kas nodrošina kvalitatīvāku darbību un plašāku funkcionalitāti, t.sk. operatīvāku un daudzpusējāku saziņu un informācijas

apriti, kura nepieciešama kvalitatīvai darba pienākumu veikšanai mūsdienu dinamiskajos apstākļos. Vienlaikus modernizēti arī ārējie telekomunikāciju savienojumi, kas ļauj atteikties no klasisko tālrunu centrālu izmantošanas.

RISKU PĀRVALDĪŠANA

Latvijas Bankā tiek pārvaldīti stratēģiskie, finanšu un darbības riski. Risku pārvaldīšanu Latvijas Bankā nosaka Latvijas Bankas padomes pieņemtā "Latvijas Bankas risku pārvaldīšanas politika", "Latvijas Bankas darbības nepārtrauktības pārvaldīšanas politika", "Latvijas Bankas informācijas un informācijas sistēmu drošības politika" un "Latvijas Bankas fiziskās drošības politika". Latvijas Bankas drošības uzraudzības komisija nodrošina šo politiku īstenošanas vispusīgu un vienotu pārraudzību.

Nozīmīgākie finanšu riski, kam ikdienā pakļauta Latvijas Banka, ir tirgus risks (cenas, procentu likmju un valūtas risks), kredītrisks un likviditātes risks. Ar Latvijas Bankas ārējām rezervēm saistītie finanšu riski tiek pārvaldīti saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas ārējo rezervju pārvaldīšanas kārtību". Ārējās rezerves tiek pārvaldītas, tās sagrupējot dažādos ieguldījumu portfeļos. Katram ieguldījumu portfeļa veidam noteikto neitrālā portfeļa parametru, kas raksturo attiecīgā ieguldījumu portfeļa finanšu risku pieņemamo lielumu un ienesīguma mērķi, ievērošanu kontrolē Tirgus operāciju pārvaldes Riska vadības daļa. Ārējo rezervju, t.sk. ar tām saistīto finanšu risku, pārvaldīšanai izveidotā Latvijas Bankas investīciju komiteja izstrādā ieguldījumu pārvaldīšanas stratēģiju, apstiprina ieguldījumu veikšanas taktiku un nosaka detalizētākus finanšu risku limitus, kā arī pārrauga ārējo rezervju pārvaldītāju darbību. Latvijas Bankas investīciju komiteja reizi ceturksnī pārskata ieguldījumu stratēģiju, bet reizi nedēļā saņem un izvērtē finanšu ieguldījumu portfeļu vadītāju ziņojumus par notikumiem finanšu tirgos un viņu sagatavotās finanšu tirgus attīstības prognozes, finanšu risku vadītāju ziņojumus, kā arī apstiprina ārējo rezervju pārvaldīšanas taktiku nākamajai nedēļai. Reizi divos mēnešos Tirgus operāciju pārvalde informē Latvijas Bankas padomi par ārējo rezervju pārvaldīšanas rezultātiem.

Darbības riskus Latvijas Bankā saskaņā ar Latvijas Bankas valdes pieņemto "Latvijas Bankas darbības risku pārvaldīšanas kārtību" pārvalda procesos un projektos. Riski tiek identificēti, analizēti un novērtēti, nosakot risku ierobežošanai piemērotāko rīcību. Darbības risku pārvaldīšanu veic par Latvijas Bankas procesu izpildi atbildīgās Latvijas Bankas struktūrvienības, projektu vadītāji un citi Latvijas Bankas darbinieki. Darbības risku pārvaldīšanu pārrauga Latvijas Bankas valdes izveidotā Latvijas Bankas darbības risku vadības komiteja, kas ikdienā nodrošina darbības risku pārvaldīšanas procesa ietvaros veicamo pasākumu koordinēšanu un sniedz atbalstu Latvijas Bankas valdei darbības risku pārvaldīšanas jomā. 2013. gadā galvenā uzmanība bija pievērsta ar Latvijas Bankas integrāciju Eirosistēmā saistīto risku pārvaldīšanai.

Latvijas Bankas darbības nepārtrauktība tiek pārvaldīta ar mērķi nodrošināt Latvijas Bankas pamatfunkciju izpildei vai Latvijas Bankas mērķu sasniegšanai kritisku procesu izpildes nepārtrauktību vai izpildes atjaunošanu atbilstošā līmenī un pieņemamā laikā kritiskā procesa izpildes pārtraukuma gadījumā, kā arī efektīvu incidenta un krīzes pārvaldīšanu. Latvijas Bankas darbības nepārtrauktības pārvaldīšanas procesa ietvaros 2013. gadā galvenā uzmanība tika pievērsta Notikumu reģistra ieviešanai, kā arī ar Latvijas Bankas integrāciju Eirosistēmā saistīto pasākumu darbības nepārtrauktības nodrošināšanai.

Latvijas Banka turpināja kritisko un svarīgo informācijas sistēmu risku analīzi saskaņā ar informācijas sistēmu risku pārvaldības metodoloģiju. Tiek veikta arī informācijas sistēmu izstrādes vai pilnveides projektu un informācijas sistēmu infrastruktūras pārmaiņu projektu risku analīze.

2013. gada aprīlī Latvijas Bankas valde izskatīja un apstiprināja Latvijas Bankas risku pārskatu un sniedza ziņojumu Latvijas Bankas padomei par situāciju risku pārvaldīšanā 2012. gadā, ietverot informāciju par Latvijas Bankas būtiskajiem riskiem un to kontroli, risku ierobežošanas plānu izpildes gaitu un notikušajiem būtiskajiem incidentiem.

Latvijas Banka 2013. gadā netika pakļauta tādiem apdraudējumiem, kuri būtiski traucētu tās darbību. Darbinieki tika izglītoti informācijas un informācijas sistēmu drošības, darbības nepārtrauktības pārvaldīšanas un darbības risku pārvaldīšanas jomā.

IEKŠĒJAIS UN ĀRĒJAIS AUDITS

Iekšējais audits, objektīvi pārbaudot Latvijas Bankas funkcijas un procesus, sniedz Latvijas Bankas vadībai neatkarīgu vērtējumu par risku vadības, kontroles sistēmas un procesu efektivitāti, kā arī sniedz konsultācijas to pilnveidei. Iekšējo auditu Latvijas Bankā veic Iekšējā audita pārvalde. Iekšējo auditu organizē un veic saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas iekšējā audita politiku". Iekšējo auditu veic, ievērojot Iekšējo auditoru institūta "Iekšējā audita profesionālās prakses starptautiskos standartus" un "Ētikas kodeksu", kā arī *CobiT (Control Objectives for Information and Related Technology)* un *ISACA (Information System Audit and Control Association)* standartus.

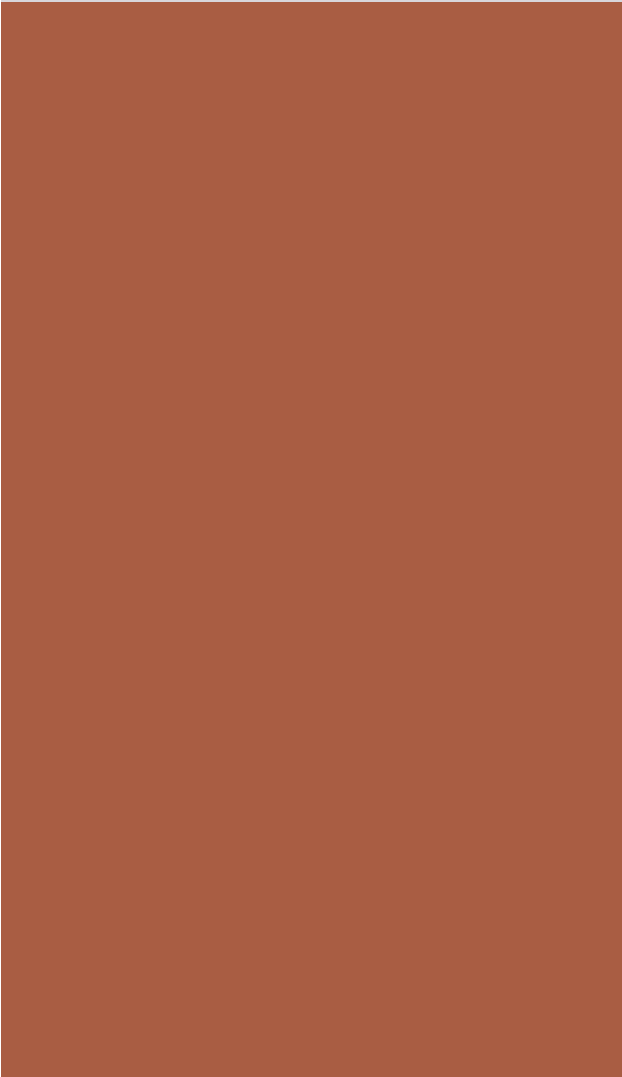
Iekšējā audita darbības atbilstību Iekšējo auditoru institūta "Iekšējā audita profesionālās prakses starptautiskajiem standartiem" un "Ētikas kodeksam" apliecinājis 2010. gadā veiktais iekšējā audita kvalitātes ārējais novērtējums un 2012. gadā veiktais iekšējais periodiskais iekšējā audita kvalitātes novērtējums.

Iekšējais audits aptver visas Latvijas Bankas darbības jomas. Iekšējos auditus plāno un veic, pamatojoties uz risku novērtējumu. Par katra iekšējā audita rezultātiem Iekšējā audita pārvaldes vadītājs ziņo Latvijas Bankas prezidentam un Latvijas Bankas revīzijas komitejai. Reizi ceturksnī Latvijas Bankas revīzijas komiteja kopā ar Iekšējā audita pārvaldes vadītāju izskata iekšējo auditu rezultātus, ieteikumus un to ieviešanas gaitu. Par iekšējā audita darbību reizi gadā tiek ziņots Latvijas Bankas padomei.

Iekšējā audita pārvalde veic iekšējos auditus arī saskaņā ar ECBS Iekšējo auditoru komitejas apstiprināto auditu plānu. 2013. gadā Latvijas Bankā veikti divi šādi iekšējie auditu. Vienā no tiem Latvijas Bankas iekšējo auditoru komandu papildināja pieredzējis *Magyar Nemzeti Bank* informācijas sistēmu auditors. Savukārt, strādājot Statistikas audita darba grupā, minētā plāna ietvaros Latvijas Bankas informācijas sistēmu auditore veica ECBS statistikas pilnveides funkcijas iekšējo auditu.

Saskaņā ar likuma "Par Latvijas Banku" normām, kuras bija spēkā līdz 2013. gada 31. decembrim, Latvijas Bankas pārskata gada saimnieciskās darbības un finanšu pārskatu revīziju veic revīzijas komisija, kuras personālsastāvu apstiprina Valsts kontrole. 2013. gada saimnieciskās darbības un finanšu pārskatu revīzijas komisijas sastāvā iekļauti Valsts kontroles un SIA "Ernst & Young Baltic" revīzijas speciālisti. Sākot ar 2014. gadu, Latvijas Bankas finanšu pārskatu revīziju veiks ECB Padomes ieteikti un ES Padomes apstiprināti neatkarīgi ārējie revidenti.

LATVIJAS BANKAS 2013. GADA FINANŠU PĀRSKATI

BILANCE

78

		(gada beigās; tūkst. latu)	
AKTĪVI	Skaidrojumi ¹	2013	2012
ĀRZEMJU AKTĪVI		4 098 441	4 053 478
Zelts	6	153 157	218 750
Speciālās aizņēmuma tiesības	7	95 692	83 367
Ārvalstu konvertējamās valūtas	8	3 815 537	3 692 653
Līdzdalība Eiropas Centrālās bankas kapitālā	9	730	750
Līdzdalība Starptautisko norēķinu bankas kapitālā	10	19 992	19 991
Pārējie ārzemju aktīvi	11	13 333	37 967
VIETĒJIE AKTĪVI		40 935	32 857
Kredīti kredītiestādēm	12	10 000	–
Pamatlīdzekļi	13, 14	30 201	31 963
Pārējie vietējie aktīvi	15, 16	734	894
KOPĀ AKTĪVI		4 139 376	4 086 335

¹ No 84. lappuses līdz 117. lappusei sniegtie skaidrojumi ir šo finanšu pārskatu neatņemama sastāvdaļa.

(turpinājums)		(gada beigās; tūkst. latu)	
PASĪVI	Skaidrojumi	2013	2012
ĀRZEMJU SAISTĪBAS		24 683	27 680
Ārvalstu konvertējamās valūtas	17	8 936	18 775
Starptautiskais Valūtas fonds	7	295	305
Citu starptautisko institūciju noguldījumi latos	18	3 278	3 341
Ārvalstu banku noguldījumi latos		4 055	2 332
Pārējās ārzemju saistības	19	8 119	2 927
LATI APGROZĪBĀ	20	630 755	1 234 147
VIETĒJĀS SAISTĪBAS		3 153 626	2 462 505
Kredītiestāžu noguldījumi	21	2 901 037	1 688 349
Valdības noguldījumi	22	239 187	761 152
Citu finanšu institūciju noguldījumi	23	9 986	10 814
Pārējās vietējās saistības	24, 25	3 416	2 190
KAPITĀLS UN REZERVES		330 312	362 003
Pamatkapitāls	26	25 000	25 000
Rezerves kapitāls	26	171 683	159 797
Pārvērtēšanas konts	26	92 165	143 245
Pārskata gada peļņa	26	41 464	33 961
KOPĀ PASĪVI		4 139 376	4 086 335

Latvijas Bankas valde 2014. gada 13. martā apstiprināja šos finanšu pārskatus, kas sniegti no 78. lappuses līdz 117. lappusei.

LATVIJAS BANKAS VALDE

M. Kālis

R. Jakovļevs

A. Nikitins

H. Ozols

I. Posuma

R. Vanags

PEĻŅAS UN ZAUDĒJUMU APRĒĶINS

80

		(tūkst. latu)	
	Skaidrojumi	2013	2012
PROCENTU IENĀKUMI			
Ārzemju operācijas	36	38 331	47 555
Procenti par vērtspapīriem		35 433	45 579
Procenti par noguldījumiem ārvalstu kredītiestādēs un citās ārvalstu finanšu institūcijās		123	995
Procenti par atvasinātajiem finanšu instrumentiem		2 775	981
Vietējās operācijas	36	1	8
Procenti par kredītiem kredītiestādēm		1	8
PROCENTU IZDEVUMI			
Ārzemju operācijas	36	-7 967	-5 521
Procenti par noguldījumiem		-9	-8
Procenti par atvasinātajiem finanšu instrumentiem		-7 958	-5 513
Vietējās operācijas	36	-1 965	-4 410
Procenti par kredītiestāžu noguldījumiem		-735	-2 063
Procenti par valdības noguldījumiem		-1 221	-2 273
Procenti par citu finanšu institūciju noguldījumiem		-9	-74
TĪRIE PROCENTU IENĀKUMI	36	28 400	37 632

(turpinājums)		(tūkst. latu)	
	Skaidrojumi	2013	2012
REALIZĒTIE FINANŠU OPERĀCIJU			
GUVUMI VAI ZAUDĒJUMI (–)	37	44 530	17 518
Ārzemju operācijas		43 009	15 944
Parāda vērtspapīri		13 227	25 892
Atvasinātie finanšu instrumenti		29 782	–9 948
Valūtas maiņas darījumi		1 521	1 574
FINANŠU AKTĪVU UN POZĪCIJU			
PĀRVĒRTĒŠANAS REZULTĀTA			
NORAKSTĪŠANA	26, 38	–4 879	–1 585
Ārzemju operācijas		–4 771	–1 482
Parāda vērtspapīri		–4 771	–1 482
Ārvalstu valūtas pozīcija		–108	–103
IENĀKUMI NO LĪDZDALĪBAS KAPITĀLĀ	39	273	278
CITI BANKAS DARBĪBAS IENĀKUMI	40	2 819	1 482
BANKNOŠU UN MONĒTU IEGĀDES			
IZDEVUMI	41	–7 577	–797
CITI BANKAS DARBĪBAS IZDEVUMI		–22 102	–20 567
Darba samaksa	42	–10 938	–10 243
Sociālās apdrošināšanas izdevumi	42	–2 578	–2 430
Pamatlīdzekļu nolietojums un nemateriālo aktīvu amortizācija	13, 16	–2 654	–2 887
Informācijas sistēmu uzturēšana un izmantošana		–2 002	–1 993
Pārējie bankas darbības izdevumi	43	–3 930	–3 014
PĀRSKATA GADA PEĻŅA		41 464	33 961

KOPĒJĀS ATZĪTĀS PEĻNAS UN ZAUDĒJUMU PĀRSKATS

82

		(tūkst. latu)	
	Skaidrojumi	2013	2012
PĀRVĒRTĒŠANA	26	-30 539	34 815
Pašu kapitāla instrumenti		1	995
Ārvalstu valūtas un zelts		-23 912	6 253
Parāda vērtspapīri		-6 628	27 567
UZKRĀTĀ PĀRVĒRTĒŠANAS REZULTĀTA REALIZĒŠANA	26	-25 420	-14 702
Ārvalstu valūtas un zelts		-1 712	-145
Biržā netirgotie procentu likmju mijmaiņas līgumi		-	-25
Parāda vērtspapīri		-23 708	-14 532
FINANŠU AKTĪVU UN POZĪCIJU PĀRVĒRTĒŠANAS REZULTĀTA NORAKSTĪŠANA	26, 38	4 879	1 585
PĀRSKATA GADA PEĻŅA		41 464	33 961
KOPĀ		-9 616	55 659

NAUDAS PLŪSMAS PĀRSKATS

83

FINANŠU PĀRSKATI

		(tūkst. latu)	
	Skaidrojumi	2013	2012
PAMATDARBĪBAS NAUDAS PLŪSMA			
Pārskata gada peļņa		41 464	33 961
Korekcijas nenaudas darījumu rezultātā	44 (1)	7 521	4 462
Bilances posteņu tīrās pārmaiņas	44 (1)	96 762	398 298
Tīrā naudas un tās ekvivalentu ieplūde pamatdarbības rezultātā		145 747	436 721
IEGULDĪŠANAS DARBĪBAS NAUDAS PLŪSMA			
Līdzdalības Eiropas Centrālās bankas kapitālā samazinājums	9	20	–
Starptautisko norēķinu bankas akciju dividendes	39	273	278
Pamatlīdzekļu iegāde	13	–793	–3 925
Pamatlīdzekļu atsavināšana	13	13	13
Nemateriālo aktīvu iegāde	16	–157	–218
Tīrā naudas un tās ekvivalentu aizplūde ieguldīšanas darbības rezultātā		–644	–3 852
FINANSĒŠANAS DARBĪBAS NAUDAS PLŪSMA			
Valsts ieņēmumos ieskaitītā peļņas daļa	26	–22 075	–20 818
Tīrā naudas un tās ekvivalentu aizplūde finansēšanas darbības rezultātā		–22 075	–20 818
TĪRĀ NAUDAS UN TĀS EKVIVALENTU IEPLŪDE			
		123 028	412 051
Nauda un tās ekvivalenti gada sākumā	44 (2)	1 008 781	596 730
Nauda un tās ekvivalenti gada beigās	44 (2)	1 131 809	1 008 781

1. PAMATDARBĪBA

Latvijas Banka ir Latvijas centrālā banka. Tā dibināta 1922. gada 19. septembrī (darbība atjaunota 1990. gadā) un darbojas saskaņā ar Latvijas Republikas likumu "Par Latvijas Banku" un citiem normatīvajiem aktiem.

Latvijas Bankas galvenais mērķis ir saglabāt cenu stabilitāti. Saskaņā ar likumu "Par Latvijas Banku" tās svarīgākie uzdevumi 2013. gadā bija šādi:

- noteikt un īstenot monetāro politiku;
- pārvaldīt ārējās rezerves;
- emitēt skaidro naudu – banknotes un monētas;
- veicināt maksājumu sistēmu raitu darbību Latvijā un organizēt un nodrošināt starpbanku maksājumu sistēmas darbību;
- vākt, apkopot un publicēt finanšu statistikas datus un Latvijas maksājumu bilanci;
- pārstāvēt Latviju ārvalstu centrālajās bankās un starptautiskajās finanšu institūcijās;
- darboties kā Latvijas valdības finanšu aģentam.

Latvijas Banka nodrošina arī Kredītu reģistra darbību, izsniedz Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā reģistrētajām juridiskajām personām, izņemot kredītiestādes, licences ārvalstu valūtas skaidrās naudas pirkšanai un pārdošanai komercdarbības veidā un kontrolē tās noteiktās ārvalstu valūtas skaidrās naudas pirkšanas un pārdošanas kārtības ievērošanu.

Latvijas Banka, pildot savus uzdevumus saskaņā ar likumu "Par Latvijas Banku" un Kredītiestāžu likumu, neprasa un nepieņem norādījumus no valdības vai citām institūcijām. Latvijas Banka ir neatkarīga savu lēmumu pieņemšanā un to praktiskajā īstenošanā. Latvijas Bankas uzraudzību veic Latvijas Republikas Saeima.

Latvijas Banka nepiedalās komercdarbībā un savu darbību tās uzdevumu izpildes ietvaros galvenokārt finansē no ārējo rezervju pārvaldīšanas ienākumiem.

Latvijas Bankas centrālais birojs atrodas K. Valdemāra ielā 2A, Rīgā. Skaidrās naudas glabāšanu, apstrādi un apriti Latvijas Banka nodrošina, izmantojot tās filiāli Rīgā un reģionālās filiāles Daugavpilī un Liepājā. Latvijas Bankas ēka K. Valdemāra ielā 1B, Rīgā, tiek izmantota, lai nodrošinātu starpbanku maksājumu sistēmu darbību, statistikas sagatavošanu un publicēšanu, Kredītu reģistra darbību un klientu apkalpošanu skaidrās naudas darījumos.

2. NOZĪMĪGĀKIE GRĀMATVEDĪBAS PRINCIPI

Šajā skaidrojumā sniegts finanšu pārskatu sagatavošanā izmantoto nozīmīgāko Latvijas Bankas grāmatvedības principu īss apraksts.

2.1. FINANŠU PĀRSKATU SAGATAVOŠANAS PAMATS

Finanšu pārskati sagatavoti saskaņā ar Latvijas Bankas padomes kārtību "Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības politika" un likumu "Par Latvijas Banku".

"Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības politika" nosaka, ka tos notikumus un Latvijas Bankas finanšu darījumus, kuri saistīti ar monetārās politikas īstenošanu un ārējo rezervju pārvaldīšanu, kā arī līdzdalību ECB kapitālā, grāmato saskaņā ar tiesību aktos par grāmatvedību un finanšu pārskatu sniegšanu ECBS noteikto.

2.2. FINANŠU PĀRSKATU POSTEŅU NOVĒRTĒŠANAS PAMATS

Finanšu pārskati sagatavoti saskaņā ar sākotnējo izmaksu grāmatvedības principu, izņemot zeltu, parāda vērtspapirus, līdzdalību kapitālā (izņemot līdzdalību ECB kapitālā), biržā tirgotos valūtas maiņas nākotnes līgumus un atvasinātos procentu likmju finanšu instrumentus, kas novērtēti patiesajā vērtībā. Biržā netirgotie valūtas maiņas nākotnes

Līgumi un valūtas mijmaiņas līgumi novērtēti saskaņā ar 2.15. skaidrojumā aprakstītajiem principiem, un šo līgumu uzskaites vērtības un patiesās vērtības salīdzinājums atspoguļots 27. skaidrojumā.

2.3. FINANŠU AKTĪVU UN FINANŠU SAISTĪBU PATIESĀ VĒRTĪBA

Patiesā vērtība ir aplēstā naudas summa, par kādu finanšu aktīvus iespējams apmainīt vai finanšu saistības iespējams dzēst darījumā, kas atbilst savstarpēji nesaistītu personu darījumu nosacījumiem un noslēgts starp informētām un ieinteresētām personām.

Finanšu instrumentu patieso vērtību Latvijas Banka nosaka, pamatojoties uz kotētajām cenām aktīvā tirgū, citiem finanšu tirgus informācijas avotiem vai diskontētajām naudas plūsmām. Diskontētās naudas plūsmas tiek modelētas, pamatojoties uz kotētajām finanšu instrumentu tirgus cenām un naudas tirgus procentu likmēm. Patiesajā vērtībā novērtēto aktīvu un saistību sadalījums, ņemot vērā patiesās vērtības noteikšanas hierarhiju, atspoguļots 5. skaidrojumā.

Latvijas Bankas finanšu aktīvu un finanšu saistību patiesā vērtība būtiski neatšķiras no bilancē uzrādītās vērtības.

2.4. ĀRVALSTU VALŪTU UN ZELTA NOVĒRTĒJUMS

Darījumi ārvalstu valūtās grāmatoti latos pēc Latvijas Bankas noteiktā attiecīgās ārvalstu valūtas kursa darījuma dienā. Monetārie aktīvi un saistības ārvalstu valūtās izteiktas latos pēc Latvijas Bankas noteiktā attiecīgās ārvalstu valūtas kursa pārskata perioda beigās. Nemonetārie aktīvi un saistības, kas novērtētas sākotnējo vai amortizēto izmaksu vērtībā, izteiktas latos pēc Latvijas Bankas noteiktā attiecīgās ārvalstu valūtas kursa darījuma dienā. Ņemot vērā lata piesaisti eiro, Latvijas Banka ārvalstu valūtu kursus noteica, pamatojoties uz elektroniskajā informācijas sistēmā *Reuters* kotēto eiro kursu attiecībā pret ASV dolāru un ASV dolāra kursu attiecībā pret pārējām ārvalstu valūtām.

Darījumus ārvalstu valūtās iekļauj kopējā attiecīgās valūtas pozīcijas aprēķinā. Darījumi ārvalstu valūtā, kuri samazina attiecīgo valūtas pozīciju, rada realizētos guvumus vai zaudējumus. Darījumu ārvalstu valūtā un valūtas pozīcijas pārvērtēšanas rezultātā aprēķinātie guvumi vai zaudējumi iekļauti peļņas un zaudējumu aprēķinā vai bilances postenī "Pārvērtēšanas kots" saskaņā ar 2.25. skaidrojumā aprakstītajiem principiem. Šajā skaidrojumā un 2.25. skaidrojumā aprakstītie darījumu ārvalstu valūtās novērtējuma un uzskaites principi piemēroti arī zelta rezervēm un darījumiem ar zeltu.

Nozīmīgākie 2013. gada un 2012. gada beigās bilances sagatavošanā izmantotie Latvijas Bankas noteiktie ārvalstu valūtu kursi un zelta cena latos ir šādi.

	(gada beigās)		
	2013	2012	Pārmaiņas (%)
Eiro (EUR)	0.702804	0.702804	0
ASV dolārs (USD)	0.515	0.531	-3.0
Japānas jena (JPY)	0.00493	0.00619	-20.4
Zelts (XAU)	615.817	879.554	-30.0
Speciālās aizņēmuma tiesības (XDR)	0.792	0.818	-3.2

2.5. FINANŠU AKTĪVU UN FINANŠU SAISTĪBU ATZĪŠANA UN ATZĪŠANAS PĀRTRAUKŠANA

Finanšu aktīvi un finanšu saistības tiek atzītas bilancē tad, kad Latvijas Banka kļuvusi par attiecīgajā finanšu darījumā iesaistīto personu.

Finanšu aktīvu atzīšana tiek pārtraukta, kad beidzas vai ir nodotas līgumā noteiktās tiesības uz naudas plūsmām, kas izriet no attiecīgā finanšu aktīva, tādējādi ar to saistītie riski un tiesības uz atlīdzību ir nodotas un Latvijas Banka nesaglabā kontroli pār aktīvu. Finanšu saistību atzīšana tiek pārtraukta, kad attiecīgās saistības tiek dzēstas.

Finanšu aktīvu pirkšana vai pārdošana parastajā veidā tiek atzīta un atzīšana tiek pārtraukta norēķinu dienā.

2.6. FINANŠU AKTĪVU UN FINANŠU SAISTĪBU IESKAITS

Finanšu aktīvu un finanšu saistību ieskaitu veic un finanšu pārskatos tīro atlikumu uzrāda tikai tad, ja iepriekš noslēgts līgums par finanšu aktīvu un finanšu saistību ieskaitu un paredzēta vienlaicīga attiecīgo aktīvu atsavināšana un saistību dzēšana.

2.7. APLĒŠU UN PIEŅĒMUMU IZMANTOŠANA

Finanšu pārskatu sagatavošanā veiktas aplēses un izdarīti pieņēmumi, kas ietekmē atsevišķu finanšu pārskatos uzrādīto aktīvu, saistību un iespējamo saistību apjomu. Notikumi nākotnē var ietekmēt minētās aplēses un pieņēmumus. Šādu aplēšu un pieņēmumu maiņas ietekme tiek uzrādīta pārskata gada un turpmāko gadu, uz kuriem tā attiecas, finanšu pārskatos.

Finanšu pārskatu sagatavošanā veiktas šādas svarīgākās aplēses un izdarīti šādi pieņēmumi: attiecībā uz aktīvu vērtības samazināšanos (sk. 2.19. skaidrojumu), SNB akciju novērtēšanas patiesajā vērtībā metodi (sk. 10. skaidrojumu), pamatlīdzekļu un nemateriālo aktīvu lietderīgās lietošanas laiku (sk. 2.17. un 2.18. skaidrojumu) un jubilejas un piemiņas monētu atpirkšanas iespējamību (sk. 2.22. skaidrojumu).

2.8. ZELTS

Zelta rezerves bilancē uzrādītas to tirgus vērtībā saskaņā ar 2.4. skaidrojumā aprakstītajiem principiem.

Zelta rezervju un darījumu ar zeltu pārvērtēšanas rezultātā aprēķinātie guvumi vai zaudējumi iekļauti peļņas un zaudējumu aprēķinā vai bilances postenī "Pārvērtēšanas kants" saskaņā ar 2.25. skaidrojumā aprakstītajiem principiem.

2.9. PARĀDA VĒRTSPAPĪRI

Parāda vērtspapīri atspoguļoti bilancē to patiesajā vērtībā.

Vērtspapīru procenti, t.sk. prēmija un diskonts, atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā kā procentu ienākumi.

Parāda vērtspapīru darījumu un pārvērtēšanas rezultātā aprēķinātie guvumi vai zaudējumi iekļauti peļņas un zaudējumu aprēķinā vai bilances postenī "Pārvērtēšanas kants" saskaņā ar 2.25. skaidrojumā aprakstītajiem principiem.

2.10. LĪGUMI PAR VĒRTSPAPĪRU PIRKŠANU AR ATPĀRDOŠANU

Līgumi par vērtspapīru pirkšanu ar atpārdošanu atspoguļoti kā finansēšanas darījumi. Vērtspapīri, kas nopirkti saskaņā ar līgumiem par vērtspapīru pirkšanu ar atpārdošanu, nav uzrādīti Latvijas Bankas bilancē. Vērtspapīru pirkšanas rezultātā samaksātie naudas līdzekļi uzrādīti Latvijas Bankas bilancē to nominālvērtībā attiecīgi kā prasības pret iekšzemes kredītiestādēm vai kā prasības pret ārvalstu kredītiestādēm un citām ārvalstu finanšu institūcijām.

Starpība starp vērtspapīru pirkšanas un atpārdošanas cenu atzīta peļņas un zaudējumu aprēķinā kā procentu ienākumi attiecīgā līguma darbības laikā.

2.11. LĪGUMI PAR VĒRTSPAPĪRU PĀRDOŠANU AR ATPIRKŠANU

Līgumi par vērtspapīru pārdošanu ar atpirkšanu atspoguļoti kā finansēšanas darījumi. Vērtspapīri, kas pārdoti saskaņā ar līgumiem par vērtspapīru pārdošanu ar atpirkšanu, uzrādīti attiecīgajā Latvijas Bankas bilances postenī kopā ar pārējiem šajos darījumos neiesaistītajiem vērtspapīriem. Vērtspapīru pārdošanas rezultātā saņemtie naudas līdzekļi atspoguļoti bilancē to nominālvērtībā kā saistības pret vērtspapīru pircēju.

Starpība starp vērtspapīru pārdošanas un atpirkšanas cenu atzīta peļņas un zaudējumu aprēķinā kā procentu izdevumi attiecīgā līguma darbības laikā.

2.12. VĒRTSPAPĪRU AIZDOŠANAS DARĪJUMI

Vērtspapīri, kas aizdoti saskaņā ar vērtspapīru automātiskās aizdošanas programmas līgumiem, uzrādīti Latvijas Bankas bilances postenī "Ārvalstu konvertējamās valūtas" kopā ar pārējiem šajos darījumos neiesaistītajiem vērtspapīriem. Saņemtais nodrošinājums bilancē uzrādīts tikai tad, ja to veido Latvijas Bankas kontā ieskaitītu naudas līdzekļu ķīla.

Par vērtspapīru aizdošanu saņemtie ienākumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā kā procentu ienākumi.

2.13. KREDĪTI KREDĪTIESTĀDĒM, NOGULDĪJUMI UN TAMLĪDZĪGAS FINANŠU PRASĪBAS UN FINANŠU SAISTĪBAS

Kredīti kredītiestādēm, noguldījumi un tamlīdzīgas finanšu prasības un finanšu saistības bilancē uzrādītas to nominālvērtībā.

2.14. LĪDZDALĪBA KAPITĀLĀ

Līdzdalība kapitālā ietver Latvijas Bankas ilgtermiņa ieguldījumus pašu kapitāla instrumentos. Latvijas Bankai nevienā institūcijā nav kontroles vai būtiskas ietekmes, tāpēc līdzdalība kapitālā netiek uzskaitīta kā ieguldījums meitas sabiedrībā vai asociētajā sabiedrībā. Pašu kapitāla instrumenti uzrādīti bilancē patiesajā vērtībā, izņemot līdzdalību ECB kapitālā, ko saskaņā ar tiesību aktos par grāmatvedību un finanšu pārskatu sniegšanu ECBS noteikto bilancē uzrāda sākotnējo izmaksu vērtībā.

Līdzdalības kapitālā patiesās vērtības pārmaiņas atzīst bilances postenī "Pārvērtēšanas kants".

2.15. ATVASINĀTIE FINANŠU INSTRUMENTI

Latvijas Banka veic darījumus ar biržā netirgotajiem valūtas maiņas nākotnes līgumiem, valūtas un procentu likmju mijmaiņas līgumiem un biržā tirgotajiem procentu likmju un valūtas maiņas nākotnes līgumiem, kuru līgumvērtība vai nosacītā vērtība uzrādīta ārpusbilances posteņos. Biržā netirgotos valūtas maiņas nākotnes līgumus un valūtas mijmaiņas līgumus darījuma dienā iekļauj kopējā attiecīgās valūtas pozīcijā pēc darījuma tagadnes kursa un uzrāda bilancē latos pēc Latvijas Bankas noteiktā attiecīgās ārvalstu valūtas kursa pārskata perioda beigās. Pārējos atvasinātos finanšu instrumentus uzrāda bilancē patiesajā vērtībā.

Atvasināto finanšu instrumentu procenti, t.sk. biržā netirgoto valūtas maiņas nākotnes līgumu un valūtas mijmaiņas līgumu tagadnes un nākotnes procentu likmju starpība, atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā kā procentu ienākumi vai izdevumi. Biržā tirgotos procentu likmju un valūtas maiņas nākotnes līgumu patiesās vērtības pārmaiņu guvumi vai zaudējumi iekļauti peļņas un zaudējumu aprēķinā, ņemot vērā veikto norēķinu. Pārējo atvasināto finanšu instrumentu patiesās vērtības pārmaiņu guvumi vai zaudējumi ietverti peļņas un zaudējumu aprēķinā vai bilances postenī "Pārvērtēšanas kants" saskaņā ar 2.25. skaidrojumā aprakstītajiem principiem.

2.16. UZKRĀTIE PROCENTU IENĀKUMI UN IZDEVUMI

Uzkrātie procentu ienākumi par vērtspapīriem ietverti attiecīgo ienākumus nesošo vērtspapīru uzskaites vērtībā. Uzkrātie procentu ienākumi un izdevumi par pārējiem finanšu instrumentiem uzrādīti bilancē attiecīgajos pārējo aktīvu vai pārējo saistību posteņos.

2.17. PAMATLĪDZEKĻI

Pamatlīdzekļi ir materiāli ilgtermiņa ieguldījumi, kuru lietderīgās lietošanas laiks ir ilgāks par 1 gadu. Pamatlīdzekļu kapitalizācijas limits ir 100 latu, izņemot nekustamā

īpašuma uzlabojumu un pamatlīdzekļu daļu nomaiņas izmaksas, kurām Latvijas Bankas valde noteikusi augstāku kapitalizācijas limitu atkarībā no to nozīmīguma. Šie aktīvi tiek izmantoti pakalpojumu sniegšanai, kā arī citu pamatlīdzekļu uzturēšanai un Latvijas Bankas darbības nodrošināšanai.

Pamatlīdzekļi uzrādīti bilancē sākotnējo izmaksu vērtībā, no kuras atskaitīts uzkrātais nolietojums un zaudējumi no vērtības samazināšanās, ja tāda konstatēta.

Nolietojumu aprēķina noteiktajā pamatlīdzekļa lietderīgās lietošanas laikā pēc lineārās metodes. Būvniecības vai sagatavošanas stadijā esošajiem pamatlīdzekļiem, zemei un mākslas priekšmetiem nolietojums netiek rēķināts. Ēkas un būves tiek uzskaitītas pa atsevišķiem komponentiem, un katram komponentam noteikts atšķirīgs lietderīgās lietošanas laiks.

2013. un 2012. gadā noteiktais pamatlīdzekļu lietderīgās lietošanas laiks bija šāds.

	(gados)	
	2013	2012
Ēkas un to sastāvdaļas, teritorijas labiekārtošana	5–100	5–100
Transportlīdzekļi	10–15	10–15
Telpu iekārtas un inventārs	5–25	5–25
Naudas apstrādes, pārbaudes un glabāšanas iekārtas	5–15	5–15
Datortehnika un telekomunikāciju aparātūra	2–7	2–7
Pārējie pamatlīdzekļi	5–15	5–15

Saskaņā ar vispārpieņemtajiem risku ierobežojošo darījumu uzskaites principiem atsevišķu pamatlīdzekļu sākotnējo izmaksu vērtībā ietverts ar to izveidi saistīto valūtas risku ierobežojošo finanšu darījumu efektīvais rezultāts.

2.18. NEMATERIĀLIE AKTĪVI

Nemateriālie aktīvi ir nemateriāli ilgtermiņa ieguldījumi, kuru lietderīgās lietošanas laiks ir ilgāks par 1 gadu. Nemateriālo aktīvu kapitalizācijas limits ir 100 latu. Nemateriālie aktīvi ietver programmatūru lietošanas tiesības un citas tiesības.

Nemateriālie aktīvi uzrādīti bilancē to sākotnējo izmaksu vērtībā, no kuras atskaitīta uzkrātā amortizācija un zaudējumi no vērtības samazināšanās, ja tāda konstatēta.

Attiecīgo tiesību iegādes izmaksu amortizāciju aprēķina to lietderīgās lietošanas laikā, bet ne ilgāk par 10 gadiem, izmantojot lineāro metodi.

Latvijas Bankas veiktās programmatūru izstrādes izmaksas tiek atzītas par peļņas un zaudējumu aprēķinā to rašanās brīdī.

2.19. AKTĪVU VĒRTĪBAS SAMAZINĀŠANĀS

Aktīva vērtības samazināšanās notiek, ja tā uzskaites vērtība pārsniedz atgūstamo vērtību. Atklājot aktīva vērtības samazināšanās pazīmes, attiecīgajam aktīvam tiek aplēsta atgūstamā vērtība un, ja atgūstamā vērtība ir mazāka par attiecīgā aktīva uzskaites vērtību, izveidoti atbilstoši uzkrājumi. Šos uzkrājumus atzīst par peļņas un zaudējumu aprēķinā, attiecīgi samazinot aktīva uzskaites vērtību.

2013. un 2012. gadā aktīvu vērtības samazināšanās netika konstatēta.

2.20. LATI APGROZĪBĀ

Latvijas Bankas emitētās un apgrozībā esošās latu banknotes un monētas, izņemot zelta apgrozības monētas un jubilejas un piemiņas monētas, uzrādītas bilances postenī "Lati apgrozībā" to nominālvērtībā, atspoguļojot Latvijas Bankas saistības pret šo banknošu un monētu turētājiem.

2.21. ZELTA APGROZĪBAS MONĒTAS

Emitētās 999. raudzes zelta apgrozības monētas tiek izslēgtas no bilances posteņa "Pārējie vietējie aktīvi" to emisijas brīdī. Apgrozībā esošās zelta monētas nav ietvertas bilances postenī "Lati apgrozībā", jo to vērtību nodrošina monētās esošais zelts.

2.22. JUBILEJAS UN PIEMIŅAS MONĒTAS

Pārdotās jubilejas un piemiņas monētas neietver bilances saistībās, jo šo monētu atpirkšanas iespējamība ir neliela vai arī tajās esošā dārgmetāla vērtība pārsniedz to atpirkšanas vērtību. Jubilejas un piemiņas monētu pārdošanas ienākumus atzīst peļņas un zaudējumu aprēķinā to rašanās brīdī.

2.23. UZKRĀJUMI

Uzkrājumi tiek atzīti finanšu pārskatos, ja pagātnes notikumu vai darījumu rezultātā Latvijas Bankai izveidojies juridisks vai prakses radīts pienākums, kura apjomu iespējams ticami novērtēt un kura izpildes rezultātā gaidāma naudas līdzekļu aizplūde no Latvijas Bankas.

2.24. NAUDA UN TĀS EKVIVALENTI

Naudas plūsmas pārskatā nauda un tās ekvivalenti ietver ārvalstu konvertējamo valūtu kasē, pieprasījuma noguldījumus un noguldījumus ar sākotnējo termiņu līdz 5 darbdienām ārvalstu kredītiestādēs un citās ārvalstu finanšu institūcijās.

2.25. FINANŠU INSTRUMENTU PEĻŅAS UN ZAUDĒJUMU ATZĪŠANA

Finanšu instrumentu, ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijas peļņa un zaudējumi atzīti saskaņā ar šādiem principiem, kas noteikti tiesību aktos par grāmatvedību un finanšu pārskatu sniegšanu ECBS:

- a) realizētie guvumi un realizētie zaudējumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā;
- b) nerealizētie guvumi atzīti bilances postenī "Pārvērtēšanas kants";
- c) pārskata gada beigās bilances postenī "Pārvērtēšanas kants" ietvertie nerealizētie zaudējumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā, ja tie pārsniedz attiecīgā finanšu instrumenta, ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijas iepriekš aprēķinātos pārvērtēšanas guvumus;
- d) nerealizētie zaudējumi, kas pārskata gada beigās atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā, nākamajos gados netiek reversēti un ieskaitīti ar attiecīgā finanšu instrumenta, ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijas nerealizētajiem guvumiem;
- e) nerealizētos zaudējumus, kas aprēķināti finanšu instrumentam, ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijai, neieskaita ar citam finanšu instrumentam, ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijai aprēķinātajiem nerealizētajiem guvumiem.

Realizētos un nerealizētos guvumus un zaudējumus aprēķina pēc finanšu instrumenta, ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijas vidējo izmaksu metodes. Finanšu instrumenta, ārvalstu valūtas vai zelta pozīcijas vidējās izmaksas samazina vai palielina par nerealizētajiem zaudējumiem, kas pārskata gada beigās atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā.

2.26. PROCENTU IENĀKUMI UN IZDEVUMI

Procentu ienākumi un izdevumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā saskaņā ar uzkrāšanas principu.

Procentu ienākumi ietver procentus par vērtspapīriem, vērtspapīru aizdošanu, noguldījumiem, izsniegtajiem kredītiem, biržā netirgotajiem valūtas maiņas nākotnes līgumiem un valūtas un procentu likmju mijmaiņas līgumiem. Procenti par vērtspapīriem ietver arī prēmiju un diskontu, ko amortizē vērtspapīra termiņa laikā pēc lineārās metodes.

Procentu izdevumi ietver procentus par piesaistītajiem Latvijas valdības, iekšzemes kredītiestāžu un citu finanšu institūciju noguldījumiem, kā arī procentus par biržā netirgotajiem valūtas maiņas nākotnes līgumiem un valūtas un procentu likmju mijmaiņas līgumiem.

2.27. REALIZĒTIE FINANŠU OPERĀCIJU GUVUMI VAI ZAUDĒJUMI

Realizētie finanšu operāciju guvumi vai zaudējumi atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā finanšu instrumenta atsavināšanas brīdī vai norēķinu brīdī.

Realizētie finanšu operāciju guvumi vai zaudējumi ietver realizētos atvasināto finanšu instrumentu, parāda vērtspapīru un valūtas maiņas darījumu guvumus un zaudējumus.

2.28. IENĀKUMI NO LĪDZDALĪBAS KAPITĀLĀ

Līdzdalības kapitālā patiesās vērtības pārmaiņas atzītas bilances postenī "Pārvērtēšanas kots".

Dividendes no līdzdalības kapitālā atzītas peļņas un zaudējumu aprēķinā, iegūstot to saņemšanas tiesības.

2.29. BANKNOŠU UN MONĒTU IEGĀDES IZDEVUMI

Banknošu un monētu iegādes izdevumi, izņemot zelta apgrozības monētu iegādes izdevumus, atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā banknošu un monētu iegādes brīdī.

2.30. PĀRĒJIE IZDEVUMI UN IENĀKUMI

Pārējos bankas darbības izdevumus un ienākumus atzīst peļņas un zaudējumu aprēķinā saskaņā ar uzkrāšanas principu. Uzkrāto izdevumu un uzkrāto ienākumu summu pārskata periodam aprēķina atbilstoši pārskata periodā saņemto vai sniegto pakalpojumu apjomam. Nomas maksājumus atzīst peļņas un zaudējumu aprēķinā proporcionāli attiecīgā līguma darbības laikam.

3. LATVIJAS BANKAS FINANSIĀLĀ STĀVOKĻA UN DARBĪBAS FINANŠU REZULTĀTU KOPSAVILKUMS**3.1. FINANSIĀLAIS STĀVOKLIS**

Latvijas Bankas aktīvi 2013. gadā palielinājās par 53.0 milj. latu, un to galvenokārt noteica ārzemju aktīvu pieaugums 45.0 milj. latu apmērā.

Ārvalstu konvertējamo valūtu aktīvi palielinājās par 122.9 milj. latu, un to galvenokārt noteica kredītiestāžu ārvalstu valūtā veikto noguldījumu atlikuma tīrais pieaugums par 246.0 milj. latu un ārvalstu konvertējamo valūtu aktīvu pārvērtēšana. Savukārt samazinoša ietekme bija Latvijas valdības Latvijas Bankā ārvalstu valūtā veikto noguldījumu atlikuma sarukumam par 205.8 milj. latu. 2013. gadā Latvijas Banka neveica ārvalstu valūtas pirkšanas un pārdošanas darījumus ar kredītiestādēm un Valsts kasi.

Kredītiestādēm 2013. gadā saglabājās latu likviditātes pārpalikums, tomēr Latvijas Banka 2013. gada beigās bija izsniegusi kredītus kredītiestādēm 10.0 milj. latu apjomā. 2013. gadā kredītiestāžu noguldījumu atlikums latos pieauga par 966.7 milj. latu galvenokārt latu skaidrās naudas iemaksu rezultātā, kredītiestādēm gatavojoties pārejai uz eiro, kā arī valdībai izvietojot daļu tās noguldījumu kredītiestādēs. Valdības noguldījumu atlikumi Latvijas Bankā latos samazinājās par 316.2 milj. latu.

Tuvojoties pārejai uz eiro, 2013. gada 2. pusgadā samazinājās skaidrā nauda apgrozībā, tāpēc Latvijas Bankas bilances postenis "Lati apgrozībā" samazinājās par 603.4 milj. latu.

Latvijas Bankas kapitāls un rezerves samazinājās par 31.7 milj. latu, un to noteica finanšu instrumentu novērtējuma tīrās pārmaiņas (–51.1 milj. latu) un valsts ieņēmumos ieskaitītā peļņas daļa (22.1 milj. latu). Savukārt palielinoša ietekme bija 2013. gadā gūtajai peļņai (41.5 milj. latu).

3.2. DARBĪBAS FINANŠU REZULTĀTI

Latvijas Banka 2013. gadā guva 41.5 milj. latu peļņu (2012. gadā – 34.0 milj. latu).

Tīrie procentu ienākumi 2013. gadā bija par 9.2 milj. latu mazāki nekā 2012. gadā. Vērtspapīru procentu ienākumi samazinājās par 10.1 milj. latu, un tos turpināja negatīvi ietekmēt zema procentu likmju līmenis 2013. gadā. Tomēr Latvijas Bankas ārējo rezervju pieaugums, kā arī ieguldījumu lēmumi, kas nodrošināja ārējo rezervju ienesīgumu, daļēji kompensēja minēto zemo procentu likmju negatīvo ietekmi.

2013. gadā kopumā eiro īstermiņa procentu likmes bija zemākas par pārējo Latvijas Bankas ieguldījumu valūtu īstermiņa procentu likmēm, un tas samazināja procentu ienākumus un palielināja procentu izdevumus par valūtas un zelta cenas riska (tālāk tekstā – valūtas risks) ierobežošanai izmantotajiem atvasinātajiem finanšu instrumentiem.

Sakarā ar kredītiestāžu latu likviditātes pārpalikumu Latvijas Bankas 2013. gadā kredītiestādēm izsniegto kredītu apjoms bija mazs un attiecīgie procentu ienākumi sasniedza 1 tūkst. latu (2012. gadā – 8 tūkst. latu).

Kredītiestāžu Latvijas Bankā latos veikto noguldījumu vidējais atlikums pieauga, taču par šiem noguldījumiem maksātās vidējās procentu likmes bija zemākas nekā 2012. gadā, tāpēc izdevumi par kredītiestāžu noguldījumiem samazinājās par 1.3 milj. latu. Zemākas procentu likmes par valdības noguldījumiem ārvalstu valūtā un mazāks valdības ārvalstu valūtu noguldījumu atlikums noteica par šiem noguldījumiem maksāto procentu izdevumu samazinājumu par 0.7 milj. latu. Procentu izdevumi par valdības noguldījumiem latos samazinājās par 0.4 milj. latu, jo par šiem noguldījumiem maksātās vidējās procentu likmes bija zemākas nekā 2012. gadā.

Realizētie finanšu operāciju guvumi bija par 27.0 milj. latu lielāki nekā 2012. gadā. Norakstītais finanšu aktīvu un pozīciju negatīvais pārvērtēšanas rezultāts bija par 3.3 milj. latu lielāks nekā 2012. gadā. Realizēto finanšu operāciju guvumu pieaugumu veicināja valūtas riska ierobežošanas nolūkā slēgto biržā tirgoto valūtas maiņas nākotnes līgumu rezultāts. Pret valūtas risku ierobežoto bilances posteņu pozitīvais pārvērtēšanas rezultāts uzrādīts bilances postenī "Pārvērtēšanas kots". Realizēto finanšu operāciju guvumu pieaugumu samazināja parāda vērtspapīru atsavināšanas guvumi, kas bija mazāki saistībā ar iepriekšējos pārskata gados pārvērtēšanas kontā uzkrātā pozitīvā parāda vērtspapīru pārvērtēšanas rezultāta sarukšanu.

Latvijas Bankas darbības turpmāko finanšu rezultātu nenoteiktība galvenokārt saistīta ar procentu likmju attīstību eiro zonas un ASV finanšu tirgos, jo Latvijas Banka ir pakļauta procentu likmju riskam. Pastāvot ļoti zēmam procentu likmju līmenim, turpmākā procentu likmju krituma iespējamība ir mazāka nekā kāpuma iespējamība, tāpēc procentu likmju pieaugums nākotnē ārvalstu finanšu tirgos var samazināt Latvijas Bankas ienākumus par ārvalstu fiksēta ienākuma vērtspapīriem.

4. IEGULDĪJUMU POLITIKA

Ārējo rezervju pārvaldīšana tiek veikta saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemtajā kārtībā noteiktajiem pamatprincipiem, kas ietver ārējo rezervju vērtības saglabāšanu, to likviditātes nodrošināšanu un ienākumu gūšanu pieļaujamā riska ietvaros, nenonākot pretrunā ar Latvijas Bankas īstenoto monetāro politiku.

Ārējās rezerves ietver bilances posteņos "Zelts", "Speciālās aizņēmuma tiesības" un "Ārvalstu konvertējamās valūtas" uzrādītos aktīvus, kā arī atvasinātos finanšu instrumentus un valūtas maiņas tagadnes līgumus, kuru uzskaites vērtība uzrādīta bilancē attiecīgajos pārējo aktīvu vai pārējo saistību posteņos.

Ārējās rezerves tiek pārvaldītas, pēc ieguldījumu stratēģijas un līdzekļu avota tās sēgrupējot dažādos ieguldījumu portfeļos. Piesaistīto rezervju portfeļos ietver ārējo rezervju daļu, kam atbilst Latvijas Bankas saistības ārvalstu valūtā pret citām institūcijām, galvenokārt valdības noguldījumi. Ārējās rezerves, kas nav iekļautas piesaistīto rezervju

portfeļos (tīrās rezerves), ietvertas zelta rezervju, daudzvalūtu fiksēta ienākuma vērtspapīru indeksam piesaistītajos un ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru indeksam piesaistītajos portfeļos. Daļu daudzvalūtu fiksēta ienākuma vērtspapīru indeksam piesaistītajos portfeļos ietverto ārējo rezervju, kā arī ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru indeksam piesaistītos portfeļus pārvalda ārējie rezervju pārvaldītāji.

Katram finanšu instrumentu ieguldījumu portfeļa veidam noteikti neitrālā portfeļa parametri, kas raksturo attiecīgā ieguldījumu portfeļa finanšu risku pieņemamo lielumu (līmeni) un ienesīguma mērķi.

Ārējo rezervju sadalījums pēc ieguldījumu portfeļa veida 2013. gada un 2012. gada beigās bija šāds.

	Portfeļa apjoms (tūkst. latu)		Īpatsvars (%)	
	2013	2012	2013	2012
Daudzvalūtu fiksēta ienākuma vērtspapīru indeksam piesaistītie portfeļi	2 665 121	2 703 967	85.6	79.9
Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru indeksam piesaistītie portfeļi	179 470	181 438	5.8	5.3
Zelta rezervju portfelis	156 883	225 862	5.0	6.7
Piesaistīto rezervju portfeļi	111 577	274 931	3.6	8.1
Kopā	3 113 051	3 386 198	100.0	100.0

2013. gadā Latvijas Banka palielināja ārējo rezervju diversifikāciju, iekļaujot Dānijas un Lielbritānijas valdības vērtspapīrus daudzvalūtu fiksēta ienākuma vērtspapīru indeksam piesaistītā portfeļa neitrālajā portfelī. Tādējādi tagad neitrālais portfelis ir piesaistīts eiro zonas valstu, ASV, Dānijas, Japānas, Kanādas, Lielbritānijas un Singapūras valdības (2012. gadā – tikai eiro zonas valstu, ASV, Japānas, Kanādas un Singapūras valdības) 1–3 gadu vērtspapīru svētajam indeksam.

Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru indeksam piesaistītā portfeļa neitrālais portfelis piesaistīts ASV dolāru ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru indeksam.

Piesaistīto rezervju portfeļu neitrālo portfeli veido atbilstoši attiecīgo saistību parametriem.

Saskaņā ar Latvijas Bankas 2013. gadā īstenoto valūtas kursa politiku ārējo rezervju, izņemot piesaistītās rezerves, neitrālā portfeļa valūta ir eiro, ierobežojot valūtas risku. Piesaistīto rezervju portfeļiem neitrālā portfeļa valūtas struktūru veido atbilstoši attiecīgo saistību valūtai.

Finanšu risku pārvaldīšanā izmantoto galveno metožu izklāsts sniegts 28.1. skaidrojumā.

BILANCES SKAIDROJUMI

5. PATIESAJĀ VĒRTĪBĀ NOVĒRTĒTIE AKTĪVI UN SAISTĪBAS

Latvijas Bankas aktīvu un saistību patiesā vērtība noteikta, ievērojot šādu hierarhiju (sk. arī 2.3. skaidrojumu):

- kotēta tirgus cena. Patieso vērtību nosaka, pamatojoties uz aktīvā tirgū kotētu identiska finanšu instrumenta cenu;
- tirgū novērojami dati. Patieso vērtību nosaka, pamatojoties uz aktīvā tirgū kotētu līdzīga finanšu instrumenta cenu, neaktīvā tirgū kotētu līdzīga vai identiska finanšu instrumenta cenu vai ar modeli, kur datu avots ir tirgū novērojami dati;
- tirgū nenovērojami dati. Patieso vērtību nosaka ar modeli, kur tirgū nenovērojamu datu izmantojums ir nozīmīgs.

2013. gada un 2012. gada beigās Latvijas Bankas patiesajā vērtībā novērtētie aktīvi un saistības galvenokārt novērtēti, izmantojot kotētu tirgus cenu.

2013. gada un 2012. gada beigās līdzdalība SNB kapitālā novērtēta, izmantojot tirgū nenovērojamus datus. Novērtējums veikts, izmantojot 70% tīro aktīvu vērtības modeli (sk. arī 10. skaidrojumu).

Patiesajā vērtībā novērtēto aktīvu un saistību iedalījums pēc patiesās vērtības noteikšanas hierarhijas 2013. gada un 2012. gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)			
	Kotēta tirgus cena	Tirgū novē- rojami dati	Tirgū nenovēro- jami dati	Kopā
2013. gada 31. decembrī				
ĀRZEMJU AKTĪVI				
Zelts	153 157	—	—	153 157
Ārvalstu konvertējamās valūtas				
Parāda vērtspapīri	2 402 296	281 432	—	2 683 728
Līdzdalība Starptautisko norēķinu bankas kapitālā	—	—	19 992	19 992
Pārējie ārzemju aktīvi				
Vērtspapīru nākotnes darījumi	206	—	—	206
Ārzemju aktīvi patiesajā vērtībā kopā	2 555 659	281 432	19 992	2 857 083
ĀRZEMJU SAISTĪBAS				
Pārējās ārzemju saistības				
Vērtspapīru nākotnes darījumi	355	—	—	355
Ārzemju saistības patiesajā vērtībā kopā	355	—	—	355
2012. gada 31. decembrī				
ĀRZEMJU AKTĪVI				
Zelts	218 750	—	—	218 750
Ārvalstu konvertējamās valūtas				
Parāda vērtspapīri	2 418 964	264 908	—	2 683 872
Līdzdalība Starptautisko norēķinu bankas kapitālā	—	—	19 991	19 991
Pārējie ārzemju aktīvi				
Vērtspapīru nākotnes darījumi	158	—	—	158
Ārzemju aktīvi patiesajā vērtībā kopā	2 637 872	264 908	19 991	2 922 771
ĀRZEMJU SAISTĪBAS				
Pārējās ārzemju saistības				
Vērtspapīru nākotnes darījumi	121	—	—	121
Ārzemju saistības patiesajā vērtībā kopā	121	—	—	121

Pārskata gada pēdējās tirgus dienas vidējās tirgus cenas noteiktas, izmantojot elektronisko informācijas sistēmu *Bloomberg* un *Interactive Data* informāciju. Ja minētā cena kādam finanšu instrumentam elektroniskajās informācijas sistēmās nav pieejama, finanšu instrumenta novērtēšanai izmantota tirgus dalībnieka (brokera) sniegtā cena vai diskontēto naudas plūsmu metode.

6. ZELTS

	Trojas unces	Tūkst. latu
2011. gada 31. decembrī	248 706	210 066
2012. gadā		
Zelta tirgus vērtības pieaugums	x	8 684
2012. gada 31. decembrī	248 706	218 750
2013. gadā		
Zelta tirgus vērtības samazinājums	x	-65 593
2013. gada 31. decembrī	248 706	153 157

Latvijas Banka ierobežo zelta cenas svārstību risku, slēdzot biržā netirgotos valūtas maiņas nākotnes līgumus un valūtas mijmaiņas līgumus un biržā tirgotos valūtas maiņas nākotnes līgumus (sk. 2.8., 2.15., 3.2. un 29. skaidrojumu). Zelta rezervju un biržā netirgoto valūtas maiņas nākotnes līgumu un valūtas mijmaiņas līgumu pārvērtēšanas rezultāts uzrādīts bilances postenī "Pārvērtēšanas kots", bet biržā tirgto valūtas maiņas nākotnes līgumu pārvērtēšanas rezultāts, ņemot vērā veikto norēķinu, – peļņas un zaudējumu aprēķina postenī "Realizētie finanšu operāciju guvumi vai zaudējumi".

7. SPECIĀLĀS AIZŅĒMUMA TIESĪBAS, STARPTAUTISKAIS VALŪTAS FONDS

Atbilstoši likumam "Par Latvijas Republikas iestāšanos Starptautiskajā Valūtas fondā" Latvijas Banka pilda SVF depozitārija funkcijas un bez atlīdzības apkalpo SVF kontus, kuros uzskaitīti SVF turējumi dalībvalsts nacionālajā valūtā. SVF turējumi latos ietver Latvijas valdības parādzīmes, kontu Nr. 1, kas tiek izmantots finanšu darījumu veikšanai ar SVF, un kontu Nr. 2, kas tiek izmantots SVF administratīvo izmaksu segšanai un maksājumu saņemšanai.

Latvijas prasības pret SVF ietver SDR un Latvijas kvotu SVF. SDR ir SVF izveidoti starptautiskie rezervju aktīvi, kas tiek izmantoti darījumos starp SVF un tā dalībvalstīm. Kvota SVF atspoguļo attiecīgās valsts dalības apjomu SVF. Latvijas kvota SVF nodrošināta ar tam izsniegto Latvijas valdības parādzīmi un izteikta SDR.

Latvijas saistības pret SVF veido SVF turējumi latos un SVF asignējumi. 2013. gada beigās Latvijas Bankas bilancē uzrādītās prasības pret SVF veido SDR 95 692 tūkst. latu apjomā (2012. gada beigās – 83 367 tūkst. latu), bet saistības pret SVF veido SVF rīcībā esošie resursi 295 tūkst. latu apjomā (2012. gada beigās – 305 tūkst. latu), kas izvietoti SVF kontā Nr. 1 un Nr. 2.

Latvijas tīrās prasības/saistības pret SVF 2013. gada un 2012. gada beigās bija šādas.

	(tūkst. latu)		(tūkst. SDR)	
	2013	2012	2013	2012
Latvijas kvota SVF	112 543	116 238	142 100	142 100
SVF turējumi latos	-112 513	-116 207	-142 062	-142 062
Latvijas valdības parādzīmes	-112 218	-115 902	-141 690	-141 690
Konts Nr. 1	-281	-291	-355	-355
Konts Nr. 2	-14	-14	-17	-17
Rezerves pozīcija SVF	44	45	55	55
SDR	95 692	83 367	120 824	101 916
Vispārējais asignējums	-74 446	-76 890	-93 998	-93 998
Speciālais asignējums	-21 245	-21 942	-26 824	-26 824
Latvijas tīrās prasības/saistības(-) pret SVF	45	-15 420	57	-18 851

Rezerves pozīcija SVF ir starpība starp Latvijas kvotu SVF un SVF turējumiem latos, neietverot konta Nr. 2 atlikumu.

Prasības un saistības pret SVF izteiktas latos pēc Latvijas Bankas noteiktā SDR kursa gada beigās.

8. ĀRVALSTU KONVERTĒJAMĀS VALŪTAS

Latvijas Bankas ārzemju aktīvi ārvalstu konvertējamās valūtās galvenokārt ieguldīti augsti likvīdos parāda vērtspapīros un īstermiņa noguldījumos.

Ienākumus nesošo parāda vērtspapīru vērtībā ietverti uzkrātie procentu ienākumi (13 132 tūkst. latu 2013. gada beigās un 18 724 tūkst. latu 2012. gada beigās).

Bilances aktīvu posteņa "Ārvalstu konvertējamās valūtas" sadalījums 2013. gada un 2012. gada beigās bija šāds.

	(tūkst. latu)	
	2013	2012
Ārvalstu valdību, finanšu institūciju un nefinanšu sabiedrību parāda vērtspapīri	2 683 728	2 683 872
Pieprasījuma noguldījumi ārvalstu centrālajās bankās, kredītiestādēs un starptautiskajās institūcijās	1 107 133	991 831
Termiņnoguldījumi ārvalstu kredītiestādēs un citās ārvalstu finanšu institūcijās	12 051	3 611
Ārvalstu valūta kasē	12 625	13 339
Kopā	3 815 537	3 692 653

Ārvalstu konvertējamo valūtu aktīvu apgrūtinājumi minēti 46. skaidrojumā.

9. LĪDZDALĪBA EIROPAS CENTRĀLĀS BANKAS KAPITĀLĀ

Līdz ar Latvijas pievienošanos ES Latvijas Banka kļuva par ECB kapitāla daļu turētāju. Latvijas Bankas līdzdalības ECB kapitālā apjoms atbilstoši ECBS un ECB Statūtiem aprēķināts, pamatojoties uz datiem par katras attiecīgās ES valsts iedzīvotāju skaitu un iekšzemes kopprodukta apjomu, un to koriģē ik pēc pieciem gadiem vai agrāk, mainoties ES valstu skaitam.

2012. gada beigās Latvijas Bankas procentuālā daļa ECB kapitālā bija 0.2837%, kas atbilda 30 528 tūkst. eiro (21 455 tūkst. latu). Horvātijai 2013. gada 1. jūlijā pievienojoties ES, ES valstu skaits mainījās, tāpēc atbilstoši ECBS un ECB Statūtiem valstu centrālo banku daļas ECB kapitālā tika koriģētas. Tādējādi Latvijas Bankas daļa ECB kapitālā samazinājās līdz 0.2742%, kas atbilda 29 682 tūkst. eiro (20 861 tūkst. latu). Tā kā 2013. gada beigās Latvija neietilpa eiro zonā, ievērojot ECBS un ECB Statūtos noteiktos pārejas noteikumus un ECB Ģenerālpadoles lēmumu, Latvijas Banka bija veikusi minimālo ieguldījumu 1 113 tūkst. eiro (730 tūkst. latu; 2012. gada beigās – 1 145 tūkst. eiro jeb 750 tūkst. latu) jeb 3.75% apmērā no tās kopējās daļas parakstītajā ECB kapitālā (sk. arī 48. un 49. skaidrojumu).

ECB kapitāla daļas netiek tirgotas publiskā vērtspapīru tirgū, un Latvijas Bankas līdzdalības ECB kapitālā apjomu iespējams palielināt vai samazināt vienīgi šajā skaidrojumā minētajos gadījumos (sk. arī 2.14. skaidrojumu).

10. LĪDZDALĪBA STARPTAUTISKO NORĒĶINU BANKAS KAPITĀLĀ

2013. gada un 2012. gada beigās Latvijas Bankai piederēja 1 070 SNB akciju, kas atbilda 0.19% no kopējā SNB parakstītā un apmaksātā kapitāla.

Latvijas Bankas īpašumā esošo SNB akciju nominālvērtība ir 5 350 tūkst. SDR (katras akcijas nominālvērtība ir 5 tūkst. SDR), kas apmaksāta 1 338 tūkst. SDR jeb 25% apmērā (sk. arī 48. skaidrojumu). Latvijas Bankas bilancē 2013. gada un 2012. gada beigās SNB akcijas uzrādītas patiesajā vērtībā. SNB akcijas netiek tirgotas publiskā vērtspapīru tirgū. Pēc Latvijas Bankas vadības vērtējuma piemērotākā SNB akciju patiesās vērtības noteikšanas metode ir 70% no SNB tīrajiem aktīviem, pamatojoties uz aktuālākajiem revidētajiem SNB finanšu pārskatiem. Šo novērtēšanas metodi SNB izmantoja, nosakot tās emitēto akciju cenu, un arī Hāgas Starptautiskā tiesa to atzinusi par piemērotu akciju novērtēšanai, tās atpērkot no SNB bijušajiem privātajiem akcionāriem. Saskaņā ar SNB Statūtiem tās akcionāri ir vienīgi centrālās bankas. SNB akciju patiesā vērtība 2013. gada beigās bija 19 992 tūkst. latu (2012. gada beigās – 19 991 tūkst. latu; sk. arī 2.14. skaidrojumu).

11. PĀRĒJIE ĀRZEMJU AKTĪVI

	(tūkst. latu)	
	2013	2012
Ar nerezidentiem noslēgtie atvasinātie biržā netirgotie līgumi un valūtas maiņas tagadnes līgumi	12 830	37 001
Nākamo periodu izdevumi	420	740
Citi pārējie ārzemju aktīvi	83	226
Kopā	13 333	37 967

12. KREDĪTI KREDĪTIESTĀDĒM

2013. gada beigās Latvijas Banka bija izsniegusi galveno refinansēšanas operāciju kredītus 10 000 tūkst. latu apjomā (2012. gada beigās Latvijas Banka nebija izsniegusi kredītus kredītiestādēm).

13. PAMATLĪDZEKĻI

	(tūkst. latu)					
	Ēkas, teritorijas labiekārtošana un zeme	Mēbeles un biroja iekārtas	Naudas apstrādes iekārtas	Transport- līdzekļi	Pārējie pamat- līdzekļi	Kopā
2011. gada 31. decembrī						
Izmaksas	38 566	6 698	4 570	1 211	5 356	56 401
Uzkrātais nolietojums	-12 735	-5 226	-2 687	-821	-4 257	-25 726
Atlikusī pamatlīdzekļu vērtība	25 831	1 472	1 883	390	1 099	30 675
2012. gadā						
Pieaugums	2 872	552	25	–	476	3 925
Pārklasifikācija	-8	–	–	–	-27	-35
Atsavinātie un norakstītie pamatlīdzekļi	-1	-455	-12	-38	-38	-544
Izmaksu tīrās pārmaiņas	2 863	97	13	-38	411	3 346
Nolietojums	-1 715	-320	-240	-43	-281	-2 599
Atsavināto un norakstīto pamatlīdzekļu uzkrātais nolietojums	1	452	12	38	38	541
Uzkrātā nolietojuma tīrās pārmaiņas	-1 714	132	-228	-5	-243	-2 058
2012. gada 31. decembrī						
Izmaksas	41 429	6 795	4 583	1 173	5 767	59 747
Uzkrātais nolietojums	-14 449	-5 094	-2 915	-826	-4 500	-27 784
Atlikusī pamatlīdzekļu vērtība	26 980	1 701	1 668	347	1 267	31 963

(turpinājums)

(tūkst. latu)

	Ēkas, teritorijas labiekārtošana un zeme	Mēbeles un biroja iekārtas	Naudas apstrādes iekārtas	Transport- līdzekļi	Pārējie pamat- līdzekļi	Kopā
2013. gadā						
Pieaugums	87	268	361	15	62	793
Pārklasifikācija	–	–	–	–21	–1	–22
Atsavinātie un norakstītie pamatlīdzekļi	–	–117	–10	–	–167	–294
Izmaksu tīrās pārmaiņas	87	151	351	–6	–106	477
Nolietojums	–1 598	–354	–240	–41	–299	–2 532
Pārklasifikācija	–	–	–	21	–21	–
Atsavināto un norakstīto pamatlīdzekļu uzkrātais nolietojums	–	116	10	–	167	293
Uzkrātā nolietojuma tīrās pārmaiņas	–1 598	–238	–230	–20	–153	–2 239
2013. gada 31. decembrī						
Izmaksas	41 516	6 946	4 934	1 167	5 661	60 224
Uzkrātais nolietojums	–16 047	–5 332	–3 145	–846	–4 653	–30 023
Atlikusī pamatlīdzekļu vērtība	25 469	1 614	1 789	321	1 008	30 201

Latvijas Bankas īpašumā un valdījumā esošās zemes kopējā kadastrālā vērtība 2013. gada beigās bija 1 906 tūkst. latu (2012. gada beigās – 1 771 tūkst. latu; pārmaiņas saistītas ar zemes kadastrālās vērtības maiņu). Latvijas Bankas bilanci zeme uzrādīta sākotnējo izmaksu vērtībā (2013. gada un 2012. gada beigās – 1 669 tūkst. latu).

Latvijas Bankas līgumsaistības par pamatlīdzekļu iegādi 2013. gada beigās bija 211 tūkst. latu (2012. gada beigās – 165 tūkst. latu).

14. NOMA

Latvijas Bankas iznomātie aktīvi ietver telpas un iekārtas, kas Latvijas Bankas bilanci uzrādītas pamatlīdzekļu sastāvā. Aktīvu nomas līgumi, kuros Latvijas Banka ir iznomātājs, ir operatīvās nomas līgumi. Nomā maksājumus, izņemot tos, kuri tieši pārskaitīti valsts budžetā, atzīst par peļņas un zaudējumu aprēķinā proporcionāli attiecīgā līguma darbības laikam. Iznomāto aktīvu nolietojums aprēķināts saskaņā ar 2.17. skaidrojumā aprakstītajiem principiem un atzīts par peļņas un zaudējumu aprēķinā.

Iznomāto aktīvu uzskaites vērtība 2013. gada un 2012. gada beigās bija šāda.

(tūkst. latu)

2012. gada 31. decembrī	
Izmaksas	1 163
Uzkrātais nolietojums	–580
Atlikusī pamatlīdzekļu vērtība	583
2013. gada 31. decembrī	
Izmaksas	1 167
Uzkrātais nolietojums	–614
Atlikusī pamatlīdzekļu vērtība	553

15. PĀRĒJIE VIETĒJIE AKTĪVI

(tūkst. latu)

	2013	2012
Nemateriālie aktīvi	462	405
Nākamo periodu izdevumi	156	161
Ar rezidentiem noslēgtie valūtas maiņas tagadnes līgumi	–	73
Citi pārējie vietējie aktīvi	116	255
Kopā	734	894

16. NEMATERIĀLIE AKTĪVI

(tūkst. latu)

2011. gada 31. decembrī	
Izmaksas	3 970
Uzkrātā amortizācija	–3 530
Atlikusī nemateriālo aktīvu vērtība	440
2012. gadā	
Pieaugums	218
Pārklasifikācija	35
Izmaksu tīrās pārmaiņas	253
Amortizācija	–288
Uzkrātās amortizācijas tīrās pārmaiņas	–288
2012. gada 31. decembrī	
Izmaksas	4 223
Uzkrātā amortizācija	–3 818
Atlikusī nemateriālo aktīvu vērtība	405
2013. gadā	
Pieaugums	157
Pārklasifikācija	22
Izslēgtie nemateriālie aktīvi	–18
Izmaksu tīrās pārmaiņas	161
Amortizācija	–122
Izslēgto nemateriālo aktīvu uzkrātā amortizācija	18
Uzkrātās amortizācijas tīrās pārmaiņas	–104
2013. gada 31. decembrī	
Izmaksas	4 384
Uzkrātā amortizācija	–3 922
Atlikusī nemateriālo aktīvu vērtība	462

17. ĀRVALSTU KONVERTĒJAMĀS VALŪTAS

2013. gada beigās saistības ārvalstu konvertējamās valūtās galvenokārt veidoja Latvijas Bankas darījumu ar atvasinātajiem finanšu instrumentiem nodrošināšanai saņemtās naudas līdzekļu ķīlas, kā arī līdzekļi EK kontā norēķiniem eiro. EK konts tiek izmantots ES valstu budžeta līdzekļu pārdalei (sk. arī 18. skaidrojumu).

	(tūkst. latu)	
	2013	2012
Saņemtās naudas līdzekļu ķīlas	5 853	15 279
EK pieprasījuma noguldījumi	2 390	1 488
Pārējās saistības	693	2 008
Kopā	8 936	18 775

18. CITU STARPTAUTISKO INSTITŪCIJU NOGULDĪJUMI LATOS

Citu starptautisko institūciju noguldījumus latos galvenokārt veido līdzekļi EK kontā norēķiniem latos, kas tiek izmantots Latvijas valdības maksājumu veikšanai ES budžetā (sk. arī 17. skaidrojumu).

	(tūkst. latu)	
	2013	2012
EK pieprasījuma noguldījumi	2 783	2 965
Pārējie noguldījumi	495	376
Kopā	3 278	3 341

19. PĀRĒJĀS ĀRZEMJU SAISTĪBAS

	(tūkst. latu)	
	2013	2012
Ar nerezidentiem noslēgtie atvasinātie biržā netirgotie līgumi un valūtas maiņas tagadnes līgumi	6 799	1 977
Veicamie maksājumi	–	607
Uzkrātie izdevumi	1 290	309
Citas pārējās ārzemju saistības	30	34
Kopā	8 119	2 927

20. LATI APGROZĪBĀ

2013. gada beigās apgrozībā bija banknotes ar kopējo nominālvērtību 563 557 tūkst. latu un apgrozības monētas ar kopējo nominālvērtību 67 198 tūkst. latu (2012. gada beigās – attiecīgi 1 160 654 tūkst. latu un 73 493 tūkst. latu). Skaidrās naudas apgrozībā samazinājums 2013. gadā galvenokārt saistīts ar plānoto eiro ieviešanu 2014. gada 1. janvārī.

Emitēto 999. raudzes 100 latu zelta apgrozības monētu un jubilejas un piemiņas monētu kopējā nominālvērtība 2013. gada beigās bija attiecīgi 1 989 tūkst. latu un 1 836 tūkst. latu (2012. gada beigās – attiecīgi 1 989 tūkst. latu un 1 613 tūkst. latu). Šīs apgrozībā esošās monētas nav ietvertas bilances postenī "Lati apgrozībā" (sk. arī 2.21. un 2.22. skaidrojumu).

21. KREDĪTIESTĀŽU NOGULDĪJUMI

Kredītiestāžu noguldījumi ietver iekšzemes kredītiestāžu Latvijas Bankā atvērto norēķinu kontu atlikumus, kā arī no tām pieņemtos latu noguldījumus uz nakti un uz septiņām dienām (noguldījumu iespējas). Minētās kredītiestādes nogulda līdzekļus Latvijas Bankā tās noteikto obligāto rezervju prasību izpildes nodrošināšanai, kā arī starpbanku un klientu maksājumu un ar Latvijas Bankas monetārās politikas instrumentu izmantošanu saistīto norēķinu veikšanai. Latvijas Bankas noteiktā noguldījumu iespējas uz nakti un uz septiņām dienām procentu likme 2013. gada beigās bija attiecīgi 0.05% un 0.075% (noguldījumu iespējas uz nakti un uz septiņām dienām procentu likme 2012. gada beigās bija attiecīgi 0.05% un 0.075%).

	(tūkst. latu)	
	2013	2012
Norēķinu kontu atlikumi latos	2 007 883	857 728
Norēķinu kontu atlikumi eiro	813 154	567 191
Noguldījumu iespēja uz nakti latos	33 000	11 930
Noguldījumu iespēja uz septiņām dienām latos	47 000	251 500
Kopā	2 901 037	1 688 349

2013. gada beigās kredītiestāžu norēķinu kontu atlikumi latos ietver arī kredītiestāžu Latvijas Bankai nodoto finanšu nodrošinājumu atbilstoši Latvijas Bankas padomes noteiktās eiro banknošu un monētu priekšpiegādes un priekšpiegādes otrās fāzes kārtības prasībām 206 076 tūkst. latu apjomā.

22. VALDĪBAS NOGULDĪJUMI

Valdības noguldījumi ietver Latvijas Bankas pieņemtos Valsts kases pieprasījuma noguldījumus, Latvijas Bankai veicot Latvijas valdības finanšu aģenta funkcijas.

	(tūkst. latu)	
	2013	2012
Pieprasījuma noguldījumi latos	125 006	441 218
Pieprasījuma noguldījumi ārvalstu valūtās	114 181	319 934
Kopā	239 187	761 152

23. CITU FINANŠU INSTITŪCIJU NOGULDĪJUMI

Citu finanšu institūciju noguldījumi galvenokārt ietver FKTK un tās pārvaldībā esošo Noguldījumu garantiju fonda un Apdrošināto aizsardzības fonda līdzekļus 8 038 tūkst. latu apjomā (2012. gada beigās – 9 080 tūkst. latu).

24. PĀRĒJĀS VIETĒJĀS SAISTĪBAS

	(tūkst. latu)	
	2013	2012
Uzkrātie izdevumi un tamlīdzīgas saistības	2 577	1 669
Nodokļu saistības	148	96
Citas pārējās vietējās saistības	691	425
Kopā	3 416	2 190

25. NODOKĻI

(tūkst. latu)

	IIN	VSAOI (darba devējs)	VSAOI (darba ņēmējs)	NĪN	PVN	Pārējie nodokļi un nodevas	Kopā
Saistības 2011. gada 31. decembrī	0	0	0	0	69	0	69
2012. gadā							
Aprēķināts	2 074	2 430	1 097	89	505	1	6 196
Atlikto saistību samazinājums	0	-27	0	0	0	0	-27
Samaksāts	-2 074	-2 403	-1 097	-89	-478	-1	-6 142
Saistības 2012. gada 31. decembrī	0	0	0	0	96	0	96
2013. gadā							
Aprēķināts	2 066	2 578	1 137	100	525	4	6 410
Atlikto saistību samazinājums	0	-88	0	0	0	0	-88
Samaksāts	-2 066	-2 489	-1 137	-100	-411	-2	-6 205
Saistību pārrēķins	-	-	-	-	-65	-	-65
Saistības 2013. gada 31. decembrī	0	1	0	0	145	2	148

Papildus šajā skaidrojumā uzrādītajiem nodokļu maksājumiem Latvijas Banka valsts ieņēmumos ieskaita pārskata gadā gūtās peļņas daļu 65% apmērā, t.sk. maksājumu par valsts kapitāla izmantošanu (2013. gadā – 22 075 tūkst. latu; 2012. gadā – 20 818 tūkst. latu; sk. arī 26. un 45. skaidrojumu). Latvijas Banka nav uzņēmumu ienākuma nodokļa maksātāja.

26. KAPITĀLS UN REZERVES

(tūkst. latu)

	Pamatkapitāls	Rezerves kapitāls	Pārvērtēšanas konts	Pārskata gada peļņa	Kapitāls un rezerves
2011. gada 31. decembrī	25 000	148 587	121 547	32 028	327 162
2012. gadā					
Tīrās pārmaiņas pārvērtēšanas, realizēšanas un norakstīšanas rezultātā	x	x	21 698	x	21 698
Valsts ieņēmumos ieskaitītā peļņas daļa	x	x	x	-20 818	-20 818
Rezerves kapitālā ieskaitītā peļņas daļa	x	11 210	x	-11 210	0
Pārskata perioda peļņa	x	x	x	33 961	33 961
2012. gada 31. decembrī	25 000	159 797	143 245	33 961	362 003
2013. gadā					
Tīrās pārmaiņas pārvērtēšanas, realizēšanas un norakstīšanas rezultātā	x	x	-51 080	x	-51 080
Valsts ieņēmumos ieskaitītā peļņas daļa	x	x	x	-22 075	-22 075
Rezerves kapitālā ieskaitītā peļņas daļa	x	11 886	x	-11 886	0
Pārskata perioda peļņa	x	x	x	41 464	41 464
2013. gada 31. decembrī	25 000	171 683	92 165	41 464	330 312

Latvijas Bankas kapitālu veido pamatkapitāls, rezerves kapitāls un bilances postenis "Pārvērtēšanas konts", kā arī nesadalītā pārskata gada peļņa. Latvijas Banka ar saviem lēmumiem neietekmē pamatkapitāla un rezerves kapitāla veidošanas, kā arī peļņas sadales kārtību, jo tā noteikta likumā "Par Latvijas Banku". Bilances postenis "Pārvērtēšanas konts" ietver finanšu instrumentu un zelta pozitīvo pārvērtēšanas rezultātu. Grāmatvedības politika, kas saskaņota ar tiesību aktos par grāmatvedību un finanšu pārskatu sniegšanu

ECBS noteiktajiem grāmatvedības pamatprincipiem un aprakstīta 2. skaidrojumā, nosaka, ka tikai pēc finanšu instrumenta atsavināšanas vai norēķinu veikšanas realizētie guvumi tiek atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā, bet nerealizētie guvumi – bilances postenī "Pārvērtēšanas kots", jo tas veicina kapitāla saglabāšanu finanšu instrumentu cenu, procentu likmju un valūtas kursu pārmaiņu apstākļos.

Normatīvie akti nenosaka kapitāla pietiekamības prasības centrālajai bankai, tomēr Latvijas Bankas kapitāla apjomam jābūt atbilstošam, lai veicinātu uzticēšanos Latvijas Bankas īstenotajai monetārajai politikai un nodrošinātu Latvijas Bankas darbību un finansiālo neatkarību, īstenojot likumā "Par Latvijas Banku" noteiktos uzdevumus. Monetārās politikas īstenošana, kā arī pakļautība citiem finanšu un darbības riskiem var negatīvi ietekmēt Latvijas Bankas ienākumus vai radīt zaudējumus, kas sedzami no Latvijas Bankas kapitāla un rezervēm.

Latvijas Bankas pamatkapitālu veido valsts piešķirtie līdzekļi un Latvijas Bankas peļņas atskaitījumi. Latvijas Bankas pamatkapitāls sasniedzis likumā "Par Latvijas Banku" noteikto apjomu.

Likums "Par Latvijas Banku" nosaka, ka Latvijas Banka valsts ieņēmumos ieskaita pārskata gadā gūtās peļņas daļu, kas aprēķināta, piemērojot likumā "Par uzņēmumu ienākuma nodokli" rezidentiem noteikto nodokļa likmi, un veic maksājumu par valsts kapitāla izmantošanu 50% apmērā no pārskata gadā gūtās peļņas. 2013. gada un 2012. gada beigās spēkā esošā Latvijas rezidentiem noteiktā uzņēmumu ienākuma nodokļa likme bija 15%. Tādējādi valsts ieņēmumos 15 dienu laikā pēc tam, kad Latvijas Bankas padome apstiprinājusi 2013. gada pārskatu, ieskaitāmi 65% no Latvijas Bankas pārskata gadā gūtās peļņas. 2014. gadā no 2013. gadā gūtās peļņas valsts ieņēmumos ieskaitāmi 26 952 tūkst. latu (38 349 tūkst. eiro).

Pēc minēto atskaitījumu veikšanas saskaņā ar likumu "Par Latvijas Banku" Latvijas Bankas peļņas atlikums ieskaitāms rezerves kapitālā. Rezerves kapitāls izveidots iespējamo zaudējumu segšanai.

Bilances posteņa "Pārvērtēšanas kots" pārmaiņas 2013. un 2012. gadā bija šādas.

(tūkst. latu)

	2013	Norak- stīšana	Pārvēr- tēšana	Realī- zēšana	2012	Norak- stīšana	Pārvēr- tēšana	Realī- zēšana	2011
Sākotnējais pārvērtēšanas kots	24 018	x	x	–	24 018	x	x	–	24 018
Ārvalstu valūtas un zelta pārvērtēšanas rezultāts	30 277	108	–23 912	–1 712	55 793	103	6 253	–145	49 582
Parāda vērtspapīru pārvērtēšanas rezultāts	19 641	4 771	–6 628	–23 708	45 206	1 482	27 567	–14 532	30 689
Pašu kapitāla instrumentu pārvērtēšanas rezerve	18 229	–	1	–	18 228	–	995	–	17 233
Biržā netirgoto procentu likmju mijmaiņas līgumu pārvērtēšanas rezultāts	–	–	–	–	–	–	–	–25	25
Kopā	92 165	4 879	–30 539	–25 420	143 245	1 585	34 815	–14 702	121 547

Sākotnējais pārvērtēšanas kots izveidots, ieskaitot tajā pirms grāmatvedības politikas maiņas 2007. gada 1. janvārī uzkrāto finanšu instrumentu un zelta pārvērtēšanas rezultātu; savukārt pašu kapitāla instrumentu pārvērtēšanas rezerve izveidota, lai uzskaitītu SNB akciju pārvērtēšanas rezultātu.

27. ATVASINĀTIE FINANŠU INSTRUMENTI UN VALŪTAS MAIŅAS TAGADNES LĪGUMI

Lai pārvaldītu ar ārējām rezervēm saistīto procentu likmju risku un valūtas risku, Latvijas Banka veic darījumus ar biržā netirgotajiem valūtas maiņas nākotnes un tagadnes līgumiem, valūtas un procentu likmju mijmaiņas līgumiem un biržā tirgotajiem procentu likmju un valūtas maiņas nākotnes līgumiem. Īstenojot monetāro politiku, Latvijas Banka 2013. un 2012. gadā veica arī valūtas maiņas tagadnes darījumus.

(tūkst. latu)

	Līgumvērtība vai nosacītā vērtība		Uzskaites vērtība			
	2013	2012	Aktīvi		Saistības	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Ar nerezidentiem noslēgtie atvasinātie biržā netirgotie līgumi un valūtas maiņas tagadnes līgumi						
Valūtas maiņas nākotnes līgumi un valūtas mijmaiņas līgumi	2 490 620	2 462 085	10 059	36 805	6 443	1 660
Valūtas maiņas tagadnes līgumi	187 442	66 645	2 565	38	–	196
Vērtspapīru nākotnes darījumi	171 958	249 195	206	158	356	121
Kopā	x	x	12 830	37 001	6 799	1 977
Ar rezidentiem noslēgtie valūtas maiņas tagadnes līgumi						
Valūtas maiņas tagadnes līgumi	–	22 229	–	73	–	–
Kopā	x	x	–	73	–	–
Ar nerezidentiem noslēgtie atvasinātie biržā tirgotie līgumi						
Procentu likmju nākotnes līgumi	696 781	957 105	x	x	x	x
Valūtas maiņas nākotnes līgumi	129 214	154 718	x	x	x	x

Atvasināto biržā netirgoto līgumu un valūtas maiņas tagadnes līgumu uzskaites vērtība bilancē uzrādīta attiecīgajos pārējo aktīvu vai pārējo saistību posteņos (sk. arī 11., 15. un 19. skaidrojumu). Tā kā par atvasināto biržā tirgto līgumu patiesās vērtības pārmaiņām veikts norēķins, tās uzrādītas kā pieprasījuma noguldījumi bilances aktīvu postenī "Ārvalstu konvertējamās valūtas".

2013. gada un 2012. gada beigās Latvijas Bankas noslēgto biržā netirgoto līgumu, kuri nav novērtēti patiesajā vērtībā, uzskaites vērtība būtiski neatšķīrās no šo līgumu patiesās vērtības. To uzskaites vērtības un tīrās patiesās vērtības salīdzinājums 2013. gada un 2012. gada beigās bija šāds.

(tūkst. latu)

	Tīrā patiesā vērtība		Tīrā uzskaites vērtība		Starpība	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Ar nerezidentiem noslēgtie atvasinātie biržā netirgotie līgumi un valūtas maiņas tagadnes līgumi						
Valūtas maiņas nākotnes līgumi un valūtas mijmaiņas līgumi	3 650	34 899	3 616	35 145	34	–246
Valūtas maiņas tagadnes līgumi	2 566	–158	2 565	–158	1	–
Kopā	6 216	34 741	6 181	34 987	35	–246
Ar rezidentiem noslēgtie valūtas maiņas tagadnes līgumi						
Valūtas maiņas tagadnes līgumi	–	73	–	73	–	–
Kopā	–	73	–	73	–	–

NOZĪMĪGĀKIE RISKI UN TO PĀRVALDĪŠANAS PRINCIPI

28. RISKU PĀRVALDĪŠANA

Galvenie ar Latvijas Bankas darbību saistītie riski ir finanšu riski un darbības riski. Latvijas Bankas risku pārvaldīšanu organizē un veic saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas risku pārvaldīšanas politiku". Latvijas Bankas valde izveidojusi Latvijas Bankas padomes noteiktajiem pamatprincipiem atbilstošu risku pārvaldības sistēmu, kas tiek pilnveidota, ievērojot finanšu tirgus attīstību un pārmaiņas ārējā vidē un Latvijas Bankas darbībā. Latvijas Bankas finanšu risku un darbības risku pārvaldīšanu pārbauda Iekšējā audita pārvalde. Minēto risku pārvaldīšanu pārbauga Latvijas Bankas drošības uzraudzības komisija, Latvijas Bankas revīzijas komiteja un Latvijas Bankas budžeta komisija, kurās darbojas Latvijas Bankas padomes locekļi.

28.1. FINANŠU RISKI

Nozīmīgākie finanšu riski, kam ikdienā pakļauta Latvijas Banka, ir tirgus risks (cenas, procentu likmju un valūtas risks), kredītrisks un likviditātes risks.

Latvijas Banka ar tās ārējām rezervēm saistītos finanšu riskus pārvalda saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto kārtību, kurā noteiktās ieguldījumu politikas galvenie principi izklāstīti 4. skaidrojumā. Ārējās rezerves tiek pārvaldītas, tās sagrupējot dažādos ieguldījumu portfeļos. Katram finanšu instrumentu ieguldījumu portfeļa veidam noteikti neitrālā portfeļa parametri, kas raksturo attiecīgā ieguldījumu portfeļa finanšu risku pieņemamo lielumu (līmeni) un ienesīguma mērķi. Tirgus operāciju pārvaldes Riska vadības daļa katru darbadienu kontrolē ārējo rezervju atbilstību noteiktajām prasībām.

2013. gadā mainīti daudzvalūtu fiksēta ienākuma vērtspapīru indeksam piesaistītā portfeļa neitrālā portfeļa parametri, lai palielinātu neitrālā portfeļa diversifikāciju un samazinātu kredītrisku.

Ārējo rezervju, t.sk. ar tām saistīto finanšu risku, pārvaldīšanai izveidotā Latvijas Bankas investīciju komiteja izstrādā ieguldījumu pārvaldīšanas stratēģiju, apstiprina ieguldījumu veikšanas taktiku un nosaka detalizētākus finanšu risku limitus, kā arī pārbauga ārējo rezervju pārvaldītāju darbību. Latvijas Bankas investīciju komiteja reizi ceturksnī pārskata ieguldījumu stratēģiju, bet reizi nedēļā saņem un izvērtē finanšu ieguldījumu portfeļu vadītāju ziņojumus par notikumiem finanšu tirgos un viņu sagatavotās finanšu tirgus attīstības prognozes, finanšu risku vadītāju ziņojumus, kā arī apstiprina ieguldījumu pārvaldīšanas taktiku nākamajai nedēļai. Reizi divos mēnešos Tirgus operāciju pārvalde informē Latvijas Bankas padomi par ieguldījumu pārvaldīšanas rezultātiem.

28.1.1. Tirgus risks

Tirgus risks raksturo iespēju ciest zaudējumus finanšu tirgus faktoru (piemēram, procentu likmju vai valūtas kursu) nelabvēlīgu pārmaiņu dēļ.

Procentu likmju risku Latvijas Bankai galvenokārt rada ieguldījumi procentu likmju maiņai pakļautos ārvalstu parāda vērtspapīros un atvasinātajos procentu likmju finanšu instrumentos, kas izmantoti ārējo rezervju pārvaldīšanas ietvaros. Latvijas Banka pārvalda procentu likmju risku, izmantojot katram ieguldījumu portfelim atsevišķi noteikto modificētā procentu riska indeksa (*modified duration*) limitu.

Latvijas Bankas pakļautību valūtas riskam nosaka tās ārējo rezervju struktūra, ko nevar izveidot atbilstoši Latvijas Bankas saistību parametriem. Latvijas Banka pārvalda valūtas risku, nosakot atklāto valūtas pozīciju limitus un izmantojot sekošanas novirzi (*tracking error*). Sekošanas novirzi aprēķina kā ieguldījumu portfeļa un attiecīgā neitrālā portfeļa gaidāmo gada ienesīgumu starpības standartnovirzi. Daudzvalūtu fiksēta ienākuma vērtspapīru indeksam piesaistītajos portfeļos un ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru indeksam piesaistītajos portfeļos iekļauto ārējo rezervju (sk. 4. skaidrojumu) kopējais

tirgus risks un kredītrisks tiek ierobežots, nosakot maksimāli pieļaujamo sekošanas novirzi. Sekošanas novirze 2013. un 2012. gadā atspoguļota 31. skaidrojumā.

Ieguldījumu portfeļu, izņemot piesaistīto rezervju portfeļus, neitrālā portfeļa valūta ir eiro. Piesaistīto rezervju portfeļiem neitrālo valūtas struktūru veido atbilstoši attiecīgo saistību parametriem. Novirzes no neitrālās valūtas struktūras rada atklāto valūtas pozīciju. Lai panāktu atklāto valūtas pozīciju atbilstību limitiem, Latvijas Banka ierobežo valūtas risku, izmantojot biržā netirgotos valūtas maiņas nākotnes līgumus un valūtas mijmaiņas līgumus un biržā tirgotos valūtas maiņas nākotnes līgumus.

Tirgus operāciju pārvaldes Riska vadības daļa katru darbadienu kontrolē ieguldījumu portfeļu modificētā procentu likmju riska indeksa un atklāto valūtas pozīciju atbilstību Latvijas Bankas padomes pieņemtajai kārtībai un attiecīgajiem Latvijas Bankas investīciju komitejas lēmumiem.

Latvijas Bankas pakļautība tirgus riskam (stāvoklis 2013. gada un 2012. gada beigās) atspoguļota 29.–31. skaidrojumā.

28.1.2. Kredītrisks

Kredītrisks raksturo iespēju ciest zaudējumus darījuma partnera saistību neizpildes dēļ. Latvijas Bankai kredītrisks galvenokārt rodas, veicot ieguldījumus ārvalstu finanšu instrumentos, kā arī izsniedzot īstermiņa kredītus iekšzemes kredītiestādēm.

Latvijas Banka ierobežo ar ieguldījumiem ārvalstu finanšu instrumentos saistīto kredītrisku, nosakot limitus ieguldījumiem ar dažādu kredītkvalitāti. Kredītkvalitāte tiek noteikta, pamatojoties uz starptautisko kredītreitingu aģentūru *Fitch Ratings*, *Moody's Investors Service* un *Standard & Poor's* noteiktajiem kredītreitingiem. Ieguldījumus atļauts veikt OECD valstīs reģistrētajos noteiktas kredītkvalitātes finanšu instrumentos. Ierobežojumi noteikti arī maksimālajam ieguldījumu apjomam vienas grupas finanšu instrumentos, kā arī ar vienu partneri noslēgto un viena emitenta emitēto finanšu instrumentu apjomam. Nākotnes darījumi ar nekustamo īpašumu nodrošinātiem vērtspapīriem daļēji nodrošināti ar īstermiņa finanšu instrumentiem. Lai samazinātu kredītrisku attiecībā uz biržā netirgoto atvasināto finanšu instrumentu darījuma partneriem, Latvijas Banka slēdz ar tiem Starptautiskās Mijmaiņas darījumu un atvasināto finanšu instrumentu asociācijas (*International Swaps and Derivatives Association, Inc.*; ISDA) standartizētos līgumus (*ISDA Master Agreement*) un to pielikumus par finanšu nodrošinājumu (*Credit Support Annex*), kā arī ārējie rezervju pārvaldītāji slēdz ar darījuma partneriem *Treasury Market Practices Group* (TMPG) standartizētos līgumus (*Master Securities Forward Transaction Agreement*), nodrošinot ķīlu pārraudzību. Lai kontrolētu ar Latvijas Bankas ārzemju operācijām saistīto kredītrisku, Tirgus operāciju pārvaldes Riska vadības daļa katru darbadienu uzrauga esošā kredītriska atbilstību Latvijas Bankas padomes pieņemtajai kārtībai.

Iekšzemes kredītiestādēm izsniegtie īstermiņa kredīti 2013. un 2012. gadā bija nodrošināti ar Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīriem (tālāk tekstā – valdības vērtspapīri) un privātā sektora parāda vērtspapīriem atbilstoši Latvijas Bankas padomes noteiktajām prasībām. Tirgus operāciju pārvalde regulāri kontrolē šo vērtspapīru emitentu kredītreitingu atbilstību Latvijas Bankas padomes noteiktajām prasībām, kā arī attiecīgo kredītu nodrošinājuma pietiekamību.

Latvijas Bankas pakļautība kredītriskam (stāvoklis 2013. gada un 2012. gada beigās) atspoguļota 33.–35. skaidrojumā.

28.1.3. Likviditātes risks

Likviditātes risks raksturo iespēju, ka saistības netiks izpildītas laikus. Latvijas Bankai likviditātes risks galvenokārt rodas tāpēc, ka nepieciešams nodrošināt ārvalstu valūtas

līdzekļus ārvalstu valūtas pārdošanas darījumiem ar kredītiestādēm, kā arī Latvijas valdības un citu institūciju noguldījumu atmaksai. Latvijas Banka pārvalda likviditātes risku, ārējās rezerves ieguldot likvīdos starptautisko institūciju, ārvalstu valdību un korporatīvā sektora emitētajos parāda vērtspapīros, īstermiņa noguldījumos ārvalstu finanšu institūcijās un citos finanšu instrumentos. Ieguldījumi tiek veikti tā, lai nodrošinātu Latvijas Bankas saistību savlaicīgu izpildi. Latvijas Bankas naudas un tās ekvivalentu struktūra atspoguļota 44. skaidrojumā. Latvijas Bankas aktīvu un saistību likviditātes struktūra 2013. gada un 2012. gada beigās atspoguļota 32. skaidrojumā.

Latvijas Banka pārvalda likviditātes risku, arī nosakot ierobežojumus maksimālajam ieguldījumu apjomam vienas grupas finanšu instrumentos, kā arī viena emitenta emitēto finanšu instrumentu apjomam.

28.2. DARBĪBAS RISKI

Darbības riski raksturo iespēju ciest finansiālus un nefinansiālus zaudējumus nepiemērota vai kļūdaina darbības procesa, personu rīcības, informācijas vai inženiertehniskas sistēmas darbības vai ārēju apstākļu ietekmes dēļ.

Latvijas Bankas darbības risku pārvaldīšanu atbilstoši Latvijas Bankas padomes noteiktajiem pamatprincipiem īsteno Latvijas Bankas valde, kas izveidojusi Latvijas Bankas darbības risku vadības komiteju, kura ikdienā nodrošina darbības risku pārvaldīšanas procesa ietvaros veicamo pasākumu koordināciju un sniedz atbalstu Latvijas Bankas valdei darbības risku pārvaldīšanas jomā. Komiteju vada Latvijas Bankas valdes loceklis, un tajā darbojas Latvijas Bankas darbības risku vadītājs, darbības nepārtrauktības vadītājs, informācijas drošības vadītājs, informācijas sistēmu drošības vadītājs un Aizsardzības pārvaldes vadītājs.

Lai veicinātu sekmīgu eiro ieviešanu Latvijā, galvenā uzmanība 2013. gadā bija pievērsta ar Latvijas Bankas integrāciju Eirosistēmā saistīto risku pārvaldīšanai. 2013. gadā tika pilnveidota riska notikumu uzskaitē, sasaistot Latvijas Bankas darbības risku reģistru ar starpgadījumu, incidentu un citu notikumu reģistru.

Latvijas Bankas informācijas un informācijas sistēmu drošības pārvaldīšanu organizē un veic atbilstoši Latvijas Bankas padomes apstiprinātajai "Latvijas Bankas informācijas un informācijas sistēmu drošības politikai". Lai nodrošinātu informācijas konfidencialitāti, pieejamību un integritāti, Latvijas Bankā informāciju klasificē pēc konfidencialitātes un aizsargā pret nesankcionētu izpaušanu vai izmantošanu. Latvijas Bankas informācijas sistēmām atkarībā no to ietekmes uz procesu izpildi un apstrādātās informācijas konfidencialitātes un integritātes prasībām nosaka klasifikācijas līmeni. Latvijas Bankas informācijas sistēmu īpašnieki sadarbībā ar Informācijas sistēmu pārvaldi noteikuši informācijas sistēmas lietošanas nosacījumus un piekļuves tiesības, kā arī nodrošina attiecīgās informācijas sistēmas risku analīzes veikšanu, ko koordinē Latvijas Bankas informācijas sistēmu drošības vadītājs, kurš arī pārtrauga risku analīzē noteikto risku ierobežošanas pasākumu īstenošanu. Informācijas sistēmu pārvalde nodrošina Latvijas Bankas informācijas sistēmu infrastruktūras funkcionalitātes un veikspējas atbilstību informācijas sistēmām izvirzītajām prasībām un tās drošu un nepārtrauktu darbību. Latvijas Bankā regulāri tiek analizēti informācijas sistēmu drošības apdraudējumi un pilnveidoti aizsardzības pasākumi un rīki.

Latvijas Bankas darbības nepārtrauktības pārvaldīšanu organizē un veic saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas darbības nepārtrauktības pārvaldīšanas politiku", ievērojot starptautiski atzītus standartus un ECB rekomendācijas darbības nepārtrauktības pārvaldīšanas jomā. Latvijas Bankā tiek nodrošināta regulāra darbinieku izglītošana informācijas un informācijas sistēmu drošības, risku pārvaldīšanas un darbības nepārtrauktības pārvaldīšanas jomā.

Latvijas Bankas amatpersonu un darbinieku fizisko drošību un drošu, pret fiziskiem apdraudējumiem aizsargātu vidi Latvijas Bankas objektos un naudas un citu vērtību pārvadājumos organizē un nodrošina saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas fiziskās drošības politiku" un citiem Latvijas Bankas tiesību aktiem, kas regulē Latvijas Bankas fiziskās drošības pārvaldīšanas kārtību. Latvijas Bankas darbiniekiem tiek organizētas mācības rīcībai ugunsgrēka un evakuācijas gadījumā, kā arī regulāri notiek Aizsardzības pārvaldes darbinieku mācības viņu sagatavotības uzturēšanai un pilnveidei.

Darbības risku ierobežošanas pasākumu ietvaros Latvijas Banka ir apdrošināta pret noteiktu darbības risku iespējamām sekām.

2013. gadā Latvijas Banka netika pakļauta apdraudējumiem, kuri būtiski ietekmētu vai traucētu tās darbību.

29. VALŪTU STRUKTŪRA¹

(tūkst. latu)

	LVL	EUR	USD	JPY	Zelts	Pārējie	Kopā
2013. gada 31. decembrī							
Aktīvi							
Ārzemju aktīvi	13 084	1 963 444	1 155 153	265 456	153 157	548 147	4 098 441
Vietējie aktīvi	40 910	28	–	–	–	–3	40 935
KOPĀ AKTĪVI	53 994	1 963 472	1 155 153	265 456	153 157	548 144	4 139 376
Saistības							
Ārzemju saistības	13 914	9 505	1 000	23	–	241	24 683
Lati apgrozībā	630 755	–	–	–	–	–	630 755
Vietējās saistības	2 225 702	866 880	42 086	7 347	–	11 611	3 153 626
KOPĀ SAISTĪBAS	2 870 371	876 385	43 086	7 370	–	11 852	3 809 064
Bilances tīrā pozīcija	–2 816 377	1 087 087	1 112 067	258 086	153 157	536 292	330 312
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu tīrā pozīcija	–	1 926 382	–1 102 690	–131 926	–153 154	–532 581	6 031
Bilances un ārpusbilances tīrā pozīcija	–2 816 377	3 013 469	9 377	126 160	3	3 711	336 343
Bilances un ārpusbilances tīrās pozīcijas struktūra (%)	x	95.6	0.3	4.0	0	0.1	100.0
Neitrālā valūtas struktūra (%)	x	100.0	0	0	0	0	100.0
2012. gada 31. decembrī							
KOPĀ AKTĪVI	70 564	1 935 506	1 315 386	263 702	218 750	282 427	4 086 335
KOPĀ SAISTĪBAS	2 816 655	815 414	67 475	8 241	–	16 547	3 724 332
Bilances tīrā pozīcija	–2 746 091	1 120 092	1 247 911	255 461	218 750	265 880	362 003
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu tīrā pozīcija	–	2 004 323	–1 234 596	–254 185	–219 009	–261 436	35 097
Bilances un ārpusbilances tīrā pozīcija	–2 746 091	3 124 415	13 315	1 276	–259	4 444	397 100
Bilances un ārpusbilances tīrās pozīcijas struktūra (%)	x	99.5	0.4	0	0	0.1	100.0
Neitrālā valūtas struktūra (%)	x	100.0	0	0	0	0	100.0

¹ SDR denominētie aktīvi un saistības, kas pakļautas ar SDR saistītam valūtas riskam, t.sk. saistības pret SVF, uzrādītas atbilstoši SDR valūtu groza struktūrai.

30. PROCENTU LIKMJU MAIŅAS TERMIŅŠ

Tabulā atspoguļoti Latvijas Bankas aktīvu, saistību un ārpusbilances posteņi, kas pakļauti procentu likmju pārmaiņām. Tajā iekļautie posteņi uzrādīti to uzskaites vērtībā, izņemot ārpusbilances posteņos iekļautos biržā tirgotos procentu likmju un valūtas maiņas nākotnes līgumus un vērtspapīru nākotnes darījumus, kas uzrādīti to nosacītajā vērtībā. Tabulā iekļautie posteņi klasificēti pēc pārskata gada 31. decembrim tuvākā – procentu likmju maiņas vai atlikušā līguma termiņa – datuma.

(tūkst. latu)

	Līdz 3 mēn.	3–6 mēn.	6–12 mēn.	1–3 gadi	Ilgāk par 3 gadiem	Kopā
2013. gada 31. decembrī						
Ārzemju aktīvi						
Speciālās aizņēmuma tiesības	95 692	–	–	–	–	95 692
Ārvalstu konvertējamās valūtas	1 783 109	48 751	132 661	1 108 089	800 789	3 873 399
Kopā procentu likmju maiņai pakļautie aktīvi	1 878 801	48 751	132 661	1 108 089	800 789	3 969 091
Ārzemju saistības						
Ārvalstu konvertējamās valūtas	5 855	–	–	–	–	5 855
Vietējās saistības						
Kreditīestāžu noguldījumi	2 087 883	–	–	–	–	2 087 883
Valdības noguldījumi	137 854	–	–	–	–	137 854
Citu finanšu institūciju noguldījumi	2 451	–	–	–	–	2 451
Pārējās vietējās saistības	–	–	–	–	–	–
Kopā procentu likmju maiņai pakļautās saistības	2 234 043	–	–	–	–	2 234 043
Bilances tīrā pozīcija	–355 242	48 751	132 661	1 108 089	800 789	1 735 048
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu prasības	3 109 510	–	–	451 639	121 136	3 682 285
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu saistības	3 380 289	–	–	48 925	247 040	3 676 254
Bilances un ārpusbilances tīrā pozīcija	–626 021	48 751	132 661	1 510 803	674 885	1 741 079
2012. gada 31. decembrī						
Kopā procentu likmju maiņai pakļautie aktīvi	1 632 126	80 324	108 887	1 268 329	662 429	3 752 095
Kopā procentu likmju maiņai pakļautās saistības	1 769 140	–	–	–	–	1 769 140
Bilances tīrā pozīcija	–137 014	80 324	108 887	1 268 329	662 429	1 982 955
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu prasības	3 080 862	–	–	692 492	173 291	3 946 645
Finanšu instrumentu ārpusbilances posteņu saistības	3 571 031	398	–	4 909	335 210	3 911 548
Bilances un ārpusbilances tīrā pozīcija	–627 183	79 926	108 887	1 955 912	500 510	2 018 052

31. SEKOŠANAS NOVIRZE

Daudzvalūtu fiksēta ienākuma vērtspapīru indeksam piesaistītajos portfeļos un ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru indeksam piesaistītajos portfeļos iekļauto ieguldījumu pakļautību kopējam tirgus riskam un kredītriskam raksturo sekošanas novirze, ko mēra kā ieguldījumu portfeļa un attiecīgā neitrālā portfeļa gaidāmās gada ienesīgumu starpības standartnovirzi (sk. arī 28.1. skaidrojumu). 2013. un 2012. gada beigās daudzvalūtu fiksēta ienākuma vērtspapīru indeksam piesaistītajiem portfeļiem faktiskā (*ex post*) sekošanas novirze bija attiecīgi 23 bāzes punkti un 27 bāzes punkti un ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru indeksam piesaistītajiem portfeļiem – attiecīgi 94 bāzes punkti un 69 bāzes punkti.

Paredzamā (*ex ante*) sekošanas novirze gada laikā bija šādos bāzes punktu intervālos.

	Uzskaites vērtība (gada beigās; tūkst. latu)	Paredzamā sekošanas novirze (darbadienu skaits)			
		10–39	40–69	70–99	100–110
2013. gadā					
Daudzvalūtu fiksēta ienākuma vērtspapīru indeksam piesaistītie portfeļi	2 665 121	158	92	–	–
Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru indeksam piesaistītie portfeļi	179 470	–	145	93	12
2012. gadā					
Daudzvalūtu fiksēta ienākuma vērtspapīru indeksam piesaistītie portfeļi	2 703 967	2	242	8	–
Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru indeksam piesaistītie portfeļi	181 438	–	13	212	27

32. LIKVIDITĀTES STRUKTŪRA

	(tūkst. latu)					
	2013			2012		
	Līdz 3 mēn.	Bez noteikta termiņa	Kopā	Līdz 3 mēn.	Bez noteikta termiņa	Kopā
Aktīvi						
Ārzemju aktīvi	4 077 217	21 224	4 098 441	4 031 772	21 706	4 053 478
Vietējie aktīvi	10 108	30 827	40 935	241	32 616	32 857
KOPĀ AKTĪVI	4 087 325	52 051	4 139 376	4 032 013	54 322	4 086 335
Saistības						
Ārzemju saistības	24 652	31	24 683	27 646	34	27 680
Lati apgrozībā	–	630 755	630 755	–	1 234 147	1 234 147
Vietējās saistības	3 153 626	–	3 153 626	2 462 505	–	2 462 505
KOPĀ SAIŠTĪBAS	3 178 278	630 786	3 809 064	2 490 151	1 234 181	3 724 332
Balances tīrā pozīcija	909 047	–578 735	x	1 541 862	–1 179 859	x

Likviditātes struktūrā aktīvu posteņi uzrādīti atkarībā no Latvijas Bankas spējas tos pārvērst naudā. Saistību posteņi uzrādīti pēc to gaidāmā dzēšanas termiņa.

33. AKTĪVI SEKTORU DALĪJUMĀ

	Summa (tūkst. latu)		Īpatsvars (%)	
	2013	2012	2013	2012
Ārvalstu centrālās valdības un citas valsts institūcijas	1 227 428	1 284 308	29.7	31.4
Ārvalstu vietējās valdības	26 593	31 626	0.6	0.8
Ārvalstu centrālās bankas un kredītiestādes	1 628 702	1 690 083	39.3	41.4
Citas ārvalstu finanšu institūcijas	941 954	879 987	22.8	21.5
Ārvalstu nefinanšu sabiedrības	12 270	31 372	0.3	0.8
Starptautiskās institūcijas	248 076	135 141	6.0	3.3
Iekšzemes kredītiestādes	10 001	–	0.2	–
Neklasificēti aktīvi	44 352	33 818	1.1	0.8
Kopā	4 139 376	4 086 335	100.0	100.0

34. ĀRZEMJU AKTĪVU DALĪJUMS PĒC TO ATRAŠANĀS VAI DARĪJUMA PARTNERU REZIDENCES VIETAS

	Summa (tūkst. latu)		Īpatsvars (%)	
	2013	2012	2013	2012
Eiro zonas valstis	1 125 515	1 464 393	27.5	36.1
Pārējās ES valstis	685 620	621 690	16.7	15.3
ASV	375 806	494 259	9.2	12.2
Kanāda	272 948	275 222	6.7	6.8
Japāna	279 301	261 529	6.8	6.5
Pārējās valstis un starptautiskās institūcijas	1 359 251	936 385	33.1	23.1
Kopā	4 098 441	4 053 478	100.0	100.0

Aktīvi, kas klasificēti pārējo valstu un starptautisko institūciju kategorijā, ietver arī prasības pret ECB, kuras atbilst TARGET2-Latvija sistēmas tiešo dalībnieku norēķinu kontu atlikumiem, kas 2013. gada beigās bija 819 230 tūkst. latu (2012. gada beigās – 616 232 tūkst. latu).

35. AKTĪVI KREDĪTREITINGU DALĪJUMĀ

	Kredīt-reitings	Summa (tūkst. latu)		Īpatsvars (%)	
		2013	2012	2013	2012
ĀRZEMJU AKTĪVI					
Zelts	AAA	153 157	218 750	3.7	5.4
Speciālās aizņēmuma tiesības	AAA	95 692	83 367	2.3	2.0
Ārvalstu parāda vērtspapīri	AAA	1 372 866	1 255 817	33.3	30.8
	AA+	397 713	631 139	9.6	15.4
	AA	284 017	50 227	6.9	1.2
	AA–	365 633	454 599	8.8	11.1
	A+	138 235	182 817	3.3	4.5
	A	103 730	71 599	2.5	1.8
	A–	7 057	7 403	0.2	0.2
	BBB+	4 186	6 058	0.1	0.1
	BBB	5 367	956	0.1	0
	BBB–	4 924	355	0.1	0
	BB+	–	22 902	–	0.6
Noguldījumi ārvalstu finanšu institūcijās	AAA	1 000 260	818 704	24.3	20.1
	AA+	25 627	110 355	0.6	2.7
	AA	51 574	27 092	1.2	0.7
	A+	29 242	35 579	0.7	0.9
	A	5 046	3 638	0.1	0.1
	A–	7 115	74	0.2	0
	BBB+	320	–	0	–
Ārvalstu valūta kasē	AAA	12 614	13 332	0.3	0.3
	AA+	11	7	0	0
Līdzdalība Eiropas Centrālās bankas kapitālā	AAA	730	750	0	0

(turpinājums)

	Kredīt-reitings	Summa (tūkst. latu)		Īpatsvars (%)	
		2013	2012	2013	2012
Līdzdalība Starptautisko norēķinu bankas kapitālā	AAA	19 992	19 991	0.5	0.5
Atvasinātie finanšu instrumenti	AAA	343	1 917	0	0
	AA-	1 557	4 844	0	0.1
	A+	1 503	3 189	0	0.1
	A	5 358	16 847	0.1	0.4
	A-	2 271	7 670	0.1	0.2
	BBB+	689	1 982	0	0
	BBB	1 109	552	0	0
Pārējie ārzemju aktīvi	Dažādi	503	966	0	0
VIETĒJIE AKTĪVI	Dažādi	40 935	32 857	1.0	0.8
KOPĀ		4 139 376	4 086 335	100.0	100.0

Atlikumu "BB+" reitinga grupā veidoja OECD valsts valdībai daļēji piederošas aģentūras vērtspapīri, kas tika atsavināti 2013. gada februārī.

Latvijas Bankas ārzemju aktīvu dalījums pēc darījuma partneru kredītreitingu pamatkategorijām 2013. gada un 2012. gada beigās bija šāds.

	Kredīt-reitinga grupa	Summa (tūkst. latu)		Īpatsvars (%)	
		2013	2012	2013	2012
Ārzemju aktīvi	AAA	2 655 654	2 412 628	64.8	59.6
	AA	1 126 132	1 278 263	27.5	31.5
	A	299 557	328 816	7.3	8.1
	BBB	16 595	9 903	0.4	0.2
	BB	—	22 902	—	0.6
	Dažādi	503	966	0	0
Kopā		4 098 441	4 053 478	100.0	100.0

Tabulās atspoguļots Latvijas Bankas aktīvu dalījums gada beigās pēc darījuma partneru kredītreitingiem, pamatojoties uz *Standard & Poor's* vai līdzvērtīgu citas starptautiskās kredītreitingu aģentūras piešķirtu novērtējumu. "AAA" ir visaugstākais iespējamais ilgtermiņa kredītpējas novērtējums, kas liecina, ka darījuma partnera finansiālais stāvoklis ir izcils un tas pārliecinoši spēj izpildīt savas finanšu saistības. Novērtējums "AA" raksturo darījuma partnera ilgtermiņa kredītpēju kā ļoti labu, "A" – kā labu, "BBB" – kā viduvēju un tiek uzskatīts par zemāko investīciju līmeņa novērtējumu. Savukārt novērtējums "BB" ir zem investīciju līmeņa un raksturo darījuma partnera ilgtermiņa kredītpēju kā riskantu. Ilgtermiņa kredītpējas novērtējumiem, kas zemāki par "AAA", pievienotās atzīmes "+" un "-" norāda attiecīgā novērtējuma vietu starptautiskās kredītreitingu aģentūras novērtējuma pamatkategorijā.

PEĻŅAS UN ZAUDĒJUMU APRĒĶINA SKAIDROJUMI

36. TĪRIE PROCENTU IENĀKUMI

Latvijas Bankas tīros procentu ienākumus galvenokārt veidoja ienākumi no ārvalstu vērtspapīriem. Tīrie procentu ienākumi 2013. gadā bija par 9 232 tūkst. latu mazāki nekā 2012. gadā.

Ārzemju operāciju procentu ienākumi 2013. gadā bija par 9 224 tūkst. latu mazāki nekā 2012. gadā, savukārt ārzemju operāciju procentu izdevumi bija par 2 446 tūkst. latu lielāki. Zemāks procentu likmju līmenis 2013. gadā radīja procentu ienākumu par vērtspapīriem samazinājumu 10 146 tūkst. latu apjomā.

Savukārt Lielbritānijas sterliņu mārciņas un Kanādas dolāra īstermiņa procentu likmju pārsniegums pār eiro īstermiņa procentu likmēm 2013. gadā galvenokārt noteica procentu ienākumu par atvasinātajiem finanšu instrumentiem pieaugumu par 1 794 tūkst. latu un procentu izdevumu par atvasinātajiem finanšu instrumentiem pieaugumu par 2 445 tūkst. latu.

Vietējo operāciju procentu ienākumi bija tikai 1 tūkst. latu (2012. gadā – 8 tūkst. latu), jo sakarā ar kredītiestāžu latu likviditātes pārpalikumu pieprasījums pēc Latvijas Bankas izsniegtajiem kredītiem bija neliels.

Vietējo operāciju procentu izdevumus galvenokārt veidoja procenti par iekšzemes kredītiestāžu un Latvijas valdības noguldījumiem. Procentu par iekšzemes kredītiestāžu noguldījumiem izdevumi samazinājās par 1 328 tūkst. latu, salīdzinājumā ar 2012. gadu sarūkot par šiem noguldījumiem maksātajām vidējām procentu likmēm, t.sk. atlīdzībai par obligāto rezervju turēšanu. 2013. gadā samazinājās Latvijas valdības Latvijas Bankā ārvalstu valūtās noguldīto līdzekļu vidējais atlikums un samazinājās vidējās procentu likmes, kas maksātas par valdības noguldījumiem latos, tāpēc procentu izdevumi par valdības noguldījumiem saruka par 1 052 tūkst. latu.

37. REALIZĒTIE FINANŠU OPERĀCIJU GUVUMI VAI ZAUDĒJUMI

Realizētie finanšu operāciju guvumi vai zaudējumi ietver parāda vērtspapīru atsavināšanas guvumus un zaudējumus, kā arī realizētos atvasināto finanšu instrumentu un valūtas maiņas darījumu guvumus un zaudējumus.

Parāda vērtspapīru atsavināšanas guvumi bija par 12 665 tūkst. latu mazāki nekā 2012. gadā. Tas saistīts ar iepriekšējos pārskata gados pārvērtēšanas kontā uzkrātā pozitīvā parāda vērtspapīru pārvērtēšanas rezultāta sarukšanu.

Realizētos finanšu operāciju guvumus pozitīvi ietekmēja atvasināto finanšu instrumentu pozitīvais rezultāts, kas bija par 39 730 tūkst. latu lielāks nekā 2012. gadā. Tas galvenokārt saistīts ar biržā tirgto procentu likmju nākotnes līgumu rezultātu, kā arī valūtas riska ierobežošanas nolūkā slēgto biržā tirgto valūtas maiņas nākotnes līgumu rezultātu. Valūtas riska ierobežošanas nolūkā slēgto biržā tirgto valūtas maiņas nākotnes līgumu pozitīvo rezultātu līdzvērtīgā apjomā kompensē pret valūtas risku ierobežoto bilances posteņu negatīvais pārvērtēšanas rezultāts, kas uzrādīts bilances postenī "Pārvērtēšanas kots", un realizētie valūtas maiņas darījumu guvumi, kas atzīti peļņas un zaudējumu aprēķinā.

38. FINANŠU AKTĪVU UN POZĪCIJU PĀRVĒRTĒŠANAS REZULTĀTA NORAKSTĪŠANA

Atsevišķu parāda vērtspapīru un ārvalstu valūtas pozīciju pārvērtēšanas rezultāts 2013. gada un 2012. gada beigās bija negatīvs, un tas atzīts peļņas un zaudējumu aprēķinā.

Savukārt parāda vērtspapīru un ārvalstu valūtas pozīciju pozitīvais pārvērtēšanas rezultāts uzrādīts bilances postenī "Pārvērtēšanas kots" (sk. arī 26. skaidrojumu).

39. IENĀKUMI NO LĪDZDALĪBAS KAPITĀLĀ

Ienākumus no līdzdalības kapitālā veidoja saņemtās dividendes no līdzdalības SNB kapitālā (sk. arī 10. skaidrojumu).

40. CITI BANKAS DARBĪBAS IENĀKUMI

	(tūkst. latu)	
	2013	2012
Jubilejas un piemiņas monētu pārdošanas ienākumi	1 163	773
Deformēto lata monētu utilizācijas ienākumi	911	–
Naudas un vērtspapīru norēķinu pakalpojumu ienākumi	360	368
Pārējie bankas darbības ienākumi	385	341
Kopā	2 819	1 482

41. BANKNOŠU UN MONĒTU IEGĀDES IZDEVUMI

	(tūkst. latu)	
	2013	2012
Apgrozības monētu iegāde	–6 576	–82
Jubilejas un piemiņas monētu iegāde	–736	–715
Banknošu nodrošināšana	–265	–
Kopā	–7 577	–797

Apgrozības monētu iegādes izdevumu pieaugums saistīts ar eiro apgrozības monētu iegādi.

42. DARBA SAMAKSA UN SOCIĀLĀS APDROŠINĀŠANAS IZDEVUMI

	(tūkst. latu)	
	2013	2012
Darba samaksa		
Padomes un valdes locekļu darba samaksa	–885	–880
Pārējo darbinieku darba samaksa	–10 053	–9 363
Kopā darba samaksa	–10 938	–10 243
Sociālās apdrošināšanas izdevumi	–2 578	–2 430
Kopā darba samaksa un sociālās apdrošināšanas izdevumi	–13 516	–12 673

To Latvijas Bankas valdes locekļu, kuri vienlaikus ir Latvijas Bankas pārvalžu vadītāji, darba samaksā ietverta arī atlīdzība par šo pienākumu veikšanu.

Darbinieku skaits 2013. un 2012. gadā bija šāds.

	2013	2012
Darbinieku skaits gada beigās		
Padomes un valdes locekļi	14	14
Pārējie darbinieki	559	547
Kopā gada beigās	573	561
Vidējais darbinieku skaits gadā	567	561

43. PĀRĒJIE BANKAS DARBĪBAS IZDEVUMI

(tūkst. latu)

	2013	2012
Komunālie pakalpojumi	-712	-671
Sabiedrības informēšana	-640	-366
Ēku, teritorijas un inventāra uzturēšana	-620	-348
Pasākumu nodrošināšana	-369	-107
Dienesta komandējumi	-330	-269
Risku apdrošināšana	-235	-263
Telekomunikāciju pakalpojumi un sistēmu uzturēšana	-194	-197
Personāla profesionālā pilnveide	-181	-181
Mazvērtīgā inventāra iegāde	-163	-175
Transportlīdzekļu nodrošināšana	-126	-114
Nekustamā īpašuma nodoklis	-98	-89
Revīzijas, konsultāciju un juridiskie pakalpojumi	-27	-38
Citi pārējie bankas darbības izdevumi	-235	-196
Kopā	-3 930	-3 014

Izdevumi par revīzijas, konsultāciju un juridiskajiem pakalpojumiem ietver arī atlīdzību SIA "Ernst & Young Baltic" par Latvijas Bankas 2013. gada finanšu pārskatu revīziju 24 tūkst. latu apjomā (2012. gadā – 24 tūkst. latu).

NAUDAS PLŪSMAS PĀRSKATA SKAIDROJUMS**44. NAUDAS PLŪSMAS PĀRSKATS**

1) Peļņas pirms sadales saskaņošana ar tīro naudas un tās ekvivalentu ieplūdi pamatdarbības rezultātā

(tūkst. latu)

	2013	2012
Peļņa pirms sadales	41 464	33 961
Korekcijas nenaudas darījumu rezultātā		
Pamatlīdzekļu nolietojums un nemateriālo aktīvu amortizācija	2 654	2 887
Pamatlīdzekļu atsavināšanas peļņa	-12	-10
Finanšu aktīvu un pozīciju pārvērtēšanas rezultāta norakstīšana	4 879	1 585
Tīrās korekcijas nenaudas darījumu rezultātā	7 521	4 462
Bilances posteņu pārmaiņas		
Speciālo aizņēmumu tiesību tīrais pieaugums	-14 975	-6 277
Ārvalstu parāda vērtspapīru un citu ārvalstu ieguldījumu tīrais pieaugums (-)/samazinājums	41 210	-148 718
Kredītu kredītiestādēm tīrais pieaugums	-10 000	-
Pārējo aktīvu tīrais pieaugums (-)/samazinājums	607	-217
Saistību ārvalstu konvertējamās valūtās tīrais pieaugums/samazinājums (-)	-9 839	9 215
Ārvalstu banku un citu starptautisko institūciju noguldījumu latos tīrais pieaugums/samazinājums (-)	1 660	-13 310
Apgrozībā esošo latu apjoma tīrais pieaugums/samazinājums (-)	-603 392	73 964
Iekšzemes kredītiestāžu noguldījumu tīrais pieaugums	1 212 688	490 609
Latvijas valdības noguldījumu tīrais pieaugums/samazinājums (-)	-521 965	24 064

(turpinājums)	(tūkst. latu)	
	2013	2012
Citu iekšzemes finanšu institūciju noguldījumu tīrais samazinājums	-828	-31 901
Pārējo saistību tīrais pieaugums	1 596	869
Bilances posteņu tīrās pārmaiņas	96 762	398 298
Tīrā naudas un tās ekvivalentu ieplūde pamatdarbības rezultātā	145 747	436 721

2) Naudas un tās ekvivalentu atlikumu un pārmaiņu analīze

	(gada beigās; tūkst. latu)				
	2013	Pārmaiņas	2012	Pārmaiņas	2011
Ārvalstu konvertējamā valūta kasē	12 625	-714	13 339	-272	13 611
Pieprasījuma noguldījumi ārvalstu kredītiestādēs un citās ārvalstu finanšu institūcijās	1 107 133	115 302	991 831	471 964	519 867
Terminnoguldījumi ārvalstu kredītiestādēs un citās ārvalstu finanšu institūcijās ar sākotnējo termiņu līdz 5 darbadienām	12 051	8 440	3 611	-59 641	63 252
Kopā nauda un tās ekvivalenti	1 131 809	123 028	1 008 781	412 051	596 730

PĀRĒJIE FINANŠU PĀRSKATU SKAIDROJUMI

45. DARĪJUMI AR LATVIJAS VALDĪBU

Latvijas Banka, kuras kapitāls pilnībā pieder Latvijas valstij, veic darījumus ar Valsts kasi, darbojoties kā Latvijas valdības finanšu aģents. Šīs funkcijas ietvaros Latvijas Banka apkalpo Valsts kases kontus latos un ārvalstu valūtās, kā arī veic ārvalstu valūtas maiņas darījumus. Veicot šos darījumus, Latvijas Banka ir neatkarīga savu lēmumu pieņemšanā.

Darījumos ar Latvijas valdību izmantotās procentu likmes un valūtu kursi tiek noteikti pēc tirgus procentu likmēm un valūtu kursiem. Komisijas maksa par darījumiem ar Latvijas valdību netiek iekasēta.

Latvijas Bankas prasību un saistību pret Latvijas valdību sadalījums un attiecīgās procentu likmes 2013. gada un 2012. gada beigās bija šādas.

	Summa (tūkst. latu)		Procentu likme (%)	
	2013	2012	2013	2012
Saistības/prasības (-)				
Pieprasījuma noguldījumi latos	125 006	441 218	0.28	0.31
Pieprasījuma noguldījumi ārvalstu valūtās	114 181	319 934	0.01-0.15	0.00-0.30
Valūtas maiņas tagadnes darījumi	-	-73	x	x
Nodokļu saistības	148	96	x	x
Kopā tīrās saistības	239 335	761 175	x	x

Latvijas Bankas ar Latvijas valdību saistītie izdevumi un valsts ieņēmumos ieskaitītā Latvijas Bankas iepriekšējā gada peļņas daļa 2013. un 2012. gadā bija šāda (sk. arī 25., 26. un 36. skaidrojumu).

	(tūkst. latu)	
	2013	2012
Izdevumi un valsts ieņēmumos ieskaitītā		
Latvijas Bankas peļņas daļa		
Procenti par valdības noguldījumiem	1 221	2 273
Aprēķinātie nodokļi	6 410	6 196
Valsts ieņēmumos ieskaitītā peļņas daļa	22 075	20 818
Kopā izdevumi un valsts ieņēmumos ieskaitītā		
Latvijas Bankas peļņas daļa	29 706	29 287

46. APGRŪTINĀTIE AKTĪVI

2013. gada beigās Latvijas Banka bija apgrūtinājusi vērtspapīrus un citus finanšu instrumentus, kuru tirgus vērtība bija 9 855 tūkst. latu (2012. gada beigās – 15 464 tūkst. latu), lai nodrošinātu biržā netirgoto valūtas maiņas nākotnes darījumu un biržā tirgoto procentu likmju un valūtas maiņas nākotnes darījumu veikšanu. Šie finanšu instrumenti iekļauti bilances aktīvu postenī "Ārvalstu konvertējamās valūtas".

47. VĒRTSPAPĪRU AIZDOŠANAS DARĪJUMI

Latvijas Bankas uzdevumā tās aģenti vērtspapīru automātiskās aizdošanas programmas līgumu ietvaros veic vērtspapīru aizdošanas darījumus, aizdodot Latvijas Bankas īpašumā esošos vērtspapīrus pret naudas līdzekļu vai vērtspapīru ķīlu. Vērtspapīru aizdošanas darījumi nodrošina papildu ienākumus, būtiski neietekmējot ārējo rezervju likviditāti, jo aizdotie vērtspapīri Latvijas Bankai ir ātri pieejami. Aģents administrē vērtspapīru aizdošanas darījumus un kontrolē šo darījumu un to nodrošinājuma atbilstību.

2013. gada beigās aizdoto vērtspapīru patiesā vērtība bija 130 626 tūkst. latu (2012. gada beigās – 262 087 tūkst. latu).

2013. gada un 2012. gada beigās vērtspapīru aizdošanas darījumu nodrošinājuma patiesā vērtība bija šāda.

	(tūkst. latu)	
	2013	2012
Naudas līdzekļi ārvalstu valūtās	109 190	243 203
Ārvalstu valdību, finanšu institūciju un nefinanšu sabiedrību parāda vērtspapīri	24 560	23 355
Kopā	133 751	266 558

Naudas līdzekļu vai vērtspapīru ķīla, kas saņemta Latvijas Bankas vērtspapīru automātiskās aizdošanas programmas aģenta kontā kā vērtspapīru aizdošanas darījumu nodrošinājums, nav uzrādīta Latvijas Bankas bilanci (sk. arī 2.12. skaidrojumu).

48. IESPĒJAMĀS SAISTĪBAS UN APŅEMŠANĀS

Bankrotējušās AS "Banka Baltija" likvidators 2005. gadā kreditoru vārdā un interesēs Rīgas apgabaltiesā iesniedza prasības pieteikumu pret Latvijas Banku par zaudējumu piedziņu, kuras apjoms 2010. gada februārī tika palielināts no 185.6 milj. latu līdz 238.3 milj. latu. Prasītājs apgalvoja, ka Latvijas Banka kā bijusi banku uzraudzības institūcija ir atbildīga par zaudējumiem, kas radušies saistībā ar AS "Banka Baltija" bankrotu 1995. gadā. Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta 2012. gada 21. februārī pasludināja spriedumu, ar kuru šo prasību pret Latvijas Banku pilnībā noraidīja, kā arī nolēma piedzīt no likvidējamās AS "Banka Baltija" par labu Latvijas Bankai tiesas izdevumus 16 tūkst. latu apmērā un juridisko pakalpojumu izdevumus 150 tūkst. latu apmērā. Prasītājs 2012. gada 12. aprīlī šo spriedumu pārsūdzēja kasācijas kārtībā

Augstākās tiesas Senātā. 2013. gada 16. septembrī Augstākās tiesas Senāts atteica ierosināt kasācijas tiesvedību, tādējādi stājās spēkā Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2012. gada 21. februāra spriedums, ar kuru prasība pret Latvijas Banku pilnībā noraidīta.

2013. gada 31. decembrī Latvijas Banka nebija apmaksājusi 96.25% no tās kopējās daļas parakstītajā ECB kapitālā (sk. arī 9. un 49. skaidrojumu). 2013. gada beigās neapmaksātā daļa parakstītajā ECB kapitālā bija 28 569 tūkst. eiro (20 078 tūkst. latu, 2012. gada beigās neapmaksātā daļa parakstītajā ECB kapitālā bija 29 383 tūkst. eiro (20 651 tūkst. latu)).

Latvijas Bankai piederošo SNB akciju neapmaksātā daļa ir 75% no šo akciju nomināl-vērtības, kas apmaksājama pēc attiecīga SNB valdes lēmuma pieņemšanas. 2013. gada beigās šo akciju neapmaksātā daļa bija 4 013 tūkst. SDR (3 178 tūkst. latu; 2012. gada beigās – 4 013 tūkst. SDR (3 283 tūkst. latu); sk. arī 10. skaidrojumu).

2013. gada beigās Latvijas Banka bija emitējusi jubilejas un piemiņas monētas ar 1 836 tūkst. latu nominālvērtību (2012. gada beigās – 1 613 tūkst. latu) un zelta apgrozības monētas ar 1 989 tūkst. latu nominālvērtību (2012. gada beigās – 1 989 tūkst. latu). Šīs monētas var apmainīt Latvijas Bankā to nominālvērtībā. Saskaņā ar Latvijas Bankas vadības vērtējumu iespējamība, ka Latvijas Bankai nāktos šīs monētas atpirkt no monētu turētājiem, ir neliela, un uzkrājumi nav izveidoti.

49. NOTIKUMI PĒC PĀRSKATA PERIODA BEIGĀM

2014. gada 1. janvārī Latvija pievienojās eiro zonai un Latvijas Banka kļuva par Eiro-sistēmas dalībnieci.

2014. gada 1. janvārī ES valstu centrālo banku daļas ECB kapitālā tika koriģētas atbilstoši ECBS un ECB Statūtiem, tādējādi Latvijas Bankas daļa ECB kapitālā palielinājās līdz 0.2821%, kas atbilst 30 537 tūkst. eiro (21 462 tūkst. latu). ECBS un ECB Statūti nosaka, ka ES valsts centrālā banka, kas pievienojas Eirosistēmai, pilnā mērā apmaksā tās daļu ECB kapitālā, kā arī ECB rezerves kapitālā, uzkrājumos, kas pielīdzināmi rezervēm, un pārvērtēšanas kontā. 2014. gada 2. janvārī Latvijas Banka apmaksāja atlikušo daļu ECB kapitālā 29 424 tūkst. eiro (20 679 tūkst. latu) apjomā. 2014. gada 21. februārī pēc ECB 2013. gada finanšu pārskatu apstiprināšanas Latvijas Banka apmaksāja arī tās daļu ECB uzkrājumos, kas pielīdzināmi rezervēm, un pārvērtēšanas kontā 42 752 tūkst. eiro (30 046 tūkst. latu) apjomā.

Saskaņā ar ECBS un ECB Statūtiem ES valsts centrālā banka, kas pievienojas Eirosistēmai, nodot ECB pārvaldīšanā noteiktu apjomu ārējo rezervju proporcionāli tās daļai ECB parakstītajā kapitālā. 2014. gada janvārī Latvijas Banka pārskaitīja ECB ārējās rezerves 205 273 tūkst. eiro (122 639 tūkst. latu) apjomā, kas atbilst Latvijas Bankas proporcionālai daļai no citu Eirosistēmas centrālo banku iepriekš pārskaitīto ārējo rezervju tirgus vērtības. 15% jeb 30 774 tūkst. eiro (21 628 tūkst. latu) tika pārskaitīts zeltā, bet 85% jeb 174 499 tūkst. eiro (144 267 tūkst. latu) – Japānas jenās. Par ECB pārskaitītajām ārējām rezervēm Latvijas Banka saņēma prasību pret ECB 163 480 tūkst. eiro (114 894 tūkst. latu) apjomā, t.i., proporcionāli pārējo Eirosistēmas centrālo banku attiecīgo prasību vērtībai. Starpība starp pārskaitīto ārējo rezervju tirgus vērtību un minētās prasības vērtību 41 793 tūkst. eiro (29 372 tūkst. latu) apjomā uzskaitīta kā līdzdalība ECB kapitālā.

Pēc Latvijas pievienošanās eiro zonai un saskaņā ar likuma "Par Latvijas Banku" pārejas noteikumu 2. punktu 2014. gada 3. janvārī Latvijas Banka daļu rezerves kapitāla ieskaitīja pamatkapitālā, palielinot to līdz 100 000 tūkst. eiro (70 280 tūkst. latu).

LATVIJAS BANKAS PADOMEI

Mēs esam veikuši pievienoto Latvijas Bankas (turpmāk "Banka") finanšu pārskatu, kas atspoguļoti no 78. lappuses līdz 117. lappusei, revīziju. Revidētie finanšu pārskati ietver 2013. gada 31. decembra bilanci un 2013. gada peļņas un zaudējumu aprēķinu, kopējās atzītās peļņas un zaudējumu pārskatu un naudas plūsmas pārskatu, kā arī nozīmīgāko grāmatvedības principu kopsavilkumu un citus finanšu pārskatu skaidrojumus.

Valdes atbildība par finanšu pārskatiem

Bankas valde ir atbildīga par šo finanšu pārskatu sagatavošanu, tajos sniegtās informācijas patiesu atspoguļošanu saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības politiku" un likumu "Par Latvijas Banku", kā arī par tādu iekšējo kontroli, kādu Bankas valde uzskata par nepieciešamu, lai nodrošinātu finanšu pārskatu, kas nesatur ne krāpšanas, ne kļūdu izraisītas būtiskas neatbilstības, sagatavošanu.

Revidentu atbildība

Mēs esam atbildīgi par atzinumu, ko, pamatojoties uz mūsu veikto revīziju, izsakām par šiem finanšu pārskatiem. Mēs veicām revīziju saskaņā ar Starptautiskajiem revīzijas standartiem. Šie standarti nosaka, ka mums jāievēro ētikas prasības un revīzija jāplāno un jāveic tā, lai iegūtu pietiekamu pārliecību, ka finanšu pārskatos nav būtisku neatbilstību.

Revīzija ietver procedūras, kas tiek veiktas, lai gūtu revīzijas pierādījumus par finanšu pārskatos uzrādītajām summām un atklāto informāciju. Procedūras tiek izvēlētas, pamatojoties uz revidentu profesionālu vērtējumu, ieskaitot krāpšanas vai kļūdu izraisītu būtisku neatbilstību riska novērtējumu finanšu pārskatos. Veicot šo riska novērtējumu, revidenti ņem vērā iekšējo kontroli, kas izveidota, lai nodrošinātu finanšu pārskatu sagatavošanu un tajos sniegtās informācijas patiesu atspoguļošanu, ar mērķi noteikt apstākļiem piemērotas revīzijas procedūras, bet nevis lai izteiktu atzinumu par kontroles efektivitāti. Revīzija ietver arī pielietoto grāmatvedības principu un Bankas valdes veikto grāmatvedības aplēšu pamatotības, kā arī finanšu pārskatos sniegtās informācijas izvērtējumu.

Uzskatām, ka mūsu iegūtie revīzijas pierādījumi ir pietiekami un atbilstoši mūsu revidentu atzinuma izteikšanai.

Atzinums

Mūsaprāt, Bankas finanšu pārskati sniedz patiesu un skaidru priekšstatu par Bankas finansiālo stāvokli 2013. gada 31. decembrī un par tās darbības finanšu rezultātiem un naudas plūsmām 2013. gadā saskaņā ar Latvijas Bankas padomes pieņemto "Latvijas Bankas finanšu grāmatvedības politiku" un likumu "Par Latvijas Banku".

SIA "Ernst & Young Baltic"
Licence Nr. 17

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

Diāna Krišjāne
Valdes priekšsēdētāja

Elita Krūmiņa
Valsts kontroliere

Rīgā, Latvijā
2014. gada 13. martā

Rīgā, Latvijā
2014. gada 13. martā

PIELIKUMI

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI 2013. GADĀ

(perioda beigās; milj. latu)

[illegible]

LATVIJAS BANKAS 2013. GADA MĒNEŠU BILANCES

(mēneša beigās; tūkst. latu)

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
ĀRZEMJU AKTĪVI	3 925 688	4 046 760	4 083 082	4 078 565	4 165 930	4 107 887	4 055 772	4 056 431	4 098 922	4 198 419	4 107 318	4 098 441
Zelts	216 124	215 180	217 462	196 925	188 163	166 738	175 013	185 188	171 760	171 433	159 721	153 157
SDR	81 634	82 907	83 620	82 601	82 495	82 801	81 985	81 880	81 371	96 278	96 763	95 692
Ārvalstu konvertējamās valūtas	3 553 813	3 720 718	3 759 391	3 751 395	3 853 448	3 818 173	3 750 420	3 754 390	3 797 320	3 883 164	3 804 317	3 815 537
Līdzdalība ECB kapitālā	750	750	750	750	750	750	730	730	730	730	730	730
Līdzdalība SNB kapitālā	19 991	19 991	19 991	19 991	19 991	19 991	19 991	19 991	19 991	19 991	19 991	19 992
Pārējie ārzemju aktīvi	53 376	7 214	1 868	26 903	21 083	19 434	27 633	14 252	27 750	26 823	25 796	13 333
VIETĒJIE AKTĪVI	32 474	32 691	32 507	32 327	32 156	31 985	31 731	31 584	31 384	31 159	30 984	40 935
Kredīti kredītiestādēm	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10 000
Pamatlīdzekļi	31 711	31 562	31 415	31 305	31 121	30 968	30 804	30 658	30 492	30 318	30 150	30 201
Pārējie vietējie aktīvi	763	1 129	1 092	1 022	1 035	1 017	927	926	892	841	834	734
KOPĀ AKTĪVI	3 958 162	4 079 451	4 115 589	4 110 892	4 198 086	4 139 872	4 087 503	4 088 015	4 130 306	4 229 578	4 138 302	4 139 376
ĀRZEMJU SAISTĪBAS	51 607	58 510	31 369	40 000	25 248	47 760	36 100	23 828	34 545	26 062	44 254	24 683
Ārvalstu konvertējamās valūtas	22 169	3 013	2 359	28 900	12 852	15 890	11 347	5 689	13 925	10 732	26 629	8 936
SVF	299	303	306	302	302	303	300	299	297	294	296	295
Citu starptautisko institūciju noguldījumi latos	24 179	5 516	3 263	4 768	2 049	14 605	3 154	1 946	14 339	6 995	7 081	3 278
Ārvalstu banku noguldījumi latos	2 400	2 843	246	1 350	72	1 393	10 945	1 495	989	1 968	2 160	4 055
Pārējās ārzemju saistības	2 560	46 835	25 195	4 680	9 973	15 569	10 354	14 399	4 995	6 073	8 088	8 119
LATI APGROZĪBĀ	1 147 335	1 126 320	1 134 784	1 096 687	1 080 258	1 086 757	1 054 299	1 022 516	970 952	893 488	841 816	630 755
VIETĒJĀS SAISTĪBAS	2 402 533	2 532 363	2 589 631	2 631 845	2 756 807	2 674 510	2 666 688	2 717 278	2 793 039	2 972 337	2 914 599	3 153 626
Kredītiestāžu noguldījumi	1 762 834	1 979 042	1 948 691	2 005 637	2 077 254	2 061 791	2 061 459	2 088 081	2 160 926	2 329 557	2 394 308	2 901 037
Valdības noguldījumi	625 374	528 729	606 459	600 785	657 770	591 013	581 719	616 959	616 591	624 266	492 872	239 187
Citu finanšu institūciju noguldījumi	11 538	21 718	10 155	11 200	19 392	18 865	20 839	10 206	12 794	15 710	25 170	9 986
Pārējās vietējās saistības	2 787	2 874	24 326	14 223	2 391	2 841	2 671	2 032	2 728	2 804	2 249	3 416
KAPITĀLS UN REZERVES	356 687	362 258	359 805	342 360	335 773	330 845	330 416	324 393	331 770	337 691	337 633	330 312
KOPĀ PASĪVI	3 958 162	4 079 451	4 115 589	4 110 892	4 198 086	4 139 872	4 087 503	4 088 015	4 130 306	4 229 578	4 138 302	4 139 376

3. pielikums

LATVIJAS BANKAS 2009.–2013. GADA BILANCES

(gada beigās; tūkst. latu)

	2009	2010	2011	2012	2013
ĀRZEMJU AKTĪVI	3 384 585	4 074 611	3 507 542	4 053 478	4 098 441
Zelts	134 365	187 179	210 066	218 750	153 157
SDR	91 237	99 356	79 069	83 367	95 692
Ārvalstu konvertējamās valūtas	3 150 992	3 782 167	3 184 920	3 692 653	3 815 537
Līdzdalība ECB kapitālā	750	750	750	750	730
Līdzdalība SNB kapitālā ¹	1 763	1 763	18 997	19 991	19 992
Pārējie ārzemju aktīvi	5 478	3 396	13 740	37 967	13 333
VIETĒJIE AKTĪVI	175 719	32 722	31 683	32 857	40 935
Kredīti kredītiestādēm	140 449	—	—	—	10 000
Pamatlīdzekļi	33 232	31 003	30 675	31 963	30 201
Pārējie vietējie aktīvi	2 038	1 719	1 008	894	734
KOPĀ AKTĪVI	3 560 304	4 107 333	3 539 225	4 086 335	4 139 376
ĀRZEMJU SAISTĪBAS	71 469	42 556	72 372	27 680	24 683
Ārvalstu konvertējamās valūtas	19 006	13 682	9 560	18 775	8 936
SVF	256	274	313	305	295
Citu starptautisko institūciju noguldījumi latos	32 502	8 505	18 271	3 341	3 278
Ārvalstu banku noguldījumi latos	499	726	712	2 332	4 055
Pārējās ārzemju saistības	19 206	19 369	43 516	2 927	8 119
LATIAPGROZĪBĀ	788 155	937 904	1 160 183	1 234 147	630 755
VIETĒJĀS SAISTĪBAS	2 412 922	2 830 233	1 979 508	2 462 505	3 153 626
Kredītiestāžu noguldījumi	1 115 677	1 690 230	1 197 740	1 688 349	2 901 037
Valdības noguldījumi	1 291 942	1 081 010	737 088	761 152	239 187
Citu finanšu institūciju noguldījumi	1 948	56 738	42 715	10 814	9 986
Pārējās vietējās saistības	3 355	2 255	1 965	2 190	3 416
KAPITĀLS UN REZERVES	287 758	296 640	327 162	362 003	330 312
Pamatkapitāls	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000
Rezerves kapitāls	114 236	140 273	148 587	159 797	171 683
Pārvērtēšanas kots	74 129	107 613	121 547	143 245	92 165
Pārskata gada peļņa	74 393	23 754	32 028	33 961	41 464
KOPĀ PASĪVI	3 560 304	4 107 333	3 539 225	4 086 335	4 139 376

¹ Sākot ar 2011. gadu, pašu kapitāla instrumenti uzrādīti bilancē patiesajā vērtībā un patiesās vērtības pārmaiņas atzīst bilances postenī "Pārvērtēšanas kots" (sk. 2011. gada finanšu pārskatu 3.1. skaidrojumā aprakstīto grāmatvedības politikas maiņu).

**LATVIJAS BANKAS 2009.–2013. GADA PEĻŅAS UN ZAUDĒJUMU
APRĒĶINI**

(gada beigās; tūkst. latu)

	2009	2010	2011	2012	2013
PROCENTU IENĀKUMI					
Ārzemju operācijas	59 245	57 055	73 265	47 555	38 331
Vietējās operācijas	26 925	3 618	13	8	1
PROCENTU IZDEVUMI					
Ārzemju operācijas	–1 662	–967	–494	–5 521	–7 967
Vietējās operācijas	–18 515	–13 362	–11 475	–4 410	–1 965
TĪRIE PROCENTU IENĀKUMI	65 993	46 344	61 309	37 632	28 400
REALIZĒTIE FINANŠU OPERĀCIJU GUVUMI VAI ZAUDĒJUMI (–)	36 959	9 147	5 942	17 518	44 530
FINANŠU AKTĪVU UN POZĪCIJU PĀRVĒRTĒŠANAS REZULTĀTA NORAKSTĪŠANA	–5 474	–12 995	–16 556	–1 585	–4 879
IENĀKUMI NO LĪDZDALĪBAS KAPITĀLĀ	221	611	245	278	273
CITI BANKAS DARBĪBAS IENĀKUMI	4 683	1 278	1 261	1 482	2 819
BANKNOŠU UN MONĒTU IEGĀDES IZDEVUMI	–4 695	–541	–582	–797	–7 577
CITI BANKAS DARBĪBAS IZDEVUMI	–23 294	–20 090	–19 591	–20 567	–22 102
PĀRSKATA GADA PEĻŅA	74 393	23 754	32 028	33 961	41 464
Rezerves kapitālā ieskaitāmā peļņas daļa	26 038	8 314	11 210	11 886	14 512
Valsts ieņēmumos ieskaitāmā peļņas daļa	48 355	15 440	20 818	22 075	26 952

5. pielikums

LATVIJAS BANKAS 2009.–2013. GADA KOPĒJĀS ATZĪTĀS PEĻNAS UN
ZAUDĒJUMU PĀRSKATI

(tūkst. latu)

	2009	2010	2011	2012	2013
PĀRVĒRTĒŠANA	27 907	35 482	27 871	34 815	–30 539
Pašu kapitāla instrumenti ¹	–	–	17 233	995	1
Ārvalstu valūtas un zelts	18 812	36 680	6 068	6 253	–23 912
Biržā netirgotie procentu likmju mijmaiņas līgumi	–	–	25	–	–
Parāda vērtspapīri	9 095	–1 198	4 545	27 567	–6 628
UZKRĀTĀ PĀRVĒRTĒŠANAS REZULTĀTA REALIZĒŠANA	–27 256	–14 993	–30 493	–14 702	–25 420
Ārvalstu valūtas un zelts	–1 238	–3 889	–13 761	–145	–1 712
Biržā netirgotie procentu likmju mijmaiņas līgumi	–3 263	–	–	–25	–
Parāda vērtspapīri	–22 755	–11 104	–16 732	–14 532	–23 708
FINANŠU AKTĪVU UN POZĪCIJU PĀRVĒRTĒŠANAS REZULTĀTA NORAKSTĪŠANA	5 474	12 995	16 556	1 585	4 879
PĀRSKATA GADA PEĻŅA	74 393	23 754	32 028	33 961	41 464
KOPĀ	80 518	57 238	45 962	55 659	–9 616

¹ Sākot ar 2011. gadu, pašu kapitāla instrumenti uzrādīti bilancē patiesajā vērtībā un patiesās vērtības pārmaiņas atzīst bilances postenī "Pārvērtēšanas kots" (sk. 2011. gada finanšu pārskatu 3.1. skaidrojumā aprakstīto grāmatvedības politikas maiņu).

**LATVIJAS BANKAS NOTEIKTIE LIELBRITĀNIJAS STERLIŅU
MĀRCIŅAS, JAPĀNAS JENAS UN ASV DOLĀRA KURSI**

(Ls pret ārvalstu valūtu)

2013	Lielbritānijas sterliņu mārciņa (GBP)				100 Japānas jenu (JPY)				ASV dolārs (USD)			
	Augstākais	Vidējais	Zemākais	Perioda beigās	Augstākais	Vidējais	Zemākais	Perioda beigās	Augstākais	Vidējais	Zemākais	Perioda beigās
I	0.8680	0.8487	0.8210	0.8210	0.6190	0.5990	0.5730	0.5730	0.5390	0.5305	0.5210	0.5210
II	0.8300	0.8144	0.8050	0.8110	0.5860	0.5641	0.5530	0.5860	0.5380	0.5243	0.5160	0.5370
III	0.8300	0.8168	0.8040	0.8290	0.5810	0.5723	0.5600	0.5770	0.5470	0.5415	0.5350	0.5470
IV	0.8360	0.8256	0.8190	0.8360	0.5890	0.5543	0.5380	0.5510	0.5500	0.5408	0.5330	0.5390
V	0.8360	0.8285	0.8210	0.8220	0.5510	0.5385	0.5310	0.5370	0.5470	0.5410	0.5340	0.5420
VI	0.8290	0.8242	0.8180	0.8270	0.5580	0.5464	0.5350	0.5520	0.5420	0.5330	0.5250	0.5390
VII	0.8250	0.8164	0.8080	0.8130	0.5460	0.5390	0.5320	0.5390	0.5490	0.5371	0.5290	0.5300
VIII	0.8240	0.8162	0.8030	0.8200	0.5460	0.5396	0.5320	0.5400	0.5320	0.5277	0.5240	0.5280
IX	0.8390	0.8337	0.8200	0.8390	0.5400	0.5309	0.5230	0.5280	0.5350	0.5267	0.5190	0.5210
X	0.8420	0.8306	0.8210	0.8210	0.5330	0.5275	0.5210	0.5210	0.5210	0.5161	0.5090	0.5120
XI	0.8450	0.8365	0.8210	0.8440	0.5350	0.5219	0.5070	0.5070	0.5260	0.5203	0.5130	0.5170
XII	0.8490	0.8411	0.8310	0.8430	0.5070	0.4977	0.4930	0.4930	0.5190	0.5138	0.5100	0.5150

7. pielikums

LATVIJAS BANKAS STRUKTŪRVIENTĪBAS 2013. GADA BEIGĀS**1. AIZSARDZĪBAS PĀRVALDE**

(vadītājs Romualds Namnieks; vadītāja vietnieki Imants Kravals, Sandis Mackēvičs)

- 1.1. Analītiskā daļa (vadītājs Māris Dzelme)
- 1.2. Bruņojuma daļa (vadītājs Juris Kušķis)
- 1.3. Centrālā nodaļa (vadītājs Guntars Ezeriņš)
- 1.4. Rīgas nodaļa (vadītājs Igo Peičs)
- 1.5. Daugavpils nodaļa (vadītājs Ilmārs Suhockis)
- 1.6. Liepājas nodaļa (vadītājs Gints Liepiņš)

2. GRĀMATVEDĪBAS PĀRVALDE

(vadītājs, Latvijas Bankas galvenais grāmatvedis Jānis Caune; vadītāja vietniece, Latvijas Bankas galvenā grāmatveža vietniece Iveta Medne)

- 2.1. Finanšu pārskatu un uzskaites politikas daļa (vadītājs Gatis Gersons)
- 2.2. Bankas iekšējo operāciju daļa (vadītāja Anita Jakāne)

3. IEKŠĒJĀ AUDITA PĀRVALDE(vadītājs Leo Ašmanis; vadītāja vietnieki Jānis Stražinskis¹, Juris Ziediņš)**4. INFORMĀCIJAS SISTĒMU PĀRVALDE**

(vadītājs Harijs Ozols)

- 4.1. Projektēšanas un programmēšanas daļa (vadītājs Ilgvars Apinis)
- 4.2. Datortīklu un serveru sistēmu daļa (vadītājs Uldis Kristapsons)
- 4.3. Bankas informācijas sistēmas uzturēšanas un attīstības daļa (vadītājs, pārvaldes vadītāja vietnieks Valdis Spūlis)
- 4.4. Informācijas sistēmu drošības daļa (vadītāja Ilona Etmane)
- 4.5. Informācijas sistēmu kvalitātes kontroles daļa (vadītājs Askolds Kālis)
- 4.6. Sistēmu uzturēšanas daļa (vadītājs Valērijs Kondratjevs)

5. JURIDISKĀ PĀRVALDE

(vadītāja Ilze Posuma; vadītāja vietnieces Maija Āboliņa, Iveta Krastiņa)

6. KASES UN NAUDAS APGROZĪBAS PĀRVALDE

(vadītājs Jānis Blūms; vadītāja vietnieki Veneranda Kausa, Vilnis Kepe)

- 6.1. Kases operāciju daļa (vadītājs Ģirts Jansons)
- 6.2. Monētu daļa (vadītāja Maruta Brūkle)
- 6.3. Naudas tehnoloģiju daļa (vadītājs Andris Tauriņš)
- 6.4. Rīgas filiāle (vadītājs Jānis Strēlnieks)
- 6.5. Liepājas filiāle (vadītājs Gundars Lazdāns)
- 6.6. Daugavpils filiāle (vadītāja Ināra Brauna)

7. MAKSĀJUMU SISTĒMU PĀRVALDE

(vadītājs Egons Gailītis; vadītāja vietnieces Agnija Jēkabsone, Irēna Krūmane)

- 7.1. Maksājumu sistēmu politikas daļa (vadītāja Anda Zalmane)
- 7.2. Maksājumu sistēmu operāciju daļa (vadītāja Natālija Popova)
- 7.3. Kontu apkalpošanas un uzskaites daļa (vadītāja Andra Gailīte)
- 7.4. Kredītu reģistra daļa (vadītāja Laura Ausekle)

8. MONETĀRĀS POLITIKAS PĀRVALDE

(vadītājs Mārtiņš Bitāns; vadītāja vietnieks Elmārs Zakulis)

- 8.1. Makroekonomikas analīzes daļa (vadītāja Santa Bērziņa)
- 8.2. Finanšu tirgus analīzes daļa (vadītājs Gunārs Bērziņš)
- 8.3. Monetārās izpētes un prognozēšanas daļa (vadītājs Konstantīns Beņkovskis)
- 8.4. Finanšu stabilitātes daļa (vadītāja Natalja Beņkovska)

¹ Kopš 02.01.2014.

7. pielikums (turpinājums)

9. PERSONĀLA PĀRVALDE

(vadītāja Liene Glāzniece; vadītāja vietniece Vineta Veikmane)

10. PREZIDENTA BIROJS

(vadītājs Guntis Valujevs)

11. STARPTAUTISKO ATTIECĪBU UN KOMUNIKĀCIJAS PĀRVALDE

(vadītājs Juris Kravalis)

11.1. Dokumentu pārvaldības un bibliotēkas daļa (vadītāja Ineta Strade)

11.2. Izdevniecības daļa (vadītāja, pārvaldes vadītāja vietniece Aina Raņķe)

11.3. Sabiedrisko attiecību daļa (vadītājs, pārvaldes vadītāja vietnieks

Kristaps Otersons)

11.4. Starptautisko attiecību un protokola daļa (vadītāja, pārvaldes vadītāja vietniece Aleksandra Bambale)

12. STATISTIKAS PĀRVALDE

(vadītājs Agris Caune; vadītāja vietnieks Ilmārs Skarbnieks)

12.1. Finanšu tirgus un monetārās statistikas daļa (vadītāja Zigrīda Aušta)

12.2. Maksājumu bilances statistikas daļa (vadītāja Daiga Gaigala-Ližbovska)

12.3. Tautsaimniecības un finanšu statistikas daļa (vadītāja Iveta Salmiņa)

13. TEHNISKĀ PĀRVALDE

(vadītājs Andris Ņikitins)

13.1. Saimniecības daļa (vadītājs Einārs Cišs)

13.2. Ēku sistēmu daļa (vadītājs, pārvaldes vadītāja vietnieks Jānis Kreicbergs)

13.3. Drošības sistēmu daļa (vadītājs Viesturs Balodis)

14. TIRGUS OPERĀCIJU PĀRVALDE

(vadītājs Raivo Vanags)

14.1. Darījumu un investīciju daļa (vadītājs Vadims Zaicevs)

14.2. Riska vadības daļa (vadītāja, pārvaldes vadītāja vietniece Daira Brunere)

14.3. Maksājumu daļa (vadītāja Una Ruka)

15. MĀCĪBU CENTRS

(vadītāja Zaiga Blūma)

*8. pielikums***LATVIJAS BANKAS DALĪBA EIROPAS CENTRĀLO BANKU SISTĒMĀ****ECB Padome¹**

Ilmārs Rimšēvičs, Latvijas Bankas prezidents

ECB Ģenerālpadome

Ilmārs Rimšēvičs, Latvijas Bankas prezidents

Banknošu komiteja

Jānis Blūms, Kases un naudas apgrozības pārvaldes vadītājs

Veneranda Kausa, Kases un naudas apgrozības pārvaldes vadītāja vietniece

Budžeta komiteja

Jānis Caune, Latvijas Bankas galvenais grāmatvedis, Grāmatvedības pārvaldes vadītājs

Cilvēkresursu konference

Liene Glāzniece, Personāla pārvaldes vadītāja

Eirosistēmas/ECBS komunikācijas komiteja

Kristaps Otersons, Starptautisko attiecību un komunikācijas pārvaldes vadītāja vietnieks, Sabiedrisko attiecību daļas vadītājs

Mārtiņš Grāvītis, Latvijas Bankas preses sekretārs

Eirosistēmas IT koordinācijas komiteja

Reinis Jakovļevs, Latvijas Bankas valdes priekšsēdētāja vietnieks

Finanšu stabilitātes komiteja

Zoja Razmusa, Latvijas Bankas padomes locekle²

Elmārs Zakulis, Monetārās politikas pārvaldes vadītāja vietnieks

Grāmatvedības un monetāro ienākumu komiteja

Jānis Caune, Latvijas Bankas galvenais grāmatvedis, Grāmatvedības pārvaldes vadītājs

Gatis Gersons, Grāmatvedības pārvaldes Finanšu pārskatu un uzskaites politikas daļas vadītājs

Kontroles komiteja

Gatis Gersons, Grāmatvedības pārvaldes Finanšu pārskatu un uzskaites politikas daļas vadītājs

Iekšējo auditoru komiteja

Leo Ašmanis, Iekšējā audita pārvaldes vadītājs

Juris Ziediņš, Iekšējā audita pārvaldes vadītāja vietnieks

Informācijas tehnoloģiju komiteja

Harijs Ozols, Latvijas Bankas valdes loceklis, Informācijas sistēmu pārvaldes vadītājs

Valdis Spūlis, Informācijas sistēmu pārvaldes vadītāja vietnieks, Bankas informācijas sistēmas uzturēšanas un attīstības daļas vadītājs

Juridiskā komiteja

Ilze Posuma, Latvijas Bankas valdes locekle, Juridiskās pārvaldes vadītāja

Iveta Krastiņa, Juridiskās pārvaldes vadītāja vietniece

¹ Ar 01.01.2014.

² Kopš 13.03.2014. – Latvijas Bankas prezidenta vietniece.

8. pielikums (turpinājums)

Maksājumu un norēķinu sistēmu komiteja

Egons Gailītis, Maksājumu sistēmu pārvaldes vadītājs

Agnija Jēkabsone, Maksājumu sistēmu pārvaldes vadītāja vietniece

Monetārās politikas komiteja

Mārtiņš Bitāns, Monetārās politikas pārvaldes vadītājs

Gundars Dāvidsons, Monetārās politikas pārvaldes vadītāja padomnieks

Organizācijas attīstības komiteja

Reinis Jakovļevs, Latvijas Bankas valdes priekšsēdētāja vietnieks

Igors Fleitmanis, Latvijas Bankas darbības nepārtrauktības vadītājs

Riska vadības komiteja

Daira Brunere, Tirgus operāciju pārvaldes vadītāja vietniece, Riska vadības daļas vadītāja

Starptautisko attiecību komiteja

Juris Kravalis, Starptautisko attiecību un komunikācijas pārvaldes vadītājs

Aleksandra Bambale, Starptautisko attiecību un komunikācijas pārvaldes vadītāja vietniece, Starptautisko attiecību un protokola daļas vadītāja

Statistikas komiteja

Agris Caune, Statistikas pārvaldes vadītājs

Ilmārs Skarbnieks, Statistikas pārvaldes vadītāja vietnieks

Tirgus operāciju komiteja

Raivo Vanags, Latvijas Bankas valdes loceklis, Tirgus operāciju pārvaldes vadītājs

Harijs Zuļģis, Tirgus operāciju pārvaldes galvenais finanšu tirgus operāciju analītiķis

*9. pielikums***LATVIJAS BANKAS PĀRSTĀVniecība STARPTAUTISKAJĀS ORGANIZĀCIJĀS****EIROPAS SAVIENĪBA****ESRK**

Ilmārs Rimšēvičs, Latvijas Bankas prezidents (banku uzraudzības institūciju pārstāv
FKTK priekšsēdētājs Kristaps Zakulis)

ESRK Konsultatīvā speciālistu komiteja

Zoja Razmusa, Latvijas Bankas padomes locekle¹ (banku uzraudzības institūciju
pārstāv FKTK padomes locekle Ludmila Vojevoda)

Eiropas Savienības Padomes Ekonomikas un finanšu komiteja (EFK)

Juris Kravalis, Starptautisko attiecību un komunikācijas pārvaldes vadītājs
Santa Bērziņa (pārstāvja vietniece), Monetārās politikas pārvaldes Makroekonomikas
analīzes daļas vadītāja

EFK apakškomiteja eiropas monētu jautājumos

Maruta Brūkle, Kases un naudas apgrozības pārvaldes Monētu daļas vadītāja

EFK apakškomiteja SVF jautājumos

Aleksandra Bambale, Starptautisko attiecību un komunikācijas pārvaldes vadītāja
vietniece, Starptautisko attiecību un protokola daļas vadītāja

EBI Uzraudzības padome

Vita Pilsuma, Latvijas Bankas padomes locekle (banku uzraudzības institūciju pārstāv
FKTK priekšsēdētājs Kristaps Zakulis)

ECBS un Eiropas Statistikas sistēmas komitejas kopīgi veidotā Maksājumu bilances komiteja

Agris Caune, Statistikas pārvaldes vadītājs
Ilmārs Skarbnieks, Statistikas pārvaldes vadītāja vietnieks

Latvijas Republikas Pastāvīgā pārstāvniecība Eiropas Savienībā

Inese Allika, nozares padomniece

ECBS un Eiropas Statistikas sistēmas komitejas kopīgi veidotā Monetārās, finanšu un maksājumu bilances statistikas komiteja

Agris Caune, Statistikas pārvaldes vadītājs
Ilmārs Skarbnieks, Statistikas pārvaldes vadītāja vietnieks

EK Valsts administrācijas grupa

Antra Trenko, Starptautisko attiecību un komunikācijas pārvaldes Starptautisko
attiecību un protokola daļas vecākā ekonomiste

STARPTAUTISKAIS VALŪTAS FONDS**Pilnvaroto padome**

Ilmārs Rimšēvičs, Latvijas Bankas prezidents

Ziemeļvalstu un Baltijas valstu Monetāro un finanšu jautājumu komiteja

Andris Ruselis, Latvijas Bankas prezidenta vietnieks²

¹ Kopš 13.03.2014. – Latvijas Bankas prezidenta vietniece.

² Līdz 14.02.2014.

9. pielikums (turpinājums)

**Ziemeļvalstu un Baltijas valstu Monetāro un finanšu jautājumu komitejas
vietnieku grupa**

Juris Kravalis, Starptautisko attiecību un komunikācijas pārvaldes vadītājs

Ziemeļvalstu un Baltijas valstu birojs Vašingtonā

Uldis Rutkaste, Ziemeļvalstu un Baltijas valstu biroja izpilddirektora vecākais
padomnieks, Latvijas pārstāvis SVF

10. pielikums

2013. GADĀ PUBLICĒTIE LATVIJAS BANKAS IZDEVUMI UN NOZĪMĪGĀKĀS LATVIJAS BANKAS DARBINIEKU PUBLIKĀCIJAS

Šajā sarakstā iekļautie Latvijas Bankas izdevumi pieejami Latvijas Bankas interneta vietnē (www.bank.lv). Iespējstā veidā sagatavotos Latvijas Bankas gada pārskatus iespējams saņemt bez maksas gan Latvijas Bankā, gan arī pa pastu (ja nav norādīts citādi un pietiek krājumu), sūtot pieprasījumu uz adresi, kas norādīta šā izdevuma pēdējā lappusē, vai izmantojot e-pasta adresi info@bank.lv.

REGULĀRIE IZDEVUMI UN TURPINĀJUMIZDEVUMI

"Finanšu Stabilitātes Pārskats" (2012)

"Latvijas Bankas 2012. gada pārskats"

"Latvijas Bankas 2012. gadā veiktā maksājumu un vērtspapīru norēķinu sistēmu pārraudzība"

"Latvijas Maksājumu Balance. Latvia's Balance of Payments. 2012"

"Makroekonomisko Norišu Pārskats" (2013. gada janvāris, aprīlis, jūlijs un oktobris; Nr. 13–16)

PĒTĪJUMI

BENKOVSKIS, Konstantīns, FADEJEVA, Ludmila. *PVN likmju ietekme uz cenu veidošanos Latvijā: par ko liecina PCI mikrodati?* Rīga : Latvijas Banka, Nr. 1, 2013.

BRAUKŠA, Ieva, FADEJEVA, Ludmila. *Iekšējā mobilitāte Latvijas darba tirgū 2005.–2011. gadā.* Rīga : Latvijas Banka, Nr. 2, 2013.

AJEVSKIS, Viktors. *Dinamiskā līdzsvara modeļu nelokālie atrisinājumi: tuvinātās stabilās varietātes pieeja.* Rīga : Latvijas Banka, Nr. 3, 2013.

PUBLIKĀCIJAS

BENKOVSKIS, Konstantīns, FADEJEVA, Ludmila, STEHRER, Robert, WÖRZ, Julia. How Important is Total Factor Productivity for Growth in Central, Eastern and Southeastern European Countries? *Focus on European Economic Integration*, Q1/2013, pp. 8–27.

BENKOVSKIS, Konstantīns, WÖRZ, Julia. *Non-Price Competitiveness of Exports from Emerging Countries.* European Central Bank Working Paper Series, No. 1612, November 2013. 29 p.

BENKOVSKIS, Konstantīns, SILGONER, Maria, STEINER, Katharina, WÖRZ, Julia. *Crowding-Out or Co-Existence? The Competitive Position of EU Members and China in Global Merchandise Trade.* European Central Bank Working Paper Series, No. 1617, November 2013. 40 p.

BENKOVSKIS, Konstantīns, WÖRZ, Julia. *What Drives the Market Share Changes? Price versus Non-Price Factors.* BOFIT Discussion Papers, No. 18, 2013. 48 p.

SINENKO, Nadežda, TITARENKO, Deniss, ĀRIŅŠ, Mikus. The Latvian Financial Stress Index as an Important Element of the Financial System Stability Monitoring Framework. *Baltic Journal of Economics*, vol. 13, No. 2, Autumn 2013, pp. 85–110.

**LATVIJAS BANKAS PAMATUZDEVUMU IZPILDES 2013. GADA
NORMATĪVĀS AKTUALITĀTES**

Normatīvais akts	Nr.	Pieņemšanas datums (spēkā stāšanās datums)	Latvijas Bankas padomes pieņemtā normatīvā akta nosaukums
Noteikumi	96.	24.01.2013. (01.02.2013.)	"Grozījumi Latvijas Bankas 2009. gada 13. maija noteikumos Nr. 36 "Ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanas un pārdošanas noteikumi""
Noteikumi	97.	14.03.2013. (01.10.2013.)	"Grozījumi Latvijas Bankas 2012. gada 13. septembra noteikumos Nr. 93 "Kredītu reģistra noteikumi""
Noteikumi	98.	14.03.2013. (01.10.2013.)	"Grozījumi Latvijas Bankas 2012. gada 13. septembra noteikumos Nr. 94 "Noteikumi par elektronisko informācijas apmaiņu ar Latvijas Banku""
Noteikumi	99.	16.05.2013. (01.01.2014.)	"Monetāro finanšu iestāžu "Mēneša bilances pārskata" sagatavošanas noteikumi"
Noteikumi	100.	16.05.2013. (01.01.2014.)	"Monetāro finanšu iestāžu procentu likmju pārskatu sagatavošanas noteikumi"
Noteikumi	101.	16.05.2013. (01.01.2014.)	"Ārvalstu valūtu pirkšanas un pārdošanas pārskatu sagatavošanas noteikumi"
Noteikumi	102.	16.05.2013. (01.01.2014.)	""Naudas tirgus darījumu pārskata" sagatavošanas noteikumi"
Noteikumi	103.	16.05.2013. (01.01.2014.)	""Kredītu norakstīšanas un vērtspapīru pārvērtēšanas korekciju pārskata" sagatavošanas noteikumi"
Noteikumi	104.	16.05.2013. (01.01.2014.)	""Kredītiestāžu un elektroniskās naudas iestāžu maksājumu statistikas pārskata" sagatavošanas noteikumi"
Noteikumi	105.	16.05.2013. (10.06.2013.)	"Grozījums Latvijas Bankas 2009. gada 13. maija noteikumos Nr. 38 "Lata naudas zīmju apraksts""
Kārtība	211/11	16.05.2013. (01.06.2013.)	"Grozījumi Latvijas Bankas padomes 2010. gada 9. septembra kārtībā Nr. 183/3 "Dalības kārtība Latvijas Bankas elektroniskajā klīringa sistēmā""
Kārtība	211/12	16.05.2013. (01.06.2013.)	"Grozījumi Latvijas Bankas padomes 2009. gada 5. novembra kārtībā Nr. 172/9 "Dalības kārtība Latvijas Bankas starpbanku automatizētajā maksājumu sistēmā""
Kārtība	211/13	16.05.2013. (01.01.2014.)	"Par Latvijas Bankas padomes 2009. gada 5. novembra kārtības Nr. 172/9 "Dalības kārtība Latvijas Bankas starpbanku automatizētajā maksājumu sistēmā" atzīšanu par spēku zaudējušu"
Noteikumi	106.	11.07.2013. (24.07.2013.)	"Darījumu procentu likmes"
Noteikumi	107.	11.07.2013. (01.10.2013.)	"Grozījumi Latvijas Bankas 2012. gada 15. marta noteikumos Nr. 86 "Kredītiestāžu obligāto rezervju prasību aprēķināšanas un izpildes noteikumi""
Noteikumi	108.	11.07.2013. (01.10.2013.)	"Krājaizdevu sabiedrību "Rezervju bāzes un prasību aprēķina" sagatavošanas noteikumi"
Noteikumi	109.	11.07.2013. (01.01.2014.)	""Rezervju bāzes un prasību aprēķina" sagatavošanas noteikumi"
Noteikumi	110.	11.07.2013. (01.01.2014.)	""Ārējo aktīvu un pasīvu ceturkšņa pārskata (1-MB)" sagatavošanas noteikumi"
Noteikumi	111.	11.07.2013. (01.01.2014.)	""Ārējo aktīvu un pasīvu gada pārskata (1-MB)" sagatavošanas noteikumi"
Noteikumi	112.	11.07.2013. (01.01.2014.)	"Nebanku ārējo maksājumu pārskatu sagatavošanas noteikumi"
Noteikumi	113.	11.07.2013. (01.01.2014.)	""Pakalpojumu ceturkšņa pārskata (4-MB)" sagatavošanas noteikumi"
Noteikumi	114.	11.07.2013. (01.01.2014.)	""Transporta un starpniecības pakalpojumu ceturkšņa pārskata (3-MB)" sagatavošanas noteikumi"

11. pielikums (turpinājums)

Normatīvais akts	Nr.	Pieņemšanas datums (spēkā stāšanās datums)	Latvijas Bankas padomes pieņemtā normatīvā akta nosaukums
Noteikumi	115.	11.07.2013. (01.01.2014.)	"Kreditēstāžu ilgtermiņa ārējā parāda pārskatu sagatavošanas noteikumi"
Noteikumi	116.	11.07.2013. (01.01.2014.)	"Vērtspapīru pārskatu sagatavošanas noteikumi"
Noteikumi	117.	11.07.2013. (01.01.2014.)	"Mēneša pārskata par fizisko personu noslēgtajiem līgumiem darbam ārvalstīs (5-MB)" sagatavošanas noteikumi"
Noteikumi	118.	11.07.2013. (01.08.2013.)	"Grozījumi Latvijas Bankas 2009. gada 13. maija noteikumos Nr. 36 "Ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanas un pārdošanas noteikumi"
Noteikumi	119.	16.09.2013. (24.09.2013.)	"Darījumu procentu likmes"
Noteikumi	120.	16.09.2013. (01.10.2013.)	"Grozījumi Latvijas Bankas 2012. gada 13. septembra noteikumos Nr. 93 "Kredītu reģistra noteikumi"
Noteikumi	121.	16.09.2013. (01.10.2013.)	"Grozījumi Latvijas Bankas 2012. gada 13. septembra noteikumos Nr. 94 "Noteikumi par elektronisko informācijas apmaiņu ar Latvijas Banku"
Noteikumi	122.	16.09.2013. (01.01.2014.)	"Noteikumi par elektronisko informācijas apmaiņu ar Latvijas Banku"
Noteikumi	123.	16.09.2013. (01.10.2013.)	"Grozījums Latvijas Bankas 2008. gada 11. septembra noteikumos Nr. 19 "Noteikumi par lata naudas zīmēm"
Noteikumi	124.	16.09.2013. (01.01.2014.)	"Euro banknošu un monētu apstrādes un laišanas otrreizējā apgrozībā noteikumi"
Kārtība	213/7	16.09.2013. (30.09.2013.)	"Grozījumi Latvijas Bankas padomes 2010. gada 9. septembra kārtībā Nr. 183/3 "Dalības kārtība Latvijas Bankas elektroniskajā klīringa sistēmā"
Kārtība	213/8	16.09.2013. (01.01.2014.)	"Grozījumi Latvijas Bankas padomes 2010. gada 9. septembra kārtībā Nr. 183/3 "Dalības kārtība Latvijas Bankas elektroniskajā klīringa sistēmā"
Kārtība	213/9	16.09.2013. (01.01.2014.)	"Par Latvijas Bankas klientu norēķinu kontu apkalpošanas noteikumiem"
Kārtība	213/12	16.09.2013. (01.01.2014.)	"Dalības kārtība skaidrās naudas darījumos Latvijas Bankā"
Kārtība	213/13	16.09.2013. (17.09.2013.)	"Euro banknošu un monētu priekšpiegādes un priekšpiegādes otrās fāzes kārtība"
Kārtība	214/1	07.10.2013. (07.10.2013.)	"Grozījums Latvijas Bankas padomes 2013. gada 16. septembra kārtībā Nr. 213/13 "Euro banknošu un monētu priekšpiegādes un priekšpiegādes otrās fāzes kārtība"
Noteikumi	125.	04.11.2013. (06.11.2013.)	"Grozījums Latvijas Bankas 2009. gada 13. maija noteikumos Nr. 38 "Lata naudas zīmju apraksts"
Noteikumi	126.	11.11.2013. (24.11.2013.)	"Grozījumi Latvijas Bankas 2013. gada 16. septembra noteikumos Nr. 119 "Darījumu procentu likmes"
Noteikumi	127.	11.11.2013. (01.01.2014.)	"Par Latvijas Bankas padomes 2004. gada 11. novembra lēmuma Nr. 115/5 "Par lata piesaisti eiro un ārvalstu valūtu kursu noteikšanu" un Latvijas Bankas padomes 2005. gada 13. janvāra lēmuma Nr. 116/13 "Par lata piesaisti eiro" atzīšanu par spēku zaudējušiem"
Noteikumi	128.	11.11.2013. (01.01.2014.)	"Par Latvijas Bankas padomes 2006. gada 14. jūnija lēmuma Nr. 128/1 "Par ārvalstu valūtu kursiem" atzīšanu par spēku zaudējušu"
Ieteikumi	129.	11.11.2013. (01.01.2014.)	"Grozījumi Latvijas Bankas 2009. gada 13. maija ieteikumos Nr. 37 "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas iekšējās kontroles sistēmas izveides ieteikumi kapitālsabiedrībām, kas saņēmušas Latvijas Bankas licenci ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanai un pārdošanai"

11. pielikums (turpinājums)

Normatīvais akts	Nr.	Pieņemšanas datums (spēkā stāšanās datums)	Latvijas Bankas padomes pieņemtā normatīvā akta nosaukums
Kārtība	216/7	11.11.2013. (01.12.2013.)	"Dalības kārtība Latvijas Bankas VNS sistēmā"
Noteikumi	130.	12.12.2013. (01.01.2014.)	"Noteikumi par elektronisko informācijas apmaiņu ar Latvijas Banku"
Kārtība	217/1	12.12.2013. (01.01.2014.)	"Dalības Latvijas Bankas organizētajās <i>Eurosistēmas</i> monetārās politikas operācijās kārtība"
Kārtība	217/3	12.12.2013. (01.01.2014.)	"Grozījumi Latvijas Bankas padomes 2010. gada 4. novembra kārtībā Nr. 186/4 "Dalības kārtība sistēmā TARGET2-Latvija""
Kārtība	217/4	12.12.2013. (01.01.2014.)	"Vispārīgie Latvijas Bankā atvērta norēķinu konta apkalpošanas principi un līguma slēgšanas kārtība"

12. pielikums

TERMINI

Aizdevumu iespēja – pastāvīgā iespēja Latvijas Republikā reģistrētām kredītiestādēm Latvijas Bankā saņemt automātiskos un pieprasījuma aizdevumus pret ķīlu (sākot ar 2014. gada 1. janvāri, šīs kredītiestādes var izmantot Eirosistēmas pastāvīgo aizdevumu iespēju, lai saņemtu no Latvijas Bankas aizdevumu uz nakti ar iepriekš noteiktu procentu likmi pret atbilstošu aktīvu ķīlu).

Atlikušais termiņš – līdz parāda instrumenta dzēšanas vai aizdevuma atmaksas datumam vai kādas citas finanšu operācijas beigu datumam atlikušais laiks.

Automātiskais aizdevums – aizdevums, ko Latvijas Republikā reģistrētai kredītiestādei, īstenojot aizdevumu iespēju, Latvijas Banka izsniedza pret ķīlu līdz nākamajai darbadienai šīs kredītiestādes naudas konta debeta atlikuma segšanai.

Banku savienība – viens no Ekonomikas un monetārās savienības pabeigšanas elementiem, ko veidos integrēts finanšu sektora regulējums ar vienotu noteikumu kopumu, vienotais uzraudzības mehānisms, saskaņota noguldījumu aizsardzība un vienots banku noregulējuma mehānisms.

Bruto norēķinu sistēma – pārvedumu sistēma, kurā norēķins par katru naudas vai vērtspapīru pārveduma rīkojumu tiek veikts, pamatojoties uz katru atsevišķu maksājuma rīkojumu atbilstoši to saņemšanas secībai.

Centrālā valdība – valsts institūcijas, t.sk. ministrijas, vēstniecības, pārstāvniecības, aģentūras, padomes, izglītības, veselības aizsardzības, tiesībsargājošās, kultūras un citas valsts iestādes, kuru kompetence attiecas uz visu valsts ekonomisko teritoriju. Latvijas centrālās valdības institucionālo vienību sarakstu saskaņā ar EKS 95 prasībām sagatavo CSP.

Citi finanšu starpnieki – finanšu iestādes, kuras iesaistītas galvenokārt finanšu starpniecībā, uzņemoties tādas saistības, kas nav nauda, ne-MFI noguldījumi un noguldījumu aizstājēji vai apdrošināšanas tehniskās rezerves. Citi finanšu starpnieki ir kreditēšanā iesaistītās sabiedrības (piemēram, finanšu līzingu sabiedrības, faktūrkreditēšanas sabiedrības, eksporta vai importa finansēšanas sabiedrības), ieguldījumu fondi, ieguldījumu brokeru sabiedrības, finanšu instrumentsabiedrības, finanšu pārvaldītājsabiedrības, riska kapitāla sabiedrības, kā arī citas finanšu iestādes, ja to darbība atbilst minētajiem nosacījumiem.

Darbības risks – iespēja ciest finansiālus un nefinansiālus zaudējumus nepiemērota vai kļūdaina darbības procesa, personu rīcības, informācijas vai inženiertehniskas sistēmas darbības vai ārēju apstākļu ietekmes dēļ.

ECB Ģenerālpadome – viena no ECB lēmēj institūcijām, kuras sastāvā ietilpst ECB prezidents, viņa vietnieks un visu ES valstu centrālo banku prezidenti.

Eiropas Banku iestāde (EBI) (European Banking Authority (EBA)) – ES iestāde ar juridiskās personas statusu, un tā ir daļa no EFUS. EBI mērķis ir aizsargāt sabiedrības intereses, veicinot finanšu sistēmas īstermiņa, vidēja termiņa un ilgtermiņa stabilitāti un efektivitāti ES tautsaimniecībai, tās iedzīvotājiem un uzņēmējiem. Viens no galvenajiem EBI uzdevumiem ir izstrādāt un uzturēt Eiropas uzraudzības rokasgrāmatu, kurā nosaka uzraudzības metodoloģiju un paraugpraksi attiecībā uz finanšu iestāžu uzraudzību visā ES. EBI veido Uzraudzības padome, Valde, priekšsēdētājs, izpilddirektors un Apelācijas padome.

Eiropas Centrālā banka (ECB) – ECBS un Eirosistēmas centrālā institūcija, kam

12. pielikums (turpinājums)

saskaņā ar ES normatīvajiem aktiem piešķirts juridiskās personas statuss. ECB, sadarbojoties ar ES valstu centrālajām bankām, īsteno Eirosistēmai un ECBS izvirzītos uzdevumus saskaņā ar ECBS un ECB Statūtiem. ECB pārvalda Padome un Valde. Kamēr visas ES valstis nav ieviesušas eiro, ECBS ietvaros darbojas arī trešā ECB lēmējinstīcija – Ģenerālpadome.

Eiropas Centrālo banku sistēma (ECBS) – ietver ECB un ES valstu centrālās bankas. Centrālās bankas tajās ES valstīs, kuras vēl nav ieviesušas eiro, īsteno neatkarīgu monetāro politiku saskaņā ar attiecīgās valsts normatīvajiem aktiem un tādējādi nav iesaistītas Eirosistēmas monetārās politikas īstenošanā.

Eiropas Finanšu uzraudzības sistēma (EFUS) – ietver ESRK, EBI, Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestādi (*European Insurance and Occupational Pensions Authority*), Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādi (*European Securities and Markets Authority*), Eiropas Uzraudzības iestāžu apvienoto komiteju un ES valstu uzraudzības iestādes. EFUS galvenais uzdevums ir nodrošināt finanšu sektorā piemērojamo noteikumu pienācīgu īstenošanu, lai saglabātu finanšu stabilitāti un tādējādi nodrošinātu uzticēšanos finanšu sistēmai kopumā un finanšu pakalpojumu lietotāju pietiekamu aizsardzību.

Eiropas Sistēmisko risku kolēģija (ESRK) (*European Systemic Risk Board (ESRB)*) – neatkarīga ES struktūra, kas ir daļa no EFUS. ESRK atbild par ES finanšu sistēmas makrouzraudzību, lai palīdzētu novērst vai mazināt ES finanšu stabilitātes sistēmiskos riskus, kas rodas finanšu sistēmā, ņemot vērā makroekonomisko attīstību, lai izvairītos no plašu finansiālo grūtību periodiem. Tā veicina iekšējā tirgus netraucētu darbību un šādi nodrošina finanšu sektora ilgtspējīgu ieguldījumu tautsaimniecības izaugsmē. ESRK ir Valde, Koordinācijas komiteja, Sekretariāts, Konsultatīvā zinātniskā komiteja un Konsultatīvā speciālistu komiteja.

Eirosistēma – ietver ECB un eiro zonas valstu centrālās bankas. Eirosistēmas lēmējinstīcijas ir ECB Padome un ECB Valde.

Eiro zona – ES valstis, kuras saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienības darbību ieviesušas eiro kā to vienoto valūtu un kurās tiek īstenota vienotā monetārā politika, par ko atbild ECB Padome. 2013. gada beigās eiro zonu veidoja Austrija, Beļģija, Francija, Grieķija, Igaunija, Īrija, Itālija, Kipra, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Portugāle, Slovākija, Slovēnija, Somija, Spānija un Vācija (2014. gada 1. janvārī eiro zonai pievienojās Latvija).

Ekonomikas un finanšu komiteja (EFK) – ES Padomes izveidota komiteja ekonomikas un finanšu jautājumos, kurā darbojas ES valstu valdību un centrālo banku pārstāvji, kā arī EK un ECB pārstāvji.

Ekonomikas un monetārā savienība (EMS) – process, kura rezultātā ieviesta eiro zonas vienotā valūta – eiro – un vienotā monetārā politika, kā arī veikta ES valstu ekonomiskās politikas koordinācija. Līgumā par Eiropas Savienības darbību aprakstītais EMS veidošanas process notika trijos posmos. Pēdējais, trešais, posms sākās 1999. gada 1. janvārī, kad pilnvaras monetārajā jomā tika nodotas ECB un tika ieviests eiro. EMS izveides procesu noslēdza eiro ieviešana skaidrās naudas aprītē 2002. gada 1. janvārī.

EONIA (*euro overnight index average*) – efektīvās procentu likmes rādītājs, kas dominē eiro starpbanku darījumu uz nakti tirgū. To aprēķina kā eiro denominēto beznodrošinājuma aizdevumu darījumu uz nakti procentu likmju vidējo svērto rādītāju saskaņā ar sarakstā iekļauto banku sniegtajiem datiem.

EURIBOR (*euro interbank offered rate*) – procentu likme, ar kādu saskaņā ar sarakstā iekļauto banku sniegtajiem datiem visaugstākā reitinga banka vēlas aizdot naudas

12. pielikums (turpinājums)

līdzekļus citai visaugstākā reitinga bankai un ko katru dienu aprēķina starpbanku noguldījumiem ar dažādiem termiņiem līdz 12 mēnešiem.

Fiksētas procentu likmes instruments – finanšu instruments, kura kupons nemainās visā instrumenta darbības laikā.

Finanšu iestādes (izņemot MFI) – citi finanšu starpnieki, finanšu palīgsabiedrības, apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondi.

Finanšu palīgsabiedrības – finanšu iestādes, kas iesaistītas galvenokārt finanšu palīgdarbībās, t.i., darbībās, kuras cieši saistītas ar finanšu starpniecību, bet nav finanšu starpniecība, piemēram, ieguldījumu brokeri, kas nesniedz finanšu starpniecības pakalpojumus savā vārdā, sabiedrības, kas nodrošina finanšu tirgu infrastruktūru, iestādes, kas uzrauga MFI, finanšu iestādes un finanšu tirgu. FKTK, *NASDAQ OMX Riga*, LCD, apdrošināšanas brokeru sabiedrības, kapitālsabiedrības ārvalstu valūtu skaidrās naudas pirkšanai un pārdošanai, kā arī ieguldījumu pārvaldes sabiedrības uzskatāmas par finanšu palīgsabiedrībām.

Galvenās refinansēšanas operācijas – regulāras atklātā tirgus operācijas, ko Latvijas Banka veica, organizējot reverso darījumu izsoles, kurās Latvijas Republikā reģistrētām kredītiestādēm piešķir aizdevumus pret ķīlu. Izsoles minimālā aizdevuma procentu likme bija vienāda ar Latvijas Bankas refinansēšanas likmi. Latvijas Banka katrai izsolei noteica izsoles kopējo apjomu. Aizdevuma termiņš bija 7 dienas. Eirosistēma galvenās refinansēšanas operācijas (reverso darījumu veidā) veic katru nedēļu ar standartizsoļu procedūras palīdzību, un to termiņš parasti ir 1 nedēļa.

Ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas – tirgus operācijas, ko Latvijas Banka varēja veikt, organizējot reverso darījumu izsoles, kurās Latvijas Republikā reģistrētām kredītiestādēm varēja piešķirt aizdevumus pret ķīlu. Izsoles minimālā aizdevuma procentu likme bija vienāda ar Latvijas Bankas refinansēšanas likmi. Latvijas Banka katrai izsolei varēja noteikt izsoles kopējo apjomu. Aizdevuma termiņš bija 91 diena. Eirosistēmas ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas (reverso darījumu veidā) ir kredītooperācijas ar termiņu ilgāku par 1 nedēļu (regulāro mēneša operāciju termiņš ir 3 mēneši).

Kapitāla vērtspapīri – vērtspapīri, kas nodrošina līdzdalību komercsabiedrības kapitālā. Tie ietver biržās tirgotus un biržās netirgotus kapitāla vērtspapīrus (piemēram, kotētas akcijas, nekotētas akcijas un citus kapitāla vērtspapīru veidus) un parasti nodrošina ienākumus dividenžu veidā.

Klīrings (tīrvērtē) – maksājuma dokumentu vai vērtspapīru pārveduma rīkojumu nosūtīšanas, apstrādes un savstarpējās saskaņošanas process, kas notiek pirms norēķina un kā rezultātā, pamatojoties uz visiem norēķinu dalībnieku iesniegtajiem maksājuma dokumentiem, aprēķina katra norēķinu dalībnieka klīringa neto pozīciju, t.i., kopējās naudas līdzekļu saistības vai prasības pret pārējiem norēķinu dalībniekiem.

Kredītiestādes – kapitālsabiedrības, kas dibinātas, lai pieņemtu noguldījumus un citus atmaksājamus līdzekļus no neierobežota klientu loka un savā vārdā izsniegtu kredītus, un sniegtu citus finanšu pakalpojumus. Latvijas kredītiestādes ietvertas "Latvijas Republikas monetāro finanšu iestāžu sarakstā" (sk. Latvijas Bankas interneta vietnes (www.bank.lv) izvēlnē "Statistika").

Kredītrisks – iespēja, ka darījuma partneris pilnā apjomā nenokārtos savas saistības vai nu pienākot termiņam, vai arī jebkurā laikā pēc tam.

Latvijas Bankas elektroniskā klīringa sistēma (EKS) – Latvijas Bankas neto norēķinu sistēma, kas nodrošina klientu maksājuma rīkojumu apstrādi un klīringa norēķinus.

12. pielikums (turpinājums)

Latvijas Bankas starpbanku automatizētā maksājumu sistēma (SAMS) – Latvijas Bankas reālā laika bruto norēķinu sistēma, kas līdz 2013. gada beigām nodrošināja Latvijas Bankas monetārās politikas operāciju, liela apjoma starpbanku pārvedumu, kā arī citu latos veikto maksājumu norēķinus.

Likviditātes risks – risks, ka radīsies grūtības izpildīt pienākumus, kas saistīti ar tādām finanšu saistībām, par kurām norēķinās ar naudu vai citu finanšu aktīvu.

M0 – naudas bāze, kas aprēķināta saskaņā ar Latvijas Bankas metodoloģiju un ietvēra Latvijas Bankas emitētās latu banknotes un monētas un rezidentu MFI un finanšu iestāžu pieprasījuma noguldījumus (noguldījumus uz nakti) Latvijas Bankā.

M1 – šaurās naudas rādītājs, kas ietver skaidro naudu apgrozībā un rezidentu finanšu iestāžu, nefinanšu sabiedrību, mājsaimniecību, mājsaimniecības apkalpojošo biedrību un nodibinājumu un vietējās valdības MFI uz nakti veiktos noguldījumus.

M2 – vidējās naudas rādītājs, kas ietver M1 un rezidentu finanšu iestāžu, nefinanšu sabiedrību, mājsaimniecību, mājsaimniecības apkalpojošo biedrību un nodibinājumu un vietējās valdības MFI veiktos noguldījumus ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem ieskaitot (īstermiņa krājnoguldījumus) un noguldījumus ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem ieskaitot (īstermiņa noguldījumus).

M3 – plašās naudas rādītājs, kas ietver M2, tirgojamus instrumentus, īpaši atpirkšanas līgumus, MFI emitētos parāda vērtspapīrus ar termiņu līdz 2 gadiem ieskaitot un naudas tirgus fondu akcijas un daļas.

Mājsaimniecības – fiziskās personas vai fizisko personu grupas kā patērētāji un tikai pašu galapatēriņam domātu preču ražotāji un nefinanšu pakalpojumu sniedzēji. Latvijā par mājsaimniecībām uzskatāmas arī pašnodarbinātās personas, ja viņas nav reģistrējušas savu darbību Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra komercreģistrā.

Mājsaimniecības apkalpojošās biedrības un nodibinājumi – biedrības un nodibinājumi, kas nodrošina preces un pakalpojumus fiziskajām personām vai fizisko personu grupām un kas resursus gūst galvenokārt no brīvprātīgām iemaksām naudā vai natūrā, no valdības veiktajiem maksājumiem, kā arī no ienākumiem, kuri gūti no nekustamā īpašuma. Šādas biedrības un nodibinājumi ir, piemēram, arodbiedrības, profesionālās vai izglītības apvienības, patērētāju asociācijas, politiskās partijas, baznīcas, reliģiskās kopienas, kā arī kultūras, atpūtas un sporta klubi, žēlsirdības, atbalsta un palīdzības organizācijas.

Maksājumu bilance – statistikas pārskats, kas atspoguļo Latvijas saimnieciskos darījumus ar pārējām valstīm konkrētā periodā. Šajā pārskatā ietilpst darījumi, kuri saistīti ar precēm, pakalpojumiem, ienākumiem un pārvedumiem, un tie neto darījumi, kuri rada finanšu prasības ("Aktīvi") vai finanšu saistības ("Pasīvi") pret pārējām valstīm.

Monetārās finanšu iestādes (MFI) – kredītiestādes, krājaizdevu sabiedrības, elektroniskās naudas iestādes, naudas tirgus fondi un citas finanšu sabiedrības, kas pieņem noguldījumus vai tuvos noguldījumu aizstājējus no klientiem, kuri nav MFI, uz sava rēķina piešķir kredītus un veic ieguldījumus vērtspapīros, kā arī valsts centrālā banka. Latvijas Banka izveido, uztur un regulāri aktualizē "Latvijas Republikas monetāro finanšu iestāžu sarakstu" Latvijas Bankas interneta vietnes (www.bank.lv) izvēlnē "Statistika". Šo sarakstu iekļauj arī ECB savā interneta vietnē, kur tā regulāri publicē ES valstu MFI sarakstu. Latvijā 2013. gada beigās bija 73 MFI.

Nefinanšu sabiedrības – saimnieciskās vienības, kas ražo preces vai sniedz nefinanšu pakalpojumus nolūkā gūt peļņu vai citus augļus. Latvijā par nefinanšu sabiedrību uzskatāmi arī individuālie komersanti, kuri reģistrējuši savu darbību Latvijas Republikas

12. pielikums (turpinājums)

Uzņēmumu reģistra komercreģistrā. Ir valsts un privātās nefinanšu sabiedrības. Valsts nefinanšu sabiedrības ir nefinanšu sabiedrības, kurās valdībai pieder vairāk nekā 50% pamatkapitāla vai balsstiesību vai kuras tā tieši vai netieši kontrolē.

Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu – naudas līdzekļi, kuri noguldīti MFI, nenosakot termiņu, un kurus iespējams izņemt, vai nu iepriekš brīdinot MFI atbilstoši līgumā noteiktajam brīdinājuma termiņam, vai arī samaksājot tai nozīmīgu soda naudu.

Noguldījumi ar noteiktu termiņu – naudas līdzekļi, kuri noguldīti MFI un kurus nevar izņemt pirms termiņa beigām vai var izņemt, tikai samaksājot attiecīgu soda naudu. Šādi noguldījumi aptver arī dažus netirgojamus parāda instrumentus, piemēram, netirgojamus noguldījumu sertifikātus.

Noguldījumu iespēja – pastāvīgā iespēja Latvijas Republikā reģistrētām kredītiestādēm pēc to pieprasījuma veikt Latvijas Bankā noguldījumus uz nakti un uz septiņām dienām (sākot ar 2014. gada 1. janvāri, šīs kredītiestādes var izmantot Eirosistēmas noguldījumu iespēju, lai Latvijas Bankā veiktu noguldījumu uz nakti par iepriekš noteiktu procentu likmi).

Parāda vērtspapīri – vērtspapīri, kas apliecina emitenta saistības pret šo vērtspapīru turētāju un tā apņemšanos veikt vienu vai vairākus maksājumus vērtspapīru turētājam noteiktā datumā vai datumos (piemēram, obligācijas, parādzīmes). Šiem vērtspapīriem parasti ir noteikta procentu likme (kupons), vai arī tie tiek pārdoti ar diskontu summai, kas tiks atmaksāta noteiktajā dzēšanas termiņā. Īstermiņa parāda vērtspapīri ir parāda vērtspapīri, kuriem emisijas brīdī noteiktais dzēšanas termiņš ir līdz 1 gadam (ieskaitot). Ilgtermiņa parāda vērtspapīri ir parāda vērtspapīri, kuriem emisijas brīdī noteiktais dzēšanas termiņš ir ilgāks par 1 gadu.

Pastāvīgā iespēja – centrālās bankas nodrošināta iespēja, kas pieejama darījuma partneriem pēc to pieprasījuma. Latvijas Banka līdz 2013. gada beigām piedāvāja Latvijas Republikā reģistrētām kredītiestādēm divas pastāvīgās iespējas: aizdevumu iespēju un noguldījumu iespēju (sākot ar 2014. gada 1. janvāri, šīs kredītiestādes var izmantot Eirosistēmas pastāvīgās iespējas).

Pieprasījuma aizdevums – aizdevums, ko Latvijas Republikā reģistrētām kredītiestādēm, īstenojot aizdevumu iespēju, Latvijas Banka izsniedza pēc to pieprasījuma pret ķīlu līdz nākamajai darbadienai.

Portfeļieguldījumi – Latvijas rezidentu ieguldījumi (neto darījumi un atlikumi) citu valstu rezidentu emitētajos vērtspapīros ("Aktīvi") un citu valstu rezidentu ieguldījumi Latvijas rezidentu emitētajos vērtspapīros ("Pasīvi"). Portfeļieguldījumu darījumā ieguldītāja mērķis ir ieguldījuma vērtības pieaugums vai iespēja saņemt dividendes vai procentu ienākumus no ieguldītajiem resursiem, nevis tieši ietekmēt komercsabiedrības pārvaldes institūcijas. Portfeļieguldījumu darījumi ietver gan īstermiņa, gan ilgtermiņa finanšu instrumentus. Portfeļieguldījumu raksturīga iezīme ir finanšu instrumentu brīva apgrozība vērtspapīru tirgū. Maksājumu bilanci portfeļieguldījumus klasificē pēc finanšu instrumenta veida: kapitāla vērtspapīri un parāda vērtspapīri (obligācijas un parādzīmes un naudas tirgus instrumenti).

Reālā laika bruto norēķinu (RTGS) sistēma – norēķinu sistēma, kurā naudas vai vērtspapīru pārveduma rīkojumu apstrāde un norēķins notiek individuāli un secīgi (neizmantojot mijieskaitu) reālajā laikā.

Reversais darījums – darījums, kurā centrālā banka pērk un pārdod aktīvus saskaņā ar atpirkšanas līgumu vai izsniedz aizdevumu pret nodrošinājumu.

12. pielikums (turpinājums)

Rezervju bāze – to atbilstošo bilances posteņu (galvenokārt saistību) summa, kas veido pamatu kredītiestādes rezervju prasību aprēķināšanai.

Rezervju prasības – minimālais rezervju apjoms, kas kredītiestādei jāglabā Latvijas Bankā iepriekš noteiktā rezervju prasību izpildes periodā. Atbilstību prasībām nosaka, pamatojoties uz rezervju konta dienas beigu atlikumu vidējo rādītāju izpildes periodā.

RIGIBOR (*Riga Interbank Offered Rate*) – Latvijas starpbanku kredītu procentu likmju indekss, kas atspoguļoja kotēšanas sarakstā iekļauto kredītiestāžu noteiktās latu naudas tirgus procentu likmes, par kādām šīs kredītiestādes vēlas aizdot naudas līdzekļus latos citām kredītiestādēm. Latvijas Banka šo indeksu aprēķināja līdz 2013. gada beigām darījumiem ar termiņu uz nakti, 1 diena (sākot ar nākamo darbadienu), 1 nedēļa, 1 mēnesis, 3 mēneši, 6 mēneši un 12 mēnešu.

Sākotnējais termiņš – saskaņā ar finanšu operācijas sākumā nolīgtajiem noteikumiem un nosacījumiem laiks no parāda instrumenta emisijas datuma līdz dzēšanas datumam vai no aizdevuma izsniegšanas datuma līdz atmaksas datumam, vai no kādas citas finanšu operācijas sākuma datuma līdz beigu datumam.

SEPA (Vienotā eiro maksājumu telpa) (*Single Euro Payments Area (SEPA)*) – projekts ar mērķi saskaņot veidu, kā tiek veikti klientu maksājumi eiro, padarot maksājumus eiro starp Eiropas valstīm tikpat ātrus, drošus un efektīvus kā iekšzemes maksājumi. SEPA nodrošina iespēju patērētājiem, uzņēmējiem un citiem tautsaimniecības dalībniekiem neatkarīgi no to atrašanās vietas veikt gan starpvalstu, gan iekšzemes maksājumus eiro saskaņā ar vieniem un tiem pašiem galvenajiem nosacījumiem, tiesībām un pienākumiem. 2013. gada beigās SEPA aptvēra ES valstis, Islandi, Lihtenšteinu, Monako, Norvēģiju un Šveici.

Starptautiskais Valūtas fonds (SVF) – starptautiska organizācija, kas 1944. gada jūlijā dibināta, lai veicinātu starptautisko monetāro sadarbību, valūtas kursu stabilitāti, valstu ekonomisko izaugsmi un nodarbinātības pieaugumu un nodrošinātu īslaicīgu finansiālu palīdzību SVF dalībvalstīm maksājumu plūsmu līdzsvarošanai.

Starptautisko investīciju bilance – statistikas pārskats, kas atspoguļo Latvijas finanšu prasību ("Aktīvi") un finanšu saistību ("Pasīvi") pret pārējām valstīm atlikumu vērtību un sastāvu noteiktā datumā, kā arī šo atlikumu vērtības pārmaiņu iemeslus attiecīgajā laika periodā. Atlikumu vērtības pārmaiņas var notikt neto darījumu rezultātā (maksājumu bilances dati), valūtas kursu svārstību dēļ, cenu pārmaiņu rezultātā vai citu pārmaiņu (galvenokārt dažādu veidu pārklasifikācijas informācijas sniedzēja uzskaites sistēmā, kā arī parāda kapitalizācijas u.c. darbību) dēļ. Starptautisko investīciju bilancē investīcijas iedala aktīvos un pasīvos. Gan aktīvi, gan pasīvi ietver tiešās investīcijas, portfeļieguldījumus, atvasinātos finanšu instrumentus un citus ieguldījumus, bet aktīvi – arī rezerves aktīvus.

Starptautisko norēķinu banka (SNB) (*Bank for International Settlements (BIS)*) – starptautiska finanšu organizācija, kas 1930. gada maijā dibināta, lai veicinātu starptautisko monetāro un finanšu sadarbību. SNB darbojas kā centrālo banku banka.

TARGET (Eiropas Vienotā automatizētā reālā laika bruto norēķinu) sistēma (*TARGET (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system)*) – Eirosistēmas reālā laika bruto norēķinu sistēma eiro. Pirmās paaudzes TARGET sistēmu 2008. gada maijā nomainīja TARGET2 sistēma.

TARGET2 sistēma – otrās paaudzes TARGET sistēma. Tā veic maksājumu norēķinus eiro, izmantojot centrālās bankas naudas līdzekļus, un tās darbības pamatā ir vienota

12. pielikums (turpinājums)

kopēja informācijas tehnoloģiju platforma, kurā visi maksājuma uzdevumi tiek iesniegti apstrādei.

TARGET2-Latvija sistēma – TARGET2 komponentsistēma Latvijā, kuras darbību nodrošina Latvijas Banka kopīgi ar pārējām ECBS centrālajām bankām.

TARGET2 vērtspapīriem (*TARGET2-Securities*) – Eirosistēmas vienotā tehniskā platforma, kas ļauj centrālajiem vērtspapīru depozitārijiem un nacionālajām centrālajām bankām nodrošināt neitrālus pārrobežu vērtspapīru norēķinu pamatpakalpojumus Eiropā, izmantojot centrālās bankas naudas līdzekļus.

Termiņnoguldījumi Latvijas Bankā – tādi noguldījumi latos ar fiksētu procentu likmi uz noteiktu termiņu, kurus Latvijas Bankā tās organizētajās termiņnoguldījumu izsoles rezultātā varēja veikt Latvijas Republikā reģistrētas kredītiestādes. Izsoles maksimālā noguldījuma procentu likme bija vienāda ar Latvijas Bankas refinansēšanas likmi. Latvijas Banka katrai izsolei varēja noteikt izsoles kopējo apjomu un varēja organizēt tās līdz 2013. gada beigām. Sākot ar 2014. gada 1. janvāri, Latvijas Republikā reģistrētas kredītiestādes, piedaloties Eirosistēmas precizējošajās operācijās, var veikt termiņnoguldījumus Latvijas Bankā.

Tiešās investīcijas – investīcijas (neto darījumi un atlikumi), ko ārvalstu investors (tiešais investors) veic, lai iegūtu būtisku līdzdalību (īpašumtiesības, kas atbilst vismaz 10% no parastajām akcijām vai balsstiesībām) kādā Latvijas komercsabiedrībā (tiešo investīciju uzņēmums; tiešās investīcijas Latvijā), vai Latvijas investors – kādā ārvalstu kompānijā (tiešās investīcijas ārvalstīs). Tās ietver tiešās investīcijas pašu kapitālā, reinvestētās peļņas un cita kapitāla veidā. Tiešajām investīcijām raksturīgas ilgtermiņa attiecības starp tiešo investoru un tiešo investīciju uzņēmumu. Tiešais investors var būt gan fiziskā, gan juridiskā persona.

Tiešie darījumi – darījumi, kurus līdz 2013. gada beigām Latvijas Banka varēja slēgt ar Latvijas Republikā reģistrētām kredītiestādēm organizētas vērtspapīru tiešās pirkšanas vai pārdošanas izsoles vai ārvalstu valūtas bezskaidrās naudas pirkšanas un pārdošanas rezultātā. Sākot ar 2014. gada 1. janvāri, Latvijas Banka Eirosistēmas ietvaros, veicot tiešo pirkšanu, var pirt no finanšu tirgus dalībniekiem atbilstošu aktīvu, bet, veicot tiešo pārdošanu, var pārdot tiem atbilstošu aktīvu.

Tirgus operācijas – operācijas, ko finanšu tirgū veic pēc centrālās bankas iniciatīvas. Latvijas Bankas līdz 2013. gada beigām lietotais tirgus operāciju dalījums bija atbilstošs Eirosistēmā lietotajam dalījumam, kuru veido četras kategorijas: galvenās refinansēšanas operācijas, ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas, precizējošās operācijas un strukturālās operācijas. Latvijas Bankas galvenie tirgus operāciju instrumenti bija reversie darījumi. Strukturālajām operācijām bija pieejami tiešie darījumi, savukārt precizējošo operāciju veikšanai bija pieejami tiešie darījumi, valūtas mijmaiņas darījumi un termiņnoguldījumu piesaiste.

Tirgus risks – iespēja ciest zaudējumus finanšu tirgus faktoru (piemēram, procentu likmju vai valūtas kursu) nelabvēlīgu pārmaiņu dēļ.

Valdība – valsts institūcijas, kuras ražo netirgojamas preces vai sniedz pakalpojumus, kas paredzēti individuālajam vai kolektīvajam patēriņam, vai valsts institūcijas, kuras iesaistītas nacionālā ienākuma vai nacionālās bagātības pārdalē. Latvijā valdība ietver centrālo valdību un vietējo valdību. Latvijas valdības institucionālo vienību sarakstu saskaņā ar EKS 95 prasībām sagatavo CSP.

Valūtas kursa mehānisms II (VKM II) – valūtas kursa mehānisms, kas nodrošina pamatprincipus sadarbībai valūtas kursu politikas jomā starp eiro zonas valstīm un ārpus

12. pielikums (turpinājums)

eiro zonas esošajām ES valstīm. VKM II ir daudzpusēja vienošanās par fiksētiem, bet koriģējamiem centrālajiem kursiem un $\pm 15\%$ standarta pieļaujamo svārstību koridoru. Lēmumi par centrālajiem kursiem un, iespējams, šaurākiem svārstību koridoriem tiek pieņemti, savstarpēji vienojoties attiecīgajai ES valstij, eiro zonas valstīm, ECB un citām ES valstīm, kuras piedalās šajā mehānismā. Piedalīšanās VKM II ir priekšnosacījums tam, lai ES valsts kļūtu par pilntiesīgu EMS dalībnieci un ieviestu eiro. 2013. gada beigās VKM II piedalījās Dānija, Latvija un Lietuva (2014. gada 1. janvārī, ieviešot eiro, Latvija pārtrauca dalību VKM II).

Valūtas mijmaiņas darījums – vienas valūtas maiņa pret otru, vienlaikus veicot pirkšanas un pārdošanas darījumu pēc darījuma sākumkursa un pārdošanas un pirkšanas darījumu pēc darījuma beigu kursa.

Vienotais uzraudzības mehānisms – mehānisms, kuru veido ECB un eiro zonas valstu un citu ES valstu, kuras nodibinājušas ciešo sadarbību ar ECB, kompetentās iestādes, lai veiktu uzraudzības uzdevumus, kas uzticēti ECB.

Vietējā valdība – valsts institūcijas, kuru kompetence attiecas tikai uz vietējo ekonomisko teritoriju. Latvijas valdības institucionālo vienību sarakstu saskaņā ar EKS 95 prasībām sagatavo CSP.

Latvijas Bankas 2013. gada pārskats

Latvijas Banka

K. Valdemāra iela 2A, Rīga, LV-1050

Tālrunis: 67022300 Fakss: 67022420

<http://www.bank.lv>

info@bank.lv

Iespiests SIA "McAbols poligrāfija"